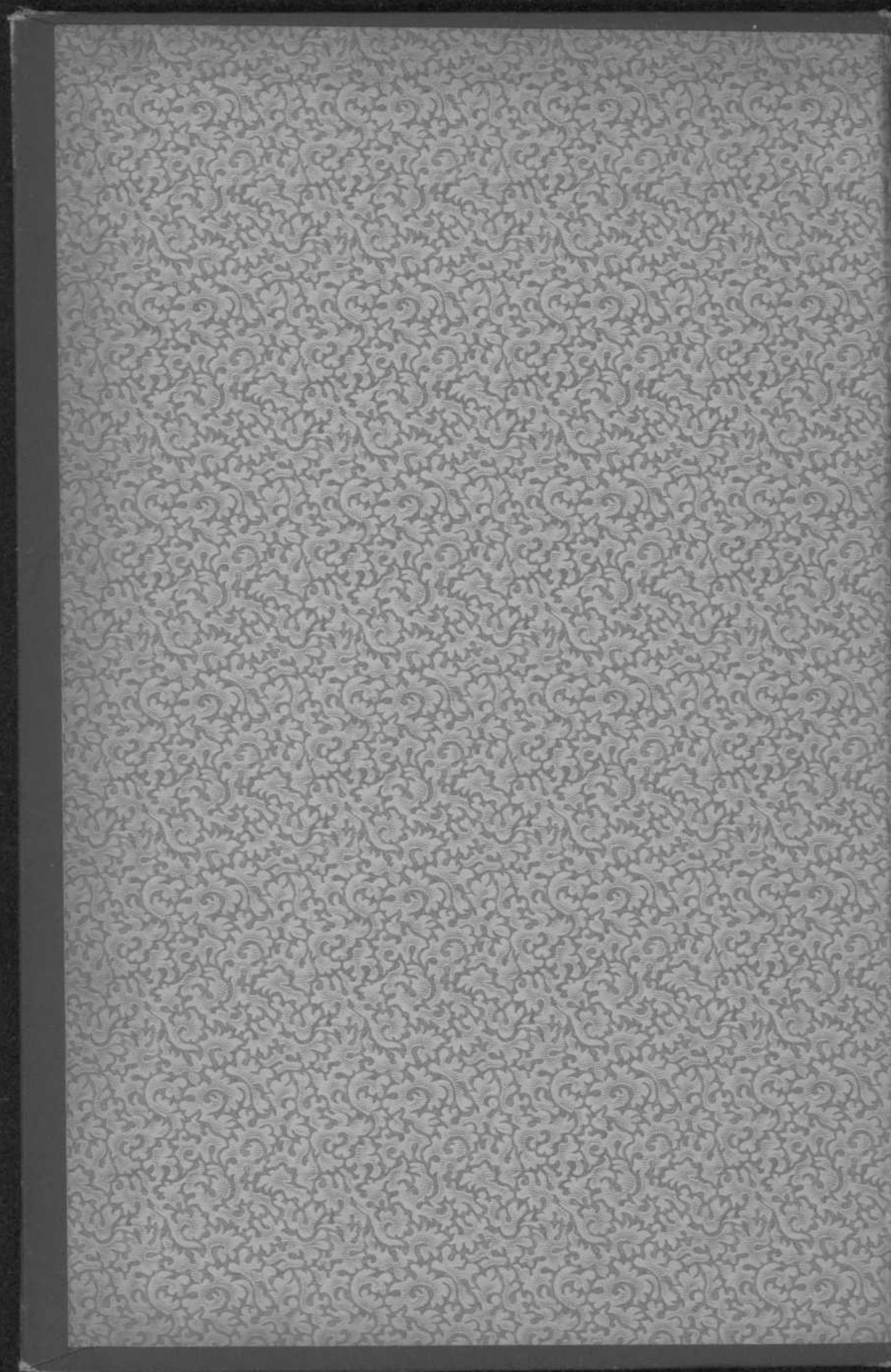
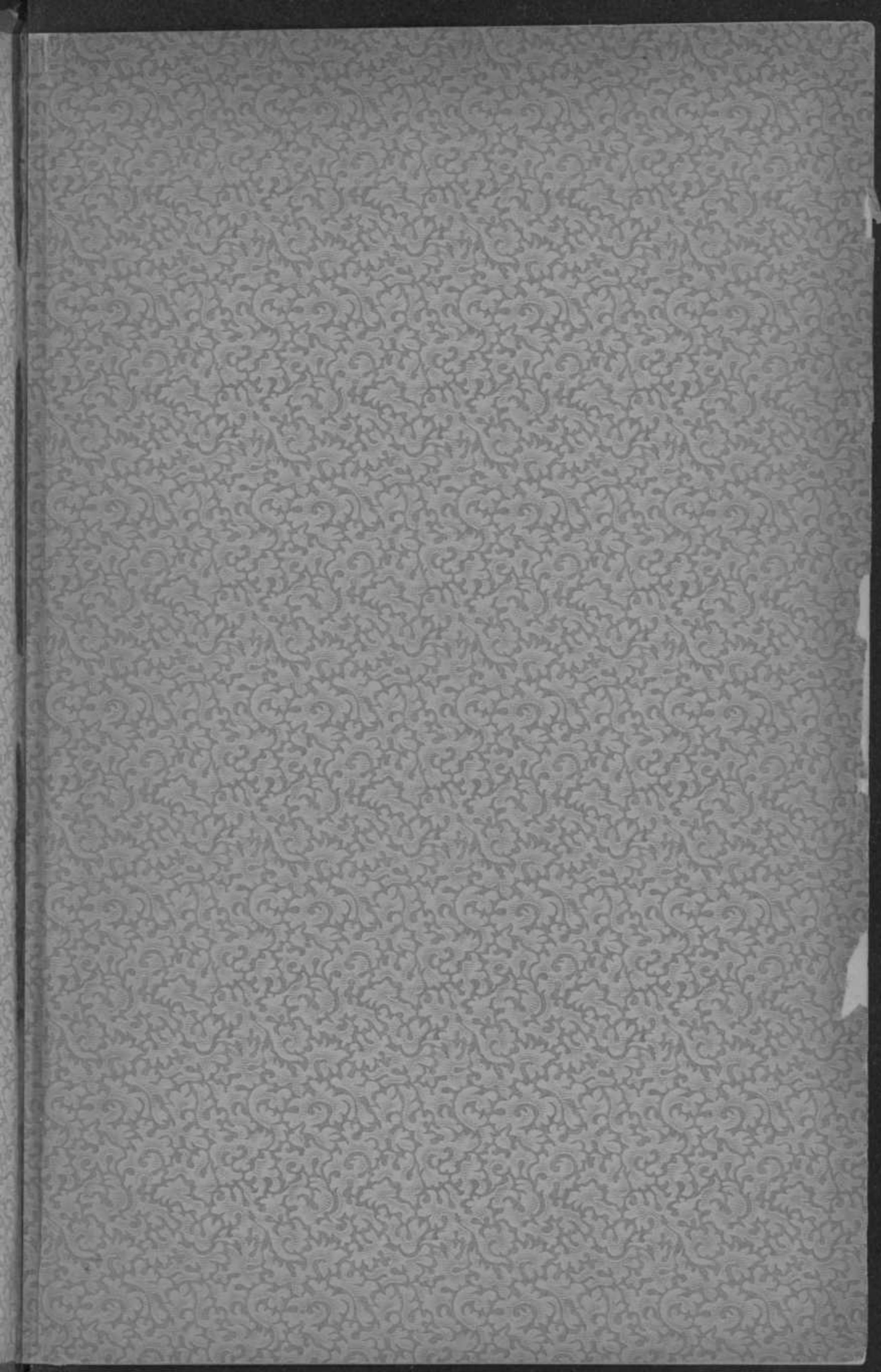

Het Rozekruis

C. Wiersts v. Coehoorn

HET ROZEKRUIS.

GEHEIME WETENSCHAP.

(Magnetisme, Leer der Symbolen, Theosophie, enz.)

ONDER REDACTIE VAN

Dr. L. L. PLANTENGA,

Gep. Officier van Gezondheid 1e klasse
EN MAGNETISEUR.

2e JAARGANG.

ROTTERDAM,
F. C. E. HUËTINK.

Soyons comme le Sphinx. Ayons le front qui pense,
L'oeil qui rêve, la bouche au lobes toujours clos;
Sans souci du labeur, ni de la récompense,
Qu'il nous tombe des cieux, du soleil ou des flots,
Ainsi que le Taurea creusons la terre ingrate,
Inclinés sous le joug de l'âpre volonté;
Osons aussi: parfois le pale Ideocrate
Doit devenir sembable au Lion irrité;
Vouloir ne suffit pas, combattre est nécessaire.
Luttons, mais ayons foi, car le triomphe est sur,
Et notre être affranchi de l'humaine misère,
Comme l'Aigle ouvrira ses ailes vers l'azur.

FABRE DES ESSARTS.

Stoom-Snelpersdrukkerij — VAN MEURS & STUFKENS — Rotterdam.

INHOUD.

De zondvloed

volgens de Mahabarata en de overleveringen bij de Brahmanen.

In bijna alle oude Godsdienstige boeken en gedichten der Indiërs vinden wij een beschrijving van deze ramp. Hieruit blijkt ons in voldoende mate, dat alle volken de herinnering aan dit onheil bewaard hebben.

Ziehier een uittreksel uit een verhaal, voorkomende in de Veda's.

Volgens de voorspelling des Heeren werd de aarde meer en meer bevolkt en de zonen van Adima en Heva werden weldra zoo talrijk en zoo slecht, dat zij telkens met elkander in twist geraakten. Zij vergaten God en Zijne beloften en stelden Zijne lankmoedigheid op zwaren proef door aanhoudend onderling te twisten.

Eens beging de koning Daytha zelfs de roekeloosheid tegen den bliksem zijne vervloekingen te slingeren, met de bedreigingen, dat hij, wanneer hij er nog eens door getergd werd, aan het hoofd zijner krijgslieden den Hemel zou gaan veroveren.

De Heer besloot hierom, Zijne schepselen eene verschrikkelijke straf op te leggen, die eene onvergetelijke les zou zijn voor de overblijvenden en hunne nakomelingschap.

Brahma onderzocht het menschdom, om te weten, wie nog waardig was, gered te worden en het menschelijk geslacht te bewaren. De keuze viel op Vaiwasvata uit hoofde van diens deugdzaam leven en daarom maakte God hem met Zijnen wil bekend.

Vaiwasvata had den leeftijd bereikt, waarop de ijverige

dienaren van den Heer familie en vrienden moeten verlaten, ten einde zich in de woestijn en in de bosschen terug te trekken, om daar de verdere levensdagen te midden van allerlei moeielijkheden te eindigen in voortdurende overpeinzing van de hemelsche dingen.

Eens, terwijl hij zich als gewoonlijk reinigde aan de heilige oevers van de Viriny, sprong een visch, uit het water op het zand.

„Indien Gij mij niet helpt," zeide het dier tegen den heiligen man, „dan word ik zonder twijfel verslonden door grootere visschen, die in deze rivier leven." Door medelijden bewogen, deed Vaiwasvata den vervolgde in een koperen emmertje, dat hij bij zich had, om water uit de rivier te scheppen en bracht hem naar zijn verblijf. De beschermeling groeide zoo snel, dat weldra een groote ton te klein werd, zoodat Vaiwasvata zich genoodzaakt zag, het dier naar een vijver te brengen, waarin het evensnel bleef groeien, en weldra moest het zijnen redder vragen, hem naar de Ganges te dragen.

Dat gaat mijne krachten te boven, antwoordde de heilige kluizenaar; Brahma alleen bezit de kracht, u daarheen te kunnen brengen.

„Beproef het eens," hernam zijn beschermeling, en toen Vaiwasvata al zijne krachten verzamelde, nam hij den visch tot zijne groote verwondering met het meeste gemak op en droeg hem naar de heilige rivier. Het beest was zoo licht als een strohalm en verspreidde een overheerlijke geur rondom zich.

Vaiwasvata begreep, dat hij de bevelen van den Heer uitvoerde en zag wel in, dat er buitengewone gebeurtenissen zouden plaats grijpen.

Weldra riep de visch hem weder tot zich, en verzocht hem ditmaal, om naar de zee gedragen te worden. Nadat ook dit bevel was uitgevoerd, sprak het dier tot zijnen redder:

„Hoor naar mij, wijs en weldadig man! Spoedig zal de aarde overstroomd worden en al hare bewoners zullen omkomen. De toorn des Heeren zal den bodem der zeeën verheffen,

en den regen bij stroomen uit de wolken doen nederstorten, ten einde dit slechte en verdorven ras, dat vergeet, van waar het afkomstig is en niet meer denkt aan de wetten van God, te vernietigen. Uwe medemenschen zijn niet meer in staat hunne trotschheid te beteugelen; zij durven zelfs hunnen Schepper uitdagen, maar hunne godslasteringen zijn opgestegen tot den troon van Brahma en Die zal hun Zijne macht doen gevoelen.

„Haast u dus, om een schip te bouwen, waarin ge met uw geheele gezin kunt wonen.

„Neem dan zaden van alle soorten van planten, en een paar dieren van elke soort, behalve van die, welke leven van rottende stoffen en van kwade dampen, omdat hun levensbeginsel niet is uitgegaan van de wereldziel.

„Wacht verder zonder vrees de dingen, die komen zullen."

Vaiwasvata volgde onmiddellijk dit bevel op en toen het schip gereed was, ging hij er in met zijn geheele gezin, alsmede met de zaden der planten en een paar van elke diersoort, zooals hem gezegd was.

Toen hierop de regen begon te vallen en de zee buiten hare oevers trad, vertoonde zich aan de wateroppervlakte een verbazend groote visch met eene reusachtigen hoorn op den neus. Dit dier plaatste zich voor het schip en gaf Vaiwasvata te kennen, het vaartuig aan dien hoorn vast te maken.

Allen, die aanwezig waren, zagen hier de beschermende hand van God in, want noch de brullende orkaan, noch de zwepende golven konden den schepelingen deren.

Dagen, maanden en jaren, hield de strijd der elementen aan, tot dat het werk der verwoesting geheel was geëindigd.

Er kwam weder kalmte in de natuur en de reizigers, steeds geleid door hunnen geheimzinnigen loods, konden landen op een der toppen van het Himalaya gebergte.

„Ge zijt gered door Vischnou," zeide de visch, terwijl hij hen verliet; „op zijn gebed heeft Brahma genade geschonken aan de menschheid; ga nu, volbreng Gods werk en bevolk op nieuw de aarde."

Volgens de overlevering had Vischnou Brahma herinnerd aan zijne belofte, om hem naar de aarde te zenden, ten einde de menschen tot het oorspronkelijke geloof terug te brengen, en hierop was het hem vergund te zorgen, dat Vaiwasvata gered werd, opdat God later zijne belofte zoude kunnen vervullen.

Het slot van deze legende is niet gelijkluidend in de verschillende Indische overleveringen.

Volgens de een was Vaiwasvata door zijne afstammelingen de stamvader van het menschdom; volgens anderen behoefde hij slechts steenen te werpen in de door de wateren omgewoelde slik, om menschen te doen ontstaan.

Het eerste vinden wij terug in de Joodsche overleveringen, het andere in de geschiedenis van Deucalion en Pyrrha, naar Griekenland overgebracht door de liederen der landverhuizers.

Indische Spreuken.

De vrouwen moeten worden overladen met eerbewijzen en geschenken door hunne vaders, hunne broeders, hunne mannen en de broeders van hunnen echtgenoot, wanneer deze een voorspoedig leven verlangen.

***

Overal, waar de vrouwen een treurig, verdrietig leven leiden, sterft het gezin uit; worden ze echter bemind, met eerbied behandeld en met zorgen omringd, dan wordt het gezin talrijk en voorspoedig onder alle omstandigheden.

***

De leer van Pasteur.

Vrij naar het Fransch van Dr. H. Boens te Charleroi.
(*L'Anti-Egoïste fevr. 1891*).

Bij de onbeschaafde volken is er niet een in staat, de samengestelde en oogenschijnlijk wonderbare verschijnselen in de natuur te begrijpen en te verklaren. Nauwelijks echter begint de beschaving eenigszins door te dringen en de ontwikkeling toe te nemen, of de vragen naar het waarom en het hoe der dingen treden bij de verstandigsten onder hen meer op den voorgrond. Door allerlei theoriën, de een soms al dwazer dan de andere, tracht men een antwoord op die vragen te vinden.

Toch zijn deze theoriën noodig; zij vormen den grond van elke nieuwe wetenschap. Door verwerping van valsche stellingen, door het uit den weg ruimen van dwaalbegrippen en het aannemen van betere denkbeelden, doen wij telkens een stapje nader tot de waarheid, die we echter hoogst zelden bereiken. Een voorbeeld zal de zaak verduidelijken. Vroeger veronderstelde men, dat de beweging en de veranderingen der stof, de handelingen en de voortbrengselen van het verstand veroorzaakt werden door verschillende krachten, geheel onafhankelijk van elkander; dat elk georganiseerd en niet-georganiseerd wezen bestuurd werd door eene bijzondere macht. Nog in het begin van deze eeuw was het eene heiligschendende ketterij, te leeren, dat eene *eenige*, *algemeene kracht* de oorzaak zoude zijn van beweging, warmte, licht, electriciteit en leven. Thans echter is gebleken, dat de kracht zich op verschillende manieren kan openbaren en dat de eene manier in andere kan overgaan. En niemand denkt er dus meer aan, de *eenheid der kracht* te ontkennen.

Omtrent de *eenheid* der stof is men thans nog niet tot volkomen zekerheid gekomen, ofschoon men meer en meer de overtuiging krijgt, dat ook die bestaat.

De microben-theorie van Pasteur is eene echo, eene terugkaatsing, ik zou haast zeggen een hoofdstuk van die mystieke theoriën; zij is eene afdwaling van het domein der positieve wetenschappen; zij berust op eenen verkeerden grondslag. De proeven en de feiten, die zij tot hare verdediging aanvoert, zijn slecht begrepen en uitgelegd.

Deze stelling, die ik reeds sedert 1879 heb verdedigd, wil ik nu nader uitwerken.

Zeer duidelijk heeft de heer J. Rochard de leer omtrent de microben uiteengezet in de Revue Scientifique van 30 Aug. 1890. Hij vertelt daarin, dat de beroemde Fransche chemicus Pasteur, door eene opmerking van Mitscherlich er toe gekomen is, de demarcatielijn te vinden, die er, volgens hem, bestaan moet tusschen de levende en de doode natuur, dat hij vervolgens de oorzaken en de natuur van de gistingprocessen heeft ontdekt en telt ten slotte de verschillende praktische resultaten van die leer, waaronder de behandeling van hondsdolheid eene eerste plaats inneemt, samen.

Over die praktische resultaten der microben-theorie, die bij herhaling zijn weerlegd door deskundigen in Engeland, Zwitserland, Duitschland en zelfs in Frankrijk, wil ik nu niet spreken (1), doch ik zal mij uitsluitend met de leer zelve bezig houden.

Waarin bestaat die theorie? De heer J. Rochard deelt het ons in het kort mede.

Zooals we boven zagen, leert zij, dat er een scherpe

---

(1) Het is niet gemakkelijk, uit de praktijk een oordeel te vellen over de nuttige of nadeelige werking der inenting van personen, die door dolle honden gebeten zijn. Het is bekend, dat slechts een zeer klein gedeelte van de gebetenen door de ziekte worden aangetast. Tweemaal ben ik in garnizoensplaatsen geweest, terwijl er dolle honden in de gemeente waren. De eerste maal te Groningen. Toen vertelde men, dat zes menschen gebeten waren. Geen hunner is evenwel aangetast.

afscheiding of demarcatielijn bestaat tusschen de levende en de doode natuur, en daaruit leidt ze een nieuwe theorie, die der gisting, af.

Volgens deze is het ferment eene verzameling van ontelbare legioenen van georganiseerde en levende microscopische wezens, die van de schepping af de atmosfeer bevolkt hebben en die moeten arbeiden, om de stof te ontleden. Zij geven aan de anorganische wereld de stoffen terug, die de levende wezens er tijdelijk van geleend hebben; zij beschermen hierdoor de levenden tegen de dooden en maken nieuwe geboorten mogelijk. Door bemiddeling ervan krijgen lucht en water aanhoudend terug, wat de levende wezens daaraan ontnemen, zij behouden de bevruchtende kracht en stellen daardoor nieuwe geslachten in staat, elkaar aanhoudend op te volgen, en niet slechts den vorm, maar ook de stof van vroegere geslachten te erven.

Te Winschoten echter overleed kort daarna iemand, tengevolge eener beet van een dolle hond. De tweede maal te Den Helder. Daar sprak men van 28 personen, die gebeten waren. Één overleed enkele weken later aan die ziekte; hij was echter niet gebeten, doch slechts gelekt door een hond, die hij ging verdrinken, omdat die verschillende personen, waaronder eenige zijner familieleden, had gebeten.

Ook is het bekend, dat de inenting, volgens Pasteur niet altijd de ziekte voorkomt. Ik heb zelfs een geval gelezen, waarin de schrijver de inenting als oorzaak der ziekte beschouwde. De praktische resultaten zijn dus niet van dien aard, dat zij ons veroorloven een bepaald oordeel uit te spreken. Gemakkelijker is dit, ten opzichte van de inenting tegen tering volgens Koch, doch daarvan zijn de resultaten alles behalve schitterend. De ondervinding geeft ons dus geene bewijzen voor de waarheid der theorie, en om die reden heb ik haar reeds sedert lang betwijfeld. Het deed mij dan ook genoegen, toen ik deze theoretische bestrijding las, en ik meende mijnen lezers een dienst te bewijzen door ze in mijn tijdschrift op te nemen. Misschien draagt dit stuk er ook wel toe bij, om de wet van 1872, bestemd tot wering van besmettelijke ziekten, die nog nimmer eenig praktisch resultaat heeft opgeleverd en dit ook niet kan, omdat zij op een onware theoretische basis steunt, weder te doen afschaffen. Voor zooverre ik ze gelezen heb, waren alle feiten, medegedeeld om het nut dezer wet aan te toonen, slechts schijnbewijzen, waarvan de onhoudbaarheid bij nauwkeurige lezing van zelf in 't oog springt. VERT.

Volgens Pasteur ontstaat het leven op aarde niet spontaan uit de onbewerktuigde stof; de *generatio spontanea* behoort tot het gebied der bijgeloovige dwalingen van het verleden; de wetenschap heeft daarmede niets meer te maken. De kiemen van alle ziekten, van alle gistingprocessen, in een woord, de microben, (1) zijn van het begin der schepping af verspreid op onze aarde, (2) waar het hare taak is, de stoffelijke overblijfselen van alles, wat geleefd heeft, te doen verdwijnen; in deze bezigheid toonen zij zich machtig; want hunne werking is oneindig veel grooter, dan die der krengetende dieren.

Gaarne geef ik toe, dat dit zeer poëtisch is, misschien nog poëtischer, dan de leer der elementalen — een der duisterste gedeelten van het occultisme — ook wil ik wel erkennen, dat het woord microben een geschikt verzamelwoord is voor een groote menigte andere minder juist gekozen woorden, maar het komt mij voor, dat aan de beteekenis van dit woord eene groote uitbreiding moet worden gegeven: eene scherpe afscheiding tusschen de organische en anorganische natuur is er niet, het geloof daaraan is een verouderd begrip; ik hoop dit in deze bladzijden aan te toonen.

Men meent over 't algemeen, dat er eene scherpe grens

---

(1) Etymologisch zou het juister zijn te schrijven Microbiën, doch ik zie niet in, waarom men bij het vormen van nieuwe woorden in het Hollandsch niet evengoed, als in het Fransch iets doen mag voor de welluidendheid. VERT.

(2) Het is vreemd, dat de geleerden, die deze theorie verdedigen voor het grootste gedeelte tevens Darwinisten zijn, die uit de omstandigheid, dat de eene variëteit in de andere kan overgaan, gewoonlijk tevens opmaken, dat ook de eene soort in de andere kan overgaan, en die bovendien gelooven, dat de aarde in den beginne eene zoo hooge temperatuur had, dat er geen enkele der tegenwoordig bekende microben op kon leven. Ook vind ik het vreemd, indien Pasteur de generatio spontanea *op aarde* ontkent. Meent hij wellicht, dat zij op andere planeten mogelijk zou zijn, en hier niet? Zoo ja, dan had hij gronden moeten aangeven voor eene theorie, zoo geheel in strijd met de bekende natuurwet der analogie. Zie *Rozekruis* 1e jaarg. blz. 110. VERT.

bestaat tusschen de drie natuurrijken: het dierenrijk, het plantenrijk en het delfstoffenrijk; men heeft er zelfs vroeger over gedacht een vierde rijk aan te nemen, geheel gescheiden van de drie vorige: het menschenrijk.

Wat is er nu van de grens geworden, die men zag tusschen de menschen en de dieren, tusschen de dieren en de planten? De vorderingen op wetenschappelijk gebied hebben deze kunstmatige scheidsmuren, die slechts konden bestaan, zoolang zij gesteund werden door de onvolledigheid onzer kennis, doen instorten. Hoe uitgebreider de kring van onze kennis wordt, des te meer leeren wij inzien, dat de eenheid de grondslag is van alles (1). Reeds sedert jaren is er geen sprake meer van een menschenrijk, ter nauwernood hoort men nog van een dieren- en plantenrijk, doch beide vat men veelal samen onder den naam van het organisch rijk, (het rijk der bewerktuigde stof).

De biologie heeft aangetoond, dat de wetten van het leven eenvoudig, analoog en gelijkvormig, om niet te zeggen identisch, zijn voor planten, dieren en menschen. De physiologie, de pathologie en de hygiene leeren ons, dat de voorwaarden tot het bestaan, de vorming en de conserveering volkomen gelijk zijn voor planten en dieren. In een opstel, dat ik schreef, om de proeven te steunen van mijnen vriend, dé heer Chavée-Leroy, zeide ik reeds: „Op het einde van deze eeuw worden de kiemen gezaaid voor eene algemeene wetenschap, die weldra de groote overeenkomst zal aantoonen tusschen het leven, de gezondheid en de kwalen voor menschen dieren en planten". Maar de biologie blijft daarbij niet stilstaan. Bestaat er werkelijk eene zoo scherpe grens tusschen de doode en de levende

(1) Hierom kan een volk ook nooit eene hoogen trap van zedelijke volmaaktheid bereiken, zoolang de regeering het individualisme beschermt, want hierdoor wordt vereeniging belemmerd en verdeeling bevorderd. Menschen, zoowel als volken, moeten door liefde en zelfopoffering terugkeeren tot de eenheid. Dit leert de Goddelijke wet der steeds toenemende zelfvolmaking. VERT.

natuur als Pasteur en de overige aanhangers der microbentheorie ons willen doen gelooven?

Nog niet lang geleden stelde men het plantenrijk tegenover het dierenrijk, doch weldra bleek, dat hiertusschen geen bepaalde afscheiding bestond; evenzoo zal ieder na verloop van tijd de overtuiging krijgen, dat het organische en het anorganische rijk niet scherp gescheiden zijn; dit moet een noodzakelijk gevolg zijn van de juistere, inniger en meer mathematische kennis, die wij opdoen van de natuur en de vervlogen tijden, want zij doet ons meer en meer heldere begrippen krijgen van de oorspronkelijke enkelvoudigheid en van het leven of de functioneele werkzaamheid van alle lichamen. Zijn niet dezelfde elementaire grondbeginselen de oorzaak van het bestaan van organische en anorganische wezens? Heeft niet de scheikunde in de laatste jaren aangetoond, dat er een nauw verband bestaat tusschen de levende en de zoogenaamd doode natuur? Met behulp van zuurstof, waterstof, koolstof, stikstof en materiëele werktuigen maakt men tegenwoordig dierlijke excreta, vluchtige oliën, zooals wij ze vinden in bloemen en vruchten en andere organische stoffen, waarvan men vroeger meende, dat zij een product waren van de levenskracht, m. a. w. dat zij slechts konden worden vervaardigd door levende wezens.

Vroeger gold algemeen de meening, dat de organische en de anorganische wereld hoegenaamd niets met elkaar gemeen hadden; men wist niet, dat er in de natuur geen scherpe afscheidingen bestaan, doch dat het eene steeds langzaam, door middel van allerlei tusschenvormen in het andere overgaat. Eerst in de laatste eeuw is men de affiniteit tusschen de stoffen en de gemeenschappelijke eigenschappen er van beter gaan begrijpen en daardoor is het schijnbare verschil meer en meer verdwenen. Ik begrijp niet op welke grondbeginselen, op welke wetten, op welke positieve feiten men toch steunt, om zoo'n scheiding te wettigen!

In een ander opstel zal ik het mechanisme van het algemeene leven verklaren, zooals wij het vinden in de natuur.

Ik zal dan aantoonen, dat de algemeene wet der gisting, voorgesteld door Pasteur, voor zooverre zij juist is, een onderdeel uitmaakt van eene andere, meer algemeene, ja, overal geldende wet, n.l. die der atoombewegingen bij alle stoffelijke veranderingen. Het feit, dat Cagniard-Latour, lang voor Pasteur, opmerkte bij biergist, dat, wat Lavoisier aanwees bij de gisting der suiker, de catalytische werking, uitgedacht door Berzelius, om eene dogmatische verklaring te geven van de valsche theorie van Liebig ten opzichte van de ontleding of de gisting der doode organische stoffen, het zijn alle onvolkomen begrippen van een volmaakt grondbeginsel, hetwelk de bewegingen bepaalt en regelt, waardoor de organische stoffen evengoed als de anorganische, de hemellichamen evenzeer als de micro-organismen, elkander aantrekken of afstooten, zich vereenigen of zich van elkander verwijderen, niet alleen in de oneindige ruimte, waarin de werelden zich bewegen, maar ook in een waterdroppel of een zandkorrel.

Voor het oogenblik is het voldoende de onhoudbaarheid aan te toonen van het grond-dogma, (1) waarop de leer van Pasteur steunt.

Hij zelf drukt zich hieromtrent aldus uit: „Er bestaat geen generatio spontanea, althans nu niet meer (2); de wereld is bevolkt met allerlei micro-organismen, die reeds van de

(1) Het is niet misplaatst hier te wijzen op de analogie, tusschen het gronddogma van de leer van Pasteur en het hoofdbeginsel van de theorie van Sewan en Schleider, waarvan het vaderschap aan Benjamin Raspail toebehoort. Reeds in 1825 zeide Raspail: „Geef mij eene cel, waaruit andere cellen kunnen voortspruiten, en ik zal u de organische wereld leveren." Vervangt men het woord cel, door: microbe, dan heeft men den grondslag van Pasteur's leer.

Maar die ontwikkeling van cellen of microben is niet alleen eigen aan de organische wereld, zij is ook eene eigenschap van de anorganische wereld en keert dus terug tot de wetten voor het algemeene leven.

De Schrijver.

(2) Hoe iemand, als Pasteur, nog kan denken, dat de wetten, die de natuur besturen, veranderlijk zijn, begrijp ik mij niet. Vert.

vroegste tijden af bestaan, en die de wezens der levende natuur aanvallen, om de elementen, waaruit zij zijn samengesteld aan de doode natuur terug te geven; die microben zijn zelve georganiseerd en levend: sommige ademen dampkringslucht in (*aërobiën*), zij leven in de lucht, andere hebben geen zuurstof noodig voor hun levensonderhoud (men noemt ze daarom *anaërobiën* (1)

Wanneer men met generatio spontanea bedoelde: het ontstaan van eenig wezen, zonder dat de voor zijne samenstelling noodige elementen aanwezig waren, dan zouden wij er niet over denken Pasteur te bestrijden. Niets ontstaat uit niets; dit wordt zelfs als axioma aangenomen, door de spiritualistische scholen van onzen tijd. Maar de woorden: generatio spontanea beteekenen eenvoudig, dat de nieuwe voorwerpen of nieuwe wezens zich aanhoudend kunnen vormen, wanneer de omstandigheden gunstig zijn, met behulp van eenige der elementen, die, hetzij eenvoudig of samengesteld, een integreerend deel uitmaken van de stof, waarin wij leven. Wanneer gassen zich verbinden, vormen zij de vloeibare en vaste stoffen, die om ons zijn, vereenigen die vloeibare of vaste stoffen zich dan vormen zij weder nieuwe zelfstandigheden, die onder bepaalde voorwaarden warmte, licht electriciteit, d. w. z. *beweging*, kunnen veroorzaken. Maar

(1) Dezelfde werking, die Pasteur toeschrijft aan de microben, schrijft het occultisme toe aan de elementalen. Weldra zal ik ook daaraan een hoofdstuk wijden, doch of dit veel licht zal verspreiden betwijfel ik, want ik zelf ben nog niet volkomen van hun bestaan overtuigd, en spreek er over, om in dit tijdschrift langzamerhand een volledig overzicht te geven van de occulte wetenschappen, en omdat vele feiten, waarvan ik sommigen heb kunnen nagaan, niet te verklaren zijn met behulp der microben theorie, doch wel, wanneer men het bestaan van elementalen (aan de verschillende stoffen verbonden geesten) aanneemt. Zoo b. v. de mogelijkheid, om op afstand magnetisch te werken, het overgaan van ongesteldheden b. v tering en rheumatisme van den lijder op den magnetiseur, wanneer deze niet, door na elke behandeling met de uiterste voorzichtigheid te werk gaat door de handen te reinigen en gedurende de strijkingen de opgenomen fluides weg te werpen.

wat is beweging? Niets anders dan leven. De eenheid van het leven blijkt uit de geheele organische en anorganische natuur. Zij bestaat in de concentrische beweging, welke de eigenschap der stof in 't leven roept, bekend onder den naam van aantrekking. (1) Een korreltje sulphas sodae (zwavelzure soda, glauberzout) leeft zijn eigen leven en trekt gemakkelijker nieuwe korreltjes sulphas sodae tot zich, dan bestanddeelen van andere zouten. Zoo ook leven de zenuwen, de beenderen, de spieren, i. e. w. al de weefsels en bekleedselen van dieren en planten hun eigen leven, en trekken slechts stofdeeltjes aan, van welke de samenstelling met de hunne overeenkomen, en aangetroffen worden in het bloed en de lymphe, waarmede zij in aanraking zijn. Vleesch vormt de vloeistoffen vleesch, etter maakt etter, een aardappel brengt nieuwe aardappelen voort, een graszaadje wordt een grasplant, de microben der hondsdolheid doen nieuwe microben van hondsdolheid ontstaan met behulp van de organische bronnen, waaruit zij kunnen putten, evenals de zoogenaamd anorganische zouten nieuwe kristallen doen ontstaan ten koste van de oplossingen, die dezelfde stoffen bevatten, als de te vormen kristallen. Maar zal men zeggen, de oorspronkelijke kiem, de eerste microbe, die zich vermenigvuldigt, die andere voortbrengt, of waaromheen zich de gelijksoortige elementen verzamelen tengevolge van de verwantschap, die maakt, dat gelijk, gelijk opzoekt (similia similibus nascuntur), waar komt die vandaan? Van de oorspronkelijke schepping, zeggen Pasteur en de mystieken; van de generatio spontanea, zeggen sommige spiritualistische geleerden, en wij zeggen, van elke daarvoor geschikte middenstof of protoplasma, dat toevallig in de natuur gevormd is door de toenadering en de aanraking van vaste, vloeibare gasvormige of stralende elementen, die de stof samenstellen.

Laten wij de zaak eens nader beschouwen.

Wanneer wij zwavelzuur en soda met elkander in aanraking

---

(1) Zie het art.: Stof is ruimtevullende kracht (Rozekruis 1e jaarg: blz. 212).

brengen krijgen wij zwavelzure soda (sulphas sodae). Lossen wij zwavelzure soda, of keukenzout of eenige andere minerale zelfstandigheid — en bij eene laatste ontleding blijkt het toch, dat alle planten en dieren daaruit zijn samengesteld — in water op en laten wij dan dit water, zoodra de oplossing verzadigd is, rustig staan, dan zullen zich aan de wanden van het glas kristallen van sulphas sodae vasthechten. (1) Dit zijn de *kiemen*. Maar die kiemen, zijn dat *gevolgen* of *oorzaken*? Zonder twijfel gevolgen, de voortbrengselen van de voedingsstof, van het toevallig gevormde protoplasma, van de verzadigde oplossing van zwavelzure soda, die in een toestand verkeerde, welke gunstig was voor de ontwikkeling der kristallen.

Zoo ontstaan de oorspronkelijke kiemen van alle weefsels, van alle georganiseerde wezens, in een woord, de microben, uit een protoplasma, eene kunstmatig of toevallig gevormde voedingsstof, door eene aantrekkende bewerking, die analoog of identisch is met die, welke het oorspronkelijk kristal doet ontstaan in eene oplossing van zwavelzure soda.

Waartoe dan onbewijsbare hypothesen te smeden, om atomistische en microbische veranderingen van het leven of de dood uit te leggen, terwijl de natuur, zoo groot in zijne openbaringen en zoo eenvoudig in zijn mechanisme of zijne bewerkingen, zonder ophouden het geheim van het universeele leven voor ons ten toon spreidt. Dit leven is in werkelijkheid niets anders, dan de innerlijke beweging der wezens, de aanhoudend werkende aantrekkende en afstootende kracht.

Wilt ge nu het onderscheid kennen tusschen leven en

---

(1) Oneffenheden aan de wanden bevorderen dit. Duidelijk blijkt zulks bij eene oplossing van suiker, waarvan wij kandij maken door er draden in te hangen. De oneffenheden der draden vormen hier de punten, waaraan zich suikerkristallen vasthechten, die dan gemakkelijk aangroeien. Het is echter niet noodig, dat zich een suikerkristal in de vloeistof bevindt, wanneer de draden er in worden gehangen. Zoo ook stel ik mij voor, dat zich microben kunnen vormen, zonder dat er eene microbe van die soort aanwezig is. VERT.

dood? Wilt ge weten, hoe zij elkander opvolgen, of waarin gezondheid en ziekte bestaan?

Voeg zuurstof en waterstof bijeen, breng daarin de hier noodige atomistische beweging en ge krijgt water. Doch elke droppel water leeft haar eigen leven; door de warmte wordt zij grooter en vervluchtigt; zij trekt zich daarentegen samen en wordt vast, wanneer wij er warmte aan onttrekken, want warmte is de trillende beweging, die het water bezielt en de atomen ervan in vloeibaren toestand houdt. Een droppel water blijft water, onverschillig of zij in vloeibaren, gasvormigen of vasten toestand verkeert; het zijn slechts verschillende toestanden van het leven. Maar wanneer wij de proef van Lavoisier herhalen en het water blootstellen aan de sterke trillende beweging, die een witgloeiende ijzeren staaf er op uitoefent, dan wordt het ontleed; de zuurstof verbindt zich met het ijzer en de waterstof ontsnapt onder den invloed van veelvuldige levendige trillingen, die het plotseling ontvangen heeft.

De waterdroppel is dan *dood*, na eene kortere of langere ziekte.

Zoo is de geschiedenis van leven en dood, van gezondheid en ziekte in de geheele natuur. Alles wat in een georganiseerd wezen, of in een samengesteld lichaam uit het mineraalrijk normale of abnormale, lichte of hevige, gedeeltelijke of volkomen bewegingen veroorzaakt of opwekt, wordt juist hierdoor de eerste oorzaak van de afwijkingen, die wij ziekte, ontleding en dood noemen. De toorn, de haat, de liefde, de vrees, de hartstochten, de warmte, de koude, de vergiften, de smetstoffen, de honger, het gebrek, ja alle physische en psychische stooten veroorzaken onmiddellijk de atomistische ontledingen, waaraan microben, desorganisaties, etter, kankerachtige aandoeningen hun bestaan te danken hebben (1), doch dit zijn gevolgen, die op hunne beurt wederom

(1) Indien dit waar is, en ik weet niets, wat met deze theorie in strijd zou zijn, dan is het te vreezen, dat de besmettelijke ziekten door de wet, die gemaakt is, om ze te weeren, eer worden bevorderd dan

vernietigende oorzaken worden, omdat gelijk, gelijk doet ontstaan, en zij dus een begunstigend moment vormen tot de voortbrenging van andere gelijke stoffen.

---

tegengegaan. Reeds jaren geleden beweerde men niet ten onrechte, dat er meer menschen stierven aan choleravrees dan aan de cholera. Ook heb ik eens een aardige gelijkenis gelezen, die ik aan de voorstanders dezer wet wil mededeelen, om aan te toonen, dat haar nut zelfs zeer gering zou moeten zijn, indien de theorie van Pasteur op waarheid en niet, zooals Dr. Boens in dit stuk aantoont, op eene dwaling beruste.

Tusschen twee bergruggen lag een stad, waarin de meeste woningen van hout gemaakt en met riet bedekt waren. Later werd er een spoorweg over die beide bergen aangelegd en de bergruggen moesten verbonden worden door een brug over die woningen. Spoedig reden er locomotieven, welke telkens vuur lieten vallen, waardoor vele woningen verbrandden. Natuurlijk vroeg men de spoorwegdirectie, daarin verandering te brengen, doch deze liet den bewoners zeggen, dat zij zelf maar maatregelen moesten nemen. Sommigen vonden het nu noodig, op nieuw deputaties te zenden, telkens als er huizen afgebrand waren, maar die gezantschappen kostten veel geld en brachten telkens het antwoord: „Vragen alleen is niet genoeg, Ge moet ook werken, Ge moet zelf uw best doen, om te zorgen, dat het van boven neervallende vuur u niet hindert. Nu was er in die stad wel eene zeer talrijke brandweer, bestaande uit kloeke en verstandige mannen, doch die helaas! niet konden beschikken over de noodige brandbluschmiddelen. Bij elken brand bijna werden zij geroepen, en lieten zij zich voor de verleende hulp goed betalen. Wel vonden, zoowel de hoofden van het corps, als personen, die er niet toe behoorden, gedurig nieuwe bluschmiddelen uit, maar in de praktijk bleek het telkens, dat de vindingen der eersten somtijds slechter waren dan de vroeger gebruikte, terwijl die der laatsten slechts met moeite konden worden bekend gemaakt, daar de officieele brandweer zich niet met de proefnemingen wilden belasten, zoodat men dus in den regel niet veel van het voor of tegen er van kon zeggen. Maar niet alleen weigerden ze de proefnemingen, zij veroordeelden alles, wat niet van hun kwam. Zij bestreden de nieuwe middelen in een onbeduidend maandblad en riepen de hulp van de regeering in tegen die lastige concurrentie. Zij moesten immers de macht in handen houden en onmisbaar blijven.

Nu en dan vroeg de regeering hun om middelen, waardoor men die menigvuldige branden kon voorkomen; zij gaven dan ook telkens den een of anderen raad, doch zelden iets afdoends. Eindelijk komt een der brandweermannen op het lumineuse denkbeeld, om onder de spoorwegbrug een net van ijzerdraad met wijde mazen te spannen. Dit gebeurde

Ziedaar, hoe wij de generatio spontanea en de gisting opvatten.

Bovendien, hoe kan men beweren, dat er na de oorspronkelijke schepping geen verdikkingen, kristallen, kernen, cellen, vezels, stamvaders van onmetelijk kleine meer of minder rudimentaire wezens werden gevormd, die na verloop van jaren of eeuwen veranderen in meer of minder samengestelde organismen door veranderingen bij hunne vermeerdering en een langzaam geschikt worden voor eenigszins andere toestanden.

Dergelijke stellingen uit te spreken is een oordeel vellen over de dingen der metaphysica, zonder de wetten der analogie te bestudeeren. Wie beweert, dat de schepping in een enkel oogenblik heeft plaats gehad, vergeet, dat we dagelijks nieuwe veranderingen zien, en dat alle veranderingen langzaam plaats grijpen, dat de natuur geene sprongen maakt, en dat er nooit iets uit niets ontstaat. God verandert niet, en de wetten, die Hij maakte, bestaan van eeuwigheid tot eeuwigheid, zoowel in het verledene als in de toekomst. En één dier wetten is de verandering, de langzame verandering van al, wat is.

Laat ons dan voortaan niet meer steunen op onbewijsbare en bijgevolg ook onweerlegbare begrippen, alsof het positieve bewijsgronden waren; laten wij ons niet bezighouden met philosophische beschouwingen over dingen, die wij niet kunnen weten, of wel, laten wij bij het opsporen daarvan, den eenigen weg volgen, die ons kan leiden, zoodra wij ons op metaphysisch gebied begeven, het is die, welke ons wordt geleerd door de wet der analogie. Wij kunnen opmerken, dat die wet algemeen en altijd van kracht is, in hetgeen wij zien, en daardoor komen wij tot het vermoe-

dan ook, doch ongelukkig waren de mazen zoo wijd, dat bijna al het vuur er door viel. Toch meenden de vroede vaderen dier stad, dat zij een waar kunstgewrocht hadden tot stand gebracht, en de brandweermannen bewonderden het met een onuitsprekelijk zalig gevoel van zelfvoldoening over hunnen goeden raad.

den, dat zij ook toepasselijk zal zijn op hetgeen wij niet zien. (1) Laten wij ons steeds houden aan hetgeen voel- en tastbaar, positief, reëel of te realiseeren is, en in overeenstemming met de feiten, die wij dagelijks waarnemen.

Maar, zoo hoor ik de leerlingen van Pasteur spreken, deze hoogbegaafde onderzoeker heeft de juistheid van het grond-dogma zijner leer bewezen door zijne tegenstanders uit te dagen, een enkel levend wezen te doen ontstaan in eene gesteriliseerde stof, d.w.z. in een stof, die de bestanddeelen bevat, welke noodig zijn voor de ontwikkeling van organische cellen of microben. Maar heeft dan ooit iemand beweerd, dat de atomistische veranderingen, waardoor de gistingprocessen, welke leven en dood veroorzaken, van de samengestelde organische of anorganische wezens kunnen worden teweeg gebracht, zonder de uitwendige oorzaken, die ze in de natuur opwekken, of dat de meer of minder rudimentaire organismen in de natuur vatbaar zijn, om geboren te worden en zich te ontwikkelen, zonder de materieele elementen, die noodig zijn voor hunne aërobische of anaërobische constitutie? Het kan in den geest van niemand opkomen, om te beweren, dat eenig mensch of eenig wezen, het moge zoo klein wezen, als het wil, uit niets kan ontstaan.

De hoofddwaling van de microben-theorie, zooals zij thans begrepen wordt door Pasteur en vroeger werd aangenomen door Davaine, Raspail en Athanasius Kircher is deze: aan de micro-organismen kennen zij deze twee hoedanigheden alleen toe: „levend en georganiseerd," hoewel die beide hoedanigheden, ook toepasselijk zijn op een tallooze menigte andere wezens, die niet minder levend en niet

(1) Hier ben ik eenigszins van den oorspronkelijken text afgeweken, omdat de schrijver het een dwaasheid acht, zich met de metaphysica bezig te houden, terwijl het Rozekruis bestemd is, om de menschen te helpen bij het zoeken naar de synthese of vereeniging tusschen physica en metaphysica. De schrijver heeft in deze verhandeling steeds rekening gehouden met die wet der analogie, wat te opmerkelijker is, omdat hij volkomen onbekend schijnt te zijn met de occulte wetenschappen. VERT.

minder georganiseerd zijn, dan de microben. De leer van Pasteur heeft slechts een puntje van den sluier van het universeele leven opgelicht, door slechts aan een groep van wezens, wier hoedanigheden slecht bepaald zijn, eigenschappen toe te kennen, die ook eigen zijn aan een menigte andere wezens.

Volgens deze leer onderscheiden zich de microben dus van alle primitieve elementen, doordien ze levend en georganiseerd zijn.

„Levend." Het zij zoo! Maar waarin bestaat en door welke teekenen herkent men het leven bij de microben? In een vochtige of gasvormige omgeving bewegen zij zich, trekken elkander aan of stooten elkander af en verplaatsen zich naar alle richtingen. Maar doen alle buitengewoon kleine voorwerpen dit niet? De volkomen onbewegelijkheid bestaat immers evenmin, als het niet. Alle lichamen verkeeren in eene aanhoudend trillende beweging, en microscopisch kleine minerale stofjes gedragen zich in vloeistoffen en gassen op dezelfde wijze, als de kernen, cellen en korreltjes van de organische natuur, waaraan men den naam van microben heeft gegeven. De allerfijnste stofjes verkeeren evengoed als de grootste lichamen in eene voortdurende tweevoudige beweging, onverschillig of zij zich bevinden in de siderale (1) atmosfeer, in den dampkring of in vochten; zij hebben ten 1e eene draaiende beweging als gevolg van trillingen door de werking van het licht, de electriciteit, de warmte of de mechanische krachten, die de omringende middelstoffen doordringen, en eene sterkere uitwerking hebben, naarmate de voorwerpen kleiner en lichter zijn en ten 2e eene beweging door directe aantrekking, eene eigenschap van elke organische en anorganische stof. Men kan zich gemakkelijk overtuigen van het bestaan dezer tweede soort van beweging, al is zij dan ook dikwijls niet merkbaar voor onze zintuigen. Neem b. v. een doos met zeer fijn poeder, lycopodium, rijst, magnesia

(1) De siderale of astrale athmosfeer bestaat uit stof in stralenden toestand. Zij is door het heelal verspreid, en wordt, naar men vermoedt, ingeademd door ons siderale lichaam of perisprit, evenals de dampkringslucht door ons stoflichaam.

of eenig zout, en zet dit op een drooge plaats. Na eenige maanden of jaren zult ge zien, dat het tot een meer of minder vaste massa is samengetrokken, te vaster, naarmate het poeder langer gestaan heeft.

De beweging der microben in vloeistoffen is dus niet voldoende, om te zeggen, dat zij een eigen leven hebben. Dit is een quantitatief geen qualitatief onderscheid.

Maar voegt men er bij: „de microben slorpen voedingsstoffen op, zij groeien en vermenigvuldigen zich, wanneer zij zich in omstandigheden bevinden, die geschikt zijn voor de cultuur." Doch wij hebben straks reeds opgemerkt, dat ook kristallen van zwavelzure soda evengoed aangroeien en zich vermeerderen, wanneer zij in een geschikte voedingsvloeistof zijn, als de lichaampjes van organischen oorsprong. Die hoedanigheid, wij herhalen het nogmaals, is eigen aan alle stoffen, die in daarvoor geschikte omstandigheden verkeeren.

Deze twee eigenschappen zijn dus niet voldoende, om een onderscheidingskenmerk te vormen tusschen de microben en de anorganische stoffen; men spreekt echter ook nog van georganiseerde stof; is dit misschien een beter onderscheidingskenmerk? Men zegt: „de micro-organismen zijn georganiseerd". Op welke wijze? Ik spreek nu niet van microscopische insecten, maar van de buitengewoon kleine wezens, bestaande uit een min of meer verlengde cel, een vezeltje met of zonder kern enz. Maar is een kristal van zwavelzure soda minder georganiseerd, dan het meerendeel dezer bacteriën? Zijn ook de atomen daarvan niet gegroepeerd op een wijze, die eigen is aan al de kristallen van die stof, en heeft niet elke kristalsoort zijne bijzondere vormen, die hem persoonlijk eigen zijn? Is het verschil in vorm tusschen verschillende kristalsoorten in den regel niet grooter, dan dat tusschen bacteriën of microben? Dat het verschil tusschen de meer ontwikkelde plant en diersoorten grooter is, doet hier niets ter zake: dit is een verschil in graad, ontstaan door een langdurig ontwikkelingstijdperk, doch het bewijst niet, dat kristallen niet georganiseerd zijn.

Vergelijken wij ten slotte het menschelijk lichaam, een boomtak en een stuk ijzer. Nemen wij van het eerste een zenuwvezel, van de tweede een houtvezel en van het derde een draad. Gaan wij nu eens na de overeenkomst en het verschil in bewerktuiging en in functioneele eigenschappen tusschen deze drie zelfstandigheden, waarvan de eene behoort tot het delfstoffenrijk en de beide andere tot de georganiseerde lichamen.

Onder het microscoop vertoonen de ijzerdraad en de zenuwvezel een vrij goed met elkander overeenstemmenden vorm: beide bevatten granulaties, cellen en meer of minder lange vezels. Uit een physiologisch of biologisch oogpunt beschouwd, bezitten beide overeenkomstige mechanische en physische eigenschappen; beide trillen onder den invloed van schokken, veroorzaakt door het geluid, de warmte, het licht en de electriciteit. De zenuw is een téléphonische of telegraphische geleiddraad voor de hersenen; de ijzerdraad brengt de trillingen, die zij aan het eene einde ontvangt over naar het andere, hetzij dat die bestaan in luchttrillingen of in atomistische veranderingen door ontleding, gisting of verdubbeling aan de eene, en vorming van nieuwe chemische producten aan de andere zijde.

De houtvezel is zeer zeker niet beter georganiseerd dan de ijzerdraad, en toch behoort die tot het organische rijk.

Het komt mij voor, genoeg gezegd te hebben, om aan te toonen, dat de leer van Pasteur berust op eene onbewijsbare hypothese, die van eene geheel afgeloopen oorspronkelijke schepping, en op eene willekeurige, onvolledige, eenzijdige beschouwing der stof, die hier anorganisch daar organisch zou zijn, levend in sommige wezens, dood in andere. Hoe is het mogelijk, aan te nemen, dat de manifestatiën en de verschijnselen niet steeds een gevolg zouden zijn van dezelfde wetten en grondbeginselen, onverschillig of zij zich voordoen in ijzerdraad, houtvezelen of zenuwen.

De leer van Pasteur blikt slechts even in het gebied

van het universeele leven (1) en blijft staan op den drempel van het uitgebreide gebied der biologie. Zij miskent de eenheid van de stof en van het leven; zij ziet in die onmeetbaar kleine wezens, die de voorloopers zijn van elke organisatie, geen enkele uitgezonderd, niets anders, dan de bewerkers van ontleding en gisting, die een einde maken aan het bestaan van sommige wezens, om anderen te doen ontstaan.

Jezeus Christna de Indische verlosser.

Naar het Fransch van Jacolliot.

Hoofdstuk I.

Incarnaties van Brahma. Voorspellingen omtrent de komst van Christna.

De meeste berichten, die omtrent den Godsdienst der Hindoes tot ons gekomen zijn, hebben wij te danken aan zendelingen van verschillende Christelijke secten. Slechts bij hooge zeldzaamheid bestudeerden deze personen boeken over de Indische Godsdiensten en bepaalden zich in den regel bij de poësie of bij fabels en overleveringen omtrent helden.

Hierdoor kregen ze een even verkeerd begrip van de drieëenheid, Brahma en zijne incarnatiën, als een Mahomedaan of een heiden dit zou krijgen van het Christendom, indien hij dit ging beoordeelen naar de passiespelen te Oberammergau.

Wil men op de hoogte komen van den Brahmaanschen Godsdienst, dan moet men die bestudeeren met de Indische

(1) In dezen jaargang van het *Rozekruis* zal ik daarover meer mededeelen, vooral in de verhandeling, waarin ik zoo goed mogelijk zal trachten uit te leggen, wat wij zijn, van waar wij komen en waar wij henengaan. VERT.

priesters en uit de door hen gebruikte boeken. We zullen u thans weder het een en ander uit die werken mededeelen, zooals ik het gevonden heb in: *La bible dans l'Inde* van L. Jacolliot.

Sedert de schepping der wereld heeft Brahma zich negen malen geïncarneerd: de acht eerste incarnatiën waren korte verschijningen van de Godheid, die aan heilige personen telkens weder de belofte herhaalde een verlosser te zullen zenden, evenals hij dit gedaan had aan Adima en Heva, nadat zij Taprobane, tegen de goddelijke bevelen hadden verlaten; de laatste verschijning was de vervulling van Brahma's voorspelling.

Deze incarnatie is die van Christna, de zoon van de maagd Devanaguy.

We zullen thans enkele van de voorspellingen, waarbij Zijne komst wordt aangekondigd, mededeelen. Zij zijn overgenomen uit de Atharva, de Védangas en de Védanta.

(Atharva):

„Hij zal komen, bekroond met licht, met het zuivere fluïde, dat uitstraalt van den grooten geest, van de essence, van alles, wat bestaat, en het water van de Ganges zal sidderen van den oorsprong der rivier tot de zee. Hij zal komen en op de aarde zal blijdschap zijn, de sterren zullen verbleeken voor Zijne schitterende grootheid, de zonnestralen zullen te zwak zijn, om Hem te verlichten, de aarde zal te beperkt zijn voor de uitgebreidheid Zijner blikken, en te klein, om Hem te bevatten, want hij is de oneindige, en de macht en de wijsheid en de schoonheid, omdat hij alles is en in alles.

„Hij zal komen en al de bezielde wezens, al de bloemen, al de planten, al de boomen, de mannen, de vrouwen, de kinderen, de reusachtige olifant, de bloeddorstige tijger, de fiere leeuw, de witte zwaan, al de vogels, al de insecten, al de visschen, ja alles, wat op de aarde en in de wateren is, zal loftiederen aanheffen ter Zijner eer, want hij is de Heer van alles, wat bestaat.

„Hij zal komen en de vervloekte Rackchasas zullen vluchten in de diepste schuilhoeken der hel.

„Hij zal komen, en de onreine Pisatchas zullen het schenden der lijken staken.

„Hij zal komen tot schrik van alle onreine schepselen; de vampirs en de jakhalzen zullen geene krengen meer vinden, om zich te voeden, geene holen, om zich te verbergen.

„Hij zal komen, en het leven zal de dood uitdagen; de periode van ontbinding zal geëindigd zijn; het bloed van alle schepselen zal verjongd, alle lichamen vernieuwd en alle zielen gezuiverd worden.

„Hij zal komen op den eersten dag der maand *Scavana*, zoeter dan melk en honig, reiner dan een onbevlekt lam en de mond eener maagd, en alle harten zullen opspringen van vreugde. Gelukkig de gezegende moeder, die Hem zal dragen, gelukkig de ooren, die Zijne eerste klanken zullen hooren, gelukkig de grond, waarop Hij voor het eerst Zijne voeten zetten zal, gelukkig de borsten, waartegen Hij Zijnen hemelschen mond zal drukken, want door de melk ervan zullen alle menschen gereinigd worden.

„Die dag zal zijn een dag van vreugde voor de geheele aarde van het oosten tot het westen, van het zuiden tot het noorden, want God zal Zijnen luister toonen; Hij zal Zijne macht doen schitteren en zich wederom verzoenen met Zijne schepselen."

(Uittreksel uit de Vedangas):

„In den boezem eener vrouw zal een straal van het goddelijk licht de menschelijke gestalte aannemen, en een kind zal geboren worden uit eene maagd, nooit door eene onreine aanraking bezoedeld."

(Uittreksel uit de Pourourava):

„Het lam is een kind van een schaap en een ram, het kalf van eene koe en een stier, het kind stamt af van eene vrouw en een man, maar de goddelijke Paramatma (wereldziel) zal geboren worden uit eene maagd, bevrucht door de gedachte van Vischnou."

(Uittreksel uit de Narada):

„De Yakchas en de Rackchasas en de Nagas mogen beven, want de dag nadert, die een einde zal maken aan hunne regeering op aarde.”

(Uittreksel uit de Poulastya).

„En er zal ontstaan een verschrikkelijk en bovennatuurlijk geraas in de hemelen, in de lucht en op aarde; geheimzinnige stemmen zullen de heilige kluizenaars in de bosschen waarschuwen; de hemelsche zangers zullen liederen aanheffen; de wateren der zee zullen opspringen uit hunne diepe afgronden; de winden zullen beladen worden met den geur der bloemen en de geheele natuur zal het Goddelijk kind bij Zijne geboorte als meester erkennen.”

(Uittreksel uit de Vedanta):

„Bij den aanvang van de Cali-youga (de tegenwoordige eeuw, die volgens de Hindoes ongeveer 5400 jaren geleden een aanvang nam) zal de zoon der maagd geboren worden.”

Behalve de hier genoemde, bevatten de Indische heilige boeken nog een groote menigte andere voorspellingen, die alle op deze zelfde gebeurtenis betrekking hebben, maar het zou te veel ruimte innemen en U waarschijnlijk vervelen, indien ik ze alle opnoemde. Thans nog een enkel woord tot opheldering van het uittreksel uit de Vedanta.

De Hindoes verdeelen den tijd van het bestaan dezer wereld in vier tijdperken, die zullen eindigen met de Mahâ-Pralaya of verwoesting van alles, wat bestaat.

De eerste ontving den naam van Crita-youga en duurde een millioen zevenhonderd acht en twintig duizend jaren;

de tweede wordt Treta-youga genoemd en duurde een millioen twee honderd zes en negentig duizend jaar;

de derde heet Dwapara-youga en heeft acht honderd vier en zestig duizend jaren geduurd;

De vierde is de Cali-youga en moet vier honderd twee 432.000. en dertig duizend jaren duren.

In dit vierde tijdperk zijn wij nu sedert ongeveer vijfduizend vier honderd jaren. 5400.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat de Grieksche en Ro-

meinsche overleveringen van een gouden, een zilveren, een koperen en een ijzeren eeuw hunnen oorsprong vinden in deze Indische tijdsverdeeling, te meer, omdat er ook in de taal vele voorbeelden zijn, waaruit wij de Indische afkomst dier volken kunnen afleiden. We zullen tot versterking onzer meening en tevens, om aan te toonen, dat de Grieksche en Romeinsche Godenleer uit Indië afkomstig is, hier de afleiding van enkele namen van Goden en Helden vermelden. Dit alles versterkt natuurlijk het vermoeden, dat veel uit den bijbel van Indischen oorsprong is, en tevens leert dit ons inzien, dat wij dit boek niet om de geschiedkundige waarde moeten vereeren, maar het alleen moeten achten om de verheven zedeleer en de vele schoone symbolische verhalen, die er in voorkomen.

Hercules — Sanscriet: *Hara kala;* held der gevechten. Het is een der bijnamen van Siva, de god van den strijd in de Indische poëzie.

Theseus — Sanscriet: *Tha-saha;* bondgenoot of compagnon. De metgezel van Siva bij de Hindoes.

Eäcus — Een der rechters in de onderwereld volgens de Grieksche mythologie. Sanscriet: *Aha-ka*, strenge rechter, eene bepaling, die gewoonlijk gevoegd wordt bij den naam Yama, de rechter der geesten volgens de Hindoes.

Ariadne — De ongelukkige prinses, die door Theseus verlaten werd, nadat zij zich had overgegeven aan dezen vijand harer familie. Sanscriet: *Ari-ana,* verleid door een vijand.

Rhadamantes — Een andere rechter der schimmen, volgens de Grieksche mythologie. Sanscriet: *Rhada-manta*, die de misdaden straft.

Andromeda — Opgeofferd aan Neptunus en gered door Perseus. Sanscriet: *Andha-ra-medha*, offerhande aan de woede van den god der wateren.

Perseus — Sanskriet: *Para-saha*, hulp op het juiste oogenblik.

Orestes — Bekend, om zijne wroeging. Sanscriet: *O-raksa-ta*, gewijd aan het ongeluk.

Pylades — De vriend van Orestes. Sanscriet: *Pula-da*, die troost door zijne vriendschap.

Centaurus — Een fabelachtig wezen, half mensch, half paard. Sanscriet: *Kentura*, paard-mensch.

Jupiter — Sanscriet *Zu-pitri* of *Zeus-pitri*, vader in den Hemel.

Pallas — De godin der wijsheid. Sanscriet: *Pala-sa*, beschermende wijsheid.

Athenaïa - De godin der kuischheid. Sanscriet: *A-tanaïa*, zonder kinderen.

Minerva — Sanscriet: *Ma-nara-va*, die de krachtigen helpt.

Neptunus — Sanscriet: *Na-pata-na*; die de woede der golven bedwingt.

Poseidon — De Grieksche naam van Neptunus. Sanscriet: *Fasa-uda*, die de wateren tot rust brengt.

Mars — Sanscriet: *Mri*, die den dood veroorzaakt.

Pluto — Sanscriet: *Plushta*, die treft door het vuur.

Ook in de Noorsche Germaansche talen vindt men vele woorden aan het sanscriet ontleend, maar die hier te vermelden, zou ons te ver voeren.

Hoofdstuk II.

Geboorte van de maagd Davanaguy volgens de Bagovedagita en Brahmaansche overleveringen.

Omstreeks 5400 jaren geleden werd er in het paleis van den rajah van Madura, eene kleine provincie van oostelijk Indië, een meisje geboren, dat bestemd was om de moeder te worden van den verlosser der wereld.

Kort voor hare verlossing had Lakmy, de zuster van den rajah een droom, waarin Vischnou voor de maagd verscheen in al zijne heerlijkheid en haar de bestemming mededeelde van het kind, dat uit haar zou geboren worden. Hij beval haar, het kind te noemen: Devanaguy — gemaakt door en voor God — omdat de beloften van God door haar vervuld

zouden worden. Nooit mocht dierlijk voedsel hare lippen aanraken: zij mocht zich alleen voeden met rijst, honig en melk. Zorg vooral, dat nimmer een man door het huwelijk met haar vereenigd worde, want hij zou sterven met allen, die hem daarin behulpzaam waren geweest, voordat de vereeniging tot stand kwam.

Bij de geboorte kreeg het kind op goddelijk bevel den naam Devanaguy en de moeder, vreezende, dat zij de overige voorschriften niet zou kunnen opvolgen in het paleis van haren broeder, want deze was een slecht mensch, besloot te gaan wonen bij een harer bloedverwanten, Nanda geheeten, een braaf man, die een klein dorp aan de oevers van de Ganges bestuurde. Aan haren broeder gaf zij voor, een pelgrimstocht te gaan ondernemen naar de oevers van de heilige rivier, en deze durfde zich, uit vrees dat het volk oproerig zou worden, niet tegen dat plan verzetten.

Wel gaf hij haar zijn misnoegen over haar voornemen te kennen en om haar dat goed te doen gevoelen, gaf hij haar een zeer klein geleide, bestaande uit slechts twee olifanten, wat ter nauwernood voldoende zou geweest zijn voor een vrouw uit de volksklasse.

Doch nauwelijks had zij zich met haar kind op reis begeven, of een gevolg van meer dan honderd rijk met goud versierde olifanten en begeleid door prachtig gekleede mannen voegde zich bij haar. Des nachts werd haren weg verlicht door een vuurkolom, die haar vooruitging, terwijl geheimzinnige muziek, dat van den Hemel scheen te komen, de ooren van het gezelschap streelde en den weg aanmerkelijk verkortte.

Allen, die tegenwoordig waren bij haar vertrek, begrepen, dat moeder en kind door den Heer werden beschermd. De rajah van Madura misgunde haar deze wonderbare bescherming en de vorst der Rackchasas, die de plannen van Vischnou wilde verijdelen, spoorde hem aan, zijne zuster weer tot zich te laten voeren. Hij zond daartoe gewapende mannen uit, die het geleide van Lakmy moesten verstrooien, en haar daardoor dwingen, van hare reisplannen af te zien.

Was zij dan weder in het paleis, dan zou hij tot haar zeggen: „ziet Ge, de weg is niet veilig en zoo'n lange reis hoogst gevaarlijk; blijf dus hier en zend een kluizenaar in uwe plaats, om uwe gelofte te vervullen.

Toen de soldaten, die hij had uitgezonden, het geleide van Lakmy zagen, werden zij in plaats van haar terug te voeren, door den invloed van den Geest Gods er toe gebracht, zich bij haar te voegen en moeder en kind gedurende de reis te beschermen.

De rajah, woedend over het mislukken van zijnen aanslag, droomde in den daarop volgenden nacht, dat Devanaguy een zoon zou ter wereld brengen, die hem voor al zijne misdaden straffen zou. Hij besloot nu tot list zijne toevlucht te nemen, en verzweeg zijne slechte voornemens, in de hoop dat het hem later niet moeielijk zou vallen, zijne nicht naar het hof te doen terugkeeren, wanneer zijne zuster mocht blijven weigeren; hij zou haar dan om 't leven brengen, en hierdoor het lot ontkomen, dat hem dreigde; en om zijne plannen des te beter te verbergen, zond hij telkens gezanten met geschenken naar Lakmy en Nanda.

De reis van Lakmy naar de oevers van de Ganges geleek eene triomphtocht; van alle kanten liep het volk toe, zeggende: „Wie is toch die koningin met dat prachtige geleide; het moet wel de vrouw zijn van den machtigsten vorst der aarde." En het heele land liep uit, om haren weg met bloemen te bestrooien, en haar vruchten en rijke geschenken te brengen.

Maar meer nog dan de pracht van het geleide wekte de schoonheid van Devanaguy aller bewondering op, want ofschoon slechts eenige dagen oud, had zij toch reeds het ernstige gelaat eener vrouw en scheen alles te begrijpen, wat er om haar heen voorviel.

Was het reeds een wonderbaarlijk verschijnsel, dat gedurende de lange reis van zestig dagen de vuurkolom elken nacht zichtbaar was, en weder verdween, zoodra de zon opkwam, om den stoet gedurende den nacht tot gids te

strekken, nog wonderlijker was het, dat tijgers, panters wilde olifanten en andere dieren, wel verre van verschrikt te vluchten, zooals zij gewoon zijn te doen, wanneer zij menschen gewaar worden, bedaard kwamen zien naar Lakmy en haar gevolg, terwijl hun geluid zacht werd, als het gezang van den leeuwerik, opdat het kind er niet van zoude schrikken.

Toen Nanda de aankomst van zijne nicht door een afgezant van Vischnou was geboodschapt, trok hij haar met al zijne dienaren te gemoet, en zoodra hij Devanaguy zag, begroette hij haar met den naam: „moeder" en zeide aan allen, die zich daarover verwonderden: „Zij zal ons aller moeder zijn, want uit haar zal de geest voortkomen, die ons allen opnieuw zal doen geboren worden.

Hoofdstuk III.

Jeugd van Devanaguy. — Dood van hare moeder. — Zij keert terug naar Madura.

De eerste levensjaren van Devanaguy waren een tijd van vrede en geluk voor Nanda en zijn gezin. De tyran van Madura deed volstrekt geene pogingen, om haar bij zich te krijgen; het tegendeel was waar. Geene enkele gelegenheid liet hij voorbijgaan, door welke hij haar geschenken kon aanbieden en Nanda bedanken voor de gastvrijheid, die hij aan Lakmy en hare dochter verleende. Daardoor bracht hij hen langzamerhand op het denkbeeld, dat de Geest Gods in hem was gekomen, en hem van den kwaden weg had afgebracht.

Het kind groeide op te midden van vele gezellinnen, doch overtrof allen in wijsheid en schoonheid. Toen zij zes jaren oud was, kon zij beter dan een hunner zorg dragen voor de huishouding; zij spinde wol en linnen, en verspreidde vreugde en geluk rondom zich.

Het was haar een genot, als ze zich in de eenzaamheid

kon afzonderen, om zich aan godsdienstige bespiegelingen over te geven. Dan gevoelde zij volkomen, hoe gelukkig en gezegend zij was, dan kreeg zij een Hemelsch voorgevoel van de dingen, die haar wachtten.

Eens was zij te midden van andere meisjes en vrouwen aan de oevers van de Ganges, om de voorgeschreven reiniging te verrichten, toen eene reusachtige vogel langzaam op haar toevloog en een kroon van Lotusbloemen haar op 't hoofd plaatste, Al de aanwezigen waren verwonderd en begrepen meer en meer dat dit kind eene verhevene bestemming had.

Kort daarop stierf Lakmy na eene korte ziekte en Devanaguy vernam door een droom, dat de poorten van Brahma's verblijf voor hare moeder geopend waren, als belooning voor haar kuisch en rein leven en dat het dus niet noodig was, de gewone begrafenisplechtigheden voor haar te verrichten.

Devanaguy, wier lichaam op aarde was, maar wier geest in den Hemel toefde, beweende hare moeder niet, zij droeg ook geene rouwkleederen, want zij beschouwde den dood, als *eene geboorte in een ander leven.* Doch toen de tyran van Madura hoorde, dat zijne zuster gestorven was, achtte hij den tijd gekomen, om zijne helsche plannen ten uitvoer te brengen. Hij zond afgezanten tot Nanda met vele geschenken en verzocht hem, om Devanaguy terug te zenden, daar hij na den dood harer moeder, haren naasten bloedverwant geworden was.

Nanda werd zeer bedroefd, want hij beminde het kind, alsof het het zijne was en vreesde, dat het aan het hof van haren oom een rampzalige toekomst wachtte. Het verzoek was echter billijk en dus liet hij het jonge meisje vrij in de keuze, om de uitnoodiging aan te nemen, of af te slaan.

Devanaguy wist, dat hare bestemming haar naar Madura riep en volgde dus de afgezanten van haren oom, na vooraf 's Hemels zegen te hebben afgesmeekt over het huis, dat zij verliet.

„Denk er aan," zeide Nanda, toen zij vertrok, „dat het voor ons een groot geluk zal zijn, U terug te zien, wanneer het ongeluk u weder tot ons voert."

Weldra bleek het, dat het voorgevoelen van Nanda hem niet te vergeefs had verontrust. Nauwelijks was het meisje op hare nieuwe bestemming, of het werd opgesloten in een toren, waarvan de poort werd toegemetseld, opdat zij die onmogelijk zoude kunnen verlaten. Maar de maagd wist reeds van te voren door Goddelijke openbaringen, wat er gebeuren moest en wachtte vol vertrouwen het oogenblik af, dat God bestemd had, om zijne Hemelsche bedoelingen te volbrengen.

De tyran van Madura was minder gerust, eene vreeselijke hongersnood teisterde zijne staten, al zijne kinderen stierven kort na elkander, en hij leefde gestadig in angst voor nog grootere rampen. Gedurig woelde hem den droom door 't brein, waarin hem voorspeld was, dat Devanaguy's zoon hem van den troon zou stooten, maar in stede van berouw te gevoelen over zijne misdaden, besloot hij, zijne nicht te doen sterven, ten einde dit gevaar af te wenden. De sterkste vergiften, welke hij machtig kon worden, liet hij in het water en het voedsel, voor Devanaguy bestemd, vermengen, doch dit alles had op het jonge meisje niet den minsten invloed. Hij werd nu nog angstiger en besloot het kind den hongersdood te doen sterven. Ook deze poging mislukte. Devanaguy bleef volkomen gezond en niettegenstaande de zorgvuldigste bewaking, was het niet mogelijk te ontdekken, of zij op geheimzinnige wijze voedsel ontving, of dat de Geest Gods op zich zelve voldoende was, om haar te voeden.

Toen de wreedaard de mislukking andermaal vernam, liet hij zijne plannen, om haar te doen sterven, varen, doch plaatste eene sterke wacht om hare gevangenis en bedreigde zijne soldaten met de verschrikkelijkste folteringen, wanneer het Devanaguy mocht gelukken om te ontsnappen.

Maar al die voorzorgen waren nutteloos, zij konden niet verhinderen, dat de voorspelling van Poulastya vervuld werd „De geest van Vischnou drong door de muren heen en vereenigde zich met zijne geliefde.

Droomen.

Een zeer belangrijk verschijnsel in het menschelijk leven is voorzeker de slaap. Hij ontstaat, volgens physiologen en occultisten, wanneer door vermoeidheid der zinsen bewegingsorganen de krachten uitgeput zijn en de hersenen geene ondersteuning meer bieden, of wanneer het innerlijk zenuwleven door lichaams- of zielslijden, veroorzaakt door bloedverlies, lang nadenken, verdriet enz. verzwakt is; ook wanneer de geest zich onttrekt aan de wilsbestemming der uitwendige zintuigen. De oorzaken van slaap zijn dus deels uitputting en gebrek aan opgewektheid, deels stilte, eentonigheid of gebrek aan uiterlijke prikkelen. Nog kan slaap ontstaan tengevolge van werkeloosheid, van lichaam en geest, dus zonder dat de hersenen vermoeid zijn.

Eindelijk nog kan slaap kunstmatig worden teweeggebracht door magnetisme en hypnotisme; het ligt evenwel niet in de bedoeling, hierover uit te weiden; wij zullen ons slechts bepalen bij eene beschouwing van visioenen of droomen, — verzameld en bewerkt uit leerstellingen van physiologen en occultisten -- die in den natuurlijken slaap ontstaan.

Uit het vooropgestelde weet de lezer vooraf, dat hij in 't algemeen geene eigene inzichten van den schrijver te beoordeelen heeft. Het zijn vooral de vruchten van onderzoek en de meeningen van hen, die de occulte wetenschap tot levensstudie hebben gemaakt.

Het is bekend, dat een mensch, na een rustigen slaap, verkwikt en met opgewektheid uit zijn bed stapt, terwijl hij

na vermoeide en benauwde droomen, bij het ontwaken zeer ontstemd is. Dit is dus wel een bewijs, dat droomen van invloed is op het menschelijk organisme. Het nauwe verband er tusschen met den gezondheidstoestand van het individu, valt toch niet te betwijfelen; waarom anders zouden bij vele ziektegevallen de droombeelden den toestand der ziekte aanduiden? Vele droomen kunnen dus physiologisch worden verklaard, uit den toestand van het gestel. Zenuwachtigheid, onmatigheid, overprikkeling, zware narcoise, storingen in het bloedsysteem, onzuivere lucht, koortsigheid, lichtindrukken enz. zijn zeer bevorderlijk voor meestal onaangename droomen, terwijl ze benauwd zijn, wanneer men in levensomstandigheden verkeerd of in een toestand is, waarin men zich zelven veeltijds brengt, bijv. treurigheid, dronkenschap enz. Den dronkaard, die in geen werkelijken slaap is, maar zich in een toestand van gevoelloosheid of verdooving bevindt, draait en wentelt alles rondom zijne hersenen en de vreemdsoortigste gewaarwordingen dwarrelen hem door 't brein.

Van niet geringen invloed op het droomen, vooral bij sensitieven, is de manier, hoe men ligt en slaapt. Een zwaarte op de borst, bijv. veroorzaakt door het gewicht der hand van den slapende, doet dikwijls een onbegrijpelijke benauwdheid ontstaan; het zien van een afschuwelijk monster, doet hem soms met een angstkreet ontwaken. Ook gebeurt het, dat verschillende, geheel van elkaar onafhankelijke gebeurtenissen, zich tot één samenhangend droomvisioen schakelen: plaats, tijd, persoon, omstandigheid, kortom alles, wat iemand maar onaangenaam heeft kunnen stemmen, conbineert zich tot één geheel, om het droombeeld in den meest akeligen vorm aan den slapende te vertoonen. Aan dergelijke droombeelden zou men de volgende verklaringen kunnen geven.

Elke gewaarwording maakt een flauweren of dieperen indruk in de hersenen van het individu. Nu gebeurt het meestal, dat niet het geheel van een gebeurtenis denzelfden indruk maakt, doch de eene omstandigheid meer dan de andere, en dat de omstandigheden of feiten, die den diepsten indruk in de hersenen

hebben achtergelaten, in het droomleven een aaneengeschakeld geheel vormen.

Droomen worden ook opgewekt door lichamelijke stoornis, door indrukken gedurende den slaap, of door gebeurtenissen in de buitenwereld. Zoo droomde iemand, wien een trekpleister op het hoofd gezet was, dat hij door indianen gescalpeerd werd; een ander, die in den winter te warme kruiken aan de voeten had, droomde, dat hij een vuurspuwenden berg beklom, waarbij hem de voeten verschroeiden. Men hoort dikwijls een geweer- of kanonschot in den slaap en onmiddellijk daarop, -- dit is bij velen gebeurd, — heeft men een droom, die met het schot in verband staat: men wordt b. v. vervolgd, er wordt op ons gevuurd, men hoort het schot en wordt wakker. Het geweer of kanonschot heeft dus een droom doen ontstaan.

De geleerden nemen ook aan, dat de vastheid van den slaap en de hoedanigheid onzer droombeelden afhangen van hetgeen men des avonds gebruikt heeft, alsook, dat de indrukken der zintuigen in wakenden toestand, in het droomleven wederom kunnen worden opgewekt.

Harvey verhaalt, dat hij, toen hij zich eens op zijn landgoed veertien dagen had opgehouden, dagelijks een welriekend parfum op zijn zakdoek heeft gehad. Toen hij zijn landgoed verliet, werd de flacon hermetisch gesloten. Twee maanden daarna gaf hij de flesch aan zijnen bediende, met den last, in zekeren nacht, als hij sliep, eenige droppels van het parfum op zijn hoofdkussen te laten vallen. Dit geschiedde en op dien nacht droomde Harvey ook over zijn landverblijf. Toen hij twee essencis had vermengd, vermengden zich ook in zijne droomen de ideeën, waarmede hij vroeger die geuren verbonden had. Van het eene parfum had hij gebruik gemaakt op een landhoeve en van het andere in een atelier, waar dikwijls een vrouw den schilder tot model diende en toen de essence op zijn hoofdkussen was gedroppeld, droomde hij, dat hij op bedoelde landhoeve was en met de familie van zijn huisheer dineerde, toen de schilder binnenkwam met zijn model, de bewuste vrouw.

Harvey nam zeer juist waar, dat het reukorgaan in verband staat met de hersenen, dat voorts opnieuw opgewekte gewaarwordingen, waarmede een vroegere in verband stond, dezelfde voorstellingen op nieuw in 't leven riep en dat de wet van Associatie ook voor het slaapleven geldt. Ook beproefde Harvey een droom-associatie met het *gehoor*. Op eenige bals ontmoette hij twee bevriende dames met wie hij geregeld een bepaalde wals danste. Hij kocht een speeldoos met de beide walsen en als hij nu, de doos liet opwinden, terwijl hij sliep, werd hij onder verschillende droomfantaisiën door *die dame* gewekt, met wie hij den dans had gemaakt, die gehoord werd.

Uit het aangevoerde is het duidelijk, hoe door lichamelijke toestanden en uitwendige oorzaken, die op het gehoor, den reuk en het gevoel werken, allerlei droomen of visioenen, daarmede in direct of indirect verband staande, kunnen worden opgewekt. Zij, die dus willen beproeven, om aan zulke physiologische droomen eenige verklaring te geven, moeten vooral weten, in welken toestand het organisme van den slapende was. Zulke droomen hebben in 't algemeen evenwel niet veel te beteekenen. Dikwijls gebeurt 't, dat men in den slaap de redeneering of het denken over een onderwerp, waarmede men zich daags heeft bezig gehouden, voortzet, ja, dat men dan tot eene oplossing komt, die men te vergeefs in wakenden toestand heeft gezocht.

Een voorbeeld tot bewijs.

Een koopman was eens bezig zijn kas op te maken, hij had al zijne kontante verkoopingen geboekt als ook zijne uitgaven, daar was hij zeker van, doch de kas sloot niet en of hij die meermalen natelde, het eindcijfer bleef foutief. In den nacht daaropvolgende droomde hij, dat hij nog bezig was en ontdekte een verkeerd cijfer bij het transport te hebben geschreven, en des morgens ontwaarde hij, de fout in den droom te hebben gevonden.

Er zijn ook voorbeelden, dat men in den droom redeneert.

In den regel is echter in den slaap het onafhankelijk denken verlamd en we ondervinden meestal, dat de wil dan weinig vermag. Men droomt ook wel eens, dat men achtervolgd wordt en pogingen doet, om te ontkomen, doch daartoe onmachtig is, zoodat men van angst ontwaakt. Al deze soorten van droomen hebben meestal betrekking op de lagere beginselen of deelen van den mensch; zij staan ook weleens in betrekking tot de menschelijke ziel, de intelligentie — doch nimmer in direct verband tot den geest of de onsterfelijke ego Deze droomen zijn door moderne physiologen nagegaan en met genoegzame juistheid beschreven. Wie echter *alle droomen* op materialistische wijze wil verklaren, stuit op onoverkomelijke moeilijkheden en moet erkennen, dat er veel bestaat in het droomleven, dat niet door hen verklaard kan worden.

De werkelijke droomen, die uit het hoogere zieleleven ontstaan, zijn tot heden *terra incognita* voor de officiëele wetenschap. En geen wonder, de moderne wetenschap immers berust op materialistischen grondslag en die droomen zijn niet te verklaren, tenzij men een hooger levensbeginsel in den mensch, een onsterfelijke Ego aanneemt. De droomen, die niet, of niet geheel van den physiologischen toestand van het individu afhankelijk zijn, of hun bestaan hebben van het transcendentaal wezen, Ego, zijn van het hoogste belang voor den mensch, omdat zij een licht doen opgaan omtrent het onsterfelijk beginsel. Materialisten kunnen die nooit verklaren.

De droomen, die hun ontstaan hebben van de hoogere Ego, komen meestal in den vroegen morgen voor, wanneer de stoffelijke organen meer tot rust zijn gekomen en weinig of geen invloed uitoefenen op de hoogere beginselen. Dit is dan meer vrij in de bewegingen en het macrocosme spiegelt zich alsdan af in het microcosme. Het parisprit en de geest komen in meer directe verbinding met het macrocosme, waardoor de beelden in het astraal licht duidelijk gezien worden. Als men in dezen zieletoestand verkeert, dat de aura de beelden niet verwarren, heeft men meestal profetische droomen. Tijd en

ruimte schijnen dan niet meer in aanmerking te komen. De geest ziet op verre afstanden en met volkomen juistheid gebeurtenissen, die op hetzelfde oogenblik plaats vinden of die later en in de verre toekomst zullen geschieden, zoodat vooral in het laatste geval, de profetische kracht op den voorgrond treedt. Er komen zelfs gevallen voor, waarin de menschelijke geest *verloopene* gebeurtenissen, waarbij hij in wakenden toestand niet tegenwoordig is geweest, op de levendigste wijze waarneemt en plaats en omstandigheid met juistheid aanschouwt. Een dorpspredikant, die te Edinburg een nacht doorbracht, droomde, dat zijn huis in brand stond en een zijner kinderen in levensgevaar verkeerde; hij ontwaakt, kleedt zich aan en ijlt naar het dorp, waar hij nog bijtijds aankomt, om een zoontje, dien men in het brandende huis had achtergelaten, te redden.

Een officier van de landweer te Thorn, die zijne familie te Straatsburg (in Pruisen) achtergelaten had, droomde, dat het huis van den Burgemeester in brand stond en riep vol angst: brand! brand! Vier dagen daarna kwam het bericht, dat den droom bevestigde. Hij had zijne vrouw daar ziek achtergelaten en deze had, gedurende den brand, *sterk aan hem gedacht* en wellicht door de physieke wet van sympathie de opmerkzaamheid van den echtgenoot naar die verwijderde plaats getrokken en hem tegelijkertijd tot innerlijk aanschouwen gebracht.

Voorspellende droomen vereischen de medewerking van de innerlijke Ego. Meestal hebben zij tot oorzaak de bewuste of onbewuste samenwerking der personen van twee levende personen of van hunne Ego's.

Ten aanzien van dergelijke droomen zal ik de nieuwste beschouwingen van occultisten over dit onderwerp ter beoordeeling mededeelen.

Men kan de droomen, die uit de hoogere Manas ontstaan in vier hoofdsoorten verdeelen. Zij zijn: waarschuwende droomen voor zich zelve en voor anderen, waaronder men zou kunnen brengen droomen, waarin ons een geneesmiddel voor het een of ander lijden aan de hand gedaan wordt,

of waarin men gewaarschuwd wordt, tegen het gebruik van sommige spijzen of dranken, als schadelijk voor de gezondheid.

De tweede soort zijn: de allegorische droomen, een vluchtig opmerken van werkelijkheden door de fantaisie misvormt. Deze zijn in den regel halve waarheden.

Van meer belang echter zijn de *profetische* droomen, die gewoonlijk helder en duidelijk zijn.

Als vierde soort kunnen we noemen de kunstmatig opgewekte droomen door adepten of magnetiseurs.

Dat de mensch een tweeledig bestaan heeft en zich in vele gevallen de handelingen van de hoogere Ego en van de ziel onbewust is, wordt door het dierlijk magnetisme en in den laatsten tijd ook door het hypnotisme genoegzaam bewezen. In den toestand van sonnambulisme zal iemand een verhaal kunnen leveren over iets, waarvan hem in wakenden toestand niet het minste bekend is, nog sterker, in geval het verhaal door het ontwaken wordt afgebroken, zal hij het in magnetischen slaap vervolgen, indien de magnetiseur dit verlangt, zelfs geruimen tijd na den eersten slaap. Onze Ego heeft zijn eigen afzonderlijk leven in de stoffelijke woning, doch wordt vrij door den slaap van den stoffelijken mensch. Wanneer de stoffelijke deelen van den mensch zoogenaamd in rust zijn, zoogenaamd zeggen we. want werkelijk rusten die niet geheel, — de bloedsomloop, de spijsverteering en de daaruit voortvloeiende voeding van het lichaam gaan in den meest gerusten slaap geregeld voort — dan kan de onsterfelijke Ego de stralen van zijn licht naar de lagere Manas schieten en ingeval de levensfluïde in evenwicht of minder verward is, worden die stralen min of meer in de hersenen opgenomen en men verkrijgt dan bewustheid van hetgeen de geest ziet en ontdekt in het macrocosme. Het licht van den geest staat met het Universeel of Goddelijk licht in betrekking, als zijnde een deel er van, zoodat het van den toestand des lichaams afhangt — het is reeds aangevoerd — of de droomen verward, benauwd of wel rustig, kalm en profetisch zijn. Door den slaap worden de

hersenen van den mensch min of meer verlamd en het is aan de straal van het licht van de hoogere Ego te danken, dat de mensch in den slaap eenig bewustzijn heeft van zijn bestaan. Gedurende den wakenden toestand bereiken de gedachten in den stem van de hoogere Ego het hart, als de *stem van het geweten*, doch die stem ontsnapt ook dikwijls der menschelijke ziel; gedurende den slaap zijn de gedachten en de stem van die hoogere Ego *een stem in de woestijn.*

De beelden en visioenen van het *verledene* en de *toekomst* zijn als tegenwoordig in de gedachten van den werkelijken mensch of *onsterfelijke individualiteit;* zijne gedachten zijn niet gelijk de subjectieve beelden in onze hersenen, doch gelijk levende handelingen, daden, werkelijkheden. De gedachten verwezenlijken zich in daden door de *kuya sakti*, die geheimzinnige macht, welke aan gedachten zichtbare vormen geeft. Al deze vormen, welke de persoon ziet bij het ontwaken, worden, gelijk schaduwbeelden, teruggekaatst op de hersenen van den slapende. De persoon denkt dan, dat hij alles gedroomd heeft en vermeent iets doorleefd te hebben, terwijl het in werkelijkheid de *gedachten en daden* van de ware Ego zijn, die hij flauw heeft waargenomen. Wanneer hij geheel ontwaakt is, worden de herinneringen elke minuut meer en meer verward en vermengd met de beelden der stoffelijke hersenen onder de werking van den prikkel, welke de oorzaak van het ontwaken is (1).

Het is wetenschappelijk bewezen, dat de beide helften der hersenen onafhankelijk van elkander kunnen werken en zelfs een (innerlijk) gesprek kunnen houden, alsof ze aan twee afzonderlijke personen toebehoorden. Dit heeft plaats in zekere ziektegevallen, waar de patient van gedachte is, een ander persoon te zijn. Het schaduwbeeld van ieder, levend of dood, is onuitwischbaar gedrukt op het astraal licht, dat door iedere clair-voyant kan gezien worden. Indien de clair-voyant niet beter is ingelicht, dan neemt hij de schaduw aan voor de

---

(1) Zie: Transactum of the Blavatsky Lodje I D.

verschijning van het individu zelve. Die schaduwbeelden worden veel in den droom gezien, zij bewegen zich en handelen vermoedelijk, doch zijn dan tijdelijk verzadigd met het levensbeginsel van den mensch. En nu gebeurt het wel, dat het eene gedeelte der hersenen den droomer vertegenwoordigt, terwijl het andere zijn tweede Ego projecteert in het astraal licht en de trekken van een ander doet aannemen, aan wien men in wakenden toestand gedacht heeft.

Het perisprit of astraal lichaam is bij droomen geheel werkeloos, daar dit met het lichaam slaapt, tenzij het geprojecteerd is door een machtige begeerte van de hoogere Manas.

In de zwarte magie is het geene zeldzaamheid, dat „de geest" wordt opgeroepen van een slapend wezen; — de toovenaar kan dan van de verschijning al de geheimen vernemen, die men wenscht te weten, terwijl den slapende zich meestal niets bewust is, van hetgeen met hem geschiedt. Meestal, zeggen we, want het gebeurt ook, dat hij herinnering heeft van de evocatie, als van een levendigen droom. Onder zulke omstandigheden is 't de *mayavi rupa* (dierenziel), die verschijnt. Indien de afstand niet te groot is, kan het astraal lichaam opgeroepen worden, doch dit kan niet spreken noch inlichtingen geven en de mogelijkheid bestaat, dat de slapende tengevolge van de gedwongen scheiding sterft.

Het valt nu niet moeielijk uit het aangevoerde de gevolgtrekking te maken, dat *waarheids-droomen* hun oorzaak vinden in de werking van de hoogere Ego.

Dat men dikwijls bij profetische droomen slechts halve waarheden ziet, komt, omdat de stralen van het licht van de hoogere Ego door vele physiologische omstandigheden verminkt en gebroken worden, alvorens zij de lagere deelen in den mensch bereiken.

Het slaapwandelen werpt ook een helder licht op het bestaan van een Transcendentaal wezen, onafhankelijk van den stoffelijken mensch; het leert ons, dat het lichaam niets anders is, dan het werktuig van den geest. In slaapwandelen verricht de mensch onbewust werkzaamheden en het bere-

deneerd schrijven in dien toestand, toont aan, dat de menschelijke wil, de intelligentie, daartoe medewerkt (1).

Slechts enkele malen herinnert men zich iets flauw als van een droom, doch meesttijds weet men volstrekt niet, wat men gedaan heeft. Een student, die drie avonden zonder eenig resultaat aan een mathematisch vraagstuk had gewerkt, vond op den vierden morgen de oplossing op zijn schrijftafel in schrift van zijn eigen hand en zelfs naar een nieuwe en betere methode, dan den professor bekend was.

Door influistering kan men iemand laten droomen, wat men wil, ten minste als de persoon voor die indrukken vatbaar is. Professor Kruge verhaalt van een Engelsch officier, die men door zacht influisteren naar begeerte kon laten droomen, bijv. over een duel, over het begin van den strijd over het afvuren van een pistool, dat men hem in de hand drukt en waarvan de knal hem doet ontwaken. Dezelfde schrijver verhaalt van een jongmensch, die door zijnen machtigen wil een meisje, dat hem afgewezen had, in tegenwoordigheid van hare moeder, die het huwelijk verlangde, liefde had ingeboezemd door influistering gedurende den slaap.

Het opwekken van kunstmatige droomen gelukt al dan niet naarmate lichaams- en zielstoestand van den slapende de geschikte kenmerken er voor bezitten. Twee personen, die in dezelfde omgeving slapen, kunnen gelijktijdig denzelfden droom hebben, hetzij door een oorzaak van buiten, bijv. rumoer, geraas, hetzij doordat de indrukken der hersenen van den eenen slaper op den anderen over gaan. Ook zijn er gevallen, dat twee personen droomen hebben, niet gelijkluidend, doch die met elkander in verband staan en bij elkander passen.

Ten slotte willen we een paar voorbeelden van profetische droomen geven.

Iemand droomde, dat hij zich in een circus bevond buiten de stad en dat een wilde stier hem vervolgde. Hij sprong

(1) De occultisten en kabbalisten verdeelen den mensch in *zeven* hoofddeelen die elk hunne zintuigen hebben. De wijzen van werken van elk der deelen afzonderlijk, *met* en *in* elkander, houden zij geheim.

over het hek van het circus en voelde zich gered doch terzelfder tijd hoorde hij, dat een stem hem toeriep: „gij zijt gered, doch uwe zuster I. is doodelijk getroffen." Hierop spoedde hij zich naar de stad en zag een huis, vroeger door de familie bewoond, schitterend verlicht en tal van vrouwen zaten in rouwgewaad in de zaal Verschrikt werd hij wakker. Omstreeks een jaar na den droom was zijne zuster I. reeds begraven. Dit meisje verhaalde zes maanden voor haren dood, gedroomd te hebben, dat hare moeder, die toen in leven was, haar zeide: „Hoe treurig is het, dat gij op zulk een jeugdigen leeftijd (20 jaren) moet sterven." Zij had den droom echter niet ernstig opgenomen. Ongeveer half zes in den morgen had dezelfde persoon een droom, welke een andere zuster betrof. Hij droomde, haar te gaan bezoeken, doch in de verte reeds opmerkte, dat een drietal lijkdragers op de stoep van het huis stonden. Hij spoedde zich, om te hooren wat er was voorgevallen, klopte aan de deur, welke hem werd opengedaan en men zeide hem: „het geldt uwe zuster S., en geen zes weken daarna werd die zuster begraven.

In hoogst enkele gevallen komt de slapende in aanraking met wezens buiten de stof, doch dan verkeert hij, volgens het gevoelen der occultisten, in een gevaarlijken toestand.

Nu zullen we deze beschouwing, die vooral ten doel heeft het geestelijk beginsel in den mensch aan te toonen, maar eindigen. Het droomleven is echter zóó rijk aan beschouwingen, dat men er dagen over zou kunnen schrijven, doch hetgeen in dit opstel is besproken, is voorzeker voldoende, om tot ernstig nadenken aan te sporen over het vraagstuk van 's menschen leven. Naar mijne innige overtuiging zou een nauwgezette studie van den slaap en het droomleven veel bijdragen, om het menschenraadsel op te lossen.

Paramaribo, Juni 1891. S. Bueno Bibar.

NASCHRIFT VAN DEN REDACTEUR.

Hoewel ik het niet in alle opzichten eens ben met den geachten schrijver, heb ik toch gemeend, het stuk te moeten opnemen, omdat het lezen van verschillende denkbeelden over eene zaak ons begrip ervan verheldert. In het artikel Grondbeginselen der zelfkennis of antwoord op de vragen Wie zijn wij? Van waar komen wij? Waarheen gaan wij? zal ik veel van het hier medegedeelde op eenigszins andere wijze bespreken. De lezer zal wel doen, beide stukken met elkaâr te vergelijken.

Wat een geguillotineerde denkt.

In het Journal du Magnétisme 1 Mars 1891 lezen wij over dit onderwerp de volgende beschrijving van een hoogstmerkwaardig onderzoek.

Eene proef ontbrak nog aan den roem van het hypnotisme; men was er nog niet toe gekomen, iemand te suggereeren, dat hij geguillotineerd was, en nauwkeurig zijne indrukken, gedurende de executie, op te teekenen. Waarom de school van Nancy hier nog nooit aan gedacht heeft, is ons onbekend, daar deze proef toch vroeger reeds is genomen door den beroemden schilder Wiertz, wiens naam door het bekende Museum Wiertz te Brussel, nog steeds in herinnering is gebleven.

Wiertz was geen ingewijde in de occulte wetenschappen; toch werd hij tot de proef gedreven, niet door ijdele

nieuwsgierigheid, maar door een edelmoedig gevoel. Hij overdacht het al of niet rechtvaardige van de doodstraf en dit wekte bij hem de begeerte op, om de gedachte van den ter dood veroordeelde te ontdekken van den aanvang der executie tot den dood van den misdadiger.

Zou het waar zijn, dat de voltrekking van het vonnis slechts een oogenblik duurt? Wat zou de ongelukkige wel denken? wat zou hij gevoelen op het oogenblik, dat het mes hem den hals afsnijdt?

Deze vragen hielden des schilders geest aanhoudend bezig.

Wiertz was zeer bevriend met doctor M., geneesheer aan de gevangenis te Brussel, en met zekeren doctor D..., die zich reeds sinds 30 jaren met het hypnotisme bezighield; deze had den schilder, die een zeer merkwaardig sujet was, dikwijls in den magnetischen slaap gebracht.

Met toestemming van Dr. M... kreeg Wiertz eens vergunning, zich tijdens de voltrekking van een vonnis met Dr. D... te verbergen onder het schavot bij de plaats, waar het hoofd des veroordeelde in de mand moest vallen.

Wiertz liet zich reeds eenige dagen voor de terechtstelling bij herhaling in slaap maken door Dr. D..., die hem suggereerde, om zich te identificeeren met verschillende personen, ten einde hunne gedachten te lezen, en in hunnen geest en hun bewustzijn door te dringen, om hunne gewaarwordingen te kunnen gevoelen.

Deze handeling gelukte telkens met ongelooflijk succes.

Tien minuten voor de aankomst van den veroordeelde namen Wiertz, Dr. D..., en twee getuigen plaats onder de guillotine, nabij de mand; zij bleven natuurlijk voor het publiek onzichtbaar. De doctor deed zijn sujet inslapen, suggereerde hem, om zich te identificeeren met den misdadiger, om al diens gedachten te volgen, al zijne gewaarwordingen te voelen en met luider stem te zeggen, wat de veroordeelde gevoelde op het oogenblik, waarop het mes hem den hals afsneed; ten slotte gelastte hij hem, om op het tijdstip, waarop

het hoofd in de mand viel door te dringen tot in de hersenen ervan en de laatste gedachten mede te deelen.

Wiertz sliep onmiddellijk in.

De vrienden hoorden voetstappen boven hunne hoofden en begrepen dus, dat de beul met den veroordeelde op het schavot aangekomen waren; nog enkele oogenblikken en de guillotine zal haar werk verricht hebben!

Het sujet geeft teekenen van eene ontzettende vrees en smeekt zijnen vriend, hem te wekken. De angst, die hem kwelt is onverdragelijk. Maar het is te laat... het is gevallen... „Wat gevoelt ge? Wat ziet ge?" vraagt de geneesheer. Wiertz wringt zich in stuiptrekkingen en antwoordt kermende: „Een bliksemstraal! De bliksem heeft getroffen. Verschrikkelijk! Het denkt! Het ziet."

„Wie denkt? Wie ziet?"

„Het hoofd! Het lijdt verschrikkelijk, het denkt, het begrijpt, niet wat er gebeurd is... het zoekt het lichaam.. het meent, dat het lichaam ook naar het hoofd zoekt... het wacht nog altijd op den doodelijken slag... het verwacht den dood... de dood komt niet!"

Terwijl Wiertz deze woorden uitsprak, zagen de getuigen het hoofd, dat in de mand gevallen was. De haren lagen naar beneden, de bloedende hals naar boven, de mond was geopend, de tanden op elkaar geklemd, de oogen waren ook open en zagen hen aan. De slagaderen klopten nog en het naar buiten stroomende bloed bezoedelde het gelaat, de oogen en de haren.

Wiertz ging kermende voort.

„O! welke hand worgt mij? het is eene verschrikkelijke, onmeedoogende hand.., O! neemt weg dat gewicht, dat mij verplettert... Voor mijne oogen zie ik slechts eene groote roode wolk... Maar ik zal mij bevrijden van die vervloekte hand!... Laat mij los monster!... Helaas! te vergeefs tracht ik hem met beide handen weg te drukken... Wat voel ik nu?... Een bloedende wond... Mijn bloed vloeit weg... Ik ben een afgehakt hoofd!...

Eerst na dit langdurig lijden, dat hem wel eene eeuwigheid moest toeschijnen, kreeg het hoofd van den geguillotineerde er begrip van, dat het van het lichaam was afgescheiden.

Wiertz zweeg stil. De doctor hervatte zijne vragen.

„Wat ziet ge? Waar zijt ge?"

„Ik vlieg door de ruimte," antwoordde de schilder. „Maar ben ik dood?... Is alles geëindigd?... Wanneer men mij eens weder op mijn lichaam plaatste? Och menschen! heb toch medelijden met mij, geef mij mijn lichaam terug! dan kan ik blijven leven... Ik voel, ik denk nog... Ik herinner mij nog alles... daar zijn mijn rechters met hunne roode tabbaarden... ik hoor mijn vonnis... mijne ongelukkige vrouw!... mijn arm kind!... ween, ge hebt mij niet meer lief... gij verlaat mij... indien ge mij weder aan mijn lichaam wildet vasthechten, dan zou ik opnieuw met u leven... Neen, ge wilt niet... toch heb ik u lief, mijne arme lievelingen... laat ik u nogmaals omhelzen... wat, kleine,... gij stoot kreten van schrik uit?... och, ongelukkig kind, ik heb uwe handen met mijn bloed bevlekt... o! wanneer zal daar eens een einde aan komen?... een einde?... is de misdadiger niet veroordeeld, om eeuwig te lijden?...

Toen Wiertz dit zeide, meenden de omstanders te zien, dat de oogen van den geguillotineerde zich zoo ver mogelijk openden, met eene uitdrukking van verschrikkelijk lijden en van een vurig gebed.

De schilder ging voort met kermen.

„Neen!... Neen!... het lijden kan niet eeuwig zijn!... God is mededoogend!... Alle aardsche dingen verdwijnen voor mijne oogen... ik zie in de verte eene kleine ster, schitterende, als een diamant... O! wat heeft men het daarboven goed!... welk eene kalmte dringt door mijn geheele wezen... wat zal ik goed slapen... O hoe heerlijk!..."

Dit waren de laatste woorden van den schilder; hij sliep nog, maar antwoordde niet meer op de vragen van den geneesheer.

Dr. D... ging naar het hoofd en raakte het voorhoofd, de slapen en de tanden aan; alles was koud. Het hoofd was dood.

Deze verschrikkelijke proef van den Belgischen schilder, wordt op verschillende wijze verteld. De heer Larelez verhaalt haar in zijne levensbeschrijving van Wiertz en de medewerkster van de *Novosti* deelt haar op eenigszins andere wijze mede.

Ik heb getracht die twee verhalen tot een te maken.

Zijn er misschien ook liefhebbers van sterke emoties, die lust gevoelen, de proef van Wiertz te herhalen?

Dit zou in elk geval een betere en vooral leerzamere nieuwsgierigheid zijn, dan die, welke de menigte naar de schavotten voert, om er terechtstellingen bij te wonen.

Het is niet waarschijnlijk, dat Wiertz onder de laatsten navolgers zal vinden, want het is heel wat anders, om zelf de terechtstelling mede te gevoelen, dan te zien, hoe de beul zijn werk verricht.

Dit stuk van Michel Delines is door het Journal du Magnetisme overgenomen uit de Figaro van 9 Februari. Ik geef daarvan eene vertaling, zonder er een oordeel over te willen vellen of de schilder Wiertz werkelijk de gedachten van den geguillotineerde of wel zijne eigene denkbeelden daarover mededeelt. Toch meen ik er eene kleine waarschuwing bij te moeten voegen.

Dergelijke proeven zijn niet zoo onschuldig als zij schijnen. Goede sujetten, zooals de schilder Wiertz, hebben allen een zeer gevoelig hart, en op hen werken dergelijke hevige gemoedsindrukken zeer sterk. Meermalen heb ik proeven gelezen, genomen door hypnotiseurs, die nadeelig gewerkt hebben op het zenuwgestel van het sujet. Een er van, die met den dood eindigde, wordt ons medegedeeld door den beroemden occultist Elephus Levi.

„Eenige jongelieden waren bij elkander, toen men besloot een meisje van verdachte zeden in den magnetischen slaap te brengen. Het meisje was zeer gevoelig en de proef gelukte uitstekend. De hypnotiseur gaf toen aan het sujet bevel, om naar den Hemel te gaan en te zien, hoe het er daar uitzag

„Ik kan niet," antwoordde zij.

„Gij moet."
„Ik kan niet, men houdt mij tegen."
„Nu, ga dan maar naar de Hel."
„Neen! neen! dat niet," riep zij.
„Gij moet."
„Genade, laat mij daarvan vrij."
„Neen, neen, gij moet."
„Ik ga al, och heb genade, het is verschrikkelijk."
„Neen, ge moet gaan."
„Ik ben er."
„En wat ziet ge?"

Er volgde geen antwoord; de pols stond stil, en alle pogingen, om het sujet weder te doen ontwaken, waren vruchteloos. De angst had haar doen sterven.

Men ziet hieruit, dat dergelijke hevige gemoedsbewegingen, ook in hypnotischen toestand, volstrekt niet onschadelijk zijn. Dit is, wel is waar, het eenig mij bekende geval, waardoor de dood veroorzaakt is, maar het is voldoende, om u te doen zien, dat het voor een gevoelig individu niet zonder gevaar is, wanneer men hem in den slaap dingen suggereert, waarvan hij wakende een afkeer zou hebben, en ik hoop dan ook, dat zich geen sujet of magnetiseur meer tot dergelijke proefnemingen zal leenen, zoolang we geen kans hebben, daardoor een einde te maken aan de verschrikkelijke misdaad, die men doodstraf noemt.

Jezeus Christna de Indische verlosser.

Naar het Fransch van Jacolliot.

HOOFDSTUK IV.

Het woord van God wordt vervuld. Geboorte van Christna. Vervolging door den tyran van Madura. Al de kinderen van het mannelijk geslacht en van Christna's leeftijd moeten vermoord worden.

Op zekeren avond, terwijl de maagd bad, trof Hemelsche muziek hare ooren, de gevangenis werd helder verlicht en Vischnou verscheen haar in al den glans van zijne Goddelijke majesteit. Devanaguy geraakte in extase en werd zwanger, nadat zij, volgens de Sanskrietsche uitdrukking, omschaduwd was door den geest Gods.

De tijd harer zwangerschap was voor haar eene tijd van ware verrukking; het Goddelijk kind veroorzaakte Zijnen moeder een onuitsprekelijk genot en deed haar de gevangenis en zelfs haar bestaan vergeten.

In den nacht van hare bevalling ontstond er door een hevigen storm een opening in den muur der gevangenis, waardoor Devanagny met haren zoon naar buiten kon treden. Een gezant van Vischnou wachtte haar en bracht haar naar eene herderswoning, toebehoorende aan Nanda, gelegen op de grenzen van het grondgebied van Madura.

De pasgeborene ontving den naam Christna (de geheiligde) en de herders, vernomen hebbende, welk een schat aan hunne zorgen werd toevertrouwd, bogen zich voor het kind ter aarde en aanbaden het.

In denzelfden nacht vernam Nanda door een Goddelijken droom, wat er gebeuren moest; hij begaf zich op weg met zijne dienaren en vele heilige personen, om Devanaguy en haren zoon op te zoeken en te onttrekken aan de lagen van den tyran van Madura. Doch ook deze vernam de wonderbare bevalling en de vlucht zijner nicht, waarop hij in razende woede ontstak. In plaats nu van te begrijpen, dat het niet mogelijk is, met God te strijden en Hem om vergiffenis te smeeken, besloot hij den zoon van Devanaguy met alle mogelijke middelen te vervolgen, om hem te doen dooden; op die wijze meende hij het noodlot, dat hem bedreigde te kunnen ontvluchten.

Hij droomde opnieuw en nog nauwkeuriger over de tuchtiging, die hem wachtte, en beval daarop, *dat alle kinderen van het mannelijk geslacht, die in zijn gebied geboren waren in den nacht, waarop Christna ter wereld kwam, moesten gedood worden.* Hierdoor meende hij zeker den persoon te zullen treffen, die hem later van den troon moest stooten.

Geleid door de inspiratie van een rakchasa, die Vischnou's bedoelingen wilde verijdelen, kwam een troep soldaten ook aan de herdershut van Nanda, nog voor dat deze laatste was aangekomen. De herders wapenden zich, om Devanaguy en haren zoon te verdedigen, toen plotseling het kind, dat juist door Zijne moeder gezoogd werd, in eenige seconden zoo groot werd, als een tienjarig knaapje, en ging spelen in het midden eener kudde schapen.

De soldaten liepen hem zonder argwaan voorbij, en keerden niet zonder vrees, dat het onheil, hetwelk hun getroffen had, de woede zou opwekken van hem, die hen had uitgezonden, naar de stad terug, toen zij in de pachthoeve geen enkel kind vonden van Christna's leeftijd.

Kort daarna kwam Nanda met zijne reisgenooten en knielden neder met al de heilige personen, die hem begeleidden, om de maagd en het kind te aanbidden. Hij begreep echter, dat zij in die hoeve niet veilig was en nam moeder en kind daarom mede naar de oevers van de Ganges, waardoor De-

vanaguy de plaats terugzag, waar zij hare jeugd had doorgebracht.

Wij zullen hier niet verder de verschillende verhalen mededeelen, die er in omloop zijn, omtrent de jeugd van Christna; zij ging voorbij in eene worsteling tegen allerlei gevaren, want menigvuldig waren de aanvallen en listen van hen, die belang hadden bij Zijnen dood, maar altijd bleef Hij overwinnaar in den strijd zoowel tegen de menschen als tegen de demonen.

De verbeelding der dichters, heeft Hem omringd met zooveel wonderen en zooveel buitengewone voorvallen, dat er verschəidene boekwerken mede te vullen zouden zijn.

Slechts een enkel feit uit Zijne jeugd zullen we hier mededeelen, omdat zendelingen er gebruik van hebben gemaakt, om te beweeren, dat Christna een alles behalve zedelijk leven heeft geleid.

Op zekeren dag wandelde Hij aan de oevers van de Ganges en zag, dat ongeveer vijftig meisjes zich geheel ontkleed hadden, om hunne wasschingen te verrichten, en in dien toestand lachten en gekheid maakten, zonder er op te letten, of zij ook door voorbijgangers gezien konden worden.

Het kind verweet hun dit, zeggende, dat het niet passend was, zich zoo ongesluierd te vertoonen, zonder er op te letten, of zij ook door anderen opgemerkt konden worden, maar zij lachtten Hem uit en gooiden Hem water in het gezicht.

Christna hing toen al de kleêren, die op het zand verspreid lagen in den top eener tamarinde, zoodat het hun onmogelijk was, zich na afloop van het bad weder te kleeden.

De meisjes erkenden nu hunne fout en beloofden nooit weder ongesluierd te zullen baden, waarop zij hunne kleedingstukken terugkregen.

Is het wonder, dat zendelingen, die Christna willen bestrijden, van dit verhaal gebruik hebben gemaakt, om Hem in een kwaad daglicht te stellen? Eene geringe wijziging in dit verhaal is daarvoor voldoende.

HOOFDSTUK V.

Christna begint Zijne prediking. — Zijne leerlingen. — Ardjouna. — Bekeering van Sarawasta.

Nauwelijks was Christna zestien jaren oud, of hij verliet zijne moeder en zijn bloedverwant Nanda en doorkruiste geheel Indie, om zijne nieuwe leer te prediken.

De Indische poëzie stelt hem in dit tweede gedeelte van zijn leven voor, als strijdende tegen de verdorvenheid van het volk en de vorsten, als steeds omringd door allerlei gevaren, geheele legers ontwapenende. Zij verhaalt allerlei wonderen van Hem, het opwekken van dooden, het genezen van melaatschen, het teruggeven van het gehoor aan dooven, van het gezicht aan blinden enz. Steeds ondersteunde Hij de zwakken tegen de sterken, de verdrukten tegen de machtigen; overal vertelde Hij, dat Hij den tweeden persoon was van de drieëenheid. d. w. z. Vischnou, op aarde gekomen, om de menschen los te koopen van de gevolgen der eerste fouten, de booze geesten te verdrijven en de heerschappij van het goede weder in te voeren.

En de volken begeerig naar Zijne verhevene lessen, kwamen bijeen, om naar Hem te luisteren. Zij vereerden Hem als een God, zeggende: „Dit is waarlijk de Verlosser, die aan onze vaderen beloofd werd.

Wij zullen de wonderen, die van dezen goddienstleeraar verhaald worden, en die naar onze meening, even als de wonderen van alle andere profeten, behooren tot de legende, maar niet vermelden, want ik geloof evenmin aan Christna, als God en wonderdoener, als aan de andere incarnatiën en afgezanten van het Opperwezen, onverschillig, of zij zich noemen, Boudha, of Zoroaster, Manou of Mozes (1), Chris-

(1) Manou de Indische, Manes de Egyptische, Minos de Grieksche en Mozes de Israëlitische wetgever zijn vier namen, die in vorm wel eenigszins op elkander gelijken en waarschijnlijk van denzelfden stamvorm zijn afgeleid.

tus of Mohammed. (1) Maar ik geloof aan Christus en als philosoof en als moralist, en ik bewonder Zijne lessen, zoo verheven, zoo zuiver, dat de stichter van het Christendom ze slechts behoefde na te komen, om zijne verheven leer te kunnen prediken. (2)

Nadat de Indische Godsgezant eenige jaren gepredikt had, gevoelde Hij er behoefte aan, zich te omringen met

---

(1) Dit is het idée van den schrijver. De vertaler daarentegen beschouwt hen allen in zekeren zin als Godsgezanten, doch niet allen hebben een even verheven zedeleer verkondigd. Zoo schijnt mij de leer van Mohammed tamelijk grof zinnelijk en daardoor veel minder edel, dan die van de andere hier genoemde stichters van godsdiensten.

(2) Van Christna's leer weet de vertaler niets, dan hetgeen hij er van gelezen heeft in het werk van Jacolliot en hieronder laat volgen. Eigenaardig is de groote overeenkomst met de leer van Christus, doch naar mijn idee is Christus niet op aarde gekomen, om door de menschen geëerd te worden, want hij staat te hoog, om daaraan waarde te kunnen hechten, en uit Matth. IV vrs. 6-9 blijkt dan ook, dat hij daar niet naar streefde. Zijne bedoeling was alleen: de menschen aan te sporen tot een rein zedelijk leven, tot verachting van alle aardsche bezittingen, tot het zoeken van een verheven en rein ideaal en tot vertrouwen op God en den Heiligen Geest, omdat Hij zeer goed wist, dat dit alleen de menschen gelukkig kon maken.

De wonderen, waarvan zooveel melding gemaakt wordt, kon Hij doen door Zijn vlekkeloos rein leven; Hij had en heeft dus nog de macht ook aan anderen die macht te verleenen en beloofde ook die te zullen geven aan degenen, die geloofd zullen hebben. En die belofte heeft Hij gehouden. Onder de eerste Christenen waren er velen, die een dergelijke macht bezaten, en in latere tijden lezen wij telkens weder van personen, die door het opleggen der handen zieken genezen hebben. Bij de Mormonen worden alle lijders behandeld door zalving met (heilige) olie of het opleggen der handen, en vaak met verrassend succes, doch dit is iets, wat niemand zal verwonderen, die de genezende kracht van het magnetisme heeft leeren kennen, en toch is de kracht der tegenwoordige magnetiseurs veel minder, dan hij kon zijn, omdat zij niet genoeg vertrouwen op de hulp van Jezus en den Heiligen Geest en omdat zij nog te veel liefde voor zich zelven, te weinig liefde voor anderen gevoelen. Wil men, als magnetiseur, zoo sterk mogelijk werken, dan is zelfverloochening het eerste vereischte, waaraan men voldoen moet. Iemand, die gehecht is aan aardsche genietingen, wordt dan ook nooit een goed magnetiseur.

eenige ijverige en moedige discipelen, die Hij kon inwijden in Zijne leer en aan wie Hij de opdracht kon geven, Zijn werk voort te zetten.

Onder Zijne ijverigste volgelingen bevond zich een jongeling, behoorende tot eene der rijkste en aanzienlijkste familiën van Madura. Zijn naam was Ardjouna, hij had alles verlaten, om zich aan Hem te hechten en beloofde, dat hij zijn leven zou wijden aan het dienen van dien Meester en het verspreiden van diens denkbeelden.

Langzamerhand ontstond er een kleine schare getrouwen, die hunne moeiten, hunne werken en hun geloovig vertrouwen op God deelden. Zij leidden een leven vol ontberingen en, zooals men gemakkelijk kan begrijpen was Christna's rein leven, een aansporing van velen, zich bij Zijne volgelingen aan te sluiten. Er ontstond eene algemeene vernieuwing van denkbeelden in geheel Indië en allen, die vasthielden aan de oude begrippen, lieten zich te gelijk met vele rajahs opzetten door den tyran van Madura, om den grooten Leider telkens en telkens allerlei lagen te leggen, want zij zagen het, door de nieuwe denkbeelden, die steeds meer en meer veld wonnen, wankelden hunne tronen. Wat zij ook deden, om den Vrede-prediker machteloos te maken, niets gelukte, het was, alsof eene onzichtbare macht al hunne plannen in duigen wierp en Christna's volgelingen beschermde. Nu eens stonden geheele dorpen op en verjoegen de soldaten, die uitgezonden waren, om Christna en Zijne discipelen gevangen te nemen, dan weder werden de soldaten zelve geroerd en medegesleept door de woorden van dezen Goddelijken profeet, zoodat zij hunne wapens wegwierpen en hem, om vergiffenis smeekten.

Eens werden een nieuwe troep soldaten tegen Hem uitgezonden. De aanvoerder, Sacrawasta, had gezworen, zich noch door vrees, noch door bedreiging van zijn voornemen te laten afbrengen; doch toen hij Christna ontmoette in een eenzame streek, werd Sacrawasta, in plaats van zijn voornemen te volvoeren, zoo getroffen door de majesteit van Zijnen

aanblik, dat hij de kenteekenen van zijn rang wegwierp en Christna smeekte, hem aan te nemen, als een Zijner getrouwen. Zijn verzoek werd toegestaan en van dat oogenblik af, werd hij de ijverigste apostel en verdediger van de nieuwe leer.

Somtijds verdween Christna en liet dan Zijne leerlingen alleen, om ze te beproeven in moeielijke oogenblikken en om ze daardoor te leeren. hun eigen krachten te gebruiken. Gewoonlijk kwam Hij dan onverwachts terug, om hunnen moed te sterken of om ze aan gevaren te onttrekken. Was de Meester afwezig, dan stond Ardjouna aan het hoofd der gemeente en verving Hem bij het brengen van offerhanden en het doen van gebeden. Zonder morren keurden allen dit goed. Maar wij doen beter, niet uit te wijden over de daden van dien Hervormer, doch hoofdzakelijk te letten op Zijne leer.

Hij stichtte geen nieuwe Godsdienst, want God kan niet terugtrekken, wat Hij eenmaal heeft geopenbaard; Hij zuiverde alleen de oude van al de verkeerdheden en onreinheden, die er langzamerhand waren ingeslopen, of door kwaadwillige priesters waren ingevoerd en Hij slaagde volkomen, in weerwil van den haat en de menigvuldige aanvallen der partijgangers van het oude. Toen Hij stierf, had geheel Indie Zijne leer aangenomen, een levendig en sterk vertrouwen op God en Zijne liefde heerschte over het geheele land, de zedeleer was gezuiverd, de geest van het kwaad had zich terug moeten trekken in de duisterste schuilhoeken; de door Brahma beloofde verlossing (1) was volbracht.

De leer van Christna was eenvoudig en duidelijk, wanneer Hij tot het volk sprak, philosophisch en verheven, wanneer hij het woord richtte tot Zijne discipelen. Van elk dezer beide standpunten moeten wij haar thans nader beschouwen.

---

(1) Zie de geschiedenis van Adima en Heva. Rozekruis 1e jaargang.

Hoofdstuk VI.

Lessen van Christna aan het volk.

Bij het onderwijs, dat Christna aan het volk gaf, speelden de gelijkenissen eene groote rol; hij begreep, dat Hij de menschen op die wijze het best kon onderrichten, hoe ze handelen moesten, daar verhandelingen over de onsterfelijkheid der ziel en het toekomende leven niet zoo gemakkelijk te begrijpen zijn. Een dezer gelijkenissen zal ik nu mededeelen:

Gelijkenis van den Visscher.

„Aan de oevers van de Ganges woonde een arme visscher, Dourga geheeten. Bij het opgaan der zon reinigde hij, volgens de bestaande wetten, zijn lichaam in den heiligen stroom, verrichtte vervolgens met oprechte vroomheid zijne gebeden en ging daarop moedig aan het werk, om in het onderhoud van zijn talrijk huisgezin te voorzien, want de Heer had hem zes zonen en vier dochters geschonken, die met de moeder, evenals hij, een vroom en oprecht leven leidden.

Zijn oudste zoon moest hem reeds helpen, om de boot te besturen en de netten uit te werpen en de meisjes vlochten het fijne en lange haar der geiten tot draden, om er kleeren van te maken, of stampten de gember, het corianderzaad en de saffraan en vermengden dit met spaansche peper tot een deeg, dat bij het bereiden der visschen gebruikt werd.

Maar hoe hard hij ook werkte, het huisgezin was en bleef arm; zijne buren haatten hem, om zijne rechtschapenheid en zijne deugden, en telkens verzonnen zij nieuwe plagerijen, om hem het leven te verbitteren. Nu eens brachten zij zijne netten in wanorde, dan weder trokken zij zijne boot op het zand, zoodat hij vaak uren moest arbeiden, om ze weder vlot te krijgen. Bracht hij zijne visschen naar de markt, dan werden ze hem ontnomen of in het zand geworpen, en niemand wilde dan die onoogelijke waar koopen.

Telkens kwam Dourga heel bedroefd tehuis, vreezende, dat hij weldra niet meer in staat zou zijn, in het onderhoud van zijn gezin te voorzien. Niettegenstaande zijne armoede gaf hij altijd nog de mooiste visschen aan de heilige kluizenaars; ontving hij al de ongelukkigen, die bij hem aanklopten, liet ze in zijne woning slapen en deelde met hen het weinige, dat hij bezat. Zijne vijanden lachten hem daarom uit en stuurden alle bedelaars, die ze op hunne wegen ontmoetten, naar hem, zeggende: „Ga naar Dourga, dat is een vermomde Nabob, die slechts vischt, om zich te verstrooien."

Zoo spotten zij met de armoede, die de arme man aan zijne belagers te danken had. Maar de tijden werden eensklaps voor ieder zeer moeielijk; een vreeselijke hongersnood teisterde het geheele land; de laatste rijst- en korenoogst was totaal mislukt, en Dourga's vijandige visschers waren weldra even arm, als hij en dachten er niet meer aan, hem te plagen, nu gebrek ook hen martelde.

Op zekeren avond keerde Dourga van de Ganges naar huis terug, zonder een enkel vischje gevangen te hebben en terwijl hij er met zorg over nadacht, dat er geen stukje voedsel meer in zijne woning aanwezig was, zag hij aan den voet eener tamarinde een kind, dat weenende om zijne moeder riep.

Dourga vroeg hem, van waar hij kwam, waarop de kleine antwoordde, dat zijne moeder hem daar had achtergelaten, voorgevende, voedsel voor hem te gaan zoeken.

Bewogen van medelijden nam Dourga de kleine in de armen en bracht hem naar zijne vrouw, die de handeling van haren echtgenoot zeer prees, doch rijst noch gedroogde visch had, om de kleine of zich zelve te voeden. Intusschen was het avond geworden; de maan wierp met zilveren stralen haar zacht licht over het vreedzame landschap en nu kwam de familie bijeen, om in stille berusting hunne avondgebeden tot den Allerhoogsten op te zenden.

Onverwachts begon tot ieders verbazing de kleine te zingen:

„De vrucht der ertaca zuivert het water, zoo ook zuiveren weldaden de ziel. Neem uwe netten, Dourga; uw boot drijft op de Ganges en de visschen wachten u.

Het is de dertiende (1) nacht na nieuwe maan. De schaduw van den olifant valt in het westen; de schimmen der voorouders vragen om honig, zuivere boter en gekookte rijst; gij moet hun dit aanbieden. Neem uwe netten Dourga Uwe boot drijft op de Ganges en de visschen wachten U.

„Gij zult maaltijden geven aan de armen, overvloedig, als eene malsche regen; Gij zult aan de Roudras en de Adytias (ontslapen voorouders) het vleesch offeren van eene bruine geit, want de tijd uwer beproeving is geëindigd. Neem Uwe netten Dourga; dertien maal zult Ge ze uitwerpen; Uw boot drijft op de Ganges en de visschen wachten U.

Dourga was verwonderd, doch begreep, dat die raad van hoogerhand kwam. Hij nam zijne netten en ging met de oudste zijner zonen naar de oevers der rivier.

Het kind volgde hen, stapte met hen in de boot en greep het roer, om de boot te besturen. Dertien malen werden de netten uitgeworpen en telken male was de vangst zoo overvloedig, dat de boot tot zinkens toe bevracht werd; elken keer, dat hij zijn netten had ingehaald, moest hij naar den kant roeien om zijnen rijken voorraad in veiligheid te brengen. Thans verdween het kind.

Dronken van vreugde haastte Dourga zich, om voedsel aan zijne kinderen te brengen; doch vergat ook niet, dat er nog meer hongerige magen waren, ging daarom naar zijne buren, vergat hetgeen ze hem hadden aangedaan, en deelde hun mede van zijne rijkdommen, tot hij hun alles gegeven had, wat van de wonderlijke vischvangst was overgebleven.

Zoolang de hongersnood duurde, was Dourga niet alleen in staat zijne vroegere vijanden van het noodige te voorzien,

---

(1) Dertien is het symbool van den dood, maar tevens ook van het begin van een nieuw leven.

maar bovendien kon hij nog alle ongelukkigen helpen, die tot hem kwamen. Hij behoefde zijne netten slechts in de Ganges te werpen en eene groote menigte visschen wachtten als 't ware, om gevangen te worden.

Nadat de hongersnood voorbij was, bleef de hand des Heeren hem beschermen en hij werd zoo rijk, dat hij in staat was een tempel te stichten ter eere van Brahma, die zoo prachtig werd, dat men uit alle deelen der wereld er heen ging, om er God te verheerlijken.

Op dezelfde wijze als de inwoner van Madura, moet ook gij de zwakken verdedigen, elkander helpen, en steeds verongelijkingen vergeten, wanneer uwen vijand ongelukkig is."

Niet slechts door gelijkenissen leerde hij het volk, menigmaal deed hij het ook door Spreuken.

Laat ons eenige daarvan opnoemen, want het aantal is te groot, om ze alle te geven.

De menschen, die geene heerschappij voeren over hunne zinnelijke lusten, zijn niet in staat hun plicht te doen.

—

Rijkdom en genoegens mag men niet aannemen, tenzij dit met de volle instemming van het geweten geschiedt.

—

Het lijden, dat wij anderen berokkenen, volgt ons, evenals de schaduw ons lichaam volgt.

—

De menschelijke wetenschap is slechts ijdelheid, al onze goede daden zijn denkbeeldig, wanneer wij ze niet verrichten, steunende op de hulp van God.

—

De daden, voortvloeiende uit liefde tot den naaste, hebben het meeste gewicht in de Hemelsche weegschaal. De rechtvaardige jage ze na.

—

Hij, die nederig is van hart en geest, wordt door God bemind en heeft aan niets anders behoefte.

—

Het lichaam wordt versterkt door de spieren; zoo ook wordt de geest versterkt door de deugd.

—

Geen grooter zondaar, dan hij, die de vrouw van een ander verleidt.

—

Evenals de aarde hen voedt en verzorgt, die haar vertrappen en haar verscheuren door hunnen arbeid, evenzoo moeten ook wij het kwaad met goed vergelden.

—

Wanneer gij leeft met de deugdzamen, dan is uw voorbeeld nutteloos. Vrees niet te leven met de slechten, opdat ge hen kunt verbeteren.

—

Wanneer een bewoner de ondergang van een dorp zou veroorzaken, dan moet men hem verjagen; wanneer een dorp een district ten gronde zou richten, dan moet men het vernietigen, maar wanneer een district onze ziel zou ten gronde richten, dan moeten wij het verlaten.

—

De diensten aan ondankbaren bewezen, gelijken letters in het water geschreven. Zij verdwijnen even spoedig, als zij geschreven werden. Maar men moet het goede doen, omdat het goed is zonder op belooning te rekenen. De aarde toch is niet de plaats, waar men die ontvangt.

—

Wanneer wij sterven, dan blijven onze schatten in onze woningen; onze ouders en vrienden vergezellen ons tot het graf, maar onze deugden en ondeugden, onze goede en slechte daden volgen ons in het andere leven.

—

Een deugdzaam man is gelijk een reusachtige boom, welker schaduw de omringende planten voor de verschroeiende zonnestralen beschut en ze leven en frischheid schenkt.

—

De wetenschap is even nutteloos voor den man zonder oordeel, als een spiegel voor den blinde.

—

Hij, die alles opoffert, om zijn doel te bereiken, zonder te letten op de middelen, die hij gebruikt, verliest weldra alle begrip van deugd en plicht.

—

Alleen het oneindige en de ruimte kunnen de ruimte en het oneindige begrijpen. Niemand kan dus God begrijpen, dan God alleen.

—

De ware brave, die het slachtoffer wordt van de handelingen van booswichten, is gelijk de sandelboom, die de bijl, welke hem treft, welriekend maakt.

—

Dit zijn de raadgevingen van Christna aan het volk. Aan hen, die naar meerdere heiligheid streefden, gaf Hij de volgende lessen.

Geef u dagelijks eenigen tijd over aan vrome bespiegelingen en let niet op de gemakken des levens.

Schuw alle aardschen roem en eer als vergif en veracht aardsche rijkdommen.

Vergeet nimmer, dat achting voor zichzelven en liefde tot anderen de eerste deugd is, waarna gij streven moet.

Nooit moogt gij toornig worden, nooit menschen verachten of dieren mishandelen; eer de laatste in de onvolmaaktheid, waarin God ze schiep.

Alle zinnelijke neigingen te onderdrukken, ijverzucht en begeerlijkheid te haten is een eerste plicht voor de reinen van ziel.

Ontvlied de plaats, waar gezang, muziek en dans met spel en het gebruik van gegiste dranken samengaan.

Maak u nooit schuldig aan laster, kwaadsprekendheid of beleediging.

Beschouw niet de vrouwen met zinnelijke liefde, en onthoudt u er van, ze te omhelzen.

Uw huis, uwe kleeding en uw voedsel moeten steeds eenvoudig zijn.

Toon u steeds bereid, ongelukkigen te helpen en beroem u nooit op uwe weldaden.

Wanneer een arme aan uwe deur klopt, dan moet gij hem ontvangen, hem de voeten wasschen, hem bedienen en u zelf vergenoegen met hetgeen hij overlaat, want de armen zijn de uitverkorenen des Heeren.

Wacht u er bovenal voor gedurende uw geheele leven, anderen in eenig opzicht te benadeelen. Uwe naasten beminnen, hen beschermen en bijstaan, ziedaar de deugden, die Gode het meest welgevallig zijn.

Hoofdstuk VII.

Philosophisch onderwijs, dat Christna aan Zijne leerlingen gaf.

Men moet de oorspronkelijke tekst, vooral van de Begaveda-Gita lezen, om te begrijpen, hoe verheven de gesprekken waren tusschen Christna en Zijne leerlingen. Het zou ons echter te ver voeren, wanneer wij ze allen voor zooverre ze vermeld staan, wilden mededeelen en daarom zullen we tot voorbeeld slechts van een enkel melding maken.

Ardjouna. Kunt gij, o Christna, ons niets mededeelen omtrent het zuivere fluïde, dat wij van den Heer ontvangen hebben, en dat tot Hem moet terugkeeren?

Christna. De ziel is het levensbeginsel, waarvan de Opperste Wijsheid zich bediend heeft. De stof is traag en verderfelijk, de ziel denkt en handelt; zij is onsterfelijk. De wil is afhankelijk van onze gedachten en doet ons handelen. Door den wil is de mensch het volmaaktste van alle schepselen, want hij beweegt zich vrij in de wereld van het verstand,

het onderscheid kennende tusschen waar en valsch, tusschen rechtvaardig en onrechtvaardig, tusschen goed en kwaad.

Deze inwendige kennis, die hem door middel van het oordeel het onderscheid leert kennen van wat hem behaagt en mishaagt, maakt de ziel verantwoordelijk voor hare handelingen, verantwoordelijk voor hare keuze. Hierom heeft God belooningen en straffen ingesteld. Volgt de ziel het eeuwige en zuivere licht, dat haar leidt, dan worden wij onbewust tot het goede gebracht, doch vergeet zij haren oorsprong en laat zij zich door uitwendige omstandigheden beheerschen, dan overwint het kwaad.

De ziel is onsterfelijk en moet terugkeeren tot de groote ziel, van waar zij is uitgegaan, maar zij is geheel zuiver en onbevlekt aan den mensch gegeven, en kan dus niet terugkeeren naar de Hemelsche woning, voor zij gereinigd is van alle smetten, die hare vereeniging met de stof er op wierp.

Ardjouna. Hoe geschiedt die reiniging?

Christna. De ziel wordt gereinigd door een meer of minder langdurig verblijf, naar gelang den graad en het getal der fouten, in de laagste hemelen (hel); haar grootste lijden bestaat in de onmogelijkheid, om zich te kunnen vereenigen met het groote Al, want ze heeft een sterke neiging, terug te keeren tot haren oorsprong en zich op te lossen in de ziel van alles, wat bestaat.

Ardjouna. Hoe komt het, dat de menschelijke ziel, welke toch een gedeelte is van de groote ziel, zoo onvolmaakt is?

Christna. De ziel is niet onvolmaakt in hare zuivere essence (geest), het licht van de verheven *ahancara* bezit geene duisternis in zich zelven, want was er in de ziel een kiem van onvolmaaktheid, dan kon die niet vernietigd worden, zij zou aangroeien en de ziel zou sterven en verdwijnen, evenals het lichaam. De onvolmaaktheid is alleen een gevolg van vereeniging van ziel en lichaam, maar die onvolmaaktheid dringt niet door tot in hare essence, want zij bestaat niet in hare oorzaak, dat is in God, de opperste Wijsheid.

(*Wordt vervolgd.*)

Jezeus Christna de Indische Verlosser.

Naar het Fransch van Jacolliot.

HOOFDSTUK VIII.

Verheerlijking van Christna. — Zijne leerlingen geven Hem den naam van Jezeus (zuivere uitstraling van God.)

Op zekeren dag had de tyran van Madura een talrijk leger uitgezonden, om Christna en zijne discipelen gevangen te nemen. Dezen werden zoo beangst, dat zij zich door de vlucht aan het gevaar wilden onttrekken; zelfs Ardjouna's vertrouwen scheen te wankelen, doch Christna, die op eenige schreden afstands van daar geknield lag, hoorde hunne klachten en ging tot hen, zeggende:

„Waarom zijt ge bevreesd? Weet ge dan nog niet, wie er bij u is?" en daarop verliet Hij zijn stoffelijk omhulsel en verscheen voor hunne oogen in al den glans Zijner Goddelijke Majesteit. Lichtstralen vormden een krans om Zijn hoofd, zoo helder, zoo schitterend, dat Ardjouna en diens metgezellen er door verblind werden; zij wierpen zich ter aarde, bogen het hoofd tot in het stof en baden den Heer hunne onwaardige zwakheid te vergeven. En Christna nam weder Zijne eerste gedaante aan en sprak toen: „Hebt ge dan geen vertrouwen in mij? Weet ge dan niet, dat ik tegenwoordig of verwijderd, altijd in uw midden zal zijn, om u te beschermen?"

En de discipelen geloofden in Hem, om hetgeen zij gezien hadden, zij beloofden nooit meer aan Zijne macht te zullen twijfelen en noemden Hem Jezeus, d. w. z.: ontstaan uit de zuivere Goddelijke uitstraling.

HOOFDSTUK IX.

Christna en de twee vrome vrouwen Nichdali en Sarasvati.

Christna wandelde met Zijne leerlingen in de omstreken van Madura en eene groote menigte belangstellenden, begeerig, om Hem te hooren, volgde. Van verschillende kanten riep men: „Ziedaar de man, die ons bevrijd heeft van Kansa den tyran, onzen onderdrukker;" — deze toch had de straf voor zijne misdaden niet kunnen ontkomen en was, volgens de voorspelling, door Christna verjaagd — en anderen riepen weer: „Dat is de man, die de dooden opwekt, die dooven, blinden en lammen geneest."

Op eens naderden twee vrouwen; zij droegen welriekende olie in een koperen vat en goten die uit op Christna's heilig hoofd. Het volk gaf zijne ontevredenheid te kennen over hare stoutmoedigheid, doch Christna zeide: „Vrouwen, ik neem uwe offerande aan; eene kleine gave, geschonken uit liefde, heeft grooter waarde, dan schatten, geofferd om uiterlijke vertooning te maken. Wat wilt ge van mij?"

„Heer, antwoordden zij, nedergeknield en Christna's voeten omarmende, het voorhoofd van onze echtgenooten is bewolkt, het geluk is uit onze woningen geweken, daar God ons niet de vreugde geschonken heeft, om moeder te worden."

Christna richtte haar op, en zeide: „Uwe bede is verhoord, want gij hebt in mij geloofd; de vreugde zal terugkeeren in uwe woningen."

En niet lang daarna werd beide vrouwen, Nichdali en Sarasvati, een zoon geboren, welke kinderen later heilige personen werden, die de Hindoes nog heden ten dage onder de namen Soudama en Soudasa vereeren.

HOOFDSTUK X.

Christna verricht Zijne afwasschingen in de Ganges. — Zijn dood.

Het verlossingswerk was volbracht; in geheel Indië stroomde weer jeugdig bloed door de aderen der bevolking; overal werd het werk geheiligd door het gebed, terwijl het vertrouwen (1) en de hoop alle harten verwarmden.

Christna begreep, dat het tijdstip gekomen was, op hetwelk Hij de aarde kon verlaten en terugkeeren tot Hem, door wien hij gezonden was. Hij ging daarom, na Zijne discipelen verboden te hebben Hem te volgen, naar de Ganges, om er zijne afwasschingen te verrichten en Zijn stervelijk omhulsel te reinigen van de vlekken, die het had kunnen bezoedelen in den strijd, welken Hij op allerlei gebied en vooral met de verdedigers van het oude had moeten voeren.

Bij de heilige rivier gekomen, dompelde Hij zich driemaal geheel in het water, knielde neder, zag op naar den Hemel en bad, terwijl hij den dood afwachtte.

In die houding trof een pijl Hem, afgeschoten door iemand, wiens misdaden Hij geopenbaard had, en die Hem met eenige partijgenooten gevolgd was, toen hij van Jezeus plannen over de reis naar de Ganges kennis gekregen had.

Deze man, Angada geheeten, is volgens het volksgeloof wegens die misdaad veroordeeld, om eeuwig op aarde te blijven voortleven. Hij dwaalt rond langs de oevers der Ganges, waar hij zich voedt met de lijken, die hij aanhoudend verscheurt in gezelschap van jakhalzen en andere onreine dieren.

De moordenaars hingen het lijk van den Godsgezant aan een boom, opdat de gieren het verslinden zouden.

Toen de dood bekend werd, kwam het volk, aangevoerd door Ardjouna, in menigte toegestroomd om, het geheiligd

(1) Ik vertaal hier het Fransche woord *foi* door vertrouwen en niet door geloof; gelooven aan God toch is iets anders, dan het bestaan te vermoeden, terwijl vertrouwen op Hem een veel inniger verhouding uitdrukt.

lichaam weg te nemen, doch het stoffelijk omhulsel van den Verlosser was reeds verdwenen en zonder twijfel teruggekeerd naar de Hemelsche woning; en de boom, waaraan het gehangen had, was plotseling bedekt met groote roode bloemen, die den dampkring in den ganschen omtrek met een heerlijke geur vervulden.

Zoo stierf Christna als het slachtoffer van hen, die Zijne wet niet wilden erkennen en die door het volk verjaagd waren ter wille hunner misdaden en hunne schijnheiligheid.

HOOFDSTUK XI.

Laatste verschijning van God op aarde volgens de Indische heilige boeken.

Eenigen tijd voor de vernietiging van alles, wat bestaat, zal de strijd tusschen goed en kwaad op nieuw op deze aarde beginnen, en de booze geesten, die vroeger in den Hemel tegen Brahma opstonden, zullen een laatsten strijd beproeven, om aan God de macht te ontrooven, ten einde hunne vrijheid terug te krijgen.

Alsdan zal Christna op aarde terugkeeren, om den vorst der Rackchasas te overwinnen, die in de gedaante van een paard en geholpen door de booze geesten de aarde zal bedekken met verwoesting en bloedbaden.

Dit geloof is algemeen in Indië, iedere Hindoe, iedere Brahmaan beschouwt het als een geloofsartikel.

HOOFDSTUK XII.

Besluit.

Wij hebben nu verschillende Indische verhalen leeren kennen, die in meerdere of mindere mate overeenkomen met

de Bijbelsche geschiedenissen. Er zijn menschen, die daarop de stelling bouwen: „De bijbel is geen oorspronkelijk boek, maar geheel of grootendeels vervaardigd naar verhalen, die reeds bij andere volken bekend waren, voordat zij door de schrijvers van de christelijke heilige boeken eenigszins gewijzigd werden opgeteekend.

Om de verschillende meeningen zooveel mogelijk tot elkander te brengen, waag ik het eenige vragen te stellen: 1e Wat is voor onze zaligheid noodig: het geloof aan eenige geschiedkundige feiten, of het vertrouwen op een liefderijk God, zooals Jezus ons die leert kennen.

2e. Is de leer en het voorbeeld van Christna beter dan van Jezus?

3e. Wanneer wij als vader onze kinderen zeer lief hebben, doch door omstandigheden gedwongen zijn, ver van hen verwijderd te leven, wat zal dan onze hoogste wensch zijn, dat zij ons vereeren en verheerlijken, of dat zij zoo leven, als voor hun geluk noodig is?

Mij dunkt het laatste; maar wij zijn nog zoo onvolmaakt, anders zouden wij er niets aan hechten of onze kinderen ons al dan niet vereerden. Wij zouden redeneeren: zij kennen ons alleen uit de mededeelingen van anderen, en ze weten niet, of die waar of leugenachtig zijn, maar over eenige jaren zien we elkaar terug en wanneer zij nu slechts liefde gevoelen voor alles, wat rein, edel en verheven is, wanneer zij de lessen, die ik hun gaf en die hun zijn medegedeeld, maar opvolgen, dan zullen zij mij later, zoodra zij mij zien, van zelf lief krijgen.

Ik heb verschillende Godsdiensten meer of minder goed leeren kennen, maar noch die der Hindoes, noch die van Zoroaster, noch die van Buddha — om van de andere m. i. minder hoogstaande Godsdiensten niet te spreken — vind ik zoo mooi en zoo verheven, als het Christendom. Christus was dus naar mijn idee de edelste mensch, de beste verlosser, die ooit geleefd heeft, Hij staat hooger, dan eenig ideaal, dat ik mij, Hem niet kennende, zou kunnen vormen en is dus ook de Middelaar tusschen God en mij, want God is zoo

verheven, dat ik mij geen denkbeeld van Hem maken kan, en om tot iemand te bidden, die men niet alleen niet kent, maar van wien men zelfs geen begrip heeft, is onmogelijk. Jezus kennen wij evenwel, Hem kunnen wij begrijpen, Hij was mensch, evenals wij, tot Hem kunnen wij bidden en door Hem kunnen wij tot God komen.

Maar kan Jezus een gewoon mensch en te gelijk Gods zoon geweest zijn?

Wij allen zijn Gods kinderen, In Joh. 10 vrs 34 en 55 noemt Jezus zelf allen, tot wie het woord Gods is doorgedrongen, Goden. Allen kunnen wij dus volmaakt worden — Math. 5 vrs. 48, doch wij worden het niet. Jezus was het, want bij Hem was de zuivere uitstraling van Gods geest niet verontreinigd door aardsche of stoffelijke neigingen en begeerten. Daarom was Hem alle macht gegeven in Hemel en op aarde, daarom was de kracht van den Heiligen Geest Gods zoo sterk in Hem, dat Hij alleen door de kracht van Zijnen wil booze geesten uitwierp, dooden opwekte en zieken genas. Waren wij ook zoo rein, zoo volkomen één met God, dan zouden wij die krachten ook in dezelfde mate bezitten, nu bezitten wij ze ook wel, maar in mindere mate. Door sommigen onzer worden ze met goede door anderen met kwade bedoelingen gebruikt; in het eerste geval gebruiken wij ze tot nut en heil van ons zelven en onze medemenschen, in het andere tot beider nadeel. Slechts dan alleen werken wij nuttig, wanneer wij ze aanwenden op oogenblikken, waarop wij volkomen vertrouwen op de liefde van God en van Jezus en op de kracht van den Heiligen Geest, die ons één doet zijn met onze natuurgenooten, die ons met hen mede doet voelen, en daardoor bij ons de vurige begeerte opwekt, om hen te genezen. De kracht, die dan van ons uitstraalt, is veel sterker, dan eenig geneesmiddel, zij werkt steeds nuttig en nooit nadeelig, zij maakt ons tot ware volgelingen van Christus.

Die kracht zal meer gezegend werken, naarmate wij reiner zijn naar lichaam en geest, en van die reiniging is de doop het symbool. Zij is dus niet het symbool van de

afwassching der zonden van een ander, maar van onze eigene zonden. En zij is meer dan dat.

Aan de zon blootgesteld stroomend water is sterk magnetisch, en wanneer wij ons daarin begeven, geleid door iemand, die met reine, edele gevoelens bezield is, wanneer wij er ingaan in het vaste vertrouwen, dat onze zonden ons vergeven zijn en met het vaste voornemen, om voortaan te leven voor het welzijn van anderen, wanneer wij ons dan driemaal onderdompelen, omdat drie een van nature heilig getal is, wanneer wij daarna het water verlaten aan de hand van den broeder (of zuster) die ons gedoopt heeft en wanneer deze ons daarna de handen oplegt en zegent in naam van de Heilige drieëenheid, den Vader of oorsprong aller dingen, den zoon of de zuivere uitstraling van Zijnen Geest en den Heiligen Geest of de kracht, die het al tot één verbindt, dan moet ons wel een onuitsprekelijk zalig en gelukkig gevoel doorstroomen, dan moet wel de overtuiging bij ons levendig worden, dat er ook in ons een Hoogere kracht is, die ons in staat stelt zieken te genezen en booze geesten uit te werpen, dan daalt dus de Heilige geest op ons neder en gevoelen wij, dat wij één zijn met onze broederen.

Ik zeg niet, dat we den Heiligen Geest alleen door den doop en het opleggen der handen kunnen ontvangen, dit zou geheel in strijd zijn met mijne dagelijksche ondervinding en ook met den bijbel, maar toch kan ik mij de nuttige werking van die handelingen zeer goed voorstellen, omdat hierdoor een innige magnetische band tusschen twee of meer personen ontstaat en omdat elke geestelijke vereeniging verheffend werkt.

Ook het H. avondmaal vormt, zij het ook in zwakkere mate, wanneer het brood en de wijn (of het water, wanneer de gemeente te arm is, om wijn te betalen) werkelijk gezegend of gewijd d. w. z. gemagnetiseerd zijn, een magnetische band tusschen de personen, die er aan deelnemen. Het is hierom eene nuttige instelling, en ik wenschte wel, dat het ook in onze kerken, evenals bij de Mormonen, elken Zondag gevierd werd, en dat allen ook de kinderen er aan deelnamen.

Maar de christenen van den tegenwoordigen tijd kennen de wetten van het magnetisme niet; daarom zeggen zij: Een mensch kan niet doen, wat Christus deed, Hij staat zoo hoog boven ons, dat wij Hem niet kunnen navolgen, Hij was een God of een bedrieger. Ja! het is waar, Christus staat oneindig veel hooger dan wij, doch dit is onze eigene schuld. Wij willen niet, of liever wij hebben niet genoeg moed, niet genoeg vertrouwen op den Heiligen Geest, niet genoeg liefde voor anderen en te veel liefde voor ons zelven, anders waren ook wij Goden, evenals Hij.

En daarom Christenen van Nederland roep ik u toe: „Zend geene betaalde zendelingen naar het buitenland, die een schijnbaar christendom verkondigen, dat niets beter is, dan de Godsdienst, die zij gaan bestrijden, maar toon door leer en voorbeeld, dat ge zelf in waarheid Christenen zijt, dat ge u zelve niet te hoog acht, om ook de geringste aller diensten aan de minste uwer broederen te bewijzen. Tracht niet anderen te beheerschen, maar tracht steeds hen van dienst te zijn en ge zult ze besturen. Iemand, die de voeten ging wasschen van een ander, die reeds allerlei weldaden van Hem ontvangen had en van wien hij wist, dat hij Hem verraden zou, zoo iemand kon na Zijnen dood koning worden over alle menschen, want door Zijne groote liefde en nederigheid trekt Hij ze allen tot zich.

Een waarlijk christelijke secte.

Velen noemen zich Christenen. Zij vereeren een wezen, wiens geschiedenis, vermengd met allerlei zinnebeeldige voorstellingen, beschreven is in een boek, dat wij gewoonlijk een heilig boek noemen; zij beschouwen dien persoon zelfs als een God, maar denken er niet aan naar zijne lessen te leven

of zijn voorbeeld na te volgen, zoodra die in strijd zijn met hunne zelfzucht.

Vreemd is dit niet, want Jezus zelf werd gesmaad en veracht door Zijne tijdgenooten. Aardsche goederen had Hij niet en stelde alles feil, wat Hij bezat, zelfs Zijne levenskracht, voor anderen. Hij vreesde niemand en niets: armoede, noch schande, noch de dood schrikte Hem af. Hij wist, dat iemand niet gelukkig kon zijn, tenzij hij de wereld overwon, d. w. z. tenzij hij zich verhief boven de zucht naar aardsche grootheid en aardsche bezittingen.

Langen tijd heb ik gemeend, dat er onder de vele christelijke secten geen enkele gevonden werd, die van hare aanhangers eischte, dat zij Jezus in dit opzicht zouden navolgen, maar ik geloof, dat ik mij vergist heb.

Onlangs las ik in een oud boek de beschrijving van eene nog heden ten dage bestaande secte, die hare aanhangers tot eisch stelt, dat zij werkelijk het voorbeeld van Jezus zullen navolgen; maar de leden van deze secte zijn niet in aanzien, doch dit is niet te verwonderen. Jezus zelf werd immers door het meerendeel Zijner tijdgenooten veracht, gehaat en bespot, en de aardschgezindheid der menschen is in tweeduizend jaar weinig of niet veranderd.

Het zij mij vergund, u hier het een en ander van die secte mede te deelen. Misschien krijgt ge dan evenals ik, eerbied voor die verachte Quakers.

De stichter dezer secte is George Fox, geboren in 1624. Volgens de overlevering was hij in zijne jeugd een afgetrokkene, veel denkende en weinig sprekende schoenmakersjongen, die op zijn vijf en twintigste jaar, toen hij als apostel optrad, niet alleen ternauwernood kon lezen en schrijven, maar zelfs zijne moedertaal zeer slecht kende, en toch beweert men, dat hij in zijn leven verschillende boeken geschreven heeft. In zijne jeugd gebruikte hij den vrijen tijd, om de schrift te bestudeeren, en die kende hij op zijn 19e jaar voor 't grootste gedeelte van buiten. Gedurig hield hij toen godsdienstige toespraken in zijne werkplaats, waardoor de andere

schoenmakersknechts, zijne medeleerlingen, in de hoogste mate den spot met hem dreven; en dit was oorzaak, dat hij ook daar zich afzonderde, en zich allengs meer aan droomerijen of overpeinzingen overgaf.

Op zekeren dag hoorde hij op eene wandeling buiten de stad eene stem, (1) — volgens zijn idee eene uitwerking van een Heiligen Geest — die hem beval, afgezonderd te gaan leven en zich van de menschelijke verdorvenheid af te scheiden. Sedert dien tijd zocht hij de eenzaamheid nog meer dan vroeger, en oefende zijn bedrijf van schoenmaker alleen uit, voor zooverre zijne nooddruft dit vereischte. Gedurig hield hij echter predikatiën, nu hier, dan daar en ontzag zich daarbij niet te disputeeren met godgeleerden en predikanten, alleen steunende op de voor hem Goddelijke stem, *die inwendig tot het hart spreekt en den mensch trekt.*

---

(1) Het hooren van stemmen, uit den mond van wezens, die men niet zien kan, komt veel voor. Meestal sporen die stemmen aan tot allerlei dwaasheden, zij overheerschen en bedriegen op allerlei wijzen. Het is niet te verwonderen, dat men iemand, die aan de inblazingen gehoor *moet* geven, krankzinnig noemt, te meer, omdat die stemmen hem heel dikwijls gevaarlijk maken voor zich zelven en voor anderen, en de geestvermogens aanhoudend verzwakken.

Somtijds komt het echter ook voor, dat die stemmen zich alleen doen hooren, wanneer iemand raad of hulp noodig heeft, en dat de door hen verstrekte raadgevingen werkelijk goed en nuttig zijn. In dergelijke gevallen nemen de geestvermogens van den persoon niet af, integendeel zij versterken, zijn oordeel wordt helderder, zijn begrip scherper.

Omtrent de oorzaken van dit vreemde verschijnsel zijn twee theoriën in omloop. De meesten verklaren het door eene werking van de menschelijke verbeelding, terwijl een klein aantal ze toeschrijft aan een toestand van den menschelijken geest, die zich in sommige gevallen zoo geheel zou kunnen losmaken van alle uiterlijke zintuigelijke gewaarwordingen, dat zij door een innerlijk, nog niet juist bekend zintuig, kunnen hooren, wat de hen omzwevende geesten — engelen, duivelen, elementaire geesten (geesten van afgestorvenen of elementale geesten (zie 1ste jaargang blz. 263 enz.) hun mededeelen; in sommige gevallen zien zij die wezens zelfs.

Ik wil hier niet uitmaken, welke theorie de juiste is, maar wijs er alleen op, dat dergelijke personen in wakenden toestand hetzelfde ondervinden, als anderen in den droom.

Maar behalve die inwendige stem, die hem aanspoorde, om geheel voor het heil van anderen te leven en zich in de eenzaamheid daartoe voor te bereiden, hoorde hij ook meermalen andere stemmen, die naar zijn idee van Satan afkomstig waren en hem somtijds zoo hevig kwelden, dat hij bijna tot wanhoop verviel, en vaak den dood als een uitkomst beschouwde.

Doch het bleef bij Fox niet bij het hooren van stemmen, weldra kreeg hij gezichten, inspiratiën, Goddelijke droomen, heilige voorgevoelens en profetische gedachten.

Drie jaren verliepen er op deze wijze, daarna trad hij openlijk op en trok door zijne boeiende toespraken vele toehoorders, die hem in staat stelden zijn schoenmakersbaantje geheel te laten varen. Telkens viel hij de geestelijkheid en de misbruiken in de kerk aan, en weldra besloot hij een nieuwe Godsdienst te stichten. Natuurlijk maakte hij zich daardoor bij velen gehaat eenige zijner tegenstanders bewerkten zelfs, dat hij in 1649 als oproermaker werd gevangen gezet. Maar zooals het gewoonlijk gaat, deed die vervolging het aantal zijner volgelingen sterk aangroeien, te meer, daar hij kort te voren eene vrouw genezen had, die, zooals men het toen uitdrukte, van den duivel bezeten was, en andere zoogenaamde mirakelen (genezingen door de magnetische kracht) verricht had.

Zoodra Fox uit de gevangenis te Nottingham ontslagen was, zette hij zijn predikingen in verschillende plaatsen voort en daarbij viel hij steeds nog de geestelijkheid en hunne alles behalven sobere levenswijze sterk aan. Herhaalde malen werd hij hierom door het volk mishandeld, totdat hij eindelijk weer, maar nu te Darby in de gevangenis terecht kwam.

Het gerechtelijk verhoor, dat hij nu onderging veroorzaakte, dat hij en zijne leerlingen door het volk Quakers (Holl. Bevers) genoemd werden, omdat hij in zijne antwoorden en vermaningen telkens herhaalde, dat men moest beven voor het woord van God. Zelf noemden zij zich gewoonlijk Apostolischen of Evangelischen, maar toch beschouwden ze den schimp-

naam als een eeretitel, evenals de Geuzen in Nederland dit deden. Na in de gevangenis te Darby eene geeseling te hebben ondergaan, werd hij weldra weder ontslagen. Nog steeds ging hij voort met prediken, en leefde geheel volgens de voorschriften van Jezus. De vervolging, waaraan hij was blootgesteld, nam dan ook met de geeseling te Darby nog geen einde; ook in andere plaatsen moest hij allerlei onteerende straffen ondergaan. Meermalen werd hij aan de kaak of schandpaal ten toon gesteld, somwijlen bijna dood geslagen, doch al die smarten doorstond hij gelaten, zonder dat er een gevoel van wraak of haat bij hem opkwam. Hij keerde in werkelijkheid de wang toe aan degenen, die hem in het aangezicht sloegen, den rug aan hen, die hem geeselden. Niet zelden werd hij door het volk met steenen en vuil geworpen of met stokken bijna dood geslagen, maar desniettegenstaande groeide het getal zijner aanhangers dagelijks aan; ook vrouwen schaarden zich aan zijne zijde. Vooral dient genoemd te worden, Elisabeth Hotton; zij was de eerste vrouw van wie het bekend is, dat zij in het openbaar durfde prediken.

Weldra vernam ook Cromwel het bestaan dezer secte en beschouwde haar met verachting. Waartoe kon ook een secte in den staat dienen, die een letterlijke opvolging der woorden van Jezus predikte, die zich aanbood, om verongelijking en mishandeling te verdragen, en wier aanhangers zich lieten slaan uit liefde tot God? Spoedig evenwel kreeg hij er wat meer achting voor, want toen hij zag, hoe snel zij zich uitbreidde, trachtte hij die geestdrijvers door geld te lokken, doch nu bleek het hem, hoe hij zich bedrogen had: zij waren onomkoopbaar, en hij was daardoor wel gedwongen met de meeste hoogachting te spreken over de aanhangers der nieuwe secte, die hij niet aan zich kon verbinden, noch door beloften, noch door geschenken, noch door weldaden; hij, die zich steeds had kunnen beroemen, middelen te kennen, om elke partij te bedwingen, was machteloos ten opzichte van de jeugdige secte.

In 1658 waren de Quakers reeds verspreid over Engeland Ierland en Schotland en de aanhangers berispten de andere

Christelijke secten telkenmale over hunne leer en hun gedrag. Niet alleen voor de Godsdienstige gevoelens, maar ook voor de burgerlijke gebruiken hunner tijdgenooten vertoonden zij de meest mogelijke verachting, en daar het veelal bleek, dat zij bij hunne predikatiën geïnspireerd werden, is het niet te verwonderen, dat zij nu eens als rustverstoorders werden gestraft, dan weder als krankzinnigen naar het dolhuis werden gezonden.

Toen Karel II aan de regeering kwam, werd de geestdrijverij minder en de vervolging nam sterk af. Voor de rechtbank spraken zij niet meer zoo dikwijls in een toestand van geestverrukking. Uitdrukkingen als: *dat hunne namen onbekend waren in de wereld, dat zij oorspronkelijk waren uit Canaän, dat ze niet leefden dan in God*, enz. werden zeldzamer.

Weldra werd het door den invloed van twee Schotten George Keith en Robert Barclay een meer geordende secte. Zij bleven echter den eed en de tienden weigeren en dit gaf aanleiding tot nieuwe vervolgingen, waarop George Fox, (niet de stichter van de secte, maar een ander persoon van denzelfden naam) een vertoog inleverde, vol beledigende uitdrukkingen en bedreigingen van Godswege tegen den koning, hetwelk hem bijna het leven gekost had. Al heel spoedig werden zij ook beschuldigd van Roomschgezindheid, omdat de Roomschen in Engeland verplicht waren den eed van trouw aan het hoofd der Anglicaansche kerk te weigeren.

In 1666 werd zekeren William Penn, een zeer verstandig man, die een reis had gemaakt door verschillende Europeesche staten, in Ierland tot het Quakerdom bekeerd; op eene vergadering werd hij gevangen genomen en de gebruikelijke geeseling bleef natuurlijk niet uit, doch dit schrikte ook hem niet af.

In Engeland teruggekeerd, kwam hij als een Quaker bij zijnen vader en als zoodanig mocht hij wel innerlijken eerbied voor hem hebben, doch dit niet door uiterlijke teekenen toonen; hij hield dus den hoed op het hoofd, groette niet, sprak den

ouden man toe met jij en jou en noemde hem zijn vriend. Diep getroffen door deze hoogst koele en zonderlinge thuiskomst van zijn kind, trachtte de oude man hem door gebeden en zelfs door kastijdingen tot rede te brengen, en toen niets hielp, joeg hij hem de deur uit. Weldra echter nam de vaderlijke teederheid weder de overhand en Penn smaakte het genoegen te zien, dat zijn vader na eenige jaren ook tot het Quakerdom bekeerd werd.

Onder de regeering van Jacobus II hielden de vervolgingen tegen de Quakers geheel op. Deze vorst ontsloeg 1500 aanhangers uit de gevangenissen en liet ze in alle opzichten vrij ook ten opzichte van de Godsdienst. Hij wilde niet, dat zij gevangen werden gezet wegens hunne weigering, om tienden te betalen en stond toe, dat ze hem zonder groeten voorbijgingen en met jij en jou toespraken.

In 1680 kreeg Penn van den Engelschen koning en het parlement eene landstreek in Amerika ten geschenke, welke naar hem nog altijd den naam draagt van Pensylvanie. Daarheen vluchtten vele Amerikaansche Quakers, die tot dien tijd zeer vervolgd werden in hunne woonplaatsen. Penn toonde, dat hij in alle opzichten een door en door verdraagzaam vorst en prediker was.

Hij vaardigde eene wet uit, waarin hij bepaalde: „Allen, „die een eenig almachtig God als Schepper van het Heelal „erkennen en toonen in Hem te gelooven door op te volgen „de regelen van die deugd, waardoor het alleen mogelijk is „den mensch tot zijnen Schepper te doen naderen en meer „aan Hem gelijk te doen worden, eene volkomene vrijheid „zullen genieten, en niet gedwongen worden tot eenig gods„dienstig bedrijf, dat met de inspraken van hun geweten in „strijd is; zij kunnen niet genoodzaakt worden een gods„dienstpleging, welke zij afkeuren, bij te wonen: en ieder, „zonder uitzondering, die zijnen medeburger mishandelt om „verschil van godsdienst, zal als een oproerige en als een „verstoorder van de gemeene rust gestraft worden."

Men ziet hieruit, dat de Quakers, hoewel zij in hunne prediking hevig uitvaren tegen de overige christelijke secten, toch inderdaad niet onverdraagzaam waren; zij lieten immers elken godsdienst vrij in een staat, waar zij heerschten. Slechts door lessen, vermaningen en door voorbeeld wilden zij anderen verbeteren, niet door dwang.

Tegenwoordig vindt men nog eenige Quakergemeenten in Amerika, doch het aantal is gering. Zij dragen nagenoeg dezelfde kleeding. Bezoldigde predikanten houden ze er niet op na; de prediking geschiedt door inwendige inspiratie. Eenigen zijn er, die onder den naam van Apostelen, geïnspireerde voordrachten houden, en vaak van de eene plaats naar de andere reizen. Zij leven hoogst eenvoudig van vrijwillige giften.

Eene wetenschappelijke opleiding is niet noodig, om predikant te worden, daar alle predikingen door inwendige inspiratie en vaak in trance geschiedt. Alle vrienden, hetzij mannen of vrouwen, kunnen dan ook tijdens de vergaderingen der Quakers prediken.

De belastingen, de bezoldigde staatsambten en alle andere geldelijk voordeel afwerpende betrekkingen worden door de Quakers gehaat. Zij beweren, dat dergelijke zaken de menschen verlagen tot huurlingen en tot slaven der gierigheid. Zij leven dus in een soort communistischen toestand, niet voortspruitende uit de meening, dat sommigen veronderstellen, recht te hebben op de bezittingen van anderen, maar het tegendeel, zij leeren, dat ieder, die wat heeft, dit gaarne deelen moet met zijne broederen. De gevallen van zelfopoffering ten behoeve van anderen, zijn bij de Quakers zeer menigvuldig.

Alle mogelijke ceremoniën, zooals huwelijken, begrafenissen, enz. zijn evenals de kleeding en alle uiterlijk vertoon, hoogst eenvoudig.

Ik heb gemeend ze te mogen beschouwen als ware Christenen en dit wel niet alleen, om den moed en de volharding, waarmede zij allerlei vervolgingen verdroegen, maar

ook, om hun geloof en hunne plichtsbetrachting. Ik zal nu het een en ander omtrent dat geloof en de gewoonten mededeelen, dan kunt ge zelve beoordeelen, of mijne opvatting al of niet juist is. Daarbij moet ik echter opmerken, dat er ten opzichte van dat geloof eene groote vrijheid heerscht in de Quaker-gemeenten, dat ik dit slechts in hoofdtrekken kan mededeelen, dat het dan nog volstrekt niet de denkbeelden van alle Quakers zijn, doch dat daarentegen hunne denkbeelden over datgene, wat zij voor hunnen plicht houden, zeer streng zijn. En het is juist om de reine en zuivere zedeleer, die den grondslag is van hunne denkbeelden en gewoonten, dat ik de leden dezer gemeente ware Christenen noem.

Volgens een boekwerk, uitgegeven in 1738 (1), leeren zij het volgende.

Elk mensch, die redelijk wel leeft en zich oprechtelijk volgens de gronden van den natuurlijken godsdienst gedraagt, moet gehouden worden voor iemand, die de wezenlijke eigenschappen van een goed Christen bezit. Tusschen een deugdzaam Heiden en een goed Christen is geen ander onderscheid, dan dat de Christen het historisch geloof van zekere buitengewone gebeurtenissen heeft, doch dat geloof, hetwelk den Heidenen ontbreekt, is geenszins wezenlijk ter zaligheid noodig.

Jezus Christus is het waar inwendig licht, dat alle menschen bestraalt. Dit inwendig licht verlicht den mensch door eene onmiddellijke inspiratie (2), en niet door de uiterlijke

(1) Nauwkeurige beschrijving der uitwendige Godsdienstplichten, kerkzeden en gewoonten van alle volkeren der weerelt.

(2) Die onmiddellijke inspiratie geschiedt nu eens in wakenden toestand, dan weder in een soort slaap, door de spiritisten *trance* genoemd. Gedurende de godsdienstoefeningen staan nu en dan personen uit de gemeente op en beginnen soms sterk bevende, soms zeer gewoon sprekende, doch altijd met een eenigszins ongewone uitdrukking in het gelaat en met gesloten oogen, eene kortere of langere toespraak te houden. De leden der apostolische gemeente noemen die sprekers profeten of profetessen en beweren, dat dan de H. Geest zich van hun spraakorgaan bedient.

leer van het Evangelie, 't welk J. C. den menschen heeft verkondigd tot een regel voor hunne gevoelens en hun gedrag. Dit inwendig licht nu moeten wij aanbidden, als zijnde niets anders dan J. C. zelf; ieder heeft het in zich en het openbaart zich in de vergaderingen der Broeders of Vrienden, zooals zich de leden der Apostolische gemeente in Holland noemen; volgens hen is het de ware leidster van de Christelijke leer en zedekunde. De verkondiging van het Evangelie heeft de onmiddellijke inspiratiën niet afgschaft, en daar er vele omstandigheden kunnen voorkomen, waarin de H. Schrift niet voorziet, moet men noodzakelijk het inwendig licht voor den waren regel houden, waarnaar wij ons gedrag moeten schikken.

De invloed van den H. Geest, die ons inwendig onderwijst, is de bron van ons geloof, en de schrift is alleen eene goede leidsvrouw, voor zooverre zij overeenstemt met dien Geest. Onmiddellijk geinspireerd te worden is voor ons niet minder noodig, dan voor de Apostelen. De belofte van Jezus aan de Apostelen -- dat Hij hen *in de waarheid zou onderwijzen door Zijnen H. Geest* en dat die H. Geest *altijd bij hen zou blijven* — was geenszins aan hen alleen gedaan. Zij heeft betrekking op alle geloovigen en aan hen wordt beloofd, dat *de Zalving hun alle dingen leeren zal*.

Een geloovig Quaker zegt: „Het is beter om onmiddel„lijk dan middellijk met God te verkeeren. De blijdschap „en het vermaak, dat wij in onze vergaderingen bij de open„baring van den H. Geest gevoelen, is een zeker bewijs, dat „hij in ons midden woont.

Wij kunnen geen zekerder grond voor de waarheid des Christendoms en van het gezag der H. Schrift hebben, dan door de inwendige getuigenis van den Geest.

Onmiddellijke inspiratie is noodig en ook voldoende voor een prediker: die zonder haar over de woorden van J. C. of de Apostelen spreken en redeneeren zijn valsche profeten en bedriegers. Het is natuurlijk niet gezegd, dat hetgeen in den mensch omgaat, door waarneembare teekenen moet

zichtbaar gemaakt worden, want de uitwendige mirakelen zijn alleen zinnebeeldige voorstellingen van de inwendige. Ieder mensch, die zich waarachtig tot de prediking geroepen gevoelt, is daardoor voldoende gerechtigd, om te prediken.

Het is een dwaze hoovaardij der predikers, wanneer zij zich de geestelijkheid noemen; dit toch is een naam, die aan alle Christenen toekomt.

Om geene enkele reden mogen der vrouwe het prediken ontzegd worden; ook zij zijn immers voor inspiratiën vatbaar en waarom hen dan het recht ontzegd, hunne gevoelens te prediken; *J. C. is geen onderscheid van sexe*, en de profeet Joël heeft voorzegd, dat onder het evangelie de vrouwen zoowel als de mannen zouden profeteeren.

De predikers mogen geen loon trekken, ten minste geen vast loon en pensioenen. Zij moeten matig en zeer ingetogen leven van vrijwillige giften. Vaste belooningen en pensioenen zijn door J. C. veroordeeld.

Nergens wordt in de schrift gezegd, dat de Vader, de Zoon en de Heilige Geest drie personen zijn. Drie personen te stellen, is werkelijk drie goden stellen. Het onderscheid der personen in de Godheid is een spitsvondige beschouwing, waardoor wij niets vorderen tot verbetering van onze zeden, en die bovendien zeer schadelijk is voor het behoud der onderlinge vrede.

De ware Christus bestond reeds voor Zijne openbaring in het vleesch en is nooit met vleeschelijke oogen gezien. J. C. heeft, als God, eene hemelsche menschheid, waarvan de aardsche menschheid niet meer dan het kleed en het teeken of de verbeelding geweest is. J. C. het Woord en de Zoon van God heeft zich niet persoonlijk met onze menschelijke natuur vereenigd; Hij heeft dezelve slechts aangenomen, als een kleed, waarvan Hij zich voor zekeren tijd moest bedienen.(1) Deze menschelijke natuur was geinspireerd, evenals alle andere menschen, hoewel op eene meer bijzondere wijze. J. C. heeft

(1) Zoowel de theosophen als de Buddhisten en vele spiritisten beweren, dat dit het geval is met alle menschen.

zich niet persoonlijk kunnen vereenigen met eene verdorvene natuur.

De inwendiglijke geboorte in het binnenste der menschen is een grooter wonder, dan Zijne uiterlijke geboorte. Het geloof in en de kennis van J. C, naar den vleesche, alsmede de kennis van al Zijne wonderwerken waren alleen de eerste beginselen voor de kindsheid van het Christendom. Die eerste beginselen zijn voor ons niet meer noodig, wanneer wij de kindsheid afgelegd hebben.

De uitwendige storting van het bloed van J. C. heeft ons de vergeving onzer zonden niet gebracht, en evenmin de kerk vrijgekocht, maar door Zijn inwendig bloed reinigt Hij onze harten en onze conscientiën. De H. Schrift spreekt niet van Zijn uitwendig bloed, wanneer zij zegt, dat het gestort is tot onze rechtvaardigmaking; evenmin bedoelt J. C. dat uitwendig bloed, wanneer hij zegt: *„indien ge mijn bloed niet drinkt, zult ge het eeuwige leven niet beërven."*

Ook zegt de schrift niet, dat J. C. aan de gerechtigheid voldaan heeft voor onze zonden, die voldoening was niet noodzakelijk, want het is geen onrechtvaardigheid in God de zonden te vergeven, zonder voldoening. Zij zou in strijd zijn met de vergeving der zonden uit vrije genade, en het kan met Gods rechtvaardigheid niet overeen gebracht worden, dat Hij Zijnen onschuldigen Zoon zou straffen.

J. C. is niet ten hemel gevaren met het lichaam, 't welk hij op aarde had aangenomen. Neen dat aardsche lichaam is 't niet, 't welk zich tegenwoordig in den Hemel aan Gods rechterhand bevindt.

Het is een dwaling te gelooven, dat Zijn lichaam 't welk in den Hemel is, een bijzondere en bepaalde plaats beslaat; het moet zich overal bevinden, waar Zijn geest is, want indien het lichaam van J. C. van ons is afgescheiden door een plaatselijken afstand, dan kan het ons onmogelijk zalig maken, en wie die leer predikt, moet wel een volwassen leeraar zijn.

Wanneer onze zonden ons eens zijn vergeven, dan is het

niet langer noodig berouw daarover te hebben, noch te volharden in 't bidden tot God, om vergeving. Voordat wij dienaars van God kunnen heeten, moeten we van alle zonden gereinigd zijn. Voor God is niemand rechtvaardig, voordat hij de gansche wet en de rechtvaardigheid vervuld heeft. Men kan volmaakt in het rechtvaardige worden, zonder zonden te begaan en om tot zaligheid te komen, is het noodig, zonder eenige zonden te leven.

Op geen enkelen grond kan men uit de Schrift verklaren, dat er twee soorten van zonden en zondaren te onderscheiden zijn. Doch God eischt niet alleen, dat wij ons van zondigen onthouden, en er ons van bevrijden, Hij wil een trap van volmaaktheid in de kennis en in de genade, die voor geen vergrooting meer vatbaar is.

Het eedzweren, zelfs voor de rechtbank, is ook zondig; J. C. heeft het immers verboden; ook is het voeren van oorlogen en zelfs geweld met geweld te keeren ongeoorloofd; dit heeft J. C. ons geleerd door te verbieden, den booze te weerstaan. Alle doodslag, zelfs in den oorlog, strijdt met het gebod: *„hebt uwe vijanden lief.”* Niemand mag volgens Jezus' wetten eeretitelen gegeven en met teekenen van bijzonderen eerbied bejegend worden: alle schepselen zijn gelijk. Het bevel, om vader en moeder te eeren moet alleen worden opgevat ten opzichte van den inwendigen eerbied. Het is niet geoorloofd, zich te schikken naar de mode van den tijd en het komt niet overeen met de nederigheid en de waarheid, om elkander in het meervoud aan te spreken.

Niemand is verplicht, lid te zijn van de gezindte of kerk, die in eenig land door de wetten is vastgesteld. Men moet den bijbel niet *het Woord Gods* noemen, want die naam komt alleen toe aan J. C.

God heeft niet bevolen, de Schrift te lezen tijdens den openbaren godsdienst, en de dienaren der kerk kunnen niet het minste bewijs aanvoeren, dat zij over texten uit den bijbel moeten prediken: Paulus zelf zegt immers, dat hij *geen dienaar is van de letter, maar van den Geest.*

God schrijft Zijne wetten in de harten der geloovigen, òf door onmiddellijke inspiratie, òf door den dienst dergenen, die onmiddellijk geïnspireerd zijn. Er zijn menschen, die tot zulk een trap van kennis en geloof geraken, dat zij de uitwendige bediening en de uitwendige gebeden niet noodig hebben.

Alle uitwendige gebeden, dat zijn dezulke, die van uiterlijke teekenen vergezeld zijn, kunnen God niet aangenaam zijn, dan voor zooverre zij door de onmiddellijke inspiratie van God gedaan worden. Het is niet noodig, een bepaalden tijd te stellen tot het doen van openbare of bijzondere gebeden; de mensch werkt altijd door een meer of minder sterke aansporing, die hem inwendig doet bidden, en dit leert ook de Schrift, als zij verbiedt te bidden of te prediken, zonder eene bijzondere beweging van God. Men moet dus zwijgen in de openlijke vergaderingen, zoolang niemand die beweging gevoelt. (1) De hedendaagsche Christenen hebben evenals eertijds de Apostelen en de Profeten dit hadden, bijzondere inspiratiën, die hen tot bidden bekwaam maken. Het bevel van Jezus: „*Waakt en bidt*" bestaat hierin, dat wij op de beweging des geestes en die aandrift, om te bidden, moeten letten.

Onze gebeden moeten we niet aan God opdragen in naam van Jezus, den Zoon van Maria als lichamelijk in den Hemel aanwezig zijnde. Alle uiterlijke teekenen van veneratie en eerbied in den openbaren godsdienst zijn strijdig met het gebod, om God te eeren in geest en in waarheid.

De uitwendige doop is ons niet door J. C. geboden; en te gelooven, dat het bevel, om te doopen, moet verstaan worden als een waterdoop, is den text iets toevoegen, waar zij geen gewag van maakt. De doop, door Jezus bedoeld, is een

---

(1) Meermalen komt het voor, dat er op bijeenkomsten van de Quakers gedurende geruimen tijd geen woord gesproken wordt. Soms wordt dit stilzwijgen door een algemeen snikken of een algemeen beven afgebroken. Gedurende dit stilzwijgen bidden de leden der gemeente inwendig.

doop des Geestes en niet een doop met water. De waterdoop is van Johannes, doch Jezus heeft dien afgeschaft. De apostel Paulus zegt, dat hij niet was uitgezonden, om te doopen, maar om te prediken, doch uit toegevendheid voor de zwakheid der Joden hebben de Apostelen den waterdoop uitgeoefend; zij doet evenwel niets af tot het welzijn der ziele. De waterdoop en de inwendige doop hebben hoegenaamd niets met elkander gemeen; de laatste is de eenige ware, omdat die van J. C. is; (1) daarom kunnen we den doop der kinderen voor eene groote dwaasheid houden. Het is dus beter dit na te laten, want de kleinen zijn niet bekwaam eenige verbintenis aan te gaan.

Het is niet verplichtend, om telkens het avondmaal te gebruiken; de instelling daarvan is eertijds alleen geschied voor de nieuwbekeerden tot den Christelijken Godsdienst, of voor zwakke zielen, om hun geloof te versterken.

Zoodra wij zelf gevoelen, wat het water van den doop, het brood en den wijn van het Nachtmaal beteekenen, dan hebben wij die beide sacramenten niet meer noodig, want daar het evangelie de substantie van den godsdienst is, zijn alle uiterlijke dingen maar schaduwen, die ophouden nuttig te zijn, zoodra men de zaak of substantie zelve heeft. Wanneer de Apostel zegt, *dat het brood, 'twelk wij breken en den wijn, die wij drinken, zijn de gemeenschap van het lichaam en bloed van J. C.*, dan moeten we ons het brood en den wijn van het Avondmaal niet als het lichaam en het bloed van J. C. voorstellen. Neen ten allen tijde moet men den dood van Jezus in zijne gedachten houden, zonder dat het daarvoor noodig behoeft te zijn, deel te nemen aan het Nachtmaal, en gebruikt men het, dan nemen we geen deel aan het aardsche lichaam en bloed van J. C., maar aan het *hemelsche*, want hierdoor deelt Hij aan de menschen het leven mede.

De eeuwige gelukzaligheid zal niet bestaan in eene ver-

(1) Men denke hierbij aan het reeds vroeger medegedeelde begrip van de Quakers omtrent J. C. Zij noemen hem het inwendig licht.

eeniging van ziel en lichaam, want de opstanding van het lichaam kan niets bijdragen tot vermeerdering van het geluk of ongeluk der ziel. *Vleesch* en *bloed* kan het koninkrijk Gods niet beërven. Het is trouwens van weinig belang of men gelooft, dat men met hetzelfde lichaam zal opstaan, als men maar aanneemt, dat men met een lichaam zal voortleven.

De Hemel is de tegenwoordigheid van God in de menschen. J. C. zelf heeft ons immers gezegd, dat zijn koninkrijk binnen in ons is.

Het is eene ijdele inbeelding, om te gelooven, dat de Hemel van God en der gelukzaligen bestaat in een zichtbare of stoffelijke plaats, waarin men leven zal zooals hier, of te denken, dat de Hemel eenige overeenkomst heeft met deze wereld. Door den Hemel moet men iets geestelijks, niet iets stoffelijks verstaan. Hemel en Hel zijn dus geen bepaalde plaatsen, maar toestanden van den geest.

De ziel is een gedeelte der Godheid.

Ziehier in hoofdzaak de leeringen van Fox, den Patriarch der Apostolische gemeente. Onder zijne navolgers zijn er enkelen, die daar leerstukken aan hebben toegevoegd. Zoo spreekt b. v. een tijdgenoot van Fox, zekeren Keith, een der meest bekende Quakers van Schotland, over de zielsverhuizing. Hij beweert, dat de zielen voor de vereeniging met het lichaam op een andere wereld wonen, en gedurende vier duizend jaren twaalf veranderingen of incarnatiën ondergaan kunnen, alvorens tot zaligheid te komen. Tusschen elke incarnatie verloopt een tijd van 333 jaren en vier maanden. (1)

Andere Quakers leeren in navolging van Plato, dat de driften en begeerten na dit leven blijven voortbestaan, dat de zielen in de andere wereld de gewoonten behouden, die zij in deze wereld hebben aangenomen, alsmede de verdorvenheid, die het beeld Gods in hen uitwischt. De duur-

(1) Ik heb gemeend ook dit te moeten vermelden, al is het alleen maar, om te doen zien, dat sommige menschen bij ingeving ook wel eens dwaasheden verkondigd hebben. Vooral die tijdsbepaling vind ik zeer onaannemelijk.

zaamheid van die driften zal zijn: *de worm, die niet sterft en het vuur, dat niet uitgebluscht wordt.* Zij zullen even als Tantalus het voorwerp hunner begeerten aanschouwen. zonder het te verkrijgen. Eene woede, dat is de gestadige wanhoop der ziele in dien staat, zal onophoudelijk dat vuur van onverzadelijke begeerte doen aanwakkeren, zoodat zij zullen branden, zonder verteerd te worden, dat is, zonder hunne vurige begeerte ooit te kunnen bevredigen.

Ook Virgilius leest hetzelfde, als hij zegt:

. . . . *Furianum maxima juata Accubat et manibus prohibet contingere mensas Exsurçitque facem attollens, atque intonat one.*

Daarnevens ligt de verschrikkelijkste der furiën (Alecto of Megera). Zij belet de schimmende tafels aan te raken, richt zich op, den fakkel in de hoogte heffend en doet daarbij hare stem weerklinken.

De deugdzame menschen daarentegen hebben reeds in deze wereld deel aan de voorrechten, die tot de Goddelijke natuur behooren. Eén van die voorrechten bestaat in de blijdschap en de gerustheid, die het Inwendig Licht ons in dat geval verschaft en die ons reeds in dit leven den Hemel op aarde doet vinden. Door middel van die blijdschap bezitten wij hier reeds het geluk van het Paradijs en dit geluk wordt gevonden in allerlei tijden, omstandigheden, rangen, landen enz.

Die inwendige gerustheid, zoo volkomen eigen aan de ware blijdschap, moet het eenigste doel van alle geloovigen zijn; het is reeds een zekere volmaaktheid, het begin van het eeuwige leven in deze wereld, en overeenkomende met het leven in het Paradijs, want daar er slechts een eenig God bestaat, is er ook maar een eenig middel, om Zijn beeld te volmaken, een eenige liefde Gods, een eenige ware blijdschap, een eenige gerustheid enz. Het grootste blijk van liefde, dat men aan God geven kan, alsmede van onderwerping aan Zijnen wil bestaat in: zich over niets te bedroeven, van hetgeen in de wereld plaats heeft.

Ziehier de gevoelens der Apostolische gemeente en van eenige hunner leeraren, die echter niet alle door de secte in het algemeen zijn goedgekeurd. Men ziet er uit, dat zij de leerstellingen der Christelijke kerk bestrijden, door aan het fundament dier kerk een meer geestelijke beteekenis te geven. Zij bestrijden m. i. zeer terecht de zucht van vele orthodoxe secten, om den bijbel letterlijk op te vatten; ik zeg, zeer terecht, omdat de bijbel een boek is, vol allegorische verhalen en voorschriften, die vaak lijnrecht met elkaar in strijd zijn, en omdat de theosophie ons leert, dat er veel in den bijbel staat, wat niet opgevat mag worden als een geschiedkundig verhaal, omdat het dan een met de wetenschap strijdend en dus leugenachtig zou zijn, doch dat prachtig mooi wordt, wanneer wij er de symbolische beteekenis van hebben opgespoord.

Het Levenselixer.

Naar het Fransch van Jules Lermina.

Drie maanden waren er verloopen, sedert ik mijn doctoraalexamen gedaan had. Met hoeveel vreugde had ik den uitslag aan mijnen vader gemeld! hoe gelukkig gevoelde ik mij, over de schitterende wijze, waarop ik aan de examens voldaan had en over de achting der professoren! Ik kon mij thans met heel veel kans op succes te Parijs te vestigen.

Men moet zelf de illusies van een te Parijs gevestigd zeven en twintigjarig geneesheer doorleefd hebben, om te kunnen begrijpen, in welke sfeeren ik zweefde.

Mijne hulpbronnen waren gering, want mijn vader, een landbouwer te Sarthe, had met moeite het geld bijeengebracht, om mij te laten studeeren, nog vijfhonderd francs had hij mij nu gezonden, om in mijn eerste behoefte te voorzien, en daar

ik nu voortaan op geen geldelijken steun meer rekenen kon, moest ik geheel voor mijzelven zorgen.

De liefde voor mijne nieuwe bezigheden en voor de wetenschap boezemde mij vertrouwen in en vol moed wachtte ik dus de toekomst af.

In den beginne had ik moeielijke dagen, doch dank zij de hulp van crediteuren, ik had mij goed kunnen huisvesten en netjes kunnen kleeden, terwijl het niemand op behoefde te vallen, dat ik met de voeding mij een weinig bezuinigde. Met de praktijk ging het in den beginne niet voorspoedig, en slechts zelden ging ik uit, om toch vooral spoedig bij de hand te zijn, wanneer men mij voor een nieuwe patient mocht ontbieden. En om mijnen tijd zooveel mogelijk productief te maken wijdde ik mij dan gewoonlijk aan de studie.

Op zekeren avond, in September, had ik vroeg mijne lamp aangestoken, en juist wilde ik weder aan het werk gaan, toen een hevige ruk aan de bel mij deed opspringen. Spoedig opende ik de deur; eene dame in het zwart gekleed, die hevig snikkende en buiten adem van vermoeidheid, door den haast waarmede zij de trap mijner vier verdiepingen hoog gelegen kamers, bestegen had, meldde zich aan. Als jong practicus, gevoelde ik nog medelijden met de menschelijke zwakheden; ik haastte mij dus haar een glas suikerwater aan te bieden en nadat ze eenigszins was bijgekomen, bracht ze uit:

„Mijnheer!... ik bid u... kom,... kom dadelijk....; Mijn kind..,

Het snikken belette haar meer te zeggen. Maar ik wist genoeg; zij had mijne hulp als geneesheer noodig voor haar kind. Nu heb ik altijd eene bijzondere liefde gevoeld voor kinderen, en het deed mij altijd smartelijk aan, wanneer ik aan de wieg van een kind stond, machteloos en niet wetende, wat te doen. O! die meningitis (hersenvlies ontsteking)! Welk een verschrikkelijke vijand.

„Ik ben tot uwen dienst, hernam ik, mijnen hoed opzettende, woont ge ver van hier?"

Neen, neen, hiernaast... Vergeef mij, dat ik hier kwam, maar het was zoo dicht bij...

Het kwam niet in mij op, mij geraakt te gevoelen over deze verontschuldiging. Ik zeide haar op nieuw, dat ik gereed was en wij vertrokken. Al loopende ondervroeg ik haar over de ziekte en wanneer die ontstaan was.

„Zij sterft mijnheer! Het is een meisje en zes maanden geleden was zij nog gezond en frisch."

„Hoe oud?"

„Tien jaar. Mijnheer, ik ben weduwe... het is mijn eenigst kind. Had ik anderen tot steun kunnen roepen, dan zou ik u niet lastig gevallen hebben, doch wij kennen niemand, dan mijnheer Vincent..."

„Mijnheer Vincent?" vroeg ik en de arme vrouw meende geheel ten onrechte in mijne vraag achterdocht te moeten zoeken, want zij voegde er levendig bij: O! een grijsaard, mijnheer, zestig of zeventig jaar, maar hij is zoo goed en hij houdt zooveel van mijne Pauline!"

Wij kwamen binnen in een zeer nette huiskamer op de tweede verdieping, achter welke de slaapkamer zich bevond, waarin het meisje in een ledikant lag, dat naast dat harer moeder geplaatst was.

Het is vreemd, dat de dood in een hospitaal oneindig veel minder indruk op ons maakt, dan in een particuliere woning.

Mijn hart was als samengesnoerd van aandoening toen ik de patiente zag. Het arme kind was bleek, zoo bleek, dat het wel scheen, alsof zij geen droppel bloed meer in het lichaam had. Onder de oogleden, waarvan de randen eene blauwachtige tint hadden, zag men de doffe, matte, grijsachtige oogen en de lange magere handen lagen op het laken, om de bleekheid er van nog meer te doen uitkomen.

„Een kaars," verzocht ik, reeds getroffen voor ik het kind nog nauwkeurig had kunnen onderzoeken.

Met oogenschijnlijke kalmte boog ik mij over het bed, onderzocht met de meest mogelijke nauwgezetheid het arme

schepseltje, op wiens gelaat de dood reeds zijn stempel had gedrukt, en kwam tot de treurige ervaring, dat zij aan anaemie — bloedledigheid, in het laatste tijdperk, leed.

Wat zou de oorzaak van de ziekte toch wel kunnen zijn? De moeder vertelde mij, dat haar kind tot voor zes maanden altijd gezond geweest was, dat ieder hare frische kleur, hare heldere gelaatstrekken en haar levendig karakter bewonderde; in hare levenswijze was niet de minste verandering gekomen; reeds drie jaren woonden ze in deze vertrekken, de kamers waren ruim en luchtig en het uitzicht hadden ze op tuinen. Omgang met anderen kon ook de oorzaak der ziekte niet zijn, want Pauline gaat niet naar school; ze krijgt onderwijs van mijnen buurman, Mijnheer Vincent, en deze is te goedhartig, om haar al te sterk tot leeren aan te sporen; van overwerken kan dus ook geen sprake zijn.

Het is licht in te zien, dat zulk een treurige verschijning op mij, als beginner, een diepen indruk maken moest en het hinderde mij zeer, dat ik niet ontdekken kon, wat toch de oorzaak van de snelle uitputting wel zou kunnen zijn. Hoewel ik begreep, dat er geen middel meer bestond, om haar te redden, ausculteerde ik toch geholpen door de moeder, de borst zoo zorgvuldig mogelijk, maar hart en longen bleken mij volkomen normaal te zijn, ik hoorde zelfs niet het karakteristieke anaemische blaasgeruisch, noch in de hartstreek, noch aan den hals. De longen waren zuiver en goed ontwikkeld, en de lichaamsbouw was buitengewoon stevig, dit kwam nog duidelijk uit, niettegenstaande de jeugdige lijderes teringachtig mager was. Ook ontdekte ik geen enkel teeken van een klierachtig gestel.

De vrouw was niet arm; zij had eenig pensioen, als weduwe, van een Parijsche garde en tweeduizend francs rente van hare bezittingen. Bovendien woonde mijnheer Vincent bij haar in huis, die een ruim kostgeld betaalde.

Het kind was nooit geregeld behandeld, want de moeder had met zekere hoofdigheid, een gevolg van misplaatst wantrouwen in de geneesheeren, nooit om een doctor gezonden en zich tevreden gesteld met verzachtende middelen, staal-

water — spijkers in een karaf — en dergelijke. En thans moest ik mijzelven bekennen, dat er geene middelen bestonden, om dit uitgeputte organisme weder op nieuw te bezielen of zelfs haar leven eenige dagen te verlengen. Ik bleef staan, verslagen, overwonnen, ontmoetigd wachtende, of niet de een of andere inspiratie mij licht zou geven.

Stilzwijgend staarde de moeder mij aan. Ongetwijfeld verraadden mijne gelaatstrekken de pijnigende gedachten, die mij bezielden, want ik had nog niet geleerd, mijne onmacht te verbergen onder eene onbeduidende en troostende woordenrijkheid. Geloof evenwel niet, dat ik dit als een deugd beschouw; een geneesheer moet ook op den geest werken, evengoed als op het lichaam.

Op eens hoorden wij leven in de aangrenzende kamer. „Mijnheer Vincent," zeide de moeder. De deur werd zeer zacht geopend, doch op hetzelfde oogenblik zag ik, dat het jonge meisje zich oprichtte, het gelaat omdraaide en de handen uitstrekte naar de deur, doch zij bezat de kracht niet, om ze op te lichten. Toen ik het kind ondersteunde, bemerkte ik tot mijne groote verwondering, dat zij eene beweging maakte alsof zij zich uit mijne armen wilde losmaken; de deur werd gesloten en het jonge meisje zakte ineen..... Zij was dood.

Verrast en wanhopend te gelijk slaakte ik eene zucht. Deze plotselinge dood zonder doodstrijd — die snelle uitdooving van het levenslicht — verbaasde mij, en ik was eenigszins toornig op mijzelve, omdat ik zoo onkundig was; want ik begreep niets van hetgeen ik zag gebeuren, en zou in staat geweest zijn, het voor een droom te houden.

Met een hartverscheurende kreet wierp de moeder zich op het ziellooze lichaam en ik verliet het bed, ten volle mijzelve bewust, dat mijne aanwezendheid niet langer vereischt werd. In gedachten opende ik de deur, die toegang verleende tot de aangrenzende kamer. Voor de eerste maal zag ik mijnheer Vincent. Hij droeg heldere grijze kleeren; zijne gestalte was middelmatig, tamelijk gevuld, maar zijnen ouderdom kon ik met den besten wil niet gissen. Zijne haren waren wit,

kort en liepen op het voorhoofd en op de slapen in drie punten uit; maar het gelaat was zoo frisch, de oogen zoo helder en levendig, dat ik mij afvroeg: „is dit een grijsaard of een jonge man, die door het een of ander toeval reeds in zijn jeugd vergrijsd is?" En toch herinnerde ik mij, dat de moeder van Pauline mij had gézegd, dat hij zeventig jaren oud was.

Hij stond bij het venster, eenigszins treurig, maar niet in die mate, als ik hem wel had willen vinden, althans, zoo scheen het mij. Hij boog beleefd; en ondervroeg mij met zijne oogen. „Zij is dood," zeide ik.

Plotseling veranderde zijn gelaat en in enkele oogenblikken trok het vol plooien, het kenteeken van den ouderdom. De frissche tint was slechts schijnbaar geweest en vermoedelijk door den schrik, die de hartewerking in de war bracht, kreeg het gelaat eene geele perkamentachtige tint. In enkele seconden had de frissche man een uitdrukking gekregen, van een afgeleefden grijsaard, met holle wangen en vooruitstekende jukbeenderen, die reeds met éénen voet in het graf stond. En zonder een woord te spreken, nam mijnheer Vincent zijnen hoed en liep, aangegrepen door vrees, waarover hij geen meester was, naar de buitendeur en verwijderde zich met de snelheid eens vluchtelings.

Ik dacht, dat het voor de arme moeder een nieuwe reden van wanhoop zou zijn, wanneer zij zag, dat deze vriend haar juist in de hachelijkste oogenblikken had verlaten en besloot, niettegenstaande mijne valsche verhouding, tot haar terug te keeren, toen een geklop aan de deur mij terug hield. Denkende, dat mijnheer Vincent berouw had gekregen en terugkeerde, haaste ik mij open te doen. Twee buren kwamen vragen, hoe het met het meisje ging en toen zij het ongeluk hoorden, trokken zij de schouders op.

„Dat moest wel zoo afloopen," zeide een hunner. „Wat meent ge daarmede?" haastte ik mij te vragen. De vrouw wilde antwoorden, toen de moeder, die de bekende stemmen gehoord had, binnenkwam en zich snikkende in de armen harer buurvrouw wierp.

Mijn rol was afgespeeld, ik boog en vertrok, terwijl een onuitsprekelijk gevoel van verlichting over mij kwam bij het verlaten van dat huis, waar mijne gevoeligheid op zoo ruwe wijze op de proef was gesteld. Ik ging langzaam naar beneden, gedrukt door een gevoel van angst, waarvan ik mij geen goede verklaring kon geven. Het was mij, alsof er een onopgelost geheim over die zaak zweefde. Toen ik de portierswoning voorbij liep, hield de bewoner mij staande: „Hé! doctor?" begon hij: „Ik werd te laat geroepen," haastte ik mij te antwoorden.

Verbaasd staarde de man mij aan, alsof hij mij niet begreep, daarom gaf ik hem eenige uitleggingen. Toen uitte hij een vloek en balde de vuist tegen een verwijderden vijand. „Die moordenaar," bromde hij. Als ik nog bedenk, dat zij zes maanden geleden zoo door en door gezond was, zoo frisch en zoo opgewekt! dan.....

„Over welken moordenaar spreekt ge toch?"

„Wel over dien fielt, dien bandiet. Het was niets, dan vel en beenen toen hij zes maanden geleden hier kwam, om gevoed te worden door de moeder ten koste van de dochter!"

„Wat!" riep ik uit! „meent ge, dat zij van honger gestorven is?"

„Ja zeker, waarvan anders?"

„Kom toch hier man en bemoei je niet met de zaken van anderen, riep eene vrouwestem van uit de portierswoning. Het is onze zaak immers niet en de docter zal de waarheid wel weten."

„Dat is waar ook," hernam de portier, terwijl hij het gesprek op een alles behalve eerbiedige manier afbrak.

Hoofdstuk II.

Koortsig en opgewonden kwam ik te huis. De eerste keer de beste, waarop men de hulp inriep van datgene, wat ik mijne wetenschap noemde, stootte ik op een wanhopig geval. De dood versperde mij den weg en het was mij, als hoorde ik fluisteren: „Tot hiertoe en niet verder." Maar

ik leed niet alleen door dit zelfzuchtige en vernederende gevoel, ook de angst, die mij in de ziekekamer zoozeer beknelde, nam nog steeds toe en om er mij van te ontslaan, besloot ik alles nogmaals goed te overwegen in de hoop daardoor tot een oplossing te komen van het zonderlinge vraag stuk, dat mij als een spook door 't brein dwarrelde.

De toestand van dat kind kwam met geen enkele mij bekende ziekte overeen en of ik mijne boeken al opende, het eene na het andere, ik vond niets, wat mij tevreden stelde. De ziekte vertoonde geen enkel duidelijk verschijnsel van eenige bekende ziekte, en het was juist het gemis aan verschijnselen, dat mij het meest hinderde. Zou de concierge ook gelijk kunnen hebben, en gebrek aan voedsel de oorzaak kunnen zijn van den dood? Maar zoowel uiterlijke teekenen van wanhoop, als de ongeveinsde teedere liefde, die de moeder aan den dag had gelegd, was ook de physieke toestand van de lijderes van dien aard, dat men dit bepaald kon buitensluiten. Alle organen waren normaal, dit had het onderzoek mij geleerd. Er had ongetwijfeld een langzaam of snelverloopend krachtverlies bestaan, maar dit was niet veroorzaakt door eenig ongelukkig toeval, want dan zouden gemakkelijk te constateeren veranderingen in het organisme zijn ontstaan.

Maar hoe was het dan toch mogelijk, dat gewone menschen zoo goed schenen te begrijpen, wat voor mij nog altijd een onoplosbaar raadsel was? Waarom scheen de concierge in zijne korte uitroepen den vreemdeling te beschuldigen, die mij bekend was onder den naam van mijnheer Vincent en die wel is waar, geen prettigen indruk op mij gemaakt had, maar die ik toch onmogelijk kon beschuldigen, zoolang ik geene termen voor zijn misdrijf vond, en met geene mogelijkheid kon ik gronden opsporen, waarop ik mijne bedenkingen maar eenigszins zou kunnen baseeren? Het gezicht van de moeder behoorde bepaald tot die, wier uitdrukking niet bedriegt, het droeg het stempel van goedaardigheid en vertrouwbaarheid, daarom was de vrouw volkomen te vertrouwen en de liefde voor hare dochter was ongeveinsd. Alles

wel beschouwd konden die beschuldigingen dus niets anders zijn, dan lasterlijke aantijgingen.

Deze overpeinzingen wonden mij zoo op, dat het mij onmogelijk werd, langer thuis te blijven. Om weer geheel tot kalmte te komen, was het noodig, mij eens onder de menschen te begeven, en weldra bevond ik mij dan ook te midden mijner academievrienden. Een gejuich ging op bij mijne verschijning, want het was de derde maal slechts na mijne promotie, dat ik in hun midden toefde. Overstelpt met vriendschapsbewijzen schaarde ik mij onder de vrienden, waar de algemeene vroolijkheid mij weder geheel opfrischte. Nu bleef er geen tijd meer over, om aan het treurig sterfgeval te denken, want ik moest mij verdedigen over het kluizenaarsleven, dat ik leidde en over het vergeten mijner oude vrienden; ik moest hun vertellen, hoe het mij ging, of ik hoop had, spoedig praktijk te krijgen, en vooral moesten we klinken en nogmaals klinken en daarbij dien afschuwelijken alcoholischen drank verorberen, die men in ons schoone vaderland bier noemt en waarvan de beste eigenschap, althans volgens het idee der verkoopers, is, dat het den dorst opwekt en dus den gebruikers dwingt steeds meer te drinken.

Onder den invloed van dien drank gekomen, voelde ik den lust bij mij opkomen, om mijn vreemd avontuur eens mede te deelen. Aller oogen waren op mij gevestigd, ieder der aanwezigen luisterde aandachtig, niemand lachte, toen ik vertelde, hoe pijnlijk mijne onwetendheid mij getroffen had.

„Hoor eens," zeide Gaston Dussault, een jong geneesheer, voor wiens kunde wij allen eerbied hadden, „ik ben wel niet in staat dit raadsel op te lossen, maar ik wil toch enkele opmerkingen maken, al zijn zij ook weinig bemoedigend.

Er zijn twee tijdperken in het leven van een geneesheer, het eerste, de tijd der jeugd, die zich kenmerkt door een brandende weetgierigheid, door den wil, om het kwaad te overwinnen en eene toewijding, die voor niets terugdeinst. Dit is de tijd van ernstige studie, van ploeteren en zoeken met vlammende oogen en onvoldaanheid over ons zelven. Doch terwijl wij

worstelen met die furie, gaat het leven om ons heen steeds voort. Wij stoppen ons de ooren toe, voor het rumoer dat de groote lijderes, de menschheid, waarvan alle organen ziek zijn, maakt. Wij vragen aan andere de wetenschap, wij zoeken ze in allerlei dikke en kostbare boekwerken, en hebben geen tijd, om het geheim van leven en dood te lezen in het groote boek, dat altijd open is en dat steeds met nieuwe schetsen wordt verrijkt. En dat boek ziet ge hier... Hij wees met de hand naar de Boulevard, waar de wandelaars in het schijnsel der gaslantaarns heen en weer drentelden. Zietdaar de groote ziektekunde voor in- en uitwendige kwalen, zietdaar de physiologie in de werkelijkheid. Wat zien wij daarvan, wij jonge medici, vastgeklonken aan het hospitaal of de werkkamer? En toch dat is het boek, dat wij moeten kennen, willen wij in waarheid geneeskundigen worden."

„Maar na dien inspannenden arbeid, waartoe wij veroordeeld zijn, houden we nog de helft van ons leven over," zeide ik.

„Ja, om den tweeden mensch te worden, die geheel geneeskundige is, de moedelooze, de twijfelaar, de onwetende, de alledaagsche practicus, die een vaste routine volgt en hoopt op het eerekruis en de akademie. Als wij de boeken verlaten hebben, dan zijn wij blind en zien den mensch niet meer."

Op dit oogenblik viel ik hem in de reden en riep, naar buiten wijzende: „Kijk! kijk! daar is hij!"

„Wien bedoelt ge?"

„Dien grijsaard daar; dat is mijnheer Vincent!"

En werkelijk, daar kwam hij aan, langzaam, voetje voor voetje en eene huivering overviel mij, toen ik de ongelooflijke verandering zag, die bij hem had plaats gegrepen gedurende het enkele uur, waarin ik hem niet gezien had. Hij sleepte zich voort over de asphalt, bleek, mager, gebogen, kortom afgeleefd; aanhoudend zag hij om zich heen, en als hij het hoofd omwendde was het mij, of ik de wervels hoorde kraken.

„Dat is de oude Thevenin," riep een der studenten. Is die man nog niet dood?"

Gaston keek hem nogmaals na en zeide: „Het is zoo, ik had hem niet dadelijk herkend."

„Thevenin, wie is dat?" vroeg ik.

Doch zonder op die vraag te letten voer Gaston, als in zichzelve sprekende voort. „Het is vreemd, een paar maanden geleden zag ik hem nog frisch en verjongd."

„Ik zelf zag hem een uur geleden en meende toen, dat hij een nog jeugdig man was, maar het verdriet zal hem zoo veranderd hebben."

„Kom," zeide Gaston, terwijl hij mij op den schouder klopte, „ik zal u eens zeggen, wat ik van hem weet."

Wij stonden op en volgden den voortstrompelenden grijsaard, te midden der lachende en schertsende menigte, die zich verlustigde in de opwekkende lucht eener heerlijke zomeravond.

„Vertel mij nu eens het een en ander van dien man, die mij belang inboezemt, mij tegelijker tijd onrust veroorzaakt en in een treurige stemming brengt."

„Laten we beginnen hem te volgen. Ik ken zijn verleden, ik wenschte ook wel te weten, hoe hij tegenwoordig leeft."

„Mijn ongeduld moest ik bedwingen, tevens zorgdragende, hem niet uit het oog te verliezen. Voor elk koffiehuis bleef hij stilstaan en keek rond. „Hij zoekt zeker den een of anderen vriend, zeide ik. „Of vriendin," hernam Gaston lachende. En inderdaad, bij voorkeur stond hij stil voor koffiehuizen, die vooral door jonge vrouwen werden bezocht.

„Ge begrijpt wel, dat ik dit slechts in scherts zeide, want de man heeft altijd kuisch geleefd en is bovendien meer dan honderd jaren oud."

„Honderd jaar?"

„Ja, zooals men mij verteld heeft, leefde hij reeds in 1789."

Aan het einde der Boulevard hield hij stil, als wist hij niet, welken kant hij zou uitgaan. Wij stonden dicht bij hem en daar het al laat begon te worden, verminderde het aantal wandelaars. Plotseling maakte hij een gebaar, dat aan toorn

en ontmoediging deed denken en sloeg daarop eene dwarsstraat in. Wij verloren hem echter niet uit het oog en weldra zagen wij hem de straat oversteken en recht op een woning toeloopen, waar een stevige vrouw — vermoedelijk eene portierster — van de frissche avondlucht stond te genieten. Zij had een flinke dikke jongen van zes of zeven jaren op de armen en nauwelijks had dit ventje Thevenin bemerkt, of hij sprong op den grond en liep hem haastig tegemoet. De kleine liep den ouden man zoo hard tegen de beenen, dat wij niet anders dachten, of hij zou door den schok achterover tuimelen. Het tegendeel had evenwel plaats. Thevenin bukte zich, nam met bewonderenswaardige vaardigheid den jongen in de armen en hield hem geruimen tijd vast.

„Die arme man," murmelde ik verteederd, „hij denkt zeker aan het lieve doode meisje."

Intusschen riep de vrouw knorrende den jongen terug, met de woorden: „kwâ jongen, weet je niet, dat je mijnheer niet lastig moogt vallen. Ik vraag u vergiffenis, mijnheer Vincent".

„Dat mag hij wel doen," zeide Thevenin, de wangen van het kind, dat zich tegen hem aanvleidde, streelende.

„Och ja, ik weet het wel, ge zijt Papa Lekkers voor alle kinderen," hernam de vrouw, „als ze u in de verte zien, loopen ze u reeds te gemoet."

Mijnheer Vincent ging niet naar binnen, hoewel de portierster reeds op zijde ging, om hem den weg vrij te laten. Hij scheen te aarzelen en zeide eindelijk: „Ge moest mij toestaan voor de opvoeding van dat kind zorg te dragen: Ik zal hem goed laten leeren."

Wat mij betreft mijnheer Vincent, zou ik het gaarne toestaan, maar u weet wel, dat hij altijd buiten is bij zijn grootmoeder en ik heb hemel en aarde al moeten bewegen, om hem acht dagen bij mij te krijgen. En de buitenlucht doet hem zoo goed!

Vincent drong er niet op aan, hij omhelsde het knaapje nog eenmaal en verdween in de lange gang. Hij scheen in waarheid weder verjongd.

Gaston naderde en vroeg: „Dat was immers de geleerde Heer Vincent Thevenin, die daar binnenging?"

Ja mijnheer, geleerd en daarbij zoo'n goedhartig man, een vader voor alle kinderen en ze weten het wel, die kleine bedelaars: ze vragen hem gedurig om lekkers en centen.

„Woont hij hier."

„Sedert tien jaren."

„Vroeger heb ik hem goed gekend. Hij schijnt veel verouderd te zijn."

„Vertrouw daar maar niet op: zes maanden geleden was het niet meer dan een geraamte en plotseling was hij als door een tooverslag veranderd. Ik weet niet, welke middelen hij gebruikt, om zich op te knappen, maar in zes weken was hij geheel verjongd; ik verzeker u, dat, als ik weduwe geweest was......" Zij begon te lachen, als eene vrouw, die zich eenige vrijheden mag veroorloven, zonder dat iemand er zich over behoeft te ergeren.

„Maar hoe oud denkt ge dan wel, dat hij is?" vroeg ik.

„O! nog jong. Een goede negentiger."

Na het gesprek nog een korten tijd voortgezet te hebben zetten wij na den gebruikelijken avondgroet onze wandeling voort. Gaston begon toen:

„Zie zoo, nu hebt ge den man gezien, zooals hij is, geacht, geëerd en bemind door de kinderen. Wat zegt ge er nu van?"

„Niets, ik verlang zijne geschiedenis te hooren."

„Die is heel eenvoudig, ten minste voor menschen, die meenen, dat niets onmogelijk is. Mijnheer Vincent de Bossaye de Thevenin is de laatste afstammeling van eene voorname familie, die tijdens de revolutie is uitgeweken. Hij was een van de honderd leerlingen van den bekenden Mesmer, dien hij naar Zwitserland volgde, waar deze beroemde wonderdoener tot zijnen dood — 1815 — bleef. Mijnheer de Bossaye, de vader, keerde naar Frankrijk terug en stierf kort daarna, geene kinderen nalatende als den zoon, over wien wij thans spreken. Vincent volgde de lessen van Carra en Sausure,

promoveerde en sloot zich aan bij Deleuze, die tijdens de Restauratie den bijnaam droeg van den Hippocrates van het dierlijk magnetisme. Hij brak toen geheel en al met de academische routine, werd gedurende eenige jaren secretaris van het Magnetisch genootschap, opgericht door den markies de Puysegur, werd de vriend, de secretaris, de *alter ego* van den markies de Mirville, de directeur van het genootschap te Avignon en de schrijver van het vreemdsoortige boek over *de geesten en hunne fluïdische manifestatiën*.

Eensklaps viel ik Gaston in de reden, zeggende: „En dus is die groote geleerde een spiritist, een gek."

„Waarom windt ge u zoo op? hernam Gaston lachende. Iemand, die 150 jaar geleden de electrische verlichting van spoorwegstations voorspeld had, zou men immers ook in het gekkenhuis hebben opgesloten. De wetenschap begint met een nietig feit en wordt groot door hypothesen. Een gek!" vervolgde hij, zich opwindende, „meent ge, dat Crookes een gek is, de ontdekker van een nieuw metaal, het thallium, de uitvinder van de radrometer, zou een gek zijn? Zoo ja, bestudeer dan zijne laatste onderzoekingen en zeg mij dan eens, of ge nog zoo zeker van uwe zaak zijt. Maar we spreken nu over mijnheer Vincent, die omstreeks 1825 het erkende en geachte hoofd was van de Fransche magnetiseurs en gemagnetiseerden, wier aantal veel grooter is, dan ge denkt en die niet alleen uit overtuiging handelen, maar ook de hartstochten en den moed van het apostelschap bezitten. Hij zelf verbindt het verwonderlijke geduld van den fakir met de volhardende bedrijvigheid van den onderzoeker. Nooit heeft hij gewild, dat men zijnen naam als magnetiseur noemde, doch Alexandre Bertrand en Georget zijn leerlingen van hem. Hij bemoeide zich niet met het onderzoek der Academie, dat in 1837 op raad van Dr. Dubois uit Amiens daarmede eindigde, dat dit geleerde lichaam, in spijt van het rapport van Husson, bepaaldelijk weigerde het magnetisme als eene werkelijkheid te beschouwen.

Dr. Thevenin protesteerde niet, integendeel, hij scheen

geen belang in de quaestie te stellen en brak zelfs met zijne leerlingen; maar ik weet uit goede bron, dat hij zijne studiën niet liet varen. De persoon, van wien ik dit alles gehoord heb, een zijner laatste leerlingen, verklaarde mij, eenige maanden, voordat hij stierf, dat de wetenschap van zijnen meester hem schrik aanjoeg — dat waren zijne eigene woorden — en, voegde hij er bij, ge moet niet denken aan goochelarij of charletannerie, ook niet aan geldzucht of eerzucht en nog minder aan krankzinnigheid. Nooit heb ik iemand ontmoet, die kouder en meer positief is, dan mijnheer Vincent. Nooit laat hij iets aan het toeval over; hij gaat langzaam voort van het eene punt tot het andere, en berekent nauwkeurig elke schrede, elke vordering. Juist door die langzaamheid was het mij vaak moeielijk, hem te volgen, zonder ophouden sleepte mijne verbeelding mij mede en bracht mij op dwaalwegen; hij daarentegen gaat altijd recht op het doel af, en wijkt geen haarbreedte ter rechter noch ter linkerzijde.

„Ge begrijpt," zoo ging Gaston voort, „dat ik verlangend was, daar meer van te weten. Wetenschap, goed! maar welke wetenschap? Op deze vraag antwoordde mijn vriend zoo ontwijkend, dat het gelijk stond met eene weigering, om de geheimen van zijnen meester te onthullen. Toch kwam ik het volgende te weten. Thevenin heeft zich nooit bezig gehouden met het tweede gezicht, noch met het voorspellen der toekomst. Zijne studiën hadden alle betrekking op de stralende kracht, die van het menschelijk lichaam uitgaat en waarvan de werking — aantrekkend of doordringend — op afstand kan werken, zonder de hulp van een stoffelijken geleider.

„Met jeugdige brutaliteit besloot ik naar den heer Vincent te gaan, in de hoop daaromtrent iets meer te vernemen. Het is inderdaad een buitengewoon mensch, die op mij een indruk maakte, zooals nooit iemand anders gedaan heeft. Ik maakte als introductie gebruik van den naam mijns vriends, die toen reeds gestorven was. Mijnheer

Vincent zag mij aan en ik kreeg een gevoel, dat volstrekt niet geleek op de somnambulistische verdooving of op de hypnotische fascinatie: het was mij slechts, of er een onweerstaanbare aantrekking op mij werd uitgeoefend. Begrijp mij goed: mijn lichaam werd niet naar hem toegetrokken, maar er straalde iets van mij uit, het was mij, of een aetherische stof door de poriën mijner huid naar hem ging. De werking duurde trouwens slechts enkele oogenblikken en hield toen plotseling op.

„Hoe oud zijt ge?" vroeg hij mij.

„Zes en twintig jaar."

„Ge werkt te veel. Gij verbruikt uwe krachten te spoedig en te vroeg. Wees voorzichtig; ontzie u wat meer."

Ik begreep hem niet goed, want ik voelde mij jong en krachtig, behalve, dat ik na de zonderlinge bewerking, waarover ik u sprak, een soort afgematheid bemerkte, evenals na eene uitspatting. Ik trachtte terug te keeren tot het onderwerp, waarom ik bij hem kwam, maar hij viel mij eenigszins ruw in de reden.

„Verwacht niets van mij. Met het oog op den tegenwoordigen stand der wetenschappen, of liever ter wille van de tegenwoordig algemeen heerschende onkunde, mag ik aan niemand vertellen, wat ik weet."

„Maar waarom dan niet? Waarom wilt ge ons kinderen, niet helpen strijden tegen den onnoozelen routinegang."

„Waarom? herhaalde hij opstaande en zijne oogen op mij vestigende, waarin eene vlam schitterde, „waarom?.... Omdat mijne wetenschap eene misdaad is!" En hierop begon hij met eene buitengewone welsprekendheid mij eene volledige schildering te geven van den tegenwoordigen stand der wetenschap. Geen enkel stelsel, geen enkele theorie, geen enkele ontdekking, of hij had ze bestudeerd en nagegaan. En met een sarcastisch vuur, dat nu en dan verteerend werd, geeselde hij de vooroordeelen, de beschroomdheid, de lafhartigheid, die de onderzoekers terughield, zoodra zij waren gekomen op den drempel der ware wetenschap. Evenals een profeet voor-

spelde hij den vooruitgang, die in de laatste tien jaren in de wetenschap heeft plaats gegrepen; hij zag duidelijk veel verder dan onzen horizont en dat zonder kwakzalverij, zonder intuïtie, eenvoudig door het maken van gevolgtrekkingen, waarvan ik zelf de juistheid kon beoordeelen. En toen hij geëindigd had, voegde hij er bij:

„Ik weiger u mijne wetenschap, die misdadig is. Ja, misdadig, want zij vermeerdert, zij verhonderdvoudigt de verschrikkelijke ongelijkheid, die veroorzaakt, dat er in den strijd, om het leven overwinnaars en overwonnenen zijn."

„Na deze raadselachtige woorden kon ik heengaan, geheel onder den indruk van bewondering voor dien man. Ja, in die weinige oogenblikken, dat wij bij elkander geweest waren, scheen hij mij geen gewoon sterveling, maar een bovenmenschelijk wezen, te gelijk verheven en rampzalig. Misschien waren mijne zenuwen een weinig overspannen, ik weet het niet, maar ik kon niet nalaten te denken en — ge moet er mij niet om uitlachen — ik kan de gedachte nog maar niet van mij zetten, dat die man een wetenschappelijk ontwikkelde vampyr is. En hoewel ik er ten volle van overtuigd ben, dat de tegenwoordige wetenschap hun bestaan ontkent, toch blijft het denkbeeld mij steeds bij. Komaan het wordt tijd, om naar huis te gaan."

„Nog ééne vraag," zeide ik. „Hebt ge Mr. Vincent sedert nog teruggezien behalve nu?"

„Meermalen, nu eens oud, uitgeput en afgeleefd, zooals heden avond, en dan weder jong, levendig, blozend en krachtig."

„En ge houdt hem voor een honderdjarige?"

„Denk slechts aan de jaren, die ik u noemde en reken dan zelf uit."

Hierop namen wij afscheid, en ik besloot pogingen aan te wenden, om Mr. Vincent terug te zien en hem te bestudeeren. Maar zonder de reden er van op te kunnen geven, voerde ik dat plan niet uit. Nieuwe, meer of minder belangrijke indrukken drongen zijn beeld op den achtergrond.

Intusschen stierf mijn goede vader en hij liet mij eenig

vermogen na, dat hij stuivertje voor stuivertje bijeengegaard had, om de toekomst van zijn kind te verzekeren. Langzamerhand kreeg ik ook patienten en een paar jaren later was ik gehuwd en betrekkelijk spoedig mocht ik mij verheugen in het bezit van een dochtertje.

Jaren verliepen, zonder dat ik aan Mr. Vincent dacht. De geldelijke moeielijkheden waren overwonnen, mijne geschriften over zenuwziekten en mijne onderzoekingen over de hysterie hadden algemeen de aandacht getrokken; mijn dochtertje werd grooter en allengs aanvalliger. Ik was gelukkig en had naam gekregen, want de Academie nam mijne mededeelingen aan en plaatste ze in tijdschriften en eindelijk bezorgde een cholera epidemie mij zelfs een lintje.

Tien jaren waren verloopen na het avond-gesprek met Gaston, en ik had den heer Vincent reeds geheel vergeten, toen ik weder aan hem herinnerd werd onder omstandigheden, die nog zonderlinger waren, dan bij de eerste kennismaking. Een mijner collega's, Dr. F..... directeur van een krankzinnigen gesticht, noodigde mij uit met hem eene patient te onderzoeken. Ik voldeed natuurlijk aan dat verzoek. We hadden met een geval van verdubbeling der persoonlijkheid — het zien van een dubbelganger — te doen en wij onderzochten de lijderes zoo nauwkeurig mogelijk. Na een geruimen tijd bezig geweest te zijn besloten we het onderzoek voor dien dag te staken en den volgenden dag voort te zetten.

Dr. F..... deed mij uitgeleide en bracht mij door den tuin van het gesticht. Juist wilde hij mij de hand tot afscheid reiken, toen een aardig geestig jongentje naar ons toeliep, en mijnen vriend bij de jas pakte. Hij nam het kind op, zeggende: „mijn zoontje collega, acht jaar oud, een gezonde jongen niet waar?"

Het scheen mij wel toe, dat het ventje er een beetje bleek uitzag. Denkende aan mijn dochtertje, een gezonde en rooskleurige meid, streelde ik den dreumes over het gezicht en zeide, om hem eenige woorden toe te spreken:

„Wat liept ge zooëven hard, ik dacht waarlijk, dat u iemand achtervolgde."

„Wel neen, ik plaag Mr. Vincent maar een beetje."

„Mr. Vincent! riep ik, welke Mr. Vincent?" Die naam herinnerde mij plotseling aan mijne eerste patiente.

„Mr. Vincent! wel er is maar eene Mr. Vincent. Papa lekkers."

„Papa lekkers! Tien jaren geleden heb ik iemand van dien naam gekend."

„Het is een vreemd man," zeide mijn collega.

„Is het Vincent Thevenin?"

„Ja, kent ge hem?"

„Leeft die nog?"

„Dacht ge ook al dat hij dood was? Geen quaestie van, hoor! Honderd tien of honderd vijftien jaar; zou men niet zeggen, dat krankzinnigen lang kunnen leven?"

„Hoe lang is hij hier?"

„Ongeveer vier maanden. Hij is hier onder zonderlinge omstandigheden gekomen, die ik u morgen zal vertellen. Ik moet nu aan het werk. Het is zes uur."

„Dan wordt het voor mij ook hoog tijd. Adieu! tot morgen."

Vlug sprong ik in mijn rijtuig, brandende van nieuwsgierigheid naar hetgeen ik den volgenden dag zou hooren. Wederom zag ik het kleine vertrek voor mijnen geest, waarin ik op mijnen eersten patient wachtte, daarna de arme moeder, die mijne hulp inriep, het bed, waarop de kleine zieltogend nederlag en ik vroeg mij zelf af, of ik nu, indien ik hetzelfde vraagstuk weder moest beantwoorden, gelukkiger zou zijn.

Ik huiverde, want nog begreep ik niets van dat ongelukkige sterfgeval. Maar toen zijn mij stellig eenige verschijnselen ontsnapt, die ik nu spoedig zou opmerken, ik was ook nog zoo onervaren. Toch gevoelde ik, dat ik mij zelven bedroog. Neen, ik had niets begrepen en zou er ook thans nog niets van begrijpen, wanneer ik op 't oogenblik weder in dezelfde omstandigheden kwam.

En bij dit gevoel van onmacht en onkunde voegde zich

nu de herinnering aan Mr. Vincent, die vreemde, eenigszins fantastische persoon, die nog altijd leefde, niettegenstaande den vreeselijk vervallen toestand, waarin ik den ruim honderdjarigen grijsaard tien jaren geleden had gezien. Ook herinner ik mij de woorden, door Gaston medegedeeld: „Mijne misdadige wetenschap verhonderdvoudigt de verschrikkelijke ongelijkheid, die veroorzaakt, dat er in den strijd, om het leven overwinnaars en overwonnenen zijn," en „een geleerde vampyr." Wel is waar, had dit alles voor mijn verstand geene beteekenis, want ik geloofde niet aan het bestaan van dergelijke wezens, desniettemin zweefden die woorden mij aanhoudend voor den geest als een onoplosbaar raadsel. Gelukkig vond ik weldra afleiding in de bezigheden, die ik nog verrichten moest en ten slotte verdreef eene rustige slaap alle muizenissen, zoodat ik den volgenden morgen weder opgewekt ontwaakte; en mijne opgewonden stemming was overgegaan in een zekere nieuwsgierigheid, die niets ziekelijks meer had.

Toen ik op het afgesproken uur aankwam, scheen Dr. F..... in gepeins verzonken. Wat scheelt er aan? vroeg ik hem en ik kreeg tot antwoord, dat hij zich sedert eenigen tijd ongerust maakte over de gezondheid van zijn kind, doch spoedig brak hij dit gesprek af en wij bezochten dus den patient, om de interessante verschijnselen van hypnose en catalepsie, die zich daar vertoonden, nader te onderzoeken. Na een vrij langdurig onderzoek keerden wij naar den kamer van den docter terug, wij bespraken het geval en toen wij afgehandeld hadden, vroeg ik hem de beloofde inlichtingen omtrent Mr. Vincent.

„Ik heb dit niet vergeten," zeide hij, daarom zal ik u mededeelen, wat ik er mij van herinner. Het is mijne gewoonte, om bij de opname van lijders de voornaamste bijzonderheden van ons eerste onderhoud op te schrijven, ik zal ze later ook u geven."

Middelerwijl zocht hij in een portefeuille een paar bladen papier op, en verzocht mij, die te lezen, terwijl hij

zijne aanteekeningen ging maken. Nu las ik het volgende:

„Den 15en April 188 , des avonds om 6 uur bood men mij een kaartje aan van een bezoeker, die mij onmiddellijk wenschte te spreken. Zijn naam was *Vincent de Bossaye de Thevenin, van de medische faculteit te Parijs.* Dit verrastte mij. Als directeur van een krankzinnigen gesticht had ik gemeend ook de geschiedenis van het dierlijk magnetisme te moeten bestudeeren en ik herinnerde mij dien naam als dien van een tijdgenoot mijns vaders of mijns grootvaders, daarom gaf ik bevel den eigenaar van dit kaartje onmiddellijk binnen te laten en weinig tijd daarna zag ik een afgeleefden grijsaard voor mij, met een perkamentkleurig gelaat, maar die toch nog jeugdige trekken bezat, terwijl zijn gang veerkrachtig was.

De heer Thevenin boog, ik beantwoordde zijnen groet, wees hem een stoel en vroeg naar de reden van zijn bezoek.

„Ik kom", zeide hij met flinke stem, „u verzoeken, mij als lijder op te willen nemen . . . Natuurlijk tegen betaling," voegde hij er levendig bij, als het ware om alle mogelijke tegenkanting te weren."

„Pardon, zeide ik, u is immers Dr. Thevenin?"

„Ja, de leerling van Mesmer, de vriend van Puysegur, die ben ik."

„Dan moet u toch wel hoogbejaard zijn?"

„Honderd negen jaar."

„Neem mij nu niet kwalijk, maar is het u bekend, dat deze inrichting speciaal bestemd is voor krankzinnigen."

„Juist, daarom kom ik hier, want ik ben gek."

Ofschoon gewend, om met excentrieke menschen om te gaan, vond ik toch, dat het hier wel een beetje te ver ging en zeide: „Ge zult mij toch moeten toestaan, mijnheer, dat ik hieraan ten zeerste twijfel; het komt mij voor, dat uw verstand niets te wenschen overlaat."

„Ge vergist u toch, ik ben gek en zelfs een krankzinnige van de gevaarlijkste soort."

Nu goed, dat zij zoo, maar ge zijt geneesheer en zooals

ik met zekerheid weet, een zeer knap geneesheer; ge hebt dus zonder twijfel uwen toestand nagegaan, en zult mij dus wel willen mededeelen, waarop uwe besliste verklaring gegrond is."

Hij keek mij met een doordringenden blik aan en hieruit begreep ik, dat hij in de kracht zijner jaren een der ijverigste en vurigste aanhangers van het magnetisme moest geweest zijn. Eenige oogenblikken bewaarde hij het stilzwijgen en stelde mij daardoor in de gelegenheid hem goed op te nemen. Om dat stilzwijgen af te breken hernam ik:

„Wanneer ik uwe veronderstelling aanneem, dan erkent ge toch zeker, dat ge u thans in een toestand van tijdelijke helderheid bevindt."

„Ge vergist u."

„Toch vermeen ik eenig verstand te hebben van die dingen en in de uitdrukking van uw gelaat vind ik geen enkel teeken, dat aan verstandsverbijstering doet denken."

„De gevaarlijkste krankzinnigen zijn juist die, waaraan geen mensch het kan bemerken", en zachter voegde hij er bij: „Reeds sedert vijftig jaren ben ik krankzinnig en zelfs de grootste geleerden hebben nooit iets aan mij bespeurt."

„Maar waarin bestaat dan uwe krankzinnigheid? Hebt ge visioenen? Roept ge de dooden op? Meent ge Mohammed of Jezus te zijn? Zijt ge van glas? Zijt ge u zelven niet?"

„Ik ben", hernam hij met nadruk, „iemand, die niet kan sterven en die tot nu toe ook niet wilde sterven."

Dus meent ge, dat het u alleen door uwe wilskracht gelukt is, honderd en tien jaren oud te worden?"

„Juist."

„Gij bezit dus onfeilbare middelen, om het menschelijk leven te verlengen?"

„Niet het leven van anderen, maar wel het mijne."

„Het groote werk", riep ik uit, „de philosophische steen."

„Geen alchimie in den zin, waarin gij dat verstaat."

(*Wordt vervolgd.*)

Grondbeginselen der zelfkennis.

POGING TOT BEANTWOORDING DER VRAGEN:

Wie zijn wij? Van waar komen wij? Waarheen gaan wij?

INLEIDING.

De drie vragen, hier als titel vermeld, vormen het groote raadsel van den Sfinx. Volgens de Grieksche mythe was aan het oplossen van dit raadsel een groot voorrecht verbonden: iemand, die er in slaagde. zou koning worden, doch beproefde iemand de oplossing te vinden en het gelukte hem niet, dan werd hij in een afgrond geworpen. En waarlijk, hij, die weet wat, een mensch is, die zichzelven kent, die weet, van waar hij komt en wat zijne bestemming is, hij kan ook door de kracht van zijnen wil en zijn verstand zijne omgeving besturen, en is daarom een waar koning; maar hij, die de oplossing van dit raadsel zocht, zonder die te vinden, stort neder in een poel van moedeloosheid en vertwijfeling.

Menigeen heeft pogingen in het werk gesteld om tot eene volkomen kennis van zich zelf en van anderen te komen, doch voor zooverre mij bekend is, is daarin nog niemand geslaagd. Hoewel ik het ook nog lang zoover niet gebracht heb, vermeen ik toch den weg gevonden te hebben, die wij tot bereiking van ons doel slechts behoeven te volgen. Die weg ligt in de Magie of koninklijke kunst. Zij verschaft ons al spoedig inlichtingen omtrent ons wezen, onzen oorsprong en onze toekomst, en ons daardoor leert, dat er in ieder

mensch onbekende krachten sluimeren, die hij slechts behoeft te ontwikkelen, om in waarheid koning te worden.

Eene der eerste vragen, welke de mensch, die zich op zelfkennis toelegt, tracht te beantwoorden is deze:

„Is er een leven na dit leven?" We weten, dat velen daarvan vast overtuigd zijn; sommigen zeggen zelfs, dat het onder zekere omstandigheden nog mogelijk is, met de dooden te spreken.

Van deze vraag mogen we ons niet afmaken door een volkomene onverschilligheid, uitgedrukt door de woorden: „dood is dood, stof zijt ge en tot stof zult ge wederkeeren," enz.; deze uitdrukkingen zeggen niets te meer, daar we nog niet eens weten, wat *stof* eigenlijk wel is; de een beschouwt het, als een samenvoeging van moleculen, terwijl een ander dezelfde zaak de weerstand noemt, die aan de kracht geboden wordt, dus ook een soort kracht.

Wij stellen ons de dood voor als eene ontbinding, en werkelijk gaat na het sterven ons stoflichaam in vele andere verbindingen over. Maar de mensch kan zich toch maar niet voorstellen, dat met dien dood het *ik*, de persoonlijkheid geheel verloren gaat. Het is een hopeloos denkbeeld te meenen, dat de natuur slechts schept, om te vernietigen. Toch is dit geene reden, om te zeggen, dat de dood niet het einde van ons persoonlijk bestaan kan zijn, want de natuur behoeft geene rekening te houden met onze sentimentaliteit.

De wet van het behoud van arbeidsvermogen evenwel weerlegt het ten gronde gaan van de persoonlijkheid niet, want geen enkel materialist zal ontkennen, dat de stof en de levenskracht na den dood in andere organismen voortleven.

Om dus de vraag goed te beantwoorden, moeten we ze eenigszins anders stellen en wel als volgt: Bestaat de mensch alleen uit stof en kracht, even als de andere organische lichamen, of is er nog iets anders in ons, dat slechts tijdelijk dat stofkleed draagt?"

Het is dus de vraag: bestaat er eene persoonlijkheid, een individualiteit, die na den dood blijft voort bestaan?

Doch wat verstaan we door onze individualiteit? Wij denken ons haar als een wezen, dat er van houdt te rooken of de tabak verafschuwt, dat spriritualiën vreest of er gaarne gebruik van maakt, dat de voorkeur geeft aan blondines of aan brunettes, in een woord, het *ik* met al zijne neigingen en hartstochten, zijne sympathiën en antipathiën, zijne deugden en ondeugden, en als men spreekt over een leven na dit leven, dan heeft men het alleen over dat *ik*.

De Christelijke theorie van een wederopstanding des lichaams; die trouwens nooit door christus is uitgesproken, is van ondergeschikt belang. Mij schijnt zij eene dwaasheid toe, die tot allerlei vragen aanleiding kan geven, waarop de voorstanders het antwoord schuldig moeten blijven. Laten we een voorbeeld nemen: „Een mooi jong meisje wordt een besje." Zal zij nu bij de opstanding van het lichaam wederom zoo oud en leelijk zijn, omdat zij het geluk of het ongeluk heeft gehad, hier lang te leven, of zal zij verrijzen als een jeudige schoone?

Van dit zeer ondergeschikte punt zullen we afstappen. Belangrijker is het, te weten, wat onze individualiteit eigenlijk is, dus, om ons zelven te kennen.

Een zeer moeielijk onderzoek voorwaar, want die individualiteit, voor onze oogen verborgen door de talrijke illusies is die wij ons maken en de telkens veranderende denkbeelden. Ook is het niet gemakkelijk te zeggen, vanwaar dit zelfbewuste *ik* komt en waar het heen gaat, en toch dienen we dit te weten, wanneer we ons zelven willen kennen. De orthodox-predikant en de catholieken nemen aan, dat dit *ik*, tegelijk met het lichaam ontstaat en zich ontwikkelt. Zij ontleenen dit denkbeeld aan de Bijbelsche scheppingsverhalen. Ik zeg scheppingsverhalen, omdat in Genesis eerst een tekst staat, waaruit we zouden kunnen opmaken, dat man en vrouw gelijktijdig zijn geschapen, en later krijgen we een verhaal, waaruit blijkt, dat eerst de man en daarna de vrouw geschapen is. Volgens de kabbala moeten we die verhalen beschouwen, als zinnebeeldige

voorstellingen. Bovendien heeft de wetenschap bewezen, dat zij niet met de geologische onderzoekingen overeenstemmen, omdat daaruit gebleken is, dat de mensch reeds meer dan zes duizend jaren moet geleefd hebben. Een occultist kan dit verhaal nog minder voor een positief feit houden, dan de geoloog, omdat het strijdt met de wet die leert, dat in de natuur alle veranderingen langzaam en geleidelijk plaats hebben. Het een ontwikkelt zich allengs uit het ander. De Paradijshistorie heeft ook eene te groote overeenkomst met eene Indische legende, die wij al vroeger hebben medegedeeld, om haar voor eene Goddelijke openbaring te houden; hiertegenover kunnen we weer aanvoeren, dat de kennis der ésotéterische wetenschappen ons leert, dat al de wonderen in den bijbel zeer goed mogelijk zijn geweest, zonder dat er ooit eenige inbreuk op de natuurwetten is behoeven gemaakt te worden; al die wonderen konden gedaan worden door menschen, die zedelijk en verstandelijk boven ons stonden, zonder dat God ooit eenige wijziging in de eenmaal vastgestelde natuurwetten behoefde te maken. En wanneer ons dit nu eenmaal bekend is, dan behoeven we ook niet meer aan te nemen, dat de bijbel geschreven is volgens Goddelijke openbaringen. Een boek, geschreven door menschen, die boven ons staan, kan en zal ook zonder Gods onmiddellijke tusschenkomst zeer leerrijk voor ons kunnen zijn.

Maar zoodra wij overtuigd zijn, dat God bij de schepping geene inbreuk heeft gemaakt op de natuurwetten, dan komen we ook tot de overtuiging, dat de dood geene plotselinge verandering in onze persoonlijkheid bewerkt, en dat het stoflichaam dus een minder belangrijk deel van ons eigenlijk wezen is, dan we over het algeneen denken. Wij komen er hierdoor toe, om te gelooven, dat wij na den dood, wel is waar, voortleven met een minder zwaar stoffelijk lichaam, maar dat we toch al onze eigenschappen en hoedanigheden, neigingen en hartstochten, deugden en ondeugden behouden.

Doch is de dood slechts eene geleidelijke overgang tot een ander leven, dus een feit, dat aan onze persoonlijkheid

eigenlijk niets veranderd, dan kunnen we ook niet denken, dat de natuur aan het andere einde van ons leven, dus bij de geboorte, een sprong zou maken. Wij moeten dus aannemen, dat de mensch de verschillende neigingen, hartstochten en begaafdheden, die zich spoedig na de geboorte openbaren, reeds voor die geboorte bezat. Alleen door deze wetenschap, slechts steunende op het geloof, stemt het menschelijk leven overeen met alles, wat wij van de natuur weten. Ook de verschillende geaardheid en karakters der kinderen wordt hierdoor beter verklaard, dan door de heriditeit en het atavisme. (1)

De omstandigheid, dat kinderen dikwijls zeer sterk op een der ouders of op beide gelijken, kunnen we zeer goed zonder die erfelijkheids-theorie verklaren.

Het spreekwoord „soort zoekt soort" vindt op aarde slechts gedeeltelijk zijne toepassing, omdat stoffelijke belangen de personen, die volstrekt niet harmonieeren vaak bij elkaâr brengen. Bestaat er echter nog een ander leven, waarin geene banden ons dwingen het gezelschap op te zoeken van personen, voor wien wij geen symphathie gevoelen, dan kan men zich ook voorstellen, dat de wezens, die op deze wijze leven, zich steeds zullen bevinden in de nabijheid van hen, tot wie zij door hunne neigingen worden aangetrokken. Velen stellen zich dan ook het geestelijk leven op die wijze voor en meenen, dat de geesten heel gemakkelijk hen kunnen naderen, met wien zij sympathiseeren, en daarentegen zeer sterk worden afgestooten door hen, tegen wien zij een antipathie gevoelen. Verder meenen zij, dat elke incarnatie eene vrijwillige is, dat dus na iedere bevruchting een geest bezit neemt van eene door hem uitgekozen vrucht, doch dat hij in die keuze eenigszins beperkt is door de banden van sympathie en antipathie. Is die theorie waar, dan is hierdoor de oorzaak der erfelijkheid geheel

(1) *Heriditeit* is overerfing van de lichamelijke en geestelijke eigenschappen onzer ouders. Door atavisme verstaan we een op nieuw te voorschijn treden der eigenschappen van een onzer voorouders.

opgelost, doch dan zijn het niet de ouders, die bij de geboorte aan de kinderen hunne eigenschappen mededeelen, maar eenvoudig is het de reeds voor die geboorte aanwezige sympathie, die deze overeenkomst doet ontstaan.

Bij aanneming van deze theorie moeten we ook weder niet te eenzijdig worden en vergeten, dat de eene mensch (geest) door suggestie op den andere kan werken, en dat de werking door mentale suggestie, die moeder en kind tijdens de zwangerschap op elkander uitoefenen, door de nauwe vereeniging van die twee geesten steeds zeer sterk moet zijn. Dit bedenkende vinden we er eene verklaring in voor de dikwijls zoo vreemde neigingen van zwangere vrouwen.

Atavisme zou dan plaats hebben, wanneer door bijzondere oorzaken een geest zich incarneerde in de vrucht van ouders, met wien hij weinig sympathiseerde.

Deze stelling werpt een nieuw licht op de groote levensvraagstukken en zal later nauwkeuriger besproken worden, wanneer wij de theoriën nagaan omtrent den oorsprong en de toekomst van den mensch, bij welke bespreking wij zullen aantoonen, dat de mensch een meer ontwikkeld dier is, met nog eene eeuwigheid voor zich, om zichzelve te ontwikkelen.

Nemen wij dit aan, dan zullen wij ook begrijpen, dat alleen zelfvolmaking ons gelukkig kan doen zijn, en dat die niet mogelijk is, zonder liefde voor onze medemenschen, arbeidzaamheid en vertrouwen op een Hooger Wezen.

Vooraf moet ik u nog herinneren, dat reeds in den eersten jaargang 1890—1891 van dit tijdschrift is opgemerkt, dat de Ouden drie werelden aannamen, n. l. de wereld der feiten, die der wetten en die der grondbeginselen.

Ook de mensch is samengesteld uit drie grondbeginselen — zooals wij straks zullen zien kan men bij eene verdere verdeeling er ook zeven aannemen — het stoflichaam, het astrale lichaam of de ziel en de geest. De beide eerste putten hunne levenskracht respectievelijk uit de aardsche athmosfeer of dampkringslucht en uit de veel fijnere astrale athmosfeer, het door het heelal verspreide astrale of magnetisch

fluïde, terwijl de laatste ons als afzonderlijk wezen nog niet bekend is. Wel kunnen wij vermoeden, dat dit zonder het astrale lichaam bestaan kan, omdat ook het astrale lichaam kan voortleven, nadat het stoflichaam ontbonden is, de wet der analogie verplicht ons zelfs dit aan te nemen, maar wij hebben geen praktische bewijzen en zullen die ook nooit kunnen krijgen, omdat dit vrije geestelijk lichaam zoo ver boven ons staat, dat zelfs de meest verfijnde zintuigen het niet zouden kunnen waarnemen.

Daarentegen kunnen de vrije astrale lichamen onder bijzondere omstandigheden door menschen wel worden waargenomen. We zullen trachten u dit in de volgende hoofdstukken te bewijzen.

De zeven Grondbeginselen van den Mensch.

Wanneer we den mensch uit een ésotérisch oogpunt beschouwen, dan beginnen we hem ons voor te stellen als bestaande uit drie deelen; het lichaam, de geest en het astrale lichaam, dat beide vereenigt. Dringen wij echter eenigszins dieper in de theosofie door, dan zien we, dat hij volgens het idée der Oosterlingen bestaat uit zeven deelen of grondbeginselen.

Ik zal u de namen van die zeven deelen met de hollandsche vertaling achtereenvolgens opnoemen.

1e Rupa. Het stoflichaam.
2e Jiva. De levenskracht.

3e Linga Sharira. Het astrale lichaam.
4e Kama Rupa. De dierlijke ziel.
5e Manas. De menschelijke ziel.
6e Buddhi. De geestelijke kracht of de Engelen ziel.
7e Atma. De geestelijke essence. Het goddelijk beginsel.

Van die grondbeginselen vinden we bij de delfstoffen alleen het eerste, Rupa *het stoflichaam*, doch ook hier zien we reeds een begin van het tweede Jiva, *het leven*, omdat de delfstoffen niet altijd geheel en al hetzelfde blijven. Verwarming doet ze uitzetten, de nabijheid van een magneet maakt metalen magnetisch of diamagnetisch, het bij elkaar brengen van verwante stoffen wekt scheikundige werkingen op, kristallen kunnen aangroeien, enz. enz. We zien dus in het delfstoffenrijk aanhoudene veranderingen, dus kracht of leven.

In de planten is dit leven sterker ontwikkeld, doch bovendien zien we, dat elke plant volgens een bepaald plan opgroeit. Uit een kersepit zal nooit een appelboom voortkomen. Het bepaalde plan, volgens hetwelk elke plant opgroeit, noemt men Linga Sharira *het astrale lichaam.* Het is een geestelijk lichaam, dat den vorm bepaalt, volgens welke de plant zich moet ontwikkelen. Dat astrale lichaam is bij de hoogere plantensoorten veel meer ontwikkeld, dan bij de lagere! Dit is duidelijk, want het is bekend, dat sommige planten zeer dicht staan bij de delfstoffen, andere bij de dieren, en daar tusschen treft men allerlei trappen van ontwikkeling aan. Nemen wij een voortbestaan van dit astrale plantenlichaam na den dood van elke plant aan, dan kan men zich ook voorstellen, dat het van de eene plant in de andere overgaat en zoo alle trappen van delfstof tot dier doorloopt.

Is het daartoe opgeklommen, dan ontwikkelt zich de dierlijke ziel. Het dier gevoelt zijne stoffelijke behoeften, doch vindt de middelen, om die te bevredigen niet altijd in

zijne onmiddellijke nabijheid, het moet ze opzoeken. De moeite, die het daarvoor doen moet is grooter bij dieren, die ver van het plantenrijk verwijderd zijn, dan bij die, welke den overgang vormen tusschen plant en dier. Dit doet weder een nieuw grondbeginsel ontstaan, dat zich hoe langer hoe meer ontwikkelt en den naam heeft gekregen van Kana Rupa *de dierlijke ziel*. Deze dierlijke ziel brengt den bezitter er toe, om te voldoen aan zijne zinnelijke neigingen. Zij bevat bovendien reeds de kiem van de ontwikkeling van het verstand in zich, daar deze bij de hoogere dieren noodig is, om de soort in stand te houden. Zelfs vindt men bij sommige reeds eene genegenheid voor dieren van dezelfde of eene andere soort of voor sommige menschen.

Van daar dan ook dat de overgang van plant tot mensch langs een legio verschillende diersoorten zeer onmerkbaar voortgaat. Hier op aarde zullen we zelfs nooit den overgang van de eene diersoort in de andere waarnemen. Het occultisme verklaart dit door aan te nemen, dat ieder dierlijk astraal lichaam te gelijk met de dierlijke ziel op aarde wel achtereenvolgens in verschillende variëteiten van dezelfde diersoort kan overgaan, doch dat het, om in een ander soort te veranderen zich op verschillende planeten moet bevinden, waarvan de hoogste en de laagste uit een zeer ijle de middelste uit meer vaste stof bestaan. Dit is noodig, omdat de natuur nooit sprongen maakt.

Alles verandert langzaam en geleidelijk, zoowel de planeten zelve, als wat er zich op bevindt. In het geheel zouden zeven planeten een systeem vormen, dat door planten, dieren en menschen doorloopen moest worden. Natuurlijk is dit een theorie, die ik nog niet aan wil nemen, omdat ik er geen enkel bewijs voor weet. Of de ingewijden in dat opzicht verder zijn, durf ik niet beslissen, doch ik raad iedereen aan, de theoriën, die ik zoo nu en dan moet ontwikkelen, niet te beschouwen als waarheden, maar eenvoudig als voorstellingen, eenigszins afwijkende van onze gewone wijze van beschouwen, maar die niet minder recht van bestaan hebben

niet in strijd zijn met de wetenschap en ook niet met den bijbel, al strijden zij ook soms met de begrippen van sommige theologen. Het kennen van dergelijke verschillende begrippen is echter hoogst nuttig, om dat het ons aanspoort, niet te gelooven op gezag, maar zelf na te denken.

Is de dierlijke ziel eindelijk geheel ontwikkeld, dan begint zich de menschelijke ziel te vormen. Die *menschelijke ziel*, Manas, vormt datgene, wat ons aanspoort tot hoogere ontwikkeling, dus onze zedelijke beginselen, waartoe wij ook moeten rekenen, de zucht om onze kennis te vermeerderen. Die zedelijke beginselen komen echter gedurig in strijd met onze dierlijke neigingen, dus met onze zelfzucht. Hoe dichter we nog bij het dier staan, des te meer moeite zal het ons kosten, om de menschelijke ziel, die zich bovenal moet ontwikkelen door beoefening van het altruïsme, te doen heerschen over onze stoffelijke begeerten.

De strijd tusschen Kama Rupa en Manas is zoo zwaar, dat het voor onzen geest noodig is, na ieder aardsch leven een tijdperk van rust in te treden, waarin hij geene stoffelijke behoeften kent en waarin hij meer of minder gelukkig zal zijn, naarmate wij de stoffelijke neigingen minder en het altruïsme meer ontwikkeld zullen hebben, omdat we in dien toestand, door de adepten Devakhane genoemd, onmogelijk de stoffelijke neigingen kunnen bevredigen, en nog meer dan in het stoflichaam zullen gevoelen, hoeveel rein genot de beoefening van de ware broederliefde geeft.

De twee andere grondbeginselen van den mensch, Buddhi en Alma, zijn althans bij ons Westerlingen nog volstrekt niet ontwikkeld. Wij kunnen er ons dan ook nog geen goed begrip van vormen, doch naderen daartoe het meest, als we ons het ideaal voorstellen.

Volgens sommige occultisten zijn het eigenlijk alleen die bij den mensch nog niet ontwikkelde hoogere beginselen, welke zijne verschillende bestaansvormen verbinden. Zij vormen als het ware een verticale stam, waar

de bestaansvormen als horizontale takken van uitgaan. Eene afbeelding daarvan vinden we in het Egyptische kruis op sommige kaarten van het Tarot dat van den volgenden vorm is

Papus stelt het voor door een verticale lijn, waar verscheidene dwarslijntjes van uitgaan. Die verticale lijn is de band tusschen de verschillende horizontale lijntjes, evenals de hoogere elementen dit zijn voor de aardsche levens. Volgens dit begrip zou het karma van een persoon, die wij Jan zullen noemen, wel is waar veroorzaken, dat een volgende bestaansvorm, die wij Piet heeten, meer of minder zedelijk ontwikkeld was, naarmate Jan zich beter of slechter gedragen had, doch dit verhindert niet, dat Jan zijne persoonlijke individualiteit in het astrale licht of Akaca ongeschonden bewaart.

We hebben hier dus eene theorie, die de leer der reïncarnisten en die van hunne bestrijders met elkander vereenigt, en dus vermoedelijk wel zal worden aangenomen door hen, die den midden weg gekozen hebben.

Mij valt het moeielijk aan te nemen, dat grondbeginselen, die we nog moeten ontwikkelen, feitelijk reeds bestaan, doch het is mogelijk, dat mij dit helder wordt, wanneer ik meer vorderingen in de geheime wetenschappen zal gemaakt hebben.

Thans wil ik nog opmerken, dat volgens Papus het centrum van ons stoffelijk bestaan in de buik ligt, dat van het leven in de organische cellen van ons lichaam, van het astrale lichaam in de bloedlichaampjes en de zenuwknoopen, van de dierlijke ziel of het instinct in de sympathische zenuw, van de menschelijke ziel, het verstand, in de hersenen, van Buddhi, de Engelen ziel even boven het hoofd, en van Atma, het Goddelijk beginsel in ons, ver boven ons. Zij zijn echter volgens hem alle met elkaar verbonden.

De Heer Jules Lermina neemt aan, dat er in den mensch niet zeven, maar negen grondbeginselen te vinden zijn, en

verdeelt daarvoor het 5de en 6de Manas en Buddhi, elk in twee deelen. Deze verdeeling berust echter op een verkeerd begrip, zooals ons zal blijken, wanneer wij, de wet der analogie volgende, naar het voorbeeld van Papus den mensch vergelijken bij het zonnespectrum of eene octaaf in de muziek, doch voordat we daartoe overgaan, moeten we eerst eens goed begrijpen, wat het zevenvoud eigenlijk is.

In de grondbeginselen der geheime wetenschap (Rozenkruis 1e jaargang blz. 119) heb ik gezegd, dat *vier* ontstaat door de reductie van *drie* tot *de eenheid* zoo ook ontstaat *zeven* door de reductie van *zes* (twee drievouden) tot *de eenheid.*

Beschouwen we het zegel van koning Salomo, (zie titel) dan zien we dit zevenvoud uitgedrukt door twee drievouden, die in alle opzichten het tegenovergestelde van elkander zijn.

In het *Tarot des Bohemiens* van Papus (pag. 61) lezen wij, dat *zeven* de overgang is van het eene zevenvoud tot het andere.

Een zevenvoud bestaat dus uit twee tegenovergestelde drievouden en een overgangsterm.

Laten wij nu eens onderzoeken, of dit uitkomt bij de twee genoemde zevenvouden.

Nemen we eerst het zonnespectrum, dan vinden we zeven kleuren: rood, oranje, geel, groen, blauw, indigo en violet.

Rood, geel en blauw vormen het drievoud der grondkleuren, oranje, groen en indigo het drievoud der overgangskleuren; dit laatste drievoud is door het indigo niet zoo goed gekarakteriseerd als het eerste. Straks zullen wij zien, wat het indigo eigenlijk is.

Nemen we een door het prisma gebroken witten lichtbundel waar, dan bemerken we in den beginne alleen de drie grondkleuren. Later bij een nauwkeuriger beschouwing ontdekken wij eerst, dat er zeven kleuren zijn. Waren de drie hoofdkleuren volkomen van elkaar gescheiden, dan moest er een schaduw tusschen inliggen; doch dit is niet het geval,

in plaats daarvan vinden wij de intermediaire kleuren, die den overgang vormen tusschen twee grondkleuren.

Tusschen het rood en het geel ligt het oranje, tusschen het geel en het blauw het groen. Nu volgt het blauw als zien we grondkleur, dat echter langzamerhand donkerder wordt; en hierdoor ontstaat het indigo.

En het violet? Hoe moeten we dat verklaren? Het beschouwde spectrum geeft ons daarvan geene rekenschap, want violet is eene intermediaire kleur tusschen blauw en rood. doch het rood ligt aan de andere zijde van het spectrum.

Nemen wij echter aan, dat er een tweede straalbundel bestaat, een straal van hoogere orde, die ontleed is op dezelfde wijze als de eerste, maar waarvan wij de kleuren niet meer kunnen zien, dan vormt het violet de overgang tusschen het blauw van het voor ons zichtbare en het rood van het voor ons onzichtbare spectrum.

Dat dit onzichtbare spectrum werkelijk bestaat, is reeds door de natuurkundigen aangetoond, want men kan het door fluoresceerende stoffen b. v. eene oplossing van chinine zichtbaar maken.

Het indigo kunnen we dus beschouwen als eene donkere afscheiding, die aantoont, dat er een soort scheidsmuur of afgrond zou bestaan tusschen de twee straalbundels, wanneer het blauw niet door die ledige ruimte heen zich door middel van het violet kon verbinden met het rood van een spectrum van hoogere orde, dat voor ons, door het te groote aantal trillingen onzichtbaar is.

Het zevenvoud der kleuren bestaat dus uit twee drievouden, rood, geel, blauw en oranje, groen, indigo, en de zevende kleur het violet, is de overgang tot een ander zevenvoud.

Bij de muziek zien we hetzelfde.

We hebben hier drie hoofdtonen *c*, *e* en *g* ook genaamd de *grondtoon* of *tonica* de *mediant* en de *dominant* en drie intermediaire tonen, *d*, de *f* en *a* terwijl de *b*, de 7e toon als *inleider* de overgang is tot een volgend octaaf.

Doch nu is dit volgende octaaf niet zooals bij de kleuren eene hypothese, hier is het in werkelijkheid bekend.

Het muzikale zevenvoud bestaat dus ook weder uit twee verbonden drievouden en eene overgangsterm.

Bij het spectrum kunnen wij de 1e, 3e en 5e kleur, dus de drie grondkleuren beschouwen als de *statische elementen*, (1) de 2e 4e èn 6e kleur, die de overgang vormen tusschen de grondkleuren en dus een zekere beweging aanduiden, kunnen wij de *dynamische elementen* (2) noemen.

De 7e kleur, die het geheele zevenvoud overvoert naar een ander zevenvoud, is dus bij uitstek *dynamisch*.

Daarom drukken in een gamma de 1e 3e en 5e noot (samen een volkomene harmonie) de rust uit; zij vormen het *statische drievoud*; de overgangsnoten 2, 4 en 6 zijn de uitdrukking der beweging en vormen dus het *dynamische drievoud*. De inleider of 7e toon, die de overgang vormt tot een hooger gamma is weder het *dynamische* element bij uitnemendheid.

Bovendien vormt in beide zevenvouden (het muzikale en het lichtende) de zesde term een soort crisis. Het blauw zou zich verliezen in het zwart, wanneer het violet, de overgang tot een rood van hoogere orde, niet bestond.

De gamma zou op diezelfde plaats vervallen in een betrekkelijk lageren toon, wanneer de inleider haar niet opvoerde tot een octaaf van hoogere orde.

Uit deze opmerkingen volgt, dat in de beide zevenvouden de elementen 1 en 2 een *statisch-dynamisch* koppel vormen (een koppel van stof en kracht); even zoo is het met de elementen 3 en 4 en ook met 5 en 6.

Wij zullen nu, de wet der analogie volgend, het hier gevondene toepassen op het menschelijk zevenvoud.

In de eerste plaats hebben wij het rood en den grondtoon, overeenkomende met het stoflichaam bij den mensch.

Als vijfde term vinden we het blauw, de dominant,

---

(1) Statische elementen kan men het best door *grondstoffen in rust* vertalen.

(2) Dynamische elementen komt overeen met *grondstoffen in beweging*.

overeenkomende met den menschelijken geest, het tijdelijk doel, de voornaamste rustplaats, alvorens aan te komen bij de volkomen vereeniging, de overgang tot de octaaf, de tonica van een hoogere gamma.

Tusschen beide in vinden we het geel, de mediant, of het astrale lichaam als derde term in deze zevenvouden. Dit astrale lichaam is de plastische mediateur en wordt door de spiritisten perisprit genoemd.

Bij een nauwkeuriger analyse zien wij, dat elk van de elementen zich verdubbelt of splitst in een statisch- en een dynamisch element of in stof en kracht, want er is geen stof zonder kracht en geen kracht zonder stof, dit heeft de door de materialisten zoo hoog vereerde en inderdaad ook werkelijk begaafde schrijver Büchner zeer juist opgemerkt. Maar naarmate men hooger opklimt, krijgt de kracht ook meer overwicht over de stof.

Wij hebben dus twee dooreengevlochten drievouden, te zamen drie koppels van elementen vormende. De elementen 1 en 2 zijn: het stoflichaam en het stoffelijk leven;

de elementen 3 en 4 zijn: het astrale lichaam en het astrale leven;

de elementen 5 en 6 zijn: het geestelijk lichaam en het geestelijk leven.

Volgens deze beschouwingen komen de elementen 1 en 2 geheel overeen met de zoo even besproken lessen der occultisten; zij zijn wel degelijk de *Rupa* en *Jiva* der Bouddhisten.

Bij de andere elementen bestaat de overeenstemming ook, maar niet zoo duidelijk. Toch moeten zij volgens de wet der analogie naar hetzelfde plan gevormd zijn. De elementen 3 en 4 zijn minder stoffelijk; hier treedt het geestelijke grondbeginsel veel sterker op den voorgrond. Toch is ook dit deel van den mensch onder bepaalde omstandigheden, nog voor velen (ziende mediums genaamd) zichtbaar.

De elementen 5 en 6, het geestelijk lichaam en het geestelijk leven zijn zoo weinig stoffelijk, dat zij onder geene voorwaarden voor onze zintuigen waarneembaar zijn. Zij vor-

men de ideale type van den mensch of de vereeniging tusschen de verschillende individueele levens, die samen den persoon uitmaken en zijn niet zoo scherp gescheiden, dan de vier eerste grondbeginselen, omdat het 5e, Manas, reeds zoo weinig stoffelijk is, dat het 6e, Buddhi, er slechts eene nuanceering van kan zijn. In dit 6e element zijn al de vorige levens als het ware afgedrukt, hier heerscht de geest volkomen over de stof en toch is het eene crisis in de evolutie van het wezen, vol gevaren voor den geest, om dat zij zich niet terstond richt naar het 7e grondbeginsel.

Door de verkregen macht wordt de geest er in Buddhi toe gedreven, om de aarde te verachten; zij voelt het Goddelijk element, dat in haar is, en zoekt de Goddelijke kracht, die zij niet vindt, daar zij den waren stroom, die daarheen voert, nog niet ontdekt heeft. Die stroom is het 7e grondbeginsel, dat de geest niet kan vinden, wanneer hij in den loop van zijne evolutie de kiemen daarvan niet ontwikkeld heeft.

Verward door de bewondering van eigen grootheid, dronken van trancendentale (bovenzinlijke) trotschheid, wacht hij zonder uitkomst, totdat de verafschuwde reïncarnatie, die hij door eene personeele reiniging dacht te kunnen voorkomen, zich weder van hem meester maakt, en hem terugstoot in de golven van het aardsche leven, waar hij misschien de kiem zal vinden van dit 7e element, dat alles moet redden.

Maar wat is dan dit 7e element? Volgens de analogie moet het den overgang vormen tot een volgend zevenvoud en is daarom dan ook het dinamische element bij uitnemendheid.

Deze vereenigende kracht moet er dus in de hoogste mate in ontwikkeld zijn, het moet de kracht zijn, die de verschillende wezens met elkander verbindt, die dus de beoefening der ware broederliefde ten doel heeft. *Atma* is derhalve niets anders, dan het *grondbeginsel der liefde.* Dit maakt ons in waarheid tot Goden, (1) omdat het ons deel

(1) Als ik hier spreek van Goden denk ik niet aan de God, de oorsprong aller dingen, waarvan we geen begrip hebben, omdat Hij oneindig is, maar alleen aan bovenmenschelijke wezens.

doet hebben aan alle wezens en onze ziel oplost in de wereldziel. Zij vormt dus het Nirvana. We moeten dit niet beschouwen, als een ten gronde gaan van individu door versmelting met den oorsprong aller dingen, maar eenvoudig als eene innige vereeniging met alle ons omringende wezens, één groot individu, waarvan ieder mensch slechts een nietig deeltje uitmaakt.

Het 6e grondbeginsel is de band, die de verschillende levens van een persoon samen koppelt; het beantwoordt aan de verticale streep in de boven geteekende figuur, waarmede Papus de verschillende levens of tijdelijke bestaansvormen vereent. Heel eigenaardig kan men het ook voorstellen door het snoer eener rozekrans, die de verschillende kralen, de tijdelijke levens, aan elkander hecht.

Het 7e grondbeginsel (het grondbeginsel der algemeene liefde) is dat, hetwelk de verschillende individueele eeuwigheden vereenigd door een algemeene band en ons hierdoor opvoert tot een hoogere bestaansvorm, eene prisma van hoogere orde, een hooger octaaf.

Opmerkelijk is het nog, dat, terwijl vele theosofen, spottend, ja vaak minachtend neerzien op de resultaten der spiritisten, juist het laatste gedeelte van hetgeen ik hier heb opgeteekend, vertaald is uit een stuk van J. Camille Chaizneau, iemand, die tot deze resultaten gebracht is door mededeelingen op spiritische seances.

Op die seances manifesteerden zich meermalen Indische geesten, en o.a. ook de geest van een Indisch priester, die o.a. ook het volgende leerde. „Wanneer wij ons openbaren „in een kind van de aarde, (lees: in een medium) dan komen „wij er in eene enkele incarnatie, dat wil zeggen, als mensch „van een enkelen dag, en niet als het product van al de „dagen (het woord dagen beteekent hier incarnaties). De geest „is slechts bezitter van zich zelven, hij overziet alleen zijn „verleden, wanneer hij daarboven geheel en al vrij is, even- „als een reiziger bij het beklimmen van een berg eerst een „overzicht verkrijgt over den afgelegden weg, wanneer hij den

„top heeft bereikt. In een medium kan een geest zich slechts „in een zijner incarnatiën manifesteeren, omdat het lichaam „slechts voor eene enkele incarnatie bestemd is. En wanneer „een geest, hij mag zoo verheven mogelijk zijn, in een zijner „incarnatien bezit neemt van een medium, om tot de aardbe- „woners te spreken, dan manifesteert hij zich met al de goede „en slechte hoedanigheden, welke hij zich in die incarnatie „verworven heeft. Heeft echter de geest het medium weder „verlaten, dan kan hij wederom zijne verschillende incarna- „tiën overzien.

Toen men die geest naar zijnen naam vroeg, antwoordde hij: Noem mij „eene Harmonie." Eene Harmonie, dat wil zeggen, dat hij sprak in naam van eene verzameling van wezens, die door gedachten en liefde in volkomen overeenstemming met elkander waren.

Hij gaf ook nog een practisch bewijs van de mogelijkheid, om zich in verschillende incarnaties te manifesteeren, doch dan was er tusschen iedere manifestatie een oogenblik pauze, waarin het medium in cataleptischen toestand verkeerde.

Hetgeen ik hier gezegd hebt, zal velen uwer misschien te hypothetisch toeschijnen. Men zal vragen naar positieve bewijzen. Ik kan geen andere geven, dan die, welke ik reeds genoemd heb, nam: dat ik hier niets anders gedaan heb, dan de algemeen geldende wet der analogie toe te passen. En het toepassen van een algemeen geldende wet op bijzondere toestanden, geschiedt bij elke wetenschap. Ik geloof daarom, dat we de Theosofie gerust als eene wetenschap mogen beschouwen, en dat zij in dit opzicht geheel verschilt met de bespiegelende wijsbegeerte, die altijd begint met een onbewezen stelling te opperen om daarop voort te bouwen. Veel, zeer veel berust in die wetenschap echter nog op hypothesen, want zij is nog in hare kindsheid; dit moeten wij nooit vergeten; wij mogen haar daarom niet verachten, want zij leert ons de theoriën kennen, waarop de Magnetische, Spiritische en Hypnotische verschijnselen berusten.

HOOFDSTUK II.

HET STOFLICHAAM,

uit een anatomisch en physiologisch oogpunt.

Uit het vorige hoofdstuk is ons gebleken, dat de mensch uit zeven grondbeginselen bestaat, waarvan er drie de hoofdbestanddeelen van ons wezen uitmaken, terwijl de overige vier de overgangen zijn.

Thans is het noodig die voornaamste bestanddeelen zoo mogelijk wat nauwkeuriger te beschouwen, hetgeen ten opzichte van het stoflichaam weinig moeilijkheden oplevert: alles wat daarop betrekking heeft, kunnen wij met onze stoffelijke oogen waarnemen. Wij zullen daarom hiermede het eerst beginnen.

Terstond springt ons in 't oog, dat het lichaam bestaat uit: *hoofd*, *buik* en *borst*.

Deze drie deelen zijn niet alleen uit een anatomisch, maar ook uit een physiologisch, een psychisch en een magnetisch oogpunt beschouwd, scherp van elkander onderscheiden; de verdeeling is dus niet zoo onbeduidend, als men bij een oppervlakkige beschouwing meenen zou.

Wanneer we die deelen aan een nauwkeurig onderzoek onderwerpen, dan blijkt ons, dat elk bestaat uit een centraal gedeelte en twee aanhangsels; zijn de centrale deelen buik, borst en hoofd, dan zijn de aanhangselen respectievelijk, de beenen, de armen en de onderkaak. (Men neme in aanmerking dat dit laatste feitelijk uit twee aan elkander vergroeide beenderen bestaat).

Tusschen deze drie paren aanhangselen bestaat groote overeenkomst. Bij de armen en beenen springt die analogie duidelijk in 't oog, minder dnidelijk is zij bij een vergelijking van de onderkaak met de beide paren ledematen. Laten we daarom onze voorstelling een weinig te hulp komen.

Evenals bij den arm, treft men bij de onderkaak een verticaal en een horizontaal gedeelte aan. Bij elke halve onderkaak is het aantal melktanden vijf, dus evengroot als het

aantal nagels aan de vingers der hand. Het uiteinde der onderkaak, de lippen, bezitten een sterk ontwikkeld tastgevoel evenals de vingertoppen en de teenen, *gelijk de armen en beenen kan ook de onderkaak naar willekeur in alle richtingen bewogen worden.*

Elk der ledematen bezit een zekere overeenkomst met het geheele lichaam. Het duidelijkst is dit op te merken bij de beschouwing van een arm. (Zie figuren blz. 81—82 1ste Jaargang).

Het aan de borst verbonden gedeelte is stoffelijk, het uiteinde — de hand — zintuigelijk, het meest ontwikkeld. Het tastgevoel, dat daarin zetelt, is een zintuig, zij het dan ook minder ontwikkeld, dan die, welke we in het hoofd aantreffen.

De voorarm, een verbinding tusschen hand en opperarm, is fijner bewerkt dan de opperarm, doch minder fijn dan de hand.

De hand kunnen we ook weer in drieën verdeelen n.l. de handwortels, de handpalm, gewoonlijk middelhand genoemd, en de vingers. Van deze drie deelen zijn de handwortels weer het minst, de vingers het meest bewerktuigd.

Beschouwen we nu het hoofd. Ook daaraan onderscheiden we drie deelen en wel: *het voorhoofd* met de oogen en de oogleden, *de neus* met de wangen en *den mond* met de kin. Door duidelijk waarneembare lijnen onder de oogen en terzijde van de neusvleugels, zijn die deelen van elkander gescheiden.

Het voorhoofd staat in direct verband met de hersenen, de neus met de ademhalingswerktuigen, dus met de borst, en de mond met de spijsverterings-organen of de buik.

Zetten we de verdeeling in drieën voort bij de vingers, dan nemen we waar, dat de uiteinden, de nagelkootjes, zintuigelijk weder het meest ontwikkeld zijn. Evenzoo zien we, dat het bovenste derde gedeelte van het voorhoofd onmiddellijk in verbinding staat met de hersenen, en dus het verstand uitdrukt, terwijl het onderste — de oogleden — het stoffelijk gedeelte van dit deel des aangezichts bevatten, en hierdoor is het mogelijk, dat sommigen, tengevolge van een nauwkeurige beschouwing er van, ziekten der buik of geslachtsorganen constateeren.

De oogen zijn de organen, waardoor het gevoel wordt uitgedrukt', dat in de borst zetelt; oogen en borst staan dus met elkander in de nauwste betrekking.

We hebben die overeenstemmende punten in het menschelijk lichaam echter reeds vroeger behandeld (1e jaargang blz. 73) en zullen er dus nu niet weder over uitweiden. Het hier gezegde is voldoende, om aan te toonen, dat het menschelijk lichaam uit een anatomisch oogpunt besshouwd, werkelijk eene drieëenheid is, bestaande uit hoofd borst en buik met de respectieve aanhangselen.

Maar in het vorige hoofdstuk leerden wij bij het zonnespectrum een overgangskleur tot een volgend spectrum, bij de muziek een overgangstoon tusschen twee octaven kennen. Ook bij den stoffelijken mensch vinden we dien overgangsterm en wel in de geslachtsorganen, die dus overeenkomen met de tweede ה in het woord Jehovah (1e jaarg. blz. 297).

Laten we nu de physiologische bestemming der drie hoofddeelen van den mensch eens bespreken.

De buik, 't is bij allen bekend, is bestemd, om stoffen, die voor het lichamelijk onderhoud noodig zijn, op te nemen en te verwerken. Het hoofd bevat de organen, welke het geestelijke en zintuiglijke voedsel opnemen en verwerken, om daardoor de lichamelijke functiën te kunnen besturen. De borst, die het hoofd met den buik vereenigt, dient tot opname en verwerking der levenskracht. Deze is dus het centrale orgaan voor het leven, of van dat gedeelte van den mensch, hetwelk door spiritisten het astrale lichaam genoemd wordt, dat dus den geest aan het stoffelijk lichaam bindt; zij is de zetel voor het gevoel, want dit vinden we niet in den geest, evenmin in de doode stof, maar in het leven, in het astrale lichaam, dat beide vereent. Het is dus eene onwaarheid, dat van alle gevoel de oorsprong in de hersenen te vinden is, zooals de hedendaagsche geleerden beweren; we voelen met behulp van ons astrale lichaam, dat door onzen geest bestuurt wordt. Wel worden alle zintuigelijke aandoeningen door de zenuwen naar de hersenen overgebracht

en komen daar tot ons bewustzijn, doch de geest op zich zelve kan geen gevoel van stoffelijke indrukken hebben; de stof, als zoodanig, werkt op de stof en daardoor op het leven, dat het stoffelijk lichaam met den geest verbindt.

De practische mensch beseft dit, al kan hij er geene verklariug van geven; hij weet zeer goed, dat de zetel van het gevoel niet in de hersenen, maar in de hartstreek gelegeu is, daarom drukt hij iemand, die hij bemind, aan het hart en niet aan het hoofd, zooals de geleerden, volgens hun eigen theorie zouden moeten doen, of zij het evenwel doen, betwijfel ik sterk.

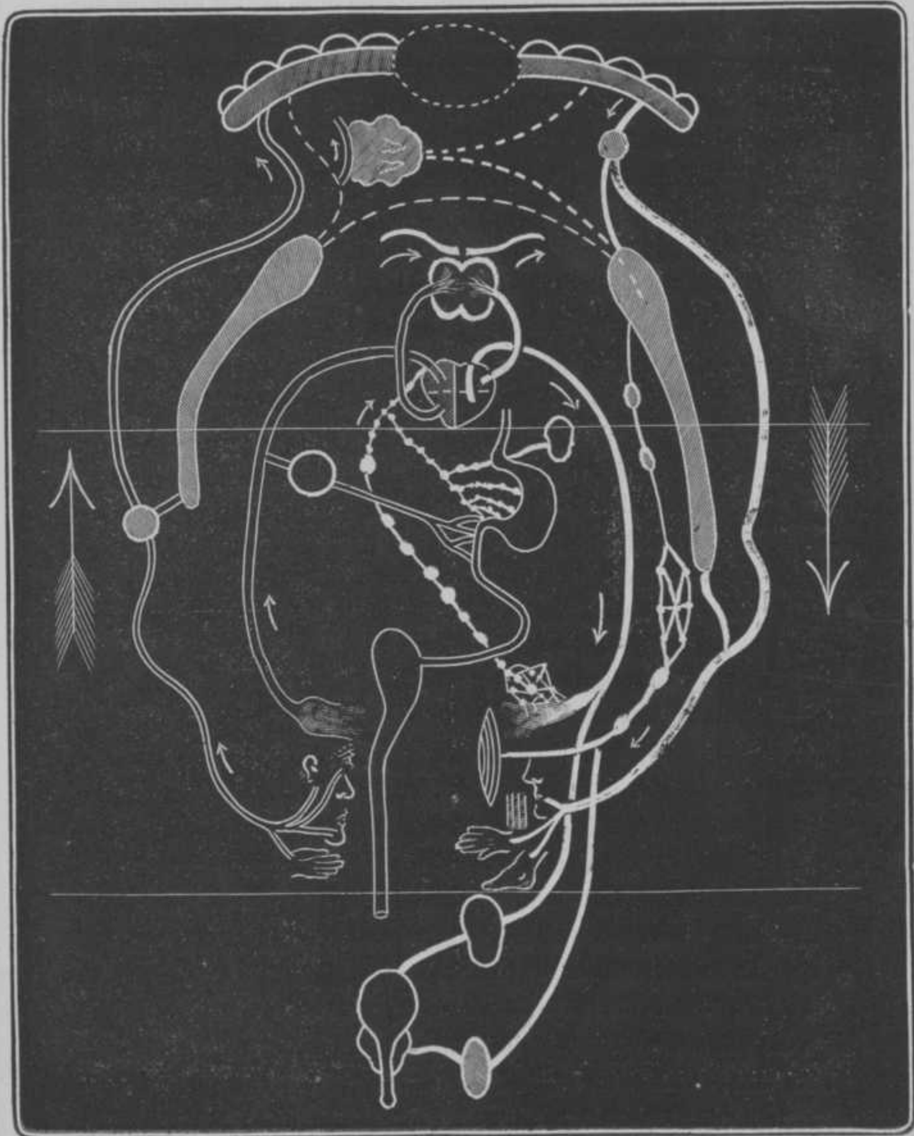
Laat ons nu nagaan, door welke stelsels van organen die drie hoofdafdeelingen hare werking over het geheele lichaam verspreiden.

Hoewel ik in één mijner lezingen heb aangetoond, dat de woorden kracht en stof geene tegenstelling uitdrukken, wil ik toch bij deze bespreking van die woorden gebruik maken, omdat zij vrij duidelijk omschreven begrippen aanduiden. Ik moet echter opmerken, dat de natuurkunde hare grootste vorderingen verschuldigd is aan de wet van het behoud van arbeidsvermogen, die wij te danken hebben aan de ontdekking, dat een kracht in een andere kan overgaan. De natuurkunde leert ons dus *de eenheid der kracht* kennen.

Door de ontdekking der atoom-theorie en de mathematische verhoudingen bij de verbindingen, kwam men door de scheikunde er toe, alle stoffen te beschouwen, als verschillende wijzigingen van de waterstof, welke daarom als *de Eenheid der stof* werd aangenomen.

Dit dient men bij de bespreking der verschillende stelsels wel in het oog te houden, want door deze beide eenheden is het mij mogelijk, bij de behandeling van de werking der organen nu en dan die woorden in het algemeen te gebruiken. En zelfs waar ik van een bepaalde kracht, b.v. van zenuwkracht spreek, is het goed, steeds te bedenken, dat dit geene afzonderlijke kracht is, maar slechts een van de wijzen, waarop die kracht zich uit.

Ik bied hier een schematische teekening van het menschelijk lichaam aan, om u den kringloop der stof, de kracht en het zenuwfluïde in den mensch aanschouwelijk voor te stellen.

Zooals te zien is, zijn er drie verschillende stelsels aangegeven. Het middelste bevat de organen voor opname, opeenhooping, verspreiding en uitscheiding van het stoffelijke voedsel voor het lichaam, daaromheen bevinden zich de organen, die dezelfde functiën verrichten met betrekking tot de levenskracht en aan den omtrek treft men de werktuigen aan, waardoor de geestelijke krachten worden rondgeleid.

De organen, noodig voor het opnemen en het verwerken van het stoffelijk voedsel, — de slokdarm, de maag en het darmkanaal — treffen we dus aan in het centrale deel. Door middel der chijlvaten wordt dit voedsel naar de borstbuis der lymphestroom en vervolgens naar het bloedvatenstelsel gevoerd. Het middelpunt van condensatie of ophooping is, volgens de theorie van Malgaigne, de milt. Een tweede middelpunt van condensatie is de lever, welke door het poortaderstelsel het bloed uit de ingewanden en de uit het darmkanaal daarin opgenomen stoffen ontvangt, om het in de onderste holle ader te ontlasten.

Onder aan de figuur is de endeldarm voorgesteld, welke dient, om het niet opgenomen voedsel uit te scheiden.

Niet alle stoffelijke elementen, die het bloed op deze wijze ontvangt, worden terstond tot onderhoud van het lichaam verbruikt.

Het zou een slechte leverancier zijn, die niet meer waren in voorraad had, als hij vermoedde onmiddellijk te kunnen verkoopen, hij moet immers iets overhouden voor buitengewone aanvragen; hij moet zijne klanten terstond kunnen bedienen, al zijn zijne leveranciers achterlijk in het uitvoeren zijner bestellingen.

In het nemen van voorzorgsmaatregelen doet de natuur voor den mensch niet onder; daarom mogen we verwachten, dat het menschelijk lichaam een voorraadschuur bevat, waarin een hoeveelheid stoffelijk voedsel in reserve bewaard blijft; als zoodanig doen de lymphevaten en lympheklieren dienst. Zij hebben hunnen oorsprong in de weefsels, waarvan het slagaderlijk haarvatenstelsel de voedende stoffen heeft afgestaan.

Op de teekening zijn ze voorgesteld door een net an

haarvaten en klieren, beginnende bij het slagaderlijk haarvatennet en eindigende in den aderlijken bloedstroom nabij het hart, nadat de hoofdbuis eerst de chijl, uit de ingewanden afkomstig, heeft opgenomen.

Om dit selsel is het zoo bekende schema voor den bloedsomloop voorgesteld.

Boven aan de teekening merken we een paar figuurtjes op, die de longen verbeelden. Deze nemen de buitenlucht, rijk aan levenskracht der aarde, op, om die door het lichaam te verspreiden (inademen) en voeren de van levenskracht beroofde lucht weder naar buiten (uitademen) m: a: w: in de longen wordt het bloed van onbruikbare en schadelijke lucht gezuiverd en van aardsche levenskracht voorzien. Uit de longen stroomt het gezuiverde bloed naar de linkerhelft van het hart, vervolgens door de slagaderen en slagaderlijke haarvaten naar de verschillende weefsels, en geeft het lichaam kracht de functiën te verrichten.

In die weefsels wordt de niet verbruikte kracht door de lympheklieren bewaard, evenals dit met de stof het geval is, om dienst te kunnen doen, wanneer het lichaan er behoefte aan heeft. Uit het slagaderlijk haarvatennet, gaat het bloed over in het aderlijk haarvatennet. Tot verduidelijking wil ik opmerken, dat de kanalen, die het bloed uit het hart door het lichaam voeren, *slagaderen* heeten en dat de kanalen, die het bloed naar het hart voeren, *aderen* genoemd worden. De overgang van slagaderen tot aderen geschiedt door uiterst fijne vertakkingen van beide en wordt in de anatomie *haarvatennet* geheeten. Uit het aderlijk haarvatennet dan, stroomt het bloed door de aderen naar de rechter harthelft. Daar het in dezen kringloop verschillende stoffen uit de lever-aderen de lymphe- en chylvaten heeft opgenomen, komt het, beladen met de voor het lichaam onbruikbare stoffen in het hart aan, stroomt van daar naar de longen, wordt gezuiverd en herneemt, rijk voorzien van nieuwe levenskracht, den tocht door het lichaam. In den volsten zin des woords is dus het bloed de onderhou-

der van het leven, daar het zoowel de stof als de levenskracht door het lichaam rondvoert.

Het bloed op zich zelve is kleurloos, doch een onnoemelijk aantal roode bloedlichaampjes die er in zweven, geven het de roode kleur. En deze roode bloedlichaampjes nu zijn de dragers der levenskracht. Zij alleen toch ondergaan in de long eene aanmerkelijke verandering; donkerrood komen zij er aan en helderrood verlaten zij de longen door den invloed van de buitenlucht. Het is dus duidelijk, dat hoe grooter het aantal dier roode lichaampjes in het bloed is, hoe gemakkelijker zij de levenskracht door het lichaam kunnen voeren en hoe bevorderlijker het voor den welstand van 't menschelijk lichaam is. Ook hier komt de volmaaktheid der natuur weder uit, want het is een feit, dat het aantal van die lichaampjes toeneemt, naarmate het werk, dat zij moeten verrichten, zwaarder wordt.

Ditzelfde merken we op in het maatschappelijk leven; we hebben immers bij herhaling waar kunnen nemen, dat het aantal werklieden toeneemt, naarmate de hoeveelheid werk, dat ze te verrichten hebben, grooter wordt. Ook bij de dieren doet zich hetzelfde verschijnsel voor met betrekking tot hun voedsel: neemt b.v. het aantal insecten toe, dan zal ook het aantal insectenetende vogels vermeerderen. Zelfs in de plantenwereld treffen we deze wet aan, want de planten brengen meer vruchten voort, naarmate zij in vruchtbaarder aarde groeien, en meer kracht uit de lucht kunnen trekken. Om dezelfde reden nu zal dus het aantal roode bloedlichaampjes vermeerderen, naargelang ze gemakkelijker kracht uit de atmospheer en voedsel uit het darmkanaal tot zich kunnen nemen. Vooral het eerste is van groot belang. Naarmate dus de ademhalings-organen en de werktuigen, die den bloedsomloop regelen, beter in orde zijn en de mensch meer beweging kan nemen in de frissche buitenlucht en in den zonneschijn, naar die mate zal het bloed meer roode bloedlichaampjes bevatten, die bovendien elk op zich zelve wederom beter

zullen werken en gezonder zullen zijn, naarmate het lichaam gezonder is.

Ik spreek niet slechts van frissche lucht, maar ook van het zonlicht, omdat dit in groote mate magnetische kracht bezit. De inademing van door het zonlicht met kracht bedeelde lucht moet dus bijzonder versterkend werken op het menschelijk lichaam.

Het is algemeen bekend, dat die organen van ons lichaam zich het meest ontwikkelen, die het meest arbeid moeten verrichten; zoo zijn bij een acrobaat de spieren over 't algemeen sterk ontwikkeld, doch die van borst en armen in bijzondere mate; bij een geleerde is het denkvermogen krachtig; bij een zeeman zijn de oogen geschikt, om op verre afstanden nauwkeurig te kunnen zien. De natuur geeft dus elk orgaan, waaraan het behoefte heeft. Wil een mensch echter volkomen gezond zijn dan moet hij alle organen beurtelings oefenen en zorgen, dat het lichaam niet alleen voldoende gevoed wordt, maar ook voldoende kracht uit de omringende lucht opnemen kan. Dit wordt evenwel dikwijls niet in acht genomen en daarom ziet men zoovele voorbeelden, dat bij personen, die zich aan een bepaalden arbeid wijden, het lichaam en den geest zoodanig ontwikkelen, dat zij vaak voor andere bezigheden totaal ongeschikt worden. Hoe eenzijdiger het werk is, hoe duidelijker dit uitkomt. Heel dikwijls kan men opmerken, dat de niet gebruikte organen vermagerd, ja zelfs ziek zijn.

Wilt ge feiten? bestuur dan den luiaard, sla hem dan gade, die zich aan ledigheid overgeeft.

Verschillende van dezulken heb ik onder mijne patiënten gekend; zij klaagden voortdurend over ziekte verschijnselen en soms leden zij werkelijk aan nier- of ingewandsziekten, natuurlijk een gevolg van hun werkeloos leven. En weet ge wat het opmerkelijkste is bij zulke zieken? Zij zijn in den regel niet gesteld op geneesheeren, die hun den waren oozaak der ziekte noemen; meer houden ze van doctoren; die nota nemen van hunne klachten en

schijngronden er voor aangeven; en schrijven zij het gebruik van opwekkend middelen vooral spiritualiën voor, dan vallen zij bijzonder in den smaak.

Na deze bespreking zal het ons minder moeite kosten te begrijpen, waarom het, zoowel ter voorkoming als ter genezing van borstziekten en bleekzucht zoo noodig is, de lijders zooveel mogelijk in de buitenlucht te laten werken. Hun bloed toch kan moeielijk de noodige kracht uit de atmospheer opnemen, daarom is het noodig de zieke organen te hulp te komen, door hun datgene, wat zij behoeven, zoo gemakkelijk mogelijk toe te voeren. Door deze manier van handelen noodzaken we bovendien de longen, het hart en de bloedlichaampjes, om sterker te werken, waardoor die organen krachtiger en de roode bloedlichaampjes talrijker zullen worden.

De beste voorbehoedmiddelen tegen croup, kinkhoest, bleekzucht, tering, klier- en hartziekten zijn dus buitenlucht, zonlicht en lichaamsbeweging; het zijn evenwel niet alleen voorbehoedmiddelen, het zijn tevens de beste geneesmiddelen voor die ziekten, de werking er van kan echter versterkt worden door gezonde levensfluïdes op den lijder over te brengen en hierop bernst dan de bewerking der magnetische of sympatische geneeskunde. Hoe de magnetiseur zich weder van die ziektestoffen kan ontdoen, zal ik u straks mededeelen, wanneer ik meer in 't bijzonder over de magnetische behandeling spreek.

Gaan we nu over tot de beschouwing van het buitenste gedeelte onzer figuur.

Dit is eene schematische voorstelling van den omloop van het zenuwfluïde. We vinden hier organen, die de indrukken van buiten opnemen en naar het centraal-orgaan voeren; organen, die het zenuwfluïde verwerken; organen, die het onverbruikte fluïde verwerken en organen, die het overtollige fluïde uitscheiden.

Volgens Dr. Luijs wordt de in het bloed opgenomen kracht in de kleine hersenen veranderd in zenuwfluïde; van daar verspreidt het zich in twee richtingen door het lichaam,

waarvan de eene de indrukken in centripetalen (1), de andere de bevelen van den wil in centrifugale (2) richting voortplant. Wordt een gevoelszenuw geprikkeld, dan verspreidt zich de indruk steeds in centripetale richting; zij neemt haren weg langs het verloop der zenuw, gaat door de achterste knoopen van het ruggemerg en verder langs de zenuwvezelen van dit orgaan naar de groote hersenen, waar een zenuwstroom ontstaat, — van welke ons physiologisch nog niets bekend is — die veroorzaakt, dat we van den gevoelsindruk het bewustzijn krijgen. Deze stroom wordt de psychische zenu wstroom genoemd, omdat hierdoor de indrukken tot ons bewustzijn komen. Op de teekening heb ik dit aangeduid door een ovaal, die het centripetaal werkende gedeelte van de hersenzelfstandigheid met het centrifugaal werkende gedeelte verbindt.

Het gevolg van die *psychische-zenuwstroom* is de vorming van een denkbeeld; dit werkt van binnen naar buiten, terwijl het stoffelijk voorwerp, dat de indruk teweeg bracht, van buiten naar binnen werkte. Die stroom is dus eene terugkaatsing van den zintuiglijken indruk. Onder den invloed van den wil gaat zij van het voorste gedeelte der groote hersenen, naar de hersengangliën, waarin hare kracht toeneemt, verder door de bewegings-vezels van het ruggemerg, gelegen in het voorste gedeelte van dat orgaan, en eindelijk door de bewegingszenuwen, tot zij ten slotte in de dwarsgestreepte spieren aankomt en deze noopt. zich samen te trekken.

Niet altijd is echter het gevolg van een gevoelsindruk in overeenstemming met hetgeen ik hier beweerde: de zenuwstroom kan ook een anderen weg nemen; zij kan direct van de achterste of gevoelsvezelen en cellen overgaan op de grijze stof in het voorste gedeelte van het ruggemerg en vandaar op de beweegszenuwen. De gewaarwording verandert dan in

(1) Zie 1ste jaargang blz. 95 e. v.
(2) Id.

beweging, zonder dat het begrip en de wil er iets mede te maken hebben. Dit noemen we reflexwerking.

De overtollige zenuwkracht wordt opgezameld en bewaard door het sympatisch zenuwstelsel, waarvan de ganglia of zenuwknoopen en de zenuwnetten veel overeenkomst hebben met de klieren en de netten van het lymphevaatstelsel. Door de werking van het sympatische zenuwstelsel wordt de kracht, die in het ruggemerg en de beweegzenuwen, (omdat ze aan den invloed van den wil onderworpen zijn) stootsgewijze werkt, omgezet in een aanhoudenden stroom, welke op organen invloed oefent, die van gladde spiervezelen voorzien zijn.

Eene korte beschrijving vande anatomische samenstelling der spieren en zenuwen is tot juist begrip van het volgende wel gewenscht.

Men onderscheidt twee soorten n. l. gladde en dwarsgestreepte.

De eerste zijn eenvoudig lange cellen, die aan beide zijden puntig toeloopen; men vindt ze o. a. in de wanden der bloedvaten en van het darmkanaal; zij trekken zich geregeld samen, zonder dat de wil er eenigen invloed op uitoefent, en veroorzaken daardoor de voortbeweging van het bloed door het vaatstelsel, van spijsbrij door het darmkanaal. Deze werking heeft plaats onder den invloed van de sympatische zenuw, die, zooals ik reeds zeide, een aanhoudenden zenuwstroom veroorzaakt.

In de buikholte, of nauwkeuriger gezegd in de maagstreek, waar de grootste zenuwvlecht van de sympatische zenuw, de zonnevlecht genaamd, ligt, hoopt zich dus de overtollige zenuwkracht vaak sterk op en daarom werken dwarse magnetische passes en strijkingen daar ter plaatse dikwijls zoo gunstig bij verschillende zenuwstoornissen; zij nemen dikwijls het benauwde en gedrukte gevoel bij vele patiënten weg en bevorderen den eetlust.

De dwarsgestreepte spierbundels zijn veel langer, dan de gladde spiervezelen. Onder het microscoop gezien bestaan zij uit zeer lange vezelen, die door tallooze streepjes als 't

ware in kleine deelen verdeeld worden. De beide uiteinden zijn aan twee verschillende beenderen van het squelet — menschelijk geraamte — gehecht en veroorzaken door samentrekking, dat de stand dier heenderen ten opzichte van elkaar verandert. Hunne werking geschiedt onder den invloed van den wil of van reflexwerking.

Het zenuwstelsel bestaat uit cellen en vezelen. De cellen vindt men opgehoopt aan de buitenzijde van de hersenen, in het midden van het ruggemerg en in de zenuwknoopen van de sympatische zenuw; zij maken de zoogenaamde grijze zenuwzelfstandigheid uit en nemen de indrukken op, om die te verwerken tot gedachten of tot beweging.

De witte zenuwstof bestaat geheel uit zenuwvezelen; zij vormt het hoofdbestanddeel van de verschillende zennwen, van het binnenste gedeelte der hersenen en van den omtrek van het ruggemerg en dient tot geleiding van den zenuwstroom.

Onder aan de figuur zien we een dwarse streep; deze stelt het buikvlies voor, waaronder we de organen voor de uitscheiding van de niet meer bruikbare bestanddeelen van het voedsel, van het bloed en van het zenuwfluïde aantreffen of wel: de anus, de nieren en de geslachtsorganen; behalve van deze laatste, straalt de overtolligs zenuwkracht, hoewel in mindere mate, ook uit van de handen, de oogen en andere deelen van het lichaam.

We moeten echter niet vergeten, dat al die door ons lichaam uitgescheiden stoffen weder dienen, om elders nieuw leven te doen ontstaan, en daarom kunnen we de organen onder het buikvlies gelegen, beschouwen als werktuigen, die den overgang vormen tusschen ons eigen lezen en dat van andere individuën.

Wanneer we nu het besprokene nog eens nagaan, dan merken we de analogie op tusschen de deelen van het menschelijk lichaam en ook tusschen de drie stelsels. Deze laatste toch hebben alle: 1e organen, die de noodige stoffen opnemen en ze in centripetale richting voortbewegen, 2e organen,

waarin zich die stoffen ophoopen en van waar zij den tocht door het lichaam beginnen, 3e organen, waarin de niet onmiddellijk benoodigde stoffen bewaard worden en 4e organen, die al het onbruikbare of overtollige uitscheiden. Hoe groot dus het verschil tusschen die stelsels ook zij, toch staan ze met elkaar in direct verband. De wet der analogie heerscht dus in ons lichaam evenals in de geheele natuur.

HOOFDSTUK III.

DE MENSCH UIT EEN MAGNETISCH OOGPUNT.

Alvorens over te gaan tot het bespreken van het astrale lichaam, acht ik het noodig den mensch uit een magnetisch oogpunt te beschouwen, omdat wij de wetten van het magnetisme eenigszins moeten kennen om ons een begrip te kunnen vormen van de verbinding er van met het stoflichaam.

Alle voorwerpen op of bij de aarde hebben neiging op dat lichaam te blijven of te komen, in 't laatste geval is men gewoon te zeggen, dat zij vallen; ook kunnen wij waarnemen, dat de magneetnaald steeds met de punt naar het noorden gericht is en dat er somtijds aan den hemel in 't noorden een eigenaardig licht — het noorderlicht — zichtbaar is. De aarde oefent dus op verschillende wijzen kracht uit op hare omgeving en om hiertoe in staat te zijn, is het noodig, dat zij door eene krachtssfeer omringd wordt. Deze bestaat dan ook werkelijk en strekt zich tot op onmeetelijken afstand uit. Ook de zon is door eene krachtssfeer omgeven; dit bemerken we vooral aan den invloed van het zonlicht, terwijl ons uit de astronomie blijkt, dat zij door aantrekking op onze aarde werkt, evenals deze op de maan.

Zijn nu de zon en de aarde door een krachtssfeer omringd, waardoor zij op de omgeving werken, dan kunnen

we ook aannemen, dat de mensch door een dergelijke krachtssfeer omgeven is. Deze moet bij den mensch zoowel als bij de zon en de aarde bestaan uit stof in stralenden toestand en is dus in staat door vaste voorwerpen heen te dringen.

De toestand van het lichaam staat in het nauwste verband met die van de omringende sfeer; daarom is de krachtssfeer van de zon niet alleen sterker dan die van de aarde, maar verschilt er ook in vele andere opzichten mede, terwijl deze laatste weder heel andere eigenschappen bezit en kenmerken vertoont, dan die van den mensch, het dier of de plant. Bij organismen van dezelfde soort is zij verschillend naarmate de gezondheidstoestand er van; zij is sterker en heeft bovendien een heel ander gehalte bij een gezond mensch, dan bij een zieke.

Boven beweerden we, dat de krachtssfeer van het eene organisme in het andere doordringt. Deze werking kan plaats hebben, zonder dat we het ons bewust zijn, doch meestal hangt de werking van onze krachtssfeer, van die van andere wezens of voorwerpen af van den wil en de verbeelding; door de laatste scheppen we ons beelden, waardoor onze gedachten een bepaalden vorm krijgen.

De kracht, waarmede we op andere wezens kunnen werken, treft men bij ieder in meerdere of mindere mate aan en ieder is er ook gevoelig voor, al is het somtijds ook slechts in geringe mate.

Wij bemerken den invloed dier krachtssfeer van andere personen meer of minder duidelijk, wanneer wij in gezelschap zijn. Zonder dat we er eene reden voor kunnen opgeven, is de tegenwoordigheid van sommige personen ons aangenaam terwijl andere ons i n een wrevelige of gedrukte stemming brengen. Somtijds is dit een gevolg van sympathie of antipathie soms ook van de stemming, waarin de ons omringende personen verkeeren.

De moderne hypnotiseurs denken bij het zien van dien invloed, welke de eene mensch op den anderen heeft steeds aan suggestie, en wanneer de persoon, die de suggestie zou

uitoefenen niets zegt, spreken zij van mentale suggestie, maar hoe men die mentale suggestie zou moeten verklaren, zonder aan te nemen, dat er eene zekere kracht van ons uitgaat, die tracht andere geesten in eene stemming te brengen, welke overeenkomt met die, waarin onze eigene geest verkeert, is mij nooit duidelijk geworden. Nemen we echter het bestaan van die kracht aan, dan moet zij ten opzichte van hare uitstraling geheel overeenkomen met de andere natuurkrachten.

Evenals dus van eene brandende kachel warmte, van eene gasvlam licht en van een trillende snaar geluid uitgaat, evenzoo moet ook van een gelukkig mensch vroolijkheid, van een ongelukkige of bedroefde treurigheid, van een gezonde kracht en gezondheid uitgaan, en evenals een koud voorwerp de warmte van andere voorwerpen tot zich trekt, zoo trekt ook een lijdend persoon de gezonde levenskracht van een gezond mensch tot zich.

Doch niet alle voorwerpen nemen even gemakkelijk warmte op. Sommige — de goede geleiders — doen dit zeer gemakkelijk, andere — de slechte geleiders — hoogst moeielijk, doch naarmate een voorwerp gemakkelijker warmte opneemt straalt het ze ook gemakkelijker en spoediger weder uit. In dezelfde betrekking staat nu de magnetische kracht tot het menschelijk lichaam: naarmate de mensch gemakkelijker indrukken van buiten in zich opneemt, naarmate anderen dus sterker magnetisch op hem kunnen werken, naar die mate neemt hij ook het magtisch fluïde uit de natuur gemakkelijker in zich op en straalt hij het ook in sterkere mate weder uit.

Om deze reden zijn mediums en somnambules in den regel het meest geschikt om sterke magnetiseurs te worden. Zij nemen gemakkelijk het fluïde op en geven het dus ook zonder veel moeite aan anderen, die er behoefte aan hebben. Toch geloof ik niet, dat het voor een magnetiseur nuttig is, om tevens medium of somnambule te zijn, want onze genezende kracht hangt nog meer samen met de soort van fluïdes, dat wij uitstralen, dan met de hoeveelheid. Medium of somnambule kan men echter alleen zijn door zich passief te

houden, en vreemde fluïdes in zich op te nemen, en nu is men bij die opname nooit zeker, dat men reine fluïdes ontvangt. Een magetiseur treedt daarentegen actief op, hij bepaald door zijnen wil de fluïdes, die hij uitstraalt en is daardoor ook tot op zekere hoogte in staat de opname van slechte of ongezonde fluïdes tegen te gaan, of ze, wanneer hij genoodzaakt is geweest ze op te nemen, weder onmiddellijk te verwijderen. En door onzen wil bepalen wij ook de meerdere of mindere reinheid onzer gedachten en regelen wij de snelheid, waarmede ze ons lichaam verlaten, want de geest vormt het lichaam en maakt het dus ook tot eene goede of slechte geleider van de magnetische kracht.

Wanneer in een gezelschap eene paniek ontstaat, dan is de magnetische invloed, die de menschen op elkander uitoefenen een van de oorzaken, waardoor de angst vaak tot zoo'n ontzettende hoogte klimt; wanneer een redenaar in een ledige zaal een voordracht houdt, zal hij minder indruk maken, dan wanneer de toehoorders meer in elkaars nabijheid zitten; wanneer in een gezelschap een persoon hartelijk lacht of begint te geeuwen, vindt hij dikwijls spoedig navolgers en dit kan men alleen verklaren, door de voortplanting van de magnetische kracht te vergelijken met die van andere natuurkrachten.

Nu is het bekend, dat wanneer wij eene muzieksnaar aanstrijken, wij daardoor niet alleen die snaar maar ook de omringende luchtlagen en zelfs vele vaste voorwerpen op dezelfde wijze in trilling brengen. Al die trillingen moeten echter denzelfden toon voortbrengen, en zoo gaat het ook met de overbrenging van gedachten of mentale suggestie. Het aantal trillingen van een geest, waardoor b.v. de lust tot lachen bij een persoon wordt opgewekt, moet ook de geesten van andere personen in meerdere of mindere mate op dezelfde wijze in trilling brengen, en eveuals een muzieksnaar andere voorwerpen sterker doet trillen, naarmate het daarvoor gemakkelijker is, denzelfden toon voort te brengen, naarmate zij dus meer of minder op dezelfde hoogte gestemd

zijn, zoo moet ook de eene geest sterker op de andere werken, naarmate zij meer gelijk gestemd zijn. Stemmen twee geesten zoodanig overeen, dat zij nagenoeg geheel op dezelfde wijze trillen, dan is overbrenging van gedachten mogelijk, d.w.z. dan zal de eene persoon weten, wat de andere denkt.

Door eene magnetische behandeling wordt de harmonische overeenstemming tusschen twee geesten versterkt; door haar dikwijls te herhalen, kan die overeenstemming somtijds zoo groot worden, dat overbrenging van gedachten bijna volkomen wordt; de een zal dan eens anders gedachten kennen. Is die overeenstemming minder groot, dan weten wij, wel is waar, elkanders gedachten niet, maar we worden dan toch vaak door overeenkomstige gevoelens en denkbeelden bezield.

Iemand, die wil en in staat is zijne gedachten zeer sterk op een punt te concentreeren, kan dus sterk op een persoon werken met wien hij zich in verbinding heeft gesteld en daar de geest het lichaam vormt en wijzigt, kan hij hierdoor ook lichamelijke ziekten herstellen.

Om dit te begrijpen, moeten we ons herinneren, wat we gezegd hebben in het hoofdstuk over de zeven grondbeginselen van den mensch; en om er de praktische bewijzen van te krijgen, doen we goed, eens een roman op te slaan, waarin een teringlijder wordt beschreven. Bijna altijd is zorg, onrust of verdriet de oorzaak dier kwaal, en daar vele romanschrijvers de menschelijke natuur beter bestudeeren en minder gelooven op gezag, dan de meeste Hoogleeraren in de geneeskunde, moeten we wel rekening houden met de hier zoo eenstemmig verkondigde leer. Ook het volksidée, dat er meer menschen sterven aan cholera-vrees dan aan de cholera zelf. berust op waarheid.

Algemeen is het bekend, dat ingewandsziekten een knorrig, humeur veroorzaken, maar zoekt men naar de oorzaken dier ziekten, dan zijn ze in den regel niet te vinden, ik geloof evenwel, dat we hier beter zouden doen, het humeur als oorzaak en de ziekte als gevolg te beschouwen.

Bekend is het ook, dat leverkwalen vaak ontstaan door

misbruik van sterken drank, maar men weet ook, dat dit vocht sterk werkt op den geest — eigenlijk op het astrale lichaam — en dat die inwerking op den geest dikwijls moet hebben plaats gehad, voordat er een anatomisch merkbare verandering in het lichaam ontstaat.

De meeste vergiften veroorzaken den dood zonder merkbare anatomische veranderingen in het lichaam te weeg te brengen; zij moeten dus den geest in een zoodanigen toestand brengen, dat het astrale lichaam genoodzaakt wordt, zich van het stoflichaam af te scheiden.

Doch geest, astráal lichaam en stoflichaam zijn door een sympatischen band of m. a. w. door eene magnetische kracht met elkander verbonden.

Wanneer wij ons nu goed herinneren, dat ieder voorwerp en dus ook de mensch omgeven wordt door een krachtssfeer, die er van uitgaat en in andere voorwerpen doordringt, dan verdwijnt ook het schijnbaar wonderlijke van de magnetische kracht; en het wordt ons duidelijk, waarom gezonde menschen eenvoudig door aanraking, magnetische passes of zelfs alleen door hunne gedachten, genezend op allerlei soort van lijders kunnen werken. Ik vind er daarom niets vreemds meer in, dat ik en vele magnetiseurs met mij door magnetische massage, aanrakingen en passes lijders met krankzinnigheid, vallende ziekte, hysterie, tering, asthma, onderbuikziekten, verlammingen, gewrichtsaandoeningen, huidziekten en vele andere kwalen, bij zeer jonge kinderen zelfs idiotisme hebben kunnen genezen.

Ook verklaart deze theorie, waarom wij weinig of geenen invloed uitoefenen bij ziekten, die een gevolg zijn van eigen schuld. De sterkste magnetiseur zal te vergeefsch zijne krachten inspannen, om eene venerische ziekte te genezen. Hij zal zijn doel niet bereiken, ja loopt zelfs gevaar zelf door die kwaal te worden aangetast. Zoo ook is het ons niet mogelijk eene ziekte, veroorzaakt door luiheid, te genezen, tenzij wij den patient weten te overreden, om voortaan langzamerhand meer en meer bezigheden te verrichten.

De menschen staan dus magnetisch met elkander in verband, en die verbinding is sterker, naarmate wij meer sympathie voor elkander gevoelen, naarmate onze wensch, om nuttig te zijn, grooter is, en naarmate wij nauwer met elkander in contact staan. De wetten van het magnetisme maken het ons duidelijk, dat niemand waarlijk gelukkig kan zijn, wanneer hij door ongelukkigen omringd wordt en wanneer die wetten eenmaal algemeene bekendheid gekregen hebben, dan zal ieder begrijpen, dat men alleen gelukkig kan worden, door het geluk van anderen te bevorderen; en dan zal ook de tijd aanbreken, waarop de regeeringen zullen ophouden de individuen te beschermen ten koste van de maatschappij.

Doch er bestaat niet alleen eene magnetische werking tusschen de menschen onderling, maar wij zijn ook op soortgelijke wijze verbonden met de dieren, de planten en de aarde. Wanneer het paard van een boer zich overkoot heeft, d.w.z. wanneer hij het kootgewricht verstuikt heeft, dan gaat de man, ook tegenwoordig nog, dikwijls naar iemand, die dit kan belezen, of juister gezegd, magnetisch genezen. Die onontwikkelde man doet hetzelfde, wat Mescher ons leerde toepassen bij verstuikingen, en werkt meestal veel sterker dan geleerden, die de massage beschouwen als eene verbinding van sommige handgrepen, en zich zeker niet kunnen begrijpen, dat zachte wrijvingen vaak zoo nuttig kunnen werken.

De dieren werken ook magnetisch op elkander. Wanneer een wolf in de nabijheid van eene eenzame woning komt, worden de honden onrustig, ook al zien zij het dier niet; de slang aan den voet eens booms hypnotiseerd het vogeltje, dat op een tak zit, en de sperwer, die hoog in de lucht zweeft, verlamt de vreesachtige leeuwerik of brengt haar in catalepsie.

En zelfs planten kunnen magnetischen invloed op elkander uitoefenen. Zoo zien wij, dat bij sommige planten de bloemen, die meeldraden bevatten, zich ombuigen naar den kant, waar men bloemen met stampers vindt, om op die wijze het be-

vruchtend stuifmeel daarmede in aanraking te brengen. Vooral bij die planten, valt dit in het oog, waar mannelijke en vrouwelijke bloemen op verschillende stammen groeien. Doch planten werken niet slechts magnetisch op huns gelijken, maar ook op den mensch en het dier: de invloed van vergiften op menschen en dieren is, zooals wij zooeven zagen, zelden een mechanische, maar gewoonlijk eene magnetische werking. Dat ook de mensch magnetischen invloed op planten kan doen gelden blijkt o.a. uit hetgeen wij lezen in „Ueber Land und Meer", jaarg. 1886 blz. 213. Hier haalt Dr. Carl du Prel verscheidene voorbeelden aan van den invloed, die het magnetiseeren heeft op den plantengroei. Één paar daarvan wil ik vermelden. De geneesheer Picard te St. Quintin nam den 5en April zes rozeboompjes, die in ontwikkeling alle ongeveer even ver gevorderd waren. Hiervan liet hij vijf zich gewoon ontwikkelen, doch magnetiseerde het zesde dagelijks vijf minuten. Den 10n April had de gemagnetiseerde roos twee spruiten van 1 cM. lengte, terwijl de overige vijf alle ongeveer tien dagen later begonnen te kiemen; den 10n Mei had No. 1 twee groene spruiten van ongeveer 20 cM. lengte met zes knoppen, de andere hadden spruiten van vijf tot tien cM. en geene knoppen; den 20n Mei bloeide No. 1; de bladeren waren bijna dubbel zoo groot als van de andere struiken. Toen de rozen verwelkt waren, werd het boompje gesnoeid. In Juli droeg het acht nieuwe rozen en bereikte in Aug. onder eene voortzetting van dezelfde behandeling eene hoogte van 64 cM.

Andere proeven, die hij nam, hadden een soortgelijk resultaat; zoo magnetiseerde hij een tak van een perzikboom, waaraan drie vruchten hingen, dagelijks vijf minuten, en reeds na enkele dagen waren die vruchten aanmerkelijk dikker dan de overige. Toen zij rijp waren, hadden zij een omvang van 21—26 cM.; de andere perziken van denzelfden boom hadden terzelfder tijd een omvang van 12—15 cM. en waren in ontwikkeling vier weken ten achter. Ook de bladeren van den gemagnetiseerden tak waren dikker en grooter.

Dat ook de delfstoffen het magnetisme van den mensch op kunnen nemen, is mij bij herhaling gebleken uit de genezende werking van gemagnetiseerd water, vooral bij slepende beenzweren.

De beste bewijzen voor de magnetische uitstroomingen van delfstoffen vinden wij nog steeds in de werken van den Vrijheer v. Reichenbach. Deze schrijver beweert, dat sommige sensitieven (somnambules of mediums zou men tegenwoordig zeggen) de aanwezigheid van stroomend water onder den grond bemerken aan een onaangenaam warm gevoel, vooral in het linker been, dat sommige meisjes de spiegels ontwijken, omdat het kwikzilver reeds op een afstand eene onaangename werking op hen uitoefent, en dat hoogst sensitieve personen, alleen door hun gevoel te raadplegen, ertsen kunnen ontdekken. Hij schrijft dit toe aan het od — magnetische kracht — dat van die voorwerpen uitstroomt.

H. Bourree en P. Burot weten ons veel mede te deelen van een soortgelijke werking op afstand van sommige plantaardige stoffen.

Reichenbach beweert ook, dat de magnetische uitstroomingen van magneten, kristallen, menschen, dieren, planten en delfstoffen door sommige sensitieven in donker duidelijk gezien worden. Ten opzichte van magneten en menschen heb ik mij van de waarheid dezer bewering knnnen overtuigen, alsmede van de verschillende kleuren, die de van de polen eener magneet uitstroomende fluïdes bezitten; dat, hetwelk van de positieve pool uitstroomt is nagenoeg koper, het negatieve fluide nagenoeg zilverkleurig.

Op die odische of magnetische uitstroomingen berust de werking der metallotherapie en de behandeling van zieken met magneetstaven.

De rechterhelft van den mensch is positief, de linker negatief magnetisch. Het is goed dit bij de magnetische behandeling steeds in het oog te houden, en daarbij te bedenken, dat ongelijknamige magneetpolen elkander afstooten, en gelijknamige elkander aantrekken. Toch is mij bij ondervin-

ding meermalen gebleken, dat dit geen hoofdzaak is bij de magnetische behandeling. De werking van den wil en de reine gedachten zijn van veel meer belang.

Het is ons nog mogelijk, het menschelijk magnetisme op eene andere wijze te verdeelen. Wij hebben namelijk in het vorige hoofdstuk het menschelijke lichaam in drie deelen onderscheiden, de buik, de borst en het hoofd. De eerste is het centraal orgaan voor de stoffelijke functien, terwijl het hoofd de geestelijke indrukken ontvangt en verwerkt; de borst vereenigt beide, zij staat onmiddellijk in verband met de magnetische kracht der aarde, die zij te gelijk met de dampkringslucht in zich opneemt en is het centraal orgaan voor het gevoel, dat de geest met de stof vereenigt.

Het magnetisme, dat van die deelen uitgaat, zal dus ook verschillend zijn; immers dat, wat uitgaat van de buik is stoffelijk, terwijl dat van het hoofd geestelijk is, het eerste werkt alleen op de onderbuiksorganen, terwijl het tweede vooral op het verstand invloed zal doen gelden. Hierdoor is verklaard, waarom het goed is, iemand sterk te fixeeren, wanneer men hem in slaap wil maken.

Het magnetisme, dat uitgaat van de borst, en dat wij overbrengen door strijkingen of door beademing, werkt vooral op het gevoel en de levenskracht van den lijder. Het is daarom, dat een gezond persoon door het opleggen der handen en door beademing vele ziekten genezen kan en ook in zedelijken zin op den behandelde kan werken. Doch welke lichaamsdeelen wij ook gebruiken bij de behandeling, nooit moeten wij vergeten, dat onze gedachten steeds rein en opgeruimd moeten zijn, en dat het steeds onzen wil moet zijn genezen te worden.

Het Levenselixer.

Naar het Fransch van Jules Lermina.

(Vervolg van pag. 110.)

„En dat geheim, wilt ge mij dat mededeelen?" Ik begreep nu, dat ik wel degelijk te doen had met een redeneerende monomaan en besloot het onderwerp verder te vervolgen.

„Dit kan ik niet mededeelen om twee redenen: vooreerst, omdat ik bij den tegenwoordigen toestand groot gevaar zou loopen, als een der grootste misdadigers te worden beschouwd."

„Erkent ge zelf, dat ge schuldig zijt?"

„Niet met het oog op de hoogere wetten van den strijd om het leven, wel ten opzichte van de heerschende vooroordeelen."

„Hebt ge anderen gedood?"

„Ja!"

„Zijn uwe misdaden ontdekt?"

„Neen!"

„Wat is er van uwe slachtoffers geworden? Hebt gij ze doen verdwijnen?"

„Neen!"

„En heeft niemand bemerkt, dat zij eenen geweldadigen dood gestorven zijn?"

„Niemand!"

De krankzinnigheid bleek meer en meer. „Ge hebt mij gesproken over twee beweegredenen. Welke is de tweede?"

„Hierover bewaar ik het stilzwijgen, want het gevolg zou zijn, dat gij mijn geheim kennende, òf niet in staat

zoudt zijn er gebruik van te maken òf dezelfde misdaden zoudt bedrijven, die ik begaan heb."

„Zeker het een of ander vergif, dat geen sporen achterlaat?"

„Zoek maar niet, ge kunt het toch niet vinden; maar laat ons dit gesprek afbreken. Ik kom bij u met de verklaring, dat ik een gevaarlijke krankzinnige ben. Wilt ge mij opnemen?"

„Indien ge vrijwillig hier komt, hebt ge ten allen tijde het recht, om weder te vertrekken. Ik kan u niet aannemen, tenzij ik macht over u heb; ge moet u dus laten onderzoeken door twee geneesheeren, wier certificaat voor mijne garantie noodig is. Neemt ge dit aan?

„Ja, maar op mijne beurt stel ik ook mijne voorwaarden."

„Welke?"

„Ik ben hier gekomen met het doel, om te sterven. Zoolang ik vrij blijf ben ik zeker, dat ik zal blijven leven, want ik heb den moed niet, om geen gebruik te maken van mijn geheim. Hier kan ik dat niet doen en de natuur zal haar werk verrichten. Ik wil behandeld worden, evenals de andere verpleegden; alleen moogt ge niemand van buiten bij mij toelaten."

„Hebt Ge ook bloedverwanten of vrienden?"

„Ik ben alleen, geheel alleen, niemand heeft eenige betrekking op mij."

„Aan uw verlangen zal worden voldaan, tenzij dat de leden der administratie u willen zien."

„O! dat hindert niet, doch niemand komt bij mij behalve gijzelf en de bewaarders. Overigens kan ik u verzekeren, dat niemand last van mij zal hebben. Ik heb geen aanval van woede of excentrieke hallicunaties, daarbij komt nog, dat ik binnen drie maanden dood ben, indien ge u houdt aan onze overeenkomst."

„Ge weet toch, dat de waakzaamheid der bewaarders alle mogelijkheid tot zelfmoord verijdelt."

„O! tegenover mij hebben zij geen macht."

„Ge weet ook, dat ge bij uwe opname zeer nauwkeurig wordt onderzocht, dat ge onmogelijk iets kunt bewaren,

waardoor ge u zelven van het leven zoudt kunnen berooven."

„Ze kunnen mij toch mijne honderd en tien jaren niet afnemen," hernam hij voor de eerste maal glimlachend tijdens ons onderhoud; „Ik weet, hoeveel levenskracht ik nog bezit, ongeveer twaalf weken."

„Alle verdere discussie werd overbodig, daarom nam ik dus mijnen vreemden client op, die een groot ruim vertrek begeerde, waarvoor hij een hoog kostgeld bepaalde."

Hier eindigde het manuscript. Op den rand stond: „Pavilloen 2 no. 17."

Ik las dit, en bij het eindigen der lectuur vond ik mij teleur gesteld. Mr. Vincent bleef voor mij een raadselachtig wezen.

Mijn collega kwam terug.

„Welnu! Wat zegt ge van dien ouden Mesmerist."

„Ik kan er u niets anders van zeggen, als dat het een zeldzame vorm van krankzinnigheid is. Maar Mr. Thevenin is den 15den April hier gekomen en nu is het 10 September en nog leeft hij, zijne onfeilbare diagnostiek heeft hem dus bedrogen."

„Geheel en al,"

„Hoe heeft hij zich hier gedragen?"

„Ik heb nooit gemakkelijker en aangenamer kostganger gehad. Vooreerst heeft hij zich met de meest mogelijke bereidwilligheid onderworpen aan het onderzoek mijner beide collega's, die mijne diagnose van monomanie bevestigden. Over alles bezat hij een juist en zuiver oordeel, behalve ten opzichte van dat eene punt. Alles was dus in den vorm en ik behoefde niets anders te doen, dan zijne laatste levensjaren of maanden zoo aangenaam mogelijk te maken. Ik heb hem geplaatst in een geïsoleerd pavilloen met een vrij ruimen tuin. Twee bewaarders zijn belast met zijne bediening. Hij heeft eene wetenschappelijke bibliotheek en schijnt te werken. Slechts een enkel feit is er geschied, waaruit zijne krankzinnigheid bleek. Gedurende vijftien dagen heeft hij verscheidene uren doorgebracht, naakt op de grond liggende,

doch hij had mij van te voren gewaarschuwd, zeggende dat hij een proef nam. Dit had plaats in Juni in een tijd, waarin de warmte den mensch haast deed stikken. Ik vond dus geen reden, om er mij tegen te verzetten en weldra eindigde hij van zelf die proef.

„Gedurende de eerste maand bemerkte ik geene verandering, maar van af het midden van Mei begonnen de teekenen van afgeleefdheid zich te openbaren en als hij in Juni zijne zeer zonderlinge proef begon, meende ik waarlijk, dat hij goed gezien had, toen hij den datum van zijnen dood vaststellende, gezegd had, nog slechts drie maanden te kunnen blijven leven. Toen de aanval van naaktheid — vergeef mij de uitdrukking — voorbij was, werd onze verhouding weder dezelfde als verheen. Ik moet zeggen, dat ik zelden bij een mijner ambtsbroeders zooveel ontwikkeling, helderheid en stoutmoedigheid in de beweringen heb aangetroffen bij het bespreken van de meest uiteenloopende onderwerpen. Wanneer de man niet de dubbele monomanie had van het magnetisme en dat, wat ik noem, zijnen ingebeelden levenswil, dan zou ik zeggen: hij is een onzer grootste. geleerden. In het begin van Juni zag ik zijne krachten meer en meer afnemen, doch zijn geest bleef helder. Ik had medelijden met dien honderdjarigen grijsaard, die alleen, door iedereen verlaten, zijne laatste levensdagen doorbracht in een fauteuil.

„Op zekeren dag bemerkte ik, dat hij erg veel hield van kinderen en daarom bracht ik mijn zoontje bij hem. Ik zou de uitdrukking van vreugde, die zijn gelaat toen verhelderde, niet kunnen schilderen. Wanneer ik hem niet zoo goed had gekend, zou ik bijna verschrikt zijn door den glans zijner oogen. Mijn kleine George gevoelde terstond sympathie voor hem; hij liep naar hem toe, alsof hij hem reeds sedert jaren kende en onmiddellijk ontstond er innige vriendschap, zooals het dikwijls bij kinderen plaats heeft. En van dat oogenblik af ging er geen dag voorbij, of George was verschillende uren bij hem. De gevolgen van deze afleiding zijn zoo groot, dat hij inderdaad

geheel verjongd schijnt; het is, alsof er nieuw bloed door zijne aderen stroomt; de magerheid is verdwenen en zijn leven schijnt weer op nieuw te beginnen. Eene wonderbare organisatie voorwaar!"

„Maar zeidet ge mij niet, dat de toestand van uw zoontje u een ongerustheid veroorzaakte?"

„O! een beetje zwakte, de invloed van de warmte... hij groeit wat te sterk; ik maak me volstrekt niet ongerust over hem. Twee maanden geleden was hij nog frisch en gezond. Het zal wel weder beter worden.

Door dit alles kreeg ik eene sterke begeerte, om den man terug te zien, dien ik de eerste maal in zoo zonderlinge omstandigheden ontmoet had en deelden dit aan mijn collega mede. Maar hij antwoordde, dat hem dit onmogelijk was, ter wille van de overeenkomst, die hij met hem had aangegaan; Mr. Vincent was immers bepaald beloofd, niemand bij hem toe te laten, die niet behoorde tot het personeel van de inrichting.

Volkomen billijkte ik deze weigering en drong niet verder aan, ik besloot de onsamenhangende, bijna dwaze denkbeelden, die mij onaangenaam stemden, geheel te verbannen. Een zekere ontzetting maakte zich van mij meester, die ik anderen niet durfde mede te deelen, want het scheen mij eene dwaasheid. Een afgrond lag voor mij en op den bodem daarvan zag ik een grijnzend gelaat met de trekken van Mesmers leerling.

Hoofdstuk III.

Nadat ik mijne bezigheden weder had hervat en de herinnering aan dien zonderlingen man opnieuw verloren had, kreeg ik een telegram van Dr. T., met dezen inhoud: „Mijn kind sterft, daarom roep ik de hulp in van al mijne vrienden, kom direct."

Verschrikt over deze tijding, liep ik naar buiten, nam plaats in het eerste het beste rijtuig, dat ik zag, beloofde den koetsier een goed drinkgeld en reed zoo snel mogelijk naar

mijnen vriend. Het telegram had mij verrast. Door de beslommeringen der dagelijksche bezigheden had ik niet meer gedacht aan den heer Vincent, wiens beeld zoo vast voor mij verbonden was aan dat meisje, dat ik had zien sterven door gemis aan levenskracht, terwijl er toch geen enkel ziekteverschijnsel gevonden werd, waardoor dit te verklaren was. En nu was het wederom diezelfde grijsaard en een stervend kind, dat zes maanden geleden nog gezond en frisch was.

Hoe lang de rit duurde, weet ik niet, zoo werd ik bezig gehouden door mijne overpeinzingen, doch toen het rijtuig stil hield en het portier geopend werd, steeg ik, als een, die dronken is, waggelend uit. Ik wist niet, waar ik was en liep werktuigelijk door de laan, die naar het hoofdgebouw voerde. Daar aangekomen werd ik terstond herkend door een bewaarder, die mij niet naar mijn naam vroeg, maar mij haastig vooruitging naar eene zaal, waar ik vier van mijne collega's vond, zonder twijfel geroepen door een telegram, overeenkomende met dat, wat ik ontvangen had. Stilzwijgend drukten zij mij de hand. Na een korte stilte, die ik niet kon verbreken, omdat ik mij niet in staat gevoelde een woord te spreken, zeide een hunner mij, dat zij het kind onderzocht hadden, maar geen enkel ernstig ziekteverschijnsel hadden ontdekt. Zij waren het hieromtrent allen eens en toch zagen zij in, dat het geval hoogst ernstig was. Zij hadden den indruk gekregen, alsof de levenskracht van het kind was weggevloeid en toch was er geen ziekte te ontdekken.

Eindelijk kwam ook de vader binnen, hij was wanhopend; twee jaren geleden had hij eene vrouw verloren, die hij teder beminde en daarna al zijne genegenheid overgebracht op dit kind, dat hem plotseling door eene onbekende kwaal ontrukt zou worden. Hij zag me, kwam bij mij, wilde mij toespreken, maar de smart belette hem dit, toen vatte hij mijne hand en trok mij met zich.

Een oogenblik later stond ik voor het bed. Zwijgend staarde ik het ongelukkige kind aan, terwijl een koude rilling

mij langs den rug liep; ik herkende dezelfde verschijnselen, die tien jaren geleden zoo'n onuitwischbaren indruk op mij gemaakt hadden. De kleine bewoog zich niet meer en scheen al het bloed verloren te hebben. Een totale uitputting, alsof al het bloed door eene onzichtbare wond was weggevloeid was zoo merkbaar, dat ik den vader vroeg, of er ook soms verbloeding had plaats gegrepen.

„Geen enkel ongeluk heeft het kind getroffen," sprak de bedroefde man op beklemden toon. „De verzwakking is langzamerhand ontstaan, doch nam in de laatste dagen schrikbarend toe en thans heeft ze haar toppunt bereikt. Eergisteren liep hij nog in de tuin."

„Leeft Mr. Vincent nog?" vroeg ik plotseling en tot die vraag werd ik door innerlijk gevoel gedreven. De woorden ontvielen mij, zonder dat ik het wist; het was alsof een ander door mijnen mond gesproken had.

De vader scheen niet verrast te zijn door mijne vraag. „Ja en hij is zeer mistroostig. Hij hield zooveel van mijn kleine George, die hem wederkeerig niet minder beminde en hem volstrekt niet wilde verlaten. Wij moesten hem opnemen, om hem hierheen te brengen en niettegenstaande zijne uitputting streefde hij nog tegen. Het was alsof hij door iets werd aangetrokken, waarvan hij wilde scheiden... Maar laat nu Mr. Vincent toch rusten, onderzoek mijn kind en zeg mij, o! ik bid u, zeg mij, dat het gered zal worden."

Den moed ontbrak mij geheel, deze edelmoedige leugen uit te spreken, want, mochten ook mijne collega's nog eenige hoop hebben, ik kon niet twijfelen. En toch ontwikkelde zich een flauw denkbeeld in mijn hoofd.

De vader durfde mij niet meer te ondervragen, vreezende dat hij ook van mij zou vernemen: „Er is geen hoop meer," terwijl ik vreesde mij te laten medeslepen op den hellenden geheimzinnigen weg, waarop ik den grond onder mijne voeten voelde afbrokkelen.

Plotseling ontsnapten de woorden: „Mr. Vincent" aan de

lippen van het kind, doch de stem was zoo zwak, dat wij het nauwelijks hoorden.

„Hij roept nog om zijnen vriend," zeide de vader.

Maar ik vloog naar het venster, opende de gordijnen en zag, dat de grijsaard met twee bewakers naar het huis kwam. Ik uitte een kreet, liep tot den vader en zeide: „Bij het leven van uw kind, laat het geen seconde alleen en wat ik ook doe, wat men u ook van mij zegge, antwoord, dat ik op uw bevel handel."

„Wat wilt ge doen?"

Ik zag, dat het kind zich een weinig oprichtte en zonder antwoord liep ik heen. Op den drempel der woning zag ik Mr. Vincent, die naar binnen wilde gaan.

„Ge zult geen stap verder gaan," riep ik heftig, terwijl ik hem bij den arm greep.

„Wie zijt gij? Wat wilt Ge?" zeide hij, en vervolgens, zich tot de oppassers wendende, die aarzelend bleven staan: „Ik wil uwen meester spreken."

„En ik verbied u verder te gaan. Mijne handelingen voer ik uit, op bevel van Dr. F..... zelve, die beveelt, dat ge onmiddellijk naar uw pavilloen terugkeert."

Den bewaarders, die het niet voor raadzaam hielden mij ongehoorzaam te zijn, noemde ik mijnen naam, daarbij stak ik mijnen arm onder dien van den grijsaard en trok hem zoo spoedig mogelijk mede. Hij had geen kracht genoeg zich er tegen te verzetten.

„Ga tot uwen meester, zeide ik tot een der twee mannen, „zeg hem, dat ik over een half uur terugkeer, en dat ik een uiterste poging doe, om zijn kind te redden."

Voortsukkelende kwamen wij aan het pavilloen. Mr. Vincent liet ik vooruitgaan en wij bevonden ons samen in een tuintje, waarvan de grond met afgevallen boombladeren bedekt was. Eindelijk stond ik tegenover dien man. Ik zag hem aan, hij was zeer bleek en de oogen staken tegen dit witte opgezette gelaat af, als twee zwarte holten.

Zoo stonden wij enkele oogenblikken tegenover elkander

evenals twee vijanden, elkaar opnemende, voordat zij den strijd beginnen. Mijn opgewonden toestand moest aan mijn gelaat een buitengewonen glans geven, want het scheen, dat zijne oogen de mijne ontweken.

Plotseling strekte ik den arm naar hem uit, greep hem bij den schouder en zeide: „Mr. Vincent de Bossaye de Thevenin, gij zijt een moordenaar!"

Hij antwoordde niet, maar zag mij op zijne beurt strak aan.

„O! tracht niet, mij te hypnotiseeren; ik ben geen kind, gij zult mij niet dooden," hernam ik spottend.

„Wat wilt ge?" zeide hij minachtend, „ik ken u niet."

„Ik u des te beter Mr. Vincent!" hernam ik. „Herinnert ge u den.... (ik noemde den datum en de straat), weet ge nog, dat daar een arme moeder woonde, die een geneesheer haalde, om haar stervend dochtertje te helpen? Weet ge nog dat die geneesheer u ontmoette in de aangrenzende kamer, en dat weinige minuten te voren het ongelukkige kind uwe schreden hoorende een laatste poging deed, om tot u te gaan, en daarop in mijne armen stierf!"

„O! waart gij dat?" zeide hij.

„Ja, dat was ik, en ik zag ook het vreemde verschijnsel, dat een krachtig man, met eene gezonde tint, die betrekkelijk vlug was in zijne bewegingen, plotseling veranderde in een bleeken, afgeleefden grijsaard."

„Ga voort."

„Herinnert gij u ook nog, dat ge dienzelfden avond eene brave vrouw, de vrouw van den portier van het door u bewoonde huis, wildet overhalen u haar kind af te staan?"

„Zij weigerde, ik herinner het mij.".

„Tien jaren zijn sedert verloopen en nog leeft ge. nog hebt ge aanhoudend den dood getrotseerd. Gij leeft en ginder sterft een kind, zonder eenig inwendig letsel, zonder eenige ziekte, die wetenschappelijk kan worden aangetoond. Begrijpt ge nu, Mr. Vincent, dat ik u tegenhield, toen ge het huis wildet binnengaan, waar ge van de lippen der stervende

de laatste vonken wildet stelen van een leven, waarmede het uwe verbonden is?"

„Laat ons in huis gaan," zeide de aangesprokene, wijzende op de deur van het paviljoen en gaf niet het minste blijk van boosheid. Ik gehoorzaamde en wij traden een kamer binnen, waar de wanden achter boekenkasten verborgen waren. Na mij een stoel te hebben aangewezen, ging hij op zijne beurt zitten en sprak: „Wat veronderstelt ge?"

Weder bedaard geworden, begreep ik, dat het niet mogelijk was, dien man vrees aan te jagen en hernam met de meeste koelbloedigheid: „Ik veronderstel niets, ik weet....

„Wat weet ge?"

„Dat ge u nu bijna eene eeuw lang, van uwe jeugd af, hebt bezig gehouden met de beoefening van het magnetisme, welke middelen ge hebt aangewend, weet ik niet. De tegenwoordige wetenschap is op weg, de wetten van het hypnotisme en de suggestie te ontdekken, maar zij heeft nog niet de resultaten verkregen, die gij gezocht en gevonden hebt. Zelf hebt ge van uwe wetenschap gezegd, dat zij misdadig is, dat zij de verschrikkelijke ongelijkheid, die maakt, dat er in den strijd om het leven overwinnaars en overwonnenen zijn, verhonderdvoudigt, zelf erkent ge dus, dat gij een moordenaar zijt, en durft ge nu beweren, dat mijne denkbeelden valsch zijn?"

Mr. Vincent liet het hoofd in zijne hand vallen, scheen eenige oogenblikken na te denken en hernam daarna zich weder oprichtende: „Waarom heb ik u niet eer ontmoet?"

„Spijt het u misschien, dat ge mij geen onderwijs hebt gegeven in uwe afschuwelijke wetenschap?"

„Geen enkele wetenschap is afschuwelijk," hernam hij ernstig. Het mes in de hand van den chirurg kan een moordwerktuig zijn; het hypnotisme en de suggestie, waarvan gij spraakt, kunnen ook gebruikt worden, om misdaden uit te voeren."

„Uwe wetenschap is geheel misdadig!"

„Zeg dat niet; tusschen haar en het gebruik, dat ik er

van maak, is dezelfde afstand, als tusschen het goed en het kwaad, het geneesmiddel en het vergif."

„Gij bekent dus?"

„Ik beken. Ook ik heb een afschuw van mijzelven, minder om de misdaden, die ik deed, dan wel om de lafhartigheid, die er mij toe bracht, ze te bedrijven."

„De lafhartigheid om kinderen aan te vallen."

„Neen, dat niet, maar de lafhartigheid, dat ik niet heb willen sterven."

„Leg het mij nader uit, het is mij, of ik door een nachtmerrie word geplaagd."

„Ja, ik wil spreken, maar eisch van u een eed."

„Welke?"

„Gij zijt een wetenschappelijk ontwikkeld man. Ik ga u mijn geheim mededeelen, maar gij belooft plechtig, dat ge er nooit gebruik van zult maken"....

„Moet ik zweeren, dat ik nooit een misdadiger zal worden?"

„En dat ge mijn geheim aan niemand zult openbaren."

„Ik zweer het u!"

„Luister dan. Er zijn in het menschelijk leven drie onderscheiden tijdperken, dat van de uitstraling of de kindsheid tot het einde der jongelingsleeftijd, dat van het verbruik tot aan het einde van den mannelijken leeftijd en dat van den teruggang, de ouderdom, eindigende met den dood. Gedurende het eerste tijdperk wordt er veel levenskracht opgenomen, want het kind heeft overmaat noodig, om te kunnen groeien; doch het kind straalt juist hierdoor ook in sterke mate levenskracht uit.

„Ook een volwassen mensch kan meer levenskracht opnemen, dan hij noodig heeft en die weder uitstralen, doch in den regel doet hij dit niet, of slechts in zeer beperkte mate. Zijn weerstandsvermogen tegen het afgeven van levenskracht is echter veel sterker, dan bij het kind. Ongestraft kan hij daarvan afgeven, het zal hem slechts tijdelijk afmatten, omdat hij in staat is, het evenwicht onmiddellijk te herstellen. Bij hem bestaat er feitelijk evenwicht tusschen ontvangst en

uitgave; doch in den ouderdom is dit evenwicht verbroken, de uitgave van levenskracht is grooter, dan de opname en hierdoor ontstaan uitputting en de dood.

Bij den tegenwoordigen stand der wetenschap schijnt het u vermoedelijk onmogelijk, om deze natuurwetten te verbreken en door bijzondere handelingen aan een kind de overvloedige levenskracht, die van hem uitstroomt, te ontstelen en zelfs al het fluïde tot zich te trekken, terwijl slechts een klein gedeelte, dat, wat onmiddellijk uitstraalt, ter zijner beschikking zou zijn. En toch is dit de waarheid. Ja, ik ben een misdadiger. een moordenaar, want sedert veertig jaren ben ik al bezig aanhoudend aan mijne eigene verjonging te werken. Ja, ik heb kinderen gedood, maar niet zooals Cohausen meent in zijn *Hermippus redivivus* door de lucht in te ademen, die aan de lippen van een kind ontsnapt, ook niet op de wijze der vampyrs van de legende, door hun bloed uit te zuigen, maar door het levensfluïde dat in overmaat van hen uitstraalt tot mij te trekken."

„Ach, had ik maar den moed gehad, mij daar bij te houden! Maar er bestaat geen dieper, geen aangenamer, geen gelukkiger dronkenschap dan oververzadiging van fluïde. Wanneer in de koude leden dit warme levenwekkende fluïde binnenstroomt, wanneer het door de poriën heen alle organen vervult, dan is dit een ongekend, volkomen volmaakt genot. Het is een gevoel, zooals een gestorvene zou hebben, wanneer hij tot het leven kon worden teruggebracht. En telkens riep ik mij zelven toe: „Houd op! houd op dan toch!" en altijd bleef mijn geheele wezen die uitstroomende fluïdes opslorpen. En ik doodde, ik vermoordde en behield als wroeging niets anders over, dan een onleschbaren dorst.

„Die aantrekking geschiedt door de vingers en door de blikken. — O! bovenal door de blikken en geeft aan het slachtoffer een gevoel van overgave, die niet smartelijk, maar integendeel heerlijk bedwelmend is."

Hij sprak, sprak altijd door, terwijl zijne lippen en zijne oogen brandden van begeerte en ik viel hem niet in de reden,

of dit kwam dat ik door ontzetting was aangegrepen of om andere redenen, dat weet ik zelf niet. En hij, gevoelende dat ik beheerscht werd door zijne afschuwelijke en toch verheven laaghartigheid, zeide mij alles, welke bewegingen de handen moesten maken, welke richting men aan de oogen moest geven enz. En ik hoorde hem aan en bewaarde deze afschuwelijke lessen in het diepst van mijn hart, want zij bedwelmden mij, als eene vergiftige likeur.

„En thans, nu ik alles gezegd heb, wordt het tijd, dat ik sterf. Breng mij bij het kind!"

„Ellendige grijsaard," riep ik, denkt ge dan, dat ik uw medeplichtige wil zijn?"

Hij boog zich naar mijn over en het was mij, of zijne stem een heerlijke vloeistof was, die in mij binnenstroomde.

„Begrijpt gij, dien ik heb ingewijd, dan niet, dat onze wetenschap ons ook de macht geeft, om te herstellen? Ik leef alleen van hetgeen ik aan dat kind ontstolen heb en heb u gezegd, dat ik wil sterven."

Nu wilde ik zijn verlangen niet meer wederstreven. Wij gingen samen naar het huis van Dr. F...., kwamen in de kamer, waar de vier geneesheeren zachtkens met elkaar spraken en van daar in het vertrek, waar het zieltogende kind lag. De kleine herkende de schreden van Mr. Vincent, richtte zich op, keek hem aan, strekte de armen naar hem uit.... Het was het uiterste oogenblik, en kwam geheel overeen met dat, wat ik gezien had bij den dood van het meisje. De geneesheeren volgden ons, de vader stond op, hij begreep niets, maar had, evenals alle wanhopenden, nog hoop op een wonder. Ik zag het lichaam van het kind wankelen, het wilde tot den heer Vincent gaan, doch viel terug; deze zag het aan met verwijde pupillen en langzaam, heel langzaam ging hij vooruit, de handen schijnbaar werkeloos, maar werkende, zooals ik, die alles wist, zag. Het kind bleef stil liggen; Mr. Vincent naderde meer en meer. Eindelijk legde hij zijne hand op het hoofd van den jeugdigen lijder en plotseling zag ik, dat de wangen weder kleurden, dat de

lippen veranderden, dat er weder eenig licht kwam in de gebroken oogen — ik begreep het, ik alleen. De grijsaard gaf aan het kind het leven terug, dat hij er aan ontstolen had.

„Uw kind is gered," zeide de grijsaard met een bijna niet hoorbare stem. Daarna keerde hij zich tot de geneesheeren en zich oprichtende voor zooverre zijne krachten het toelieten, vervolgde hij: „Heeren, gij zult kunnen getuigen dat Dr. de Bossaye de Thevenin, de laatste leerling van Mesmer, een doode heeft opgewekt."

Hierop wankelde hij en zou gevallen zijn, indien ik hem niet ondersteund had.

„Breng mij naar het paviljoen," fluisterde hij. Terstond nam ik hem in mijne armen en legde hem te bed; het lichaam was bijna zonder gewicht. Op zijn uitdrukkelijk verzoek bleef ik bij hem en hij sprak langen tijd met een aanhoudend zwakker wordende stem en vertrouwde mij dingen toe, die nog geen enkel sterveling gehoord heeft en die mij deden huiveren.

Die dingen, ik weet ze, ik kan ze niet vergeten, doch vrees voor den ouderdom, die nadert en mij misdadig kan maken.

Het kind bleef leven.

Mr. Vincent stierf den volgenden dag.

Een mijner collega's ontmoette mij eenige dagen later en zeide: „Wat zegt ge wel van dien ouden charlatan, die zich de eer toeëigent van eene natuurlijke reactie?"

En ik, ik weet, en mijne wetenschap boezemt mij vrees in.

Het Astrale lichaam.

Wij hebben in vorige hoofdstukken al medegedeeld, dat de mensch uit zeven grondbeginselen bestaat, doch ook, dat men er gewoonlijk slechts drie aanneemt; de catholieke en orthodox-protestantsche kerken leeren immers, dat ook God een drieëenheid is en dat Hij den mensch schiep naar Zijn beeld.

Eliphas Levi, een beroemd Fransch occultist, drukt dit op de volgende wijze uit:

„De mensch is een verstandig en lichamelijk wezen, gemaakt naar het beeld van God en van de wereld, één in essence, drievoudig in samenstelling, onsterfelijk en sterfelijk; hij heeft eene geestelijke ziel, een stoffelijk lichaam en eene vormende middenstof.

Die vormende middenstof is het astrale of siderale lichaam, aldus genoemd, omdat het gevormd zou zijn uit de aether, die het Heelal vult, die het in zich opneemt en verwerkt, evenals wij de dampkringslucht. Het feit, dat het onder sommige omstandigheden zichtbaar wordt, doet ons denken, dat ook dichtere stoffen deel kunnen hebben aan de samenstelling.

Het is de schim van ons zelven, en blijft na den dood, gescheiden van het lichaam, voortbestaan. Men kan het ook het organische leven noemen, mits men het onder dien naam niet verwarre met Jiva, de levenskracht, of eigenlijk, de kracht, die alles doordringt. Geven we het den naam van leven, dan worden wij dadelijk beter begrepen, want wanneer men aan een medicus zou zeggen: „het astrale lichaam doet ons hart kloppen en brengt onze ingewanden in beweging," dan zou hij ons houden voor een niet gevaarlijk krankzinnige; zeide men hem daarentegen, dat het organische leven dit doet, dan zou hij ons begrijpen. Over worden toch wordt

veel gestreden, daarom is het noodig, bij hetgeen we zeggen, steeds de beteekenis van de gebezigde woorden goed duidelijk te maken.

Om u nu een goed begrip te geven van de verhouding tusschen ziel, lichaam en astraal lichaam, zal ik den mensch vergelijken bij een rijtuig dat ons passeert We merken hieraan op de drie deelen, het rijtuig, het paard en den koetsier.

Het rijtuig alleen kan zich niet bewegen en komt dus overeen met het stoflichaam, het paard, dat het rijtuig in beweging brengt, komt overeen met het astrale lichaam, terwijl de koetsier, die het paard bestuurt, hier den geest vertegenwoordigt. Het paard is sterker dan de koetsier en toch moet het dezen gehoorzamen. Wij hebben het hier vergeleken bij het astrale lichaam, omdat we den mensch beschouwd hebben, als eene drieëenheid, denken we echter aan de bovenvermelde zeven grondbeginselen van den mensch, dan doen we beter, het te vergelijken bij het astrale lichaam verbonden met de dierlijke ziel, (het instinct en de hartstochten). Die hartstochten overheerschen ons somtijds en ontnemen dan den geest (het zedelijk gevoel en het verstand), alle kracht, want zoodra de drift zich b. v. meester maakt van een zwak persoon, dan schijnt dit een grooten invloed uit te oefenen op den bloedsomloop; deze ondervindt stoornis en al het bloed stijgt naar het hoofd; het gelaat wordt rood en warm, de bloedvaten in de oogen zwellen op, de rede tracht maar al te dikwijls, doch steeds te vergeefsch het organische leven, dat meester van het terrein geworden is, te beheerschen; de mensch is tot alles in staat, en geeft zich geen rekenschap van zijne handelingen.

Het astrale lichaam heeft den geest overwonnen.

Komt dit nu niet volkomen overeen met den zooeven aangehaalde vergelijking van het rijtuig? Wanneer het paard op hol is, dan brengt het immers zichzelven met het rijtuig en den koetsier er bij in gevaar.

Vooral vrees, maar soms ook het gebruik van de zweep is oorzaak, dat het paard aan 't hollen gaat. En met den

mensch is het ook zoo. Er is geen slechteren raadgever, dan de vrees. Luisteren wij daarnaar, dan zijn we in den regel verloren. Niet ten onrechte zegt Eliphas Levi daarom: „Niet vreezen voor een leeuw, is den leeuw overwinnen."

Als tweede oorzaak noemde ik de zweep, die een raspaard al zeer spoedig vrees aanjaagt. Die zweep nu komt wel eenigszins overeen met de opwekkende middelen, zooals alcohol en opium, die het astrale lichaam te sterk prikkelen en daardoor den mensch ten gronde sleepen.

Een andere toestand van den mensch is de magnetische slaap. Wij zouden deze kunnen vergelijken bij een rijtuig, waar de koetsier machteloos op den bok zit, terwijl een ander, de magnetiseur, de teugels in de hand heeft. Het astrale lichaam gehoorzaamt evenals het paard den bestuurder, onverschillig of het den eigenaar dan wel een vreemdeling is.

Doch al is de koetsier ook gebonden en niet meer in staat zijn paard te besturen, toch kan hij zijne stem nog doen hooren, en het trouwe beest, dat zijnen meester kent, zal soms eer steigeren en ongelukken veroorzaken, dan op bevel van vreemden, al houden die dan ook de teugels in handen, tegen den wil des meesters voort te gaan. Dit verklaart ons, waarom bij misdadige suggesties het geweten strijd voert tegen de suggestie en waarom het individu somtijds eer flauw zal vallen, dan het bevel volvoeren.

Slechts zelden is echter de band tusschen paard en koetsier zoo hecht, en daarom vind ik de vergelijking wel wat zwak, want we mogen aannemen, dat de band tusschen astraal lichaam en ziel in den regel veel inniger is.

Het aantal voorbeelden dat voor suggestie zeer vatbare personen toch de bevelen van den magnetiseur niet hebben opgevolgd, omdat Kama Rupa of Manas er zich tegen verzetten, is trouwens legio. Eenige daarvan zal ik u opnoemen:

De hypnotiseur beveelt zijn sujet bij het ontwaken een gloeiende kool in de hand te nemen.

Het astrale lichaam gehoorzaamt en dwingt *Rupa* het bevel uit te voeren, de arm wordt uitgestoken, de hand opent

zich, maar de eigenlijke daad blijft onuitgevoerd, want *Kama Rupa* voorziet de noodwendige gevolgen en verzet zich tegen het bevel.

Een andere meermalen met verschillend gevolg genomen proef is deze: De hypnotiseur beveelt het sujet, om zich na het ontwaken meester te maken van een voorwerp, b.v. een horologie, dat hem niet toebehoort. De oneerlijke handelwijze zal geschieden, maar nu ontwaakt *Manas* — het geweten — en dwingt het sujet te aarzelen en zich te herinneren, dat hij diefstal gaat plegen.

Toch wordt de diefstal somtijds gepleegd. In dat geval is de kracht van het geweten niet sterk genoeg, om het astrale lichaam te beheerschen. Hierbij moeten we echter niet vergeten, dat de persoon, die in hypnose de suggestie aannam, toen zeer goed wist, dat het slechts in schijn diefstal was.

Dergelijke proeven werken echter altijd nadeelig op het zenuwgestel van den lijder; zij prikkelen dit te veel en wekken het overmatig op. Niemand waagt het dan ook, dergelijke proeven te nemen, dan geneesheeren, die hunne patienten beschouwen als wezens, die zij kunnen en mogen opofferen, om eigen kennis te verrijken. Behoorlijk magnetisch ontwikkelde sujetten leenen er zich niet voor en de magnetiseur waagt ze er ook niet aan.

Een interessant voorbeeld mag ik u niet verzwijgen. Eenige jaren geleden had er eene belangrijke diefstal plaats; eene groote som gelds was uitgeloofd aan hem, die den dader zou aanwijzen. Een magnetiseur kreeg veel lust die premie te verdienen en vroeg aan zijne somnambule of zij hem ook daarin helpen kon; doch zij antwoordde: „Denkt ge, dat ik zoo laag ben, om van den toestand, waarin ik verkeer misbruik te maken en dien man te verraden?"

„Weet ge dan, wie het is?"

„Jawel."

„Is hij nog hier in de stad?"

„Neen, hij zit nu in een herberg, aan den rand van

een bosch. Voor die herberg staat een groote lindeboom en bij dien boom heeft hij het gestolene begraven."

Later werd de dief ontdekt, en het bleek, dat de aanwijzingen juist waren geweest.

Men ziet dus, dat eene goed ontwikkeld sujet in slapenden toestand niet zoo lijdelijk is, als sommige hypnotische geschriften ons zouden doen denken.

Om echter dergelijke aanwijzingen te kunnen doen, moet het astrale lichaam in staat zijn tijdens den magnetischen slaap het stoffelijk lichaam geheel of gedeeltelijk te verlaten, en dat dit niet alleen in deze, maar ook onder andere omstandigheden mogelijk is, wordt door verscheide voorvallen bewezen.

Zoo ken ik een medium, die tijdens het ontwaken uit den zoogenaamden *trance* toestand — hierover straks — zich dingen herinnert en ook vertelt, die elders gebeurd zijn.

Het is ook algemeen bekend, dat de meeste menschen, die naar bed gaan met het stellige voornemen, om 's morgens op een bepaald uur wakker te worden, werkelijk op dat uur ontwaken en hangt er een horologie bij het bed, dan schrikken ze wakker, wanneer dit uurwerk dien tijd aangeeft, onverschillig of dit al dan niet gelijk loopt. Hieruit moet men wel afleiden, dat het astrale lichaam ook tijdens den gewonen slaap, geheel of gedeeltelijk buiten het stoflichaam treedt: het ziet dan den tijd op het horologie en doet den mensch ontwaken.

Somtijds gebeurt het ook, dat iemand, in overpeinzingen verdiept, niet denkt aan een gemaakte afspraak, doch juist op den bepaalden tijd er eensklaps aan herinnerd wordt: iemand waakte bij hem, en wel het astrale lichaam, dat zich een vroeger van den wil ontvangen bevel herinnert en daaraan gehoorzamende, het sujet aan zijne overpeinzingen ontrukt.

Ik zal u straks voorbeelden geven, waaruit nog veel duidelijker blijken zal, dat het astrale lichaam dikwijls naar buiten treedt, vooraf wensch ik evenwel door de bovengegeven

vergelijking van het rijtuig u goed te doen begrijpen, wat er dan eigenlijk met den mensch gebeurt.

Stellen we ons voor, dat de koetsier de teugels en ook de verbinding van het paard zoo verlengt, dat hij het dier in de gelegenheid stelt, zich tot op bepaalden afstand van het rijtuig te kunnen bewegen. De koetsier houdt echter de teugels vast, anders zou het paard zich verwijderen en hem met het rijtuig hopeloos achterlaten.

Sommige ingewijden kunnen maar willekeurig het astrale lichaam zich van het stoflichaam laten verwijderen en er weer binnen laten treden. De wijze waarop dit geschiedt, vindt men beschreven in het verhaal „*te verbranden*" in den eersten jaargang van het Rozekruis.

Nog enkele feiten wil ik u mededeelen. In de *Theorie der Geisterkunde* van Jung Stilling lezen we het volgende verhaal.

In 1740 leefde zeer eenzaam en afgezonderd in de nabijheid van Philadelphia een man, Maurice Agra Tulling genaamd. Men vermoedde, dat hij uit Agra — in Indië gelegen — afkomstig was en hield hem voor een Buddhist, een Brahmin, een vuuraanbidder of iets dergelijks. Hij was zeer vriendelijk en weldadig, zonder eenig vertoon en ging geregeld ter kerke. Volgens verhalen van werksters, die nu en dan een oude huishoudster behulpzaam moesten zijn, bevonden zich in het huis allerlei vreemde wapens en beelden, die aan tooverij deden denken en somtijds sloot Maurice zich dagen, ja weken achtereen op, zonder te eten of te drinken.

Al deze bijzonderheden wekten, zooals licht te begrijpen is, groote nieuwsgierigheid en tegelijk vrees op bij de bewoners van Philadelphia en omstreken.

Een zijner buren was zekere Mevr. Hackett, echtgenoote van een zeekapitein, die 18 maanden geleden naar de Westkust van Afrika was vertrokken. Sedert een jaar ongeveer had zij totaal niets van haren man gehoord en daar zij gewoon was, geregeld berichten van hem te ontvangen,

werd zij zeer ongerust. Na een langen en bangen strijd besloot zij eindelijk op raad harer buren Tulling eens te raadplegen.

Toen zij zich aanmeldde, was de man klaarblijkelijk niet weinig verrast, een bezoek van eene dame te ontvangen.

Hij was een mager, doch wèl gevormd persoon; zijne rijzige gestalte en zijne fiere houding drukten vastberadenheid uit, terwijl zijn zachte gelaatsuitdrukking, zijne grijze haren, zijn witten baard en de door de zon gebruinde huid, hem iets eerwaardigs gaven.

Deze gunstige verschijning stelde mevrouw Hackett op haar gemak; zij vertelde hem hare ongerustheid, en deelde hem alles mede, wat zij van haren man en het doel zijner reis wist, na welke mededeeling zij vroeg, of hij ook in staat was, haar van den toestand harer echtgenoot in te lichten.

Heer Tulling hoorde de vrouw geduldig aan. Gedurende de mededeelingen en zelfs nog nadat zij haar gesprek geëindigd had, keek hij haar strak in de oogen. Eindelijk sprak hij: „Ik weet het niet, maar ik zal doen, wat ik kan. Als gij het mij vergunt, zal ik u een poosje alleen laten, en ik zal trachten u bij mijne terugkomst eenig bericht te geven. Wees dus zoo goed, hier eenigen tijd te toeven."

Zonder op antwoord te wachten, ging hij door eene deur, waarin zich twee ovale raampjes bevonden, die door gordijnen gesloten waren, naar een belendend vertrek.

Een half uur, een uur, anderhalf uur had Mevr. Hackett reeds gewacht en nog hoorde ze niets. Door onrust aangegrepen, besloot ze eindelijk eens te zien, wat er in die andere kamer voorviel. De gordijntjes der ruiten, die aan de binnenzijde van haar verblijf waren opgehangen, schoof ze een weinig op zijde en bemerkte toen, dat de nevenkamer slechts zeer flauw verlicht was. Tulling lag stijf en beweging-loos als een lijk op de sofa, zijne oogen waren als verglaasd, zijn gelaat bleek. Hevig ontsteld liet zij het gordijn weer vallen. Zou zij de huishoudster roepen? Maar misschien was hij niet dood, misschien was het eene verschrikkelijke

tooverij. Hoewel het klamme angstzweet haar op het gelaat parelde, besloot zij toch nog te wachten. Verschrikkelijke Indische afgodsbeelden met vertrokken gelaat grijnsden haar aan, zelfs de opschriften, die in allerlei vreemde letters op de meubelen prijkten, kortom alles, wat zich in dit spookhuis bevond, verontrustte en beklemde haar. Ongemerkt was langzamerhand de duisternis ingevallen, toen zij plotseling een zwak geruisch in de andere kamer gewaar werd. Daar ging de deur open en Tulling trad merkbaar bleek en vermoeid op de verschrikte toe. Hare doodsangst bemerkende, sprak de man glimlachend:

„Mevrouw Hackett, gij kunt gerust zijn; uw echtgenoot is welvarend en op dit oogenblik in een koffiehuis te Londen. Hij heeft sinds zijn vertrek veel doorleefd. Door den oorlog, die thans tusschen Engeland en Spanje woedt, werd zijn schip negen maanden geleden prijs gemaakt door een Spaansch oorlogsschip, maar een der schepen van admiraal Vernon's escader nam op zijne beurt den Spanjaard en is daarmede in Engeland aangekomen, waar hij uwen man aan wal heeft gezet. Hij zond u een brief van het oorlogsschip, maar die schijnt verloren geraakt te zijn. Thans is hij op het punt aan boord te gaan van een vaartuig, dat hem weldra behouden hier aan wal zal brengen.

Ontsteltenis belette Mevr. Hachett te bedanken of te antwoorden, maar twijfel was op haar gelaat te lezen en daarom vervolgde de heer Tulling:

„Wees overtuigd, dat ik waarheid gesproken heb, al lijkt het u ook vreemd, dat ik dergelijke zaken kan te weten komen. Hoe dit mogelijk is, kan ik u niet uitleggen, maar wees niet langer ongerust; ik verzeker u op mijn eerewoord, dat ik u alleen feiten heb medegedeeld."

Verbaasd bedankte de vrouw hem en ging heen, vreezende deelgenomen te hebben aan eenig onheilig bedrijf of aan tooverij, eene zaak, die destijds in Pensylvanie strafbaar was.

Twee maanden later kwam haar echtgenoot te huis.

Waar was hij geweest? Waarom was hij zoolang weggebleven? Ziedaar de vragen waarmede hij bestormd werd, toen de eerste vreugdetranen gevloeid hadden.

„Mijn schip werd genomen," zoo verhaalde hij, „op de reis naar Afrika's Westkust door de „Santa Croxe", een Spaansch fregat; maar ook de „Santa Croxe" kreeg hare beurt en werd ingepakt door een Engelsch linieschip." Hij en zijn volk hadden toen den Spanjaard bemand, en het naar Plymouth gebracht. Van de „Santa Croxe" had hij een brief verzonden met een koopvaardijschip onder convooi, dat gepraaid was. Deze brief was niet ontvangen en moest dus verloren gegaan zijn.

Na zijne landing was Hackett van Portsmouth naar Londen gegaan, om zijne patroons in staat te stellen, het terug te eischen, en onmiddellijk daarop had hij de terugreis naar huis aanvaard. Zijne vrouw liet niets uit van Tulling's mededeelingen, die zoo wonderbaar waren uitgekomen, maar wenschte, zoo mogelijk, voor zich zelven uit te vinden, hoe de zonderling daaraan was gekomen.

Eenige dagen later wandelde zij met haren man in de omstreken hunner woonplaats, toen deze plotseling stilstond en een man aanriep, die zich snel verwijderde. Het was Tulling.

„Dat is vreemd, hij loopt weg, hij schijnt mij niet te willen herkennen", zeide de kapitein verwonderd, „hij moet met hetzelfde schip zijn overgekomen als ik, want het was het eerste naar hier, dat Londen verliet; ik kan mij niet begrijpen, dat ik hem niet aan boord gezien heb."

„Kent gij dien man dan?" vroeg zij, zonder hare verwondering te laten blijken.

„Wel zeker, en gij kent hem ook. Hij bracht mij berichten van u in Londen; zijnen naam noemde hij echter niet en ik vergat gisteren u er naar te vragen."

„Zaagt ge hem in Londen? Wanneer? Wat zeide hij?"

„Hij kwam bij mij in een koffiehuis en vroeg mij: „Zijt gij kapitein Hackett?" „Jawel" antwoordde ik; „Dan", ver-

volgde hij, „moet ik u zeggen, dat uwe vrouw, eene buur van mij, zich erg ongerust over u maakt." In het kort deelde ik hem alles mede, wat gij bij mijne tehniskomst gehoord hebt en eensklaps was hij verdwenen, op welke wijze weet ik niet en hoe ik ook zocht, nergens was hij terug te vinden. En nu loopt hij weg. Hoe kon hij toch de reis met mij gemaakt hebben, daar ik hem in het geheel niet aan boord gezien heb; ik begrijp er niets van. Wie is hij toch?

„Zijn naam is Tulling," was het antwoord, „maar", ging Mevr. Hackett voort, ik herinner mij niet, dat hij buiten Pensylvanie geweest is, sedert zijne vestiging bij ons in de buurt, hetwelk kort na uw vertrek plaats had." Van het bezoek durfde zij geen woord uitlaten.

Nog lang sprak de familie over dit zonderlinge verschijnsel, doch wij achten het niet noodig het gesprek verder te volgen.

Andere voorbeelden kunnen we nog vinden in zeker werk „Daemonomania" getiteld, dat in 1578 door Bodin geschreven werd. Een enkel voorbeeld hieruit mogen we niet verzwijgen.

Eene toovenares beweerde voor de rechtbank te Bordeaux, dat zij van de eene plaats naar de andere gedragen werd, wanneer zij zich met duivelszalf — gewoonlijk een mengsel van narcotische kruiden, soms vermengd met het vet van een ongedoopt kind — had ingesmeerd. Toen haar toegestaan werd daarvan een bewijs te leveren, wreef zij zich geheel met de zalf in en viel toen schijnbaar dood neder. Vijf uren later kwam zij weder bij en vertelde allerlei dingen, die elders hadden plaats gehad en bij onderzoek bleek werkelijk, dat hare berichten juist waren.

Op ongeveer dezelfde wijze handelden volgens denzelfden schrijver zeven toovenaars te Nantes in 1546.

Zekere J. Frischius, een schrijver uit de 17e eeuw, deelt mede, dat eens een Lubecker schipper te Bergen heel toevallig in gesprek kwam met een Lap, en toen het over tooverij ter sprake kwam, beweerde de Laplander zijn geest naar vreemde landen te kunnen zenden, om berichten van daar

te halen. Natuurlijk moest hier een bewijs geleverd worden en daarom vroeg de schipper hem eens mede te willen deelen, wat zijne vrouw in Lubeck op dit oogenblik deed. De Laplander ging heen en kwam na enkele uren terug met het bericht, dat hij te Lubeck bij zijne vrouw geweest was, die op dat oogenblik brood sneed en het in eene kan deed, om het bruiloftsmaal voor een bloedverwant gereed te maken. Als teeken, dat hij waarheid sprak, bracht hij het daarvoor gebruikte mes mede. Verder beschreef hij de gestalte en de kleeding van den bruidegom, de bruid en de gasten zoo nauwkeurig, dat de schipper er verstomd over stond. Later bleek hem de juistheid van alles. Evenals bij de vorige voorbeelden het geval was, had het lichaam van den Laplander schijnbaar dood op den grond gelegen.

Een goed geconstateerd voorbeeld van dit hoogst wonderbaarlijk verschijnsel geeft Frans Wallner — hij leefde ongeveer in het midden dezer eeuw — in een boek, getiteld „*Aus meinen Leben.*"

De aartsbisschop van Upsala deed eene reis door Duitschland en hem viel de eer te beurt door Z. M. Friedrich Wilhelm IV aan tafel genoodigd te worden. Weldra kwam het gesprek op het bijgeloof, dat nog altijd in Lapland heerschte. Hij deelde o. a. mede, eene reis door die streken gemaakt te hebben in gezelschap van een hoog beambte en een geneesheer, om dit bijgeloof te onderzoeken en uit te roeien.

Door gebrek aan middelen was de reis voor onderling verkeer zeer moeielijk. Het doel hielden ze zorgvuldig geheim, en daardoor gelukte het hun, gastvrij ontvangen te worden door een rijk man, Peter Lardal geheeten, die daar als een toovenaar bekend stond. Tot aller verwondering was in het huis niets te zien, dat aanleiding tot dergelijke praatjes kon geven. Met de gulle gastvrijheid der Lappen eigen, werden zij door den blijkbaar openhartigen en welvarenden bewoner alleraangenaamst ontvangen; de mooie kamer werd voor hen in gereedheid gebracht en alles, wat keuken en kelder aanbood, stond hun ten dienste. Het was zonderling,

doch niemand in huis dacht er over, er een geheim van te maken, dat de gastheer een toovenaar heette. Na een paar dagen vroeg de aartsbisschop hem bij het ontbijt, of hij het niet onaangenaam vond, daarvoor te worden aangezien. Een glimlach verscheen op zijn gelaat. „Waartoe dient het, hoogwaardige heer aartsbisschop," zoo sprak hij, „dat gij mij het doel van die vraag wilt verbergen. Gij zijt met deze heeren immers alleen hier, om de waarheid van die bewering na te gaan en mij ter verantwoording te roepen."

„Nu ja," antwoordde deze met klem, „als ge het dan reeds weet, ja, wij zijn hier, om dit bijgeloof den kop in te drukken en aan dien onzin een einde te maken."

„Gaat uwen gang maar, als ge wilt en kunt, maar onzin, mijn lieve mijnheer, onzin is het niet."

„Wat wilt ge daarmede zeggen?"

„Ik zal u een bewijs geven. Mijn ziel zal voor uwe oogen het lichaam verlaten en naar eene door u vooraf te bepalen plaats gaan. Na den terugkeer zal ik u bewijzen leveren, dat ik werkelijk op de door u bepaalde plaats geweest ben. Wilt ge werkelijk die overtuiging hebben?"

Allerlei gewaarwordingen bestormden den aartsbisschop. Vrees voor het bewustzijn, om de hand te leenen in een dergelijk spel met het allerheiligste, de wensch, om het bedrog op het spoor te komen en te ontmaskeren en nieuwsgierigheid, om te ontdekken, hoe die eenvoudige man woord zou houden, voerden een heftige strijd in zijn binnenste. Na eenige overpeinzingen verzocht hij Lardal, om naar zijne woning te gaan en bewijzen van zijn bezoek mede te brengen; 's bisschops reisgenooten waren zeer ingenomen met dit besluit: ook zij brandden van nieuwsgierigheid.

„Zeer goed, heeren!" zeide Lardal, „gun mij een kwartier, om alles in orde te brengen." Nauwelijks was dit om, of de gastheer kwam terug, een pan met gedroogde kruiden in de handen houdende. „Heeren," zeide hij, „ik zal deze kruiden aansteken en den damp er van inademen en zal dan schijndood neervallen, maar wees voorzichtig, dat ge geene pogin-

gen aanwendt, om mij in het leven terug te roepen, ge moogt mij zelfs niet aanraken, want het gevolg daarvan zou zeker de dood zijn. Binnen weinige minuten verlaat mijn geest het lichaam, en alle teekenen van den dood zullen zich vertoonen; over een uur keert het leven in mijn lichaam terug, en dan breng ik u bericht uit uwe woning."

„Om Godswil," riep de dokter ontzet uit, die man schijnt zich vergiftigd te hebben, hij sterft inderdaad, wanneer hij niet spoedig geholpen wordt."

Met geweld moest de aartsbisschop hem terughouden van het plan, om zich op den bewustelooze te storten, teneinde hulp te bieden.

„Hebt ge vergeten, dat de ongelukkige ons bezwoer, zijn lichaam in dezen toestand niet aan te raken, daar dit hem zou dooden? Wij hebben onze toestemming tot dezen proef gegeven en moeten nu de gevolgen maar afwachten."

Na een uur wachtens, dat in ademlooze spanning was doorgebracht en wel eindeloos scheen, kwam langzaam maar duidelijk het leven wederom terug, de wangen werden rood, de borst ging hijgend op en neer, en eindelijk werd de ademhaling weder kalm. Nu richtte hij zich op en zeide tot den aartsbisschop: „Uwe vrouw is op dit oogenblik in de keuken."

„Nu ja, hernam de arts lachende, gij zult wel weten, dat alle vrouwen bij ons om dezen tijd in de keuken zijn."

„Zonder die ongeloovige uiting eenig antwoord waardig te keuren, beschreef Lardal zeer nauwkeurig de woning en de keuken van den aartsbisschop, hoewel geen van hen kon veronderstellen, dat de man daar ooit geweest zou zijn en hij besloot zijn bericht met de volgende woorden: „Ten bewijze, dat ik werkelijk de reis gemaakt heb, nam ik den trouwring uwer vrouw, die zij bij het bereiden der spijzen van den vinger deed en stopte die in de kolenmand."

Oogenblikkelijk schreef de aartsbisschop naar huis en verzocht zijne vrouw, hem zoo nauwkeurig mogelijk te berichten, wat zij op dien dag te elf uur precies gedaan had, zooveel mogelijk moest zij trachten zich dit te herinneren en

het nauwkeurig opgeven. Veertien dagen later kreeg hij antwoord hetwelk inhield, dat zij toen bezig was, eene meelspijs gereed te maken. Zij herinnerde zich dien dag juist zoo goed, omdat zij toen haren trouwring verloren had. Vermoedelijk was die gestolen door een man, die in de kleeding van een Laplander bij haar in de keuken was gekomen, maar onmiddellijk weder was verdwenen, toen zij hem vroeg, wat hij wilde.

De trouwring werd later in de kolenmand teruggevonden.

Ook in het Katholieke tijdschrift *Le Monde* schreef M. O. Havard een stuk „Les sorciers, fin de siècle", waarin ons het volgende wordt medegedeeld.

„Op zekeren dag zat ik naast een marine-officier, die slechts weinig belang stelde in de tooverkunsten van een necromant, en ik vroeg hem, wat hij er toch wel van dacht."

„Bah!" antwoordde hij op minachtenden toon, „ik heb veel sterker toeren gezien. De dooden oproepen en laten spreken, hoe onbeduidend; de tegenwoordige goochelaars zijn zoo handig, dat men altijd moet twijfelen aan de echtheid der verschijnselen, die zij te voorschijn roepen."

„Zoudt ge dan willen," hernam ik lachende, „dat onze magiers de levenden gingen oproepen?"

„Zeker," antwoordde hij met den meesten ernst: „in dat geval kan men ten minste het proefondervindelijk bewijs krijgen: met de dooden is dit onmogelijk."

Nadat het gesprek allengs levendiger was geworden zeide de officier ten slotte tot mij, dat hij onlangs bij een vriend zoo sterk mogelijk zijn twijfel had uitgedrukt omtrent de echtheid der krachten van de tegenwoordige magiers en hen zelfs had uitgedaagd, hem te overtuigen. Hierop namen we afscheid, doch toen ik mij wilde verwijderen, werd ik door een vreemdeling aangesproken, die tot mij zeide: „Zooeven heb ik uwe opmerkingen gehoord; wilt ge mij vergunnen u door een proef te overtuigen? Ge behoeft niets anders te doen, dan u gedurende drie of vier uren geheel aan mijne leiding over te geven." „Ik ben geheel tot uwe dienst,"

hernam ik beslist. Onmiddellijk wenkte de onbekende zijnen koetsier en wij reden samen weg.

„Het was Zomer en de klok wees ongeveer vijf uur in den namiddag; ik zeg dit, om u te toonen, dat deze magier zelfs niet de hulp behoefde van het nachtelijk duister. De gordijntjes van de landauer waren neergelaten en ik kon dus niet nagaan, welken weg wij volgden, doch wel bemerkte ik, dat wij langs omwegen op onze bestemming afgingen. Twee uren hadden we gereden, toen het rijtuig stil hield; het portier werd geopend en wij bevonden ons in een open veld voor het traliehek van een kasteel. Mijn geleider volgende kwamen we in een karig gemeubileerd vertrek. De schemering begon in te vallen, zoodat de kamer somber verlicht was.

„De thaumaturg (wonderdoener) schoof een stoel tegenover een canapé en verzocht mij zoo sterk mogelijk te denken aan de persoon, die ik wenschte te zien. Hierop ging hij naar een andere kamer, om mij in mijne overpeinzingen niet te storen.

„Op mijne laatste reis naar Londen was ik ontvangen in de salon der hertogin van N. Ik was er zeker van, dat deze edele dame op dat oogenblik niet in Parijs en zelfs niet in Frankrijk was en koos haar daarom tot voorwerp der proefneming. Gedurende vijf en veertig minuten trok geen enkel verschijnsel mijne aandacht, maar toen ik nagenoeg een uur gezeten had, bemerkte ik een soort blauwe damp boven de canapé. Eerst bijna onmerkbaar, werd zij hoe langer hoe dichter, en eindelijk zag ik eene vrouw, van hoogen rang, zeer deftig gekleed. Om het gelaat beter te kunnen onderscheiden naderde ik en nu bleef mij geen twijfel meer over: de hertogin van N. lag tegenover mij te slapen. Eerst dacht ik er over, haar te wekken, maar ik durfde het niet te wagen. Toch wilde ik een tastbaar bewijs van de echtheid dezer fantastische verschijning. Mevrouw N. droeg aan haren linker ringvinger een turkoois van groote waarde en dezen ring nam ik van den vinger en stak dien in den zak. Enkele minuten daarna verdween de verschijning en de magier kwam weder bij mij.

„Drie weken later kwam de hertogin te Parijs, om naar Biarritz te gaan en ik haaste mij, mijne opwachting bij haar te maken. In den loop van het gesprek vroeg ik haar, of er in de laatste weken niets bijzonders was voorgevallen, dat eenigen indruk op haar gemaakt had. „Niets anders, dan dat ik op zekeren avond op mijn *five o' clock* vele bezoekers had, toen ik plotseling door een zoo hevigen slaap werd overvallen, dat ik naar een ander vertrek moest, om te rusten. Twintig minuten daarna werd ik weder wakker; mijne slaperigheid was weg, maar groot was mijne verwondering, toen ik zag, dat ik mijnen ring miste. Mijne dienaren doorzochten de kamer in alle hoeken. maar de turkoois werd niet teruggevonden."

„Mag ik hem u dan teruggeven, Mevrouw", hernam ik, terwijl ik aan de hertogin het edelgesteente ter hand stelde, dat zij meende verloren te hebben.

. . . .

„Ziedaar mijne geschiedenis. Wat dunkt u er van?"

Hoe moeten we ons nu dit naar buiten treden van het astrale lichaam voorstellen? Het best zal het zijn, om wederom tot het rijtuig terug te keeren, doch nu te veronderstellen, dat het paard van het rijtuig is losgemaakt en alleen nog door de teugels, die de koetsier naar willekeur verlengen kan, met hem verbonden is.

We kunnen ons echter de verhouding tusschen rijtuig, paard en koetsier nog anders denken. Stellen we ons voor, dat de koetsier inslaapt en de teugels loslaat. Nu loopt het paard zonder leidsman, maar onmiddellijk schieten personen toe, om zich van dat dier meester te maken en het rijtuig te besturen. Men veronderstelt, dat dit gebeurt tijdens den mediummieken slaap of trance.

De overeenkomst met den magnetischen slaap is hier zeer sterk, doch nu zijn het geen magnetiseurs in een stoffelijk lichaam, die zich van het astrale lichaam meester maken, maar personen, die dit lichaam hebben afgelegd, dus geesten.

Is deze theorie juist, dan is het niet zonder gevaar, gebruik te maken van onze mediummieke gaven en ons astrale lichaam gedurende eenigen tijd aan die onbekende magnetiseurs over te laten. Is het eenmaal door een anderen geest dan de onze bestuurd geweest, dan is het zeer moeielijk den invloed van dien geest weder weg te nemen. We weten het uit de verhalen der hypnotiseurs, dat zij sujetten, die zij eenmaal onder hunnen invloed hebben gebracht, in den regel gemakkelijk weder in dien toestand brengen. En wanneer de mensch werkelijk na den dood in een voor ons onzichtbaar lichaam voortleeft, en zich in de nabijheid der aarde kan bevinden, dan is ook theoretisch hier niets tegen te zeggen. Het gevaar voor de mediums, om zich in trance te begeven, of ook zelfs maar een gedeelte van hun astrale lichaam over te geven aan die onbekende wezens, komt dan duidelijk aan 't licht. Hadden wij de overtuiging, dat alleen goede, reine, edele geesten daarvan gebruik zouden maken, dan was daaraan geen gevaar verbonden, doch die zekerheid hebben de meeste personen bij het vormen van spiritische kringen niet.

Toch kunnen wij in dit opzicht — althans wanneer die theorie waar is — wel eenige voorzorgsmaatregelen nemen. Men beweert, dat slechte geesten de duisternis, goede het licht zoeken; daarom houde men geene seances in het donker, althans niet, voordat de mediums zoodanig ontwikkeld zijn, dat een goed magnetiseur hen volkomen onder zijnen invloed kan brengen, en men zorge er vooral voor, dat deze er steeds bij tegenwoordig is.

Bekend is het spreekwoord: „soort zoekt soort" en er zijn verschillende redenen, om aan te nemen, dat dit in de geestenwereld nog meer van kracht is, dan op aarde. Wanneer dus tijdens de seances de denkbeelden der mediums en van de andere aanzittende personen zoo rein mogelijk zijn, en dat allen over 't algemeen een zedelijk leven leiden, dan bestaat er geen gevaar, dat minder goede geesten zich van het medium zullen meester maken. Doch het is voor ons niet gemakkelijk

daarvan de overtuiging te krijgen, want een leven volgens de voorschriften der Wet en wellevendheid is daarom nog geen goed leven. En daar wij ons zelf nog niet eens kunnen beoordeelen, hoe zouden wij het dan de andere leden van het spiritische kringetje kunnen doen? Wij kennen immers de beweegredenen hunner daden volstrekt niet.

Een derde zaak is, dat de zoogenaamde physische manifestaties — tafelbeweging, direct appost enz. — gewoonlijk door lagere geesten worden verricht; hoogere bezitten niet genoeg aardsch fluïde, zij kunnen het in den regel niet en als zij het kunnen, dan hebben ze geen lust in het verrichten van dergelijke kunsten.

Ik heb hier bij het bespreken der mediummiteit geheel de spiritische theorie omtrent de verschijnselen gevolgd. Om ook de andere theoriën te bespreken, zou ons te ver voeren.

Ook nog kunnen wij ons voorstellen, om maar op de vergelijking van het rijtuig terug te komen, dat de koetsier inslaapt, en de teugels loslaat, terwijl tegelijkertijd de verbinding tusschen het paard en het rijtuig heel los wordt. In een dergelijken toestand moeten we ons mediums denken, wanneer er materialisaties plaats grijpen. Hier is een krachtig magnetiseur zeker nog noodiger, dan bij de vorige proeven.

Ten slotte kunnen we ons denken, dat de koetsier op het paard springt en er mede wegrijdt, nadat hij het dier geheel van het rijtuig heeft losgemaakt. Dit geschiedt bij het sterven. Dan verlaat de geest met het astrale lichaam het stoffelijk omhulsel.

Om nu alles nog eens te recapituleeren, kunnen wij in onze vergelijking, de volgende toestanden vinden:

1e. De koetsier bestuurt het voor het rijtuig gespannen paard. De geest bestuurt het met het stoflichaam verbonden astrale lichaam.

2e. De paarden gaan op hol. Het astrale lichaam gehoorzaamt niet langer aan den geest.

3e. De koetsier zit met gebonden handen; een ander persoon bestuurt het paard. Magnetische slaap.

4e. Het paard is alleen door de teugels met den koetsier en het rijtuig verbonden. De koetsier kan de teugels naar willekeur verlengen. Uittreding van het astrale lichaam onder den invloed van onzen eigen geest.

5e. De koetsier valt in slaap. Voorbijgangers maken zich van de teugels meester. Mediummieke slaap of trance.

6e. De koetsier slaapt. De verbinding tusschen paard en en rijtuig is zeer los. Materialisatie.

7e. De koetsier springt op het paard en verbreekt de strengen, die het met het rijtuig verbinden. De dood.

Wij hebben nu de verschillende verhoudingen nagegaan, waarin de geest, het astrale lichaam en het stoflichaam ten opzichte van elkaar kunnen geplaatst zijn; doch waar bevindt zich nu dit astrale lichaam?

De kabbala of esotérische overlevering van den Godsdienst van Mozes, noemt:

Het stoflichaam . . . . . . *Nephesch.*
Het Astrale lichaam . . . *Ruach.*
De geest . . . . *Neschama.*

Volgens haar bevindt zich het astrale lichaam zoowel in, als buiten het stoflichaam, het vervult den mensch geheel en al en dringt door tot in de fijnste deelen, maar vormt bovendien een soort fluïdische uitstraling, eene *aura*, die het geheele lichaam omhult, en vooral sterk is aan het hoofd en de handen; zij is daar zelfs onder sommige omstandigheden zichtbaar, en vormt een aureool — een natuurlijk verschijnsel, waarvan de natuurlijke verklaring niet bevredigd — zooals men afbeeldt om de hoofden der heiligen. In den slaap en tijdens eene flauwte verlaat dit astrale lichaam het stoflichaam, maar blijft er door een fluïdischen band mede verbonden. Wordt die band verbroken, dan sterft de mensch.

Onwetendheid is de voornaamste bron der ontkenning:

het bestaan der *aura* is echter aangetoond, en haren naam is zelfs bekend in de wetenschappelijke wereld: men noemt *hysterische aura* de gewaarwording van eene vapeur (opstijging of flauwte), die van de hartkuil opstijgt naar de keel en het hoofd van de lijders aan hysterie of epilepsie, en die niets anders is, dan eene verplaatsing van het astrale lichaam, althans dit beweert Jules Lermina in *Magie Pratique*. Er zijn echter ook personen, die beweren, dat dergelijke toevallen evenals sommige vormen van krankzinnigheid moeten worden toegeschreven aan den invloed van booze of ongelukkige geesten op ons astrale lichaam. Ik vermeld beide theoriën, het aan den lezer overlatende, ze al of niet voor waar te houden.

Het is deze aura, waarvan zich ook volgens Lermina de elementaire geesten bedienen, om de spiritische verschijnselen of manifestaties te doen ontstaan. In de Kabbala draagt zij de naam van *aour;* is zij in actieven toestand dan heet ze *od*, in passieven noemt men haar *ob*. De verschillende verschijnselen, die Reichenbach beschrijft in zijne *Odisch Magnetische briefe*, zijn dus slechts een gevolg van de werking onzer aura.

Het astrale lichaam kan in sommige gevallen het stoflichaam verlaten, wij zagen daarvan reeds voorbeelden. Ook komt het voor, dat we het bij mediums buiten het stoflichaam zien verschijnen; dit noemt men dubbelganger van den mensch. Bij stervenden wordt dit verschijnsel meermalen waargenomen, maar daarom moet men nog niet meenen, dat iemand, die zijn dubbelganger ziet, spoedig zal sterven. Dit oude begrip berust op onvoldoende kennis der feiten.

Wij hebben opgemerkt, dat gedurende den slaap het astrale lichaam den mensch verlaat, maar er door een band mede verbonden blijft. Tevens zagen we, dat dit astrale lichaam nooit slaapt, en in die theorie vinden wij eene verklaring voor droomen en zinsbegoochelingen, die volgens de magie niets anders zijn, dan beelden en voorwerpen, die het vrij geworden astrale lichaam ziet, en die verschillende denk-

beelden in onzen geest opwekken. En die beelden kunnen van allerlei aard zijn, omdat het vrij geworden astrale lichaam zich met de snelheid van de gedachte kan verplaatsen. Met deze redeneering blijkt dan ook mogelijk, dat de geest van nog op aarde levende personen zich op spiritische seances manifesteeren kan.

De magnetische invloed, die de eene persoon op den andere heeft, ontstaat door het astrale lichaam en zou dus niet bestaan, wanneer dit niet geheel of gedeeltelijk naar buiten kon treden. Wanneer op eene bijeenkomst de toehoorders aandachtig luisteren naar den spreker, dan naderen de astrale lichamen elkaâr; er bestaat hierdoor nog een tweeden physischen invloed van den spreker, die de werking der woorden versterkt; het is waarschijnlijk die, welke Lytton Bulwer voor den geest zweefde, toen hij in zijn *Mensch der toekomst* iemand in korten tijd en in den slaap een vreemde taal deed leeren.

Bij toorn en schrik vinden we dien invloed eveneens. De volksuitdrukking zegt daarvan, dat iemand, die haat, zijnen tegenstander met de oogen verscheurt, of ook, dat iemands oogen vuur schieten, of dat zijne oogen bliksemen. In deze gevallen werkt steeds het astrale lichaam van den een op den ander.

Soms werkt het astrale lichaam, zonder dat de geest het bestuurt; dit komt voor bij menschen met weinig zelfbeheersching. Een mensch echter, die zich zelven leert kennen en besturen, zal steeds zorg dragen, dat hij meester blijft van zijn astrale lichaam.

Ieder heeft wel eens gehoord, dat een geamputeerde dikwijls nog pijn heeft in het lid, dat weggenomen is, en de verklaring van dit verschijnsel is eenvoudig, als men weet, dat het astrale lichaam van dit lid altijd nog bestaat.

Een paar zeer interessante voorvallen, die daarop betrekking hebben, worden door J. Lermina in Magie Pratique medegedeeld.

Volgens hem schrijft een Amerikaansch chirurg in *Les Montagnes Rocheuses*, 1881:

— „Ik bezocht met eenige vrienden een stoomzagerij. Een onzer gleed uit en zijn voorarm werd gegrepen en verbrijzeld door een cirkelzaag. De amputatie was noodzakelijk. Na afloop der operatie werd de afgesneden arm in een doos met zaagsel gelegd en begraven. Kort daarna, terwijl de stomp goed genas, klaagde mijn vriend over pijn in den geamputeerden arm. Hij voelde, dat zijn hand vol zaagsel was en dat een spijker in zijn vinger was geslagen. De klachten werden aanhoudend heviger en ontroofden hem zelfs den slaap. De personen, die hem omringden, begonnen aan zijn verstand te twijfelen, toen ik op het idée kwam, eens te gaan zien op de plaats, waar het onheil geschied was, en, hoe vreemd het ook moge schijnen, toen ik den arm weder had opgegraven en hem waschte, om hem van het zaagsel te ontdoen, zag ik, dat een spijker uit het deksel der kist doorgedrongen was in den vinger; maar dit is nog niet alles; terwijl ik er mede bezig was, zeide de lijder, die zich op verscheidene mijlen van daar bevond, tot zijne vrienden: „Men trekt de spijker er uit; men giet water op mijn hand; de pijn wordt nu aanmerkelijk minder."

Een soortgelijk avontuur overkwam zekeren Samuel Morgan, beambte aan de naaimachinefabriek van Singer. Geamputeerd ten gevolge eener zware verwonding, klaagde hij over pijn in den schouder en kramp in de weggenomen vingers. Bij onderzoek bleek, dat de stomp begraven was in een te klein kistje, en dat men hierdoor genoodzaakt was geweest, de hand zoo sterk te buigen, dat dit bij een gezonden arm de pijnen zoude veroorzaakt hebben, waarover de gewonde klaagde.

Deze twee gevallen zijn zeer opmerkelijk, en zoo vreemd, dat de meeste medici ze niet zullen gelooven. Toch weten allen, dat geamputeerden dikwijls pijn gevoelen in het weggenomen lid, doch zij schrijven dit toe aan suggestie. Sommigen zeggen ook, dat iedere pijnlijke aandoening in het verloop eener zenuw, steeds wordt gevoeld in de

hersenen, die dan den indruk krijgen, dat het einde der zenuw pijnlijk geprikkeld wordt. Naar omstandigheden, zooals de bovenvermelde wordt gewoonlijk niet gezocht.

J. Lermina beweert echter, dat gangreen in de stomp een gevolg kan zijn van den toestand van het afgezette deel en raadt aan, dit steeds te verbranden. In Amerika moet men dit reeds doen. Daar echter, volgens hem, dit verbranden pijnlijk is voor den lijder, moet men het gewonde lichaamsdeel zoolang in chloroform narcose houden, als het verbranden duurt.

Ik betwijfel voorloopig de waarheid van deze opmerking, maar durf haar niet zonder onderzoek te ontkennen en hoop dus, dat Chirurgen een onderzoek zullen instellen, want mocht het blijken, dat zij, ware het ook slechts in enkele gevallen, waarheid bevat, dan nog zou zij van groot praktisch nut zijn.

De Homoöpathie

en wat er mij toe bracht die geneesmethode te bestudeeren.

Toen ik student was, leerde ik geene andere geneeskunde dan de allopathie, en toen ik mijn studiën voleind had, begon ik dan ook mijne werkkring met moed en zelfvertrouwen, om helaas spoedig te ontdekken, dat mijne geneesmiddelen niet die werking hadden, welke ik er mij van had voorgesteld. Veelal zag ik geene resultaten, terwijl de aanhoudende verandering in de door onze leermeesters aangeraden geneesmiddelen, gepaard met de resultaten mijner collega's, mij de overtuiging gaven, dat die geneesmethode zeer veel te wenschen overliet.

Dit deed mij voortdurend zoeken naar eene andere en betere geneesmethode en onderzocht er verschillende, zooals de Priesnietsche omslagen en Scroff's zoogenaamde Natuurge-

neeskunde, maar zij voldeden mij niet, en telkens keerde ik tot de allopathie terug, het noodlot vervloekende, dat er mij toe gebracht had, een doctor te worden.

Zes of zeven jaar geleden kreeg ik een innerlijken aandrang, te onderzoeken, of de mensch al dan niet eenen onsterfelijken geest had. Als kind had ik eene goede opvoeding gehad; men had mij geleerd God te eeren boven alles, mijne naasten lief te hebben, als mij zelven en op Jezus te vertrouwen, als mijnen Heiland en Verlosser. Doch gedurende mijne studiejaren verdween al mijne godsdienst. Naar mij nu blijkt, was dit een gevolg van het onvolkomen begrip, dat de hedendaagsche geleerden van de natuur en den mensch hebben. Zij leerden niet zoeken naar den innigen band tusschen de zinnelijk-waarneembare en de zinnelijk-niet-waarneembare wereld, tusschen de *phenomonena* of verschijnselen en de *noumena* of dingen, die slechts in onze gedachten bestaan.

Mijne metaphysische studiën brachten mij in den beginne niet verder, doch na ongeveer een half jaar maakte ik kennis met geschriften van Roorda van Eysinga of van het medium Rose. Ik vond daarin eene theorie, die, naar men beweerde, afkomstig was van de geesten, en die theorie was oorzaak, dat ik het verband begon in te zien tusschen de physica en de metaphysica. Eerst was ik van meening, dat deze theorie afkomstig was van de geesten, die op seances bij ons komen en weldra gelukte het mij, spiritische seances bij te wonen. Later, toen ik het occultisme leerde kennen, zag ik in, dat die theorie duizenden jaren geleden reeds beter uitgewerkt bekend was, dan zij in de werken van het medium Rose aan ons wordt medegedeeld.

Op de eerste spiritische seance, welke ik bijwoonde, werd mij gezegd, dat ik magnetiseur was en door de magnetische behandeling veel patienten kon genezen, die ik als allopaath voor ongeneesbaar hield. Nu begon ik het magnetisme te bestudeeren, eerst uit de werken van moderne hypnotiseurs, daarna uit de boeken van vroegere. En waarlijk, toen ik het magnetisme uit ging oefenen, bleek

mij, dat de geesten waarheid hadden gesproken: ik genas inderdaad vele patienten, die ik vroeger voor ongeneesbaar gehouden had. Ten slotte besloot ik den militairen dienst te verlaten en mij geheel aan de magnetische praktijk te wijden. In dezen werkkring werd ik geholpen door eene dame, van wie ik wist, dat zij eene zeer groote magnetische kracht bezat. Wij ondervonden helaas! vele moeielijkheden, die mij de voor deze behandeling onontbeerlijke kalmte en tevredenheid ontnamen; mijne magnetische krachten verminderden aanmerkelijk, evenals die mijner assistente, zoodat ik het ten slotte niet langer vol kon houden, daar mijn werk niet meer de verlangde resultaten opleverden. Eindelijk besloot ik naar Amerika te gaan, in de hoop, dat door die reis mijne krachten terug zouden keeren en besloot, om wanneer dit niet gelukken wilde, te trachten op andere wijze den kost te verdienen.

Te Oakland, eene plaats in Californië nabij San Francisco, vond ik zeer vele allopatische, maar ook vele homoöpatische en eclectische geneesheeren. Weldra hoorde ik van verschillende zijden met veel meer lof spreken over de homoöpatische, dan over de allopatische behandeling. Van de homoöpathie wist ik slechts, dat zij was uitgevonden door zekeren Dr. Hahnemann, iemand, die steeds beschreven wordt als een zeer scherpzinnig en verstandig man en die na langdurige studien gevonden had, dat men ziekten het best genezen kan door middelen, die verschijnselen opwekken, welke eene groote overeenkomst hebben met die der ziekte (similia similibus curantur) en dat zij de geneesmiddelen steeds in uiterst kleine hoeveelheden toedienen.

Ik besloot nu deze geneeskunde te onderzoeken en weldra bemerkte ik, dat het laatste niet altijd het geval is, en dag in sommige gevallen ook met die kleine gaven goede resultaten verkregen worden.

Van de waarheid der eerste stelling, en dit is het hoofdpunt der hoömopathie, had ik reeds als allopaath in vele gevallen bewijzen gezien. Zoo was ik reeds sedert lang

gewoon bij diarrhoea in de meeste gevallen purgeermiddelen voor te schrijven; zure oprispingen genas ik bijna altijd door minerale zuren in kleine hoeveelheden; ter voorkoming van pokken, entte ik de personen in; braakneiging tengevolge eener bedorven maag werden door een braakmiddel het snelst genezen; lijders met ontsteking der luchtwegen gaf ik liefst middelen, die de slijmafscheiding bevorderden; bij oppervlakkige ontstekingen, plaatselijk prikkelende middelen, bij syphilis, kwikzilver, enz. De hoofdstelling van Hahnemann had ik dus in vele gevallen bewaarheid gevonden en dit is ook niet te verwonderen, want vele of alle ziekteverschijnselen ontstaan door de pogingen, welke de natuur aanwendt, om de ziekte te verdrijven. Doch de Nederlandsche wetten, die den arts verbieden, zelf de noodige geneesmiddelen gereed te maken, het weinige vertrouwen, dat ik stelde in de apothekers, waarvan ik vermoed, dat slechts weinige zich de moeite zullen geven, een geneesmiddel, waarvan zij niet de minste werking verwachten met de noodige zorg gereed te maken, en de schijnbare dwaasheid van die kleine gaven weerhield mij deze geneeswijze te onderzoeken. Toen mij echter bekend werd, dat de hoeveelheid niet altijd zoo klein is, dat er zelfs voorbeelden bestaan, dat patienten ook door verkeerd gebruikte homoöpatische middelen vergiftigd zijn, al is dit aantal dan ook gelukkig zeer gering, (ik heb slechts van één geval gehoord en toen had de patient de voorschriften van den geneesheer niet behoorlijk opgevolgd) besloot ik ook die geneeskunde te bestudeeren, en nu ontdekte ik reeds spoedig, dat de homoöpathen hunne patienten zeer nauwkeurig onderzoeken. Zoo vond ik b.v. in een homoöpathisch werk, dat er een zeer groot onderscheid bestaat, tusschen *chlorosis* of bleekzucht en *anaemie* of bloedsgebrek, twee ziekten, die door de allopathen gewoonlijk verward en in de meeste allopatische boeken als varieteiten van dezelfde ziekten beschreven worden. Dit verklaart mij dan ook, waarom reeds Aristoteles bloedsontlastingen als geneesmiddel tegen chlorosis kon voorschrijven, terwijl geen enkel modern allopaath er over zal denken, dit aan te wenden.

Ik wil u thans geene beschrijving van de homoöpathie in zijn geheelen omvang geven, maar ik wil u slechts zooveel mededeelen, als noodig is, om u een oppervlakkig begrip er van te geven. We zullen beginnen met u het een en ander van Dr. Hahnemann's leven te zeggen, doch vooraf moeten we nog opmerken, dat, terwijl vele allopathen materialisten zijn, bijna alle homoöpathen aan God en een voortleven na den dood gelooven en dat de meesten hunner de hoogst gunstige werking van het magnetisme erkennen.

I. Hahnemann's leven.

Christian Friedrich Samuel Hahnemann, geboren den 10 April 1755 te Meissen, was de zoon van een zeer bereisd porceleinschilder. Reeds in zijne jeugd toonde hij een scherpzinnige en leergierige knaap te zijn. Aanvankelijk studeerde hij te Leipzig, waar hij door het vertalen van boeken met moeite in zijn onderhoud voorzag. Van daar ging hij naar Weenen, doch wegens geldgebrek was hij na drie kwartalen genoodzaakt het onderwijs van den beroemden Quarin prijs te geven, en huisarts te worden bij den Vrijheer von Bruckenthal. Den 20 Augustus 1779 promoveerde hij en verdedigde eene dissertatie over kramppijnen.

Van dien tijd af reisde hij overal rond, eerst naar Hettstedt in den Hartz, daarna in Dessau, in Gommern, waar hij huwde met de dochter van den apotheker Küchler uit Dessau, in Dresden en in 1789 kwam hij te Leipzig. De geneeskunde begon hem eindelijk te walgen, omdat hij inzag, dat de uitwerking der geneesmiddelen op de zieken in den regel niet zoo gunstig was, om het doctersambt zonder gewetenswroeging uit te kunnen oefenen. Met moeite voorzag hij nu in zijn onderhoud door zich bezig te houden met pharmacie, chemie en vertalen. In 1790 besloot hij de werking der china op zich zelven te onderzoeken, en kreeg daardoor tusschenpoozende koorts. Dit herinnerde hem voorbeelden, uit een oud boek, van ziekten, die ontstaan waren

door geneesmiddelen, welke men gebruikte, juist om die ziekten te genezen. Hippocrates, Basil, Valentinus en de tegenwoordig, door vele, zoo verachte geleerde Paracelsus een der grootste geleerden, die ooit op aarde geleefd hebben, merkten dit feit reeds op.

Hierin ligt nu de ontdekking van de basis zijner geheele geneeskunde, die uitgedrukt wordt in de drie woorden „*Similia similibus curantur.*" — Gelijk wordt door gelijk genezen. — Men moet hieruit nu niet lezen, dat eene ziekte genezen wordt door het middel, dat haar te voorschijn riep, want dan zou men b. v. loodvergiftiging door loodsuiker kunnen genezen, en dat is natuurlijk niet het geval, maar wel geven de homoöpathen loodsuiker, en dikwijls met goed gevolg, tegen koliek, stoelverstopping, verlammingen, maag- en ruggemergsontsteking, braking en krampen, omdat al deze verschijnselen door loodvergiftiging ontstaan kunnen.

Maar Hahnemann leefde niet in een tijd, waarin men gewoon was, nieuwe ontdekkingen bekend te maken, voordat men ze zelf behoorlijk onderzocht had, en dus onderzocht hij die theorie gedurende zes jaren, voordat hij haar publiek maakte. Eerst in 1796 trad hij in Hufelands Journal daarmede openlijk voor den dag. Het stuk was bescheiden, maar met volle overtuiging geschreven. Zeer koel werd het opgenomen, en schier niemand dacht er aan, de nieuwe geneesmethode te onderzoeken. Hahnemann zelf begreep, dat hij, zonder zijn geweten te bezwaren, de geneeskunde wederom kon uitoefenen. In 1792 verwekte hij in Thuringen algemeene verwondering door het genezen van een krankzinnige, Klokkenbring genaamd. In 1795 beproefde hij voor het eerst de werking der Belledonna als genees- en voorbehoedmiddel tegen roodvonk. Doch nu begon de vervolging, die iedereen ondervinden moet, wanneer hij zich voor de menschheid opoffert. Hier en daar beschouwde men zelfs Belladonna als een universeel geneesmiddel, zonder te denken aan de grondstelling van Hahnemann's methode. Doctoren en apothekers verbonden zich tegen hem en de laatsten waren het meest verbitterd, omdat

Hahnemann eenvoudige geneesmiddelen voorschreef en terecht verlangde, dat de geneesheeren ze zelf gereed zouden maken. Van daar vermoedelijk zijn rusteloos heen en weer trekken, naar Altona, Eilenberg, Machern, Wittenberg en Dessau. In 1805 verscheen in het Latijn de eerste uitgave van zijne onderzoekingen omtrent de werking der geneesmiddelen. Kort daarop zag het licht een werk, getiteld: *„De geneeskunde der ervaring,"* waarin voor het eerst de naam Homoöpathie voorkomt. Die naam werd het vaandel van de aanhangers zijner school, die gesteund en telkens op nieuw gevoed door vervolgingen van verschillenden aard, zeer vele aanhangers kreeg. In Torgau riep Hahnemann door zijne collega's vervolgd en uitgestooten de leeken in de geneeskunde op, om hem te steunen in den strijd, en weldra kwamen deze in grooten getale met allerlei voorbeelden van homoöpatische genezingen; het enthousiasme van het volk redde de nieuwe leer, die naar mijn idée, wel is waar, in krachtdadige werking verre beneden het magnetisme staat, maar meer algemeen kan worden toegepast en dus vermoedelijk bestemd is, om over eenige jaren de allopathie te verdringen, tot eene hoogere beschaving en een minder zelfzuchtig leven het aan velen mogelijk zal maken, genezingen te doen, zooals in dezen tijd slechts door enkelen verricht worden, doch door de groote menigte worden ontkend, omdat zij van het gewone afwijken.

Het hoofdwerk van Hahnemann is het *Organon*, waarin hij de Homoöpathie tot een volledig stelsel heeft opgebouwd. Met een bijna religieusen ijver predikte hij de nieuwe geneesmethode en met de kracht van eenen vernuftigen geest en van een hoogst ontwikkeld verstand bestreed hij de allopathie. Al zijne aanmerkingen waren volkomen waar, maar juist daardoor was de kracht er van ontzettend. Ongelukkig ging hij in excentriciteiten over, die alle profeten hunner eigene school meer of minder medesleuren, en gaf daardoor zijne tegenstanders een wapen in handen, waarmede zij tot nu toe de nieuwe leer met goed gevolg bestreden hebben. Dit wapen is de potens-theorie of de leer van de met de verdunning

stijgende kracht der geneesmiddelen. En toch kwam hij ook tot deze theorie slechts door een scherpzinnig oordeel en eene fijne opmerkingsgave, want zieke organen zijn dikwijls zeer gevoelig voor de werking der geneesmiddelen, de natuur zelf veroorzaakt de verschijnselen, die de ziekte genezen moeten en men kan haar hierin steunen, niet door de verschijnselen te bestrijden, doch door ze met andere middelen dan die, welken haar veroorzaakten, te versterken.

Men mag deze middelen evenwel niet in een te groote hoeveelheid geven, want eene geringe vermeerdering is vaak voldoende, om het werk, dat door de natuur is aangevangen, te voltooien. Versterkt men de verschijnselen te veel, dan werkt men nadeelig in plaats van gunstig. Om deze reden moeten de gaven dikwijls zeer klein zijn, doch het komt mij voor, dat Hahnemann zelf reeds overdreef en dat sommige zijner volgelingen, doch niet allen, dit in nog sterkere mate doen. Velen geven hunne middelen somtijds in allopatische dosis, doch gewoonlijk in de 1e, 2e, 3e of 6e verdunning. Slechts zelden stijgen zij hooger.

Maar niet slechts door het geschreven woord, ook door het succes zijner behandelingswijze verwierf Hahnemann zich aanhangers. Bovendien hield hij telkens lezingen en werd wegens zijne groote geleerdheid en eenvoudigheid overal bewonderd. Daarbij praktiseerde hij met lust en ijver, ondersteund door zijnen zoon, aan wien hij het weldra overliet de aanvallen tegen de homoöpathie te beantwoorden. Vooral tijdens epidemien van typhus en cholera werd zijn naam als prakticus, door zijne schitterende resultaten, beroemd.

In 1811 richtte hij een geneesmiddelen-onderzoekingsgezelschap op en de resultaten daarvan zijn vermeld in zijne geneesmiddelleer, welke uit zes deelen bestaat.

In 1821 ging hij als hofarts van den hertog Friedrich Ferdinand naar Cöthen en ontving daar allerlei lijders met slepende ziekten. In 1829 vierde hij zijn 50jarig doctorjubileum en onder de vele stoffelijke eerbiedsbetuigingen ontving hij ook de fondsen voor de oprichting der Leipziger

homoöpatische kliniek, en tien jaren later bleek het op zijn 60jarig feest opnieuw, hoe groot het aantal zijner vereerders was. Vier jaren daarna, den 2 Juli 1843, stierf de 89jarige grijsaard, die in zijne zelfopofferende levensbaan niet veel aardsch geluk kende maar steeds strijd moest voeren, eerst tegen armoede en miskenning, later tegen afdwalingen zijner jongeren, die bij allen eerbied voor hunnen meester toch niet altijd in alle opzichten met hem mede konden gaan, maar ook een zelfstandig oordeel behielden, waarover hij zich, vermoedelijk wegens zijnen toen reeds hoogen leeftijd ten onrechte kwelde.

Waarin verschilt de Homoöpathie van de Allopathie?

Wij hebben in het vorige hoofdstuk kunnen opmerken, dat niet alleen de geneeskunde, maar ook de scheikunde veel aan den genialen Hahnemann te danken heeft. Voordat hij zijne nieuwe geneesmethode ontdekte, spoorde hij nieuwe geneesmiddelen op, die ten huidigen dage nog in de Allopathie gebruikt worden, ook schreef hij een boekje over arsenicum-vergiftiging en vond een nieuwe methode uit, om wijn te onderzoeken. Dit alles zijn voldoende bewijzen, om hem onder de uitstekendste geleerden te rangschikken.

Volmondig zal men, na deze mededeelingen, met mij erkennen, dat onze Hoogescholen verkeerd handelden, door de Homoöpathie met een verachtelijk stilzwijgen over het hoofd te zien en geen weldenkend mensch zal het toejuichen, dat de professoren er zich met enkele minachtende uitdrukkingen van af maken.

Hahnemann wijzigde niet slechts de geneeskunde, neen,

hij deed meer; hij schiep eene nieuwe geneesmethode. Tijdens zijn leven wijfelde de geneeskunde tusschen eene materialistische en dynamische levensbeschouwing en dogmatische speculatieve theoriën omtrent de oorzaken der ziekten, zonder eenigen redelijken grondslag. Hahnemann erkende de rechten van het geestelijk leven; hij leerde zijne volgelingen altijd nauwkeurig de verschillende ziekteverschijnselen na te gaan, bestreed daardoor de speculatieve geneesmethode, en verving haar door een nauwgezet onderzoek; de eenige basis van elke wetenschap. Daarbij maakte hij steeds een scherp onderscheid tusschen de eigenlijke ziekte en de toevallige verschijnselen, en vormde zich uit die verschijnselen een beeld van de ziekte; hij werd een voorlooper van de tegenwoordige physiologische school door de waarde, die hij hechtte aan den zetel en het uitgangspunt der ziekteverschijnselen.

Waarin bestond de geneeskunde ten tijde van Hahnemann? waarin bestaat zij voor een gedeelte nog heden? (1) Men bouwde op een gedroomd of theoretisch wezen der ziekten eene gedroomde en theoretische werking der geneesmiddelen. Telkens ontstonden er nieuwe theoriën omtrent het wezen en de oorzaken der ziekten, doch zij waren geheel hypothetisch en de geneeskunde zweefde derhalve in de lucht. Men sprak van bloedreinigende, resolveerende (oplossende) ontstekingwerende middelen en gaf voornamelijk afleidende medicijnen of medicamenten, die theoretisch eene aan de ziekteverschijnselen tegenovergestelde werking hebben, zooals verkoelende middelen tegen hitte, alcaliën tegen het zuur enz. Slechts enkele, zoogenaamd specifieke middelen hadden eene zekere werking, die men zich niet verklaren kon. Zij werden em-

(1) De tegenwoordige allopathen weten iets meer van de oorzaken der ziekten of meenen dit althans, doch het zijn nog altijd hypothesen, waarop zij bouwen, en voor zeer vele ziekten, die vroeger op allerlei verschillende wijzen werden behandeld, weten zij thans geene geneesmiddelen, dat erkennen ze zelf, zij geven dan òf onschuldige middelen, die goed noch kwaad doen, òf wel, zij probeeren telkens nieuwe geneesmethoden, omdat de vroeger gebruikte niet aan het doel beantwoordden.

pirische medicamenten genoemd in tegenstelling van de zoogenaamd rationeele, die vooral in den tegenwoordigen tijd, als paddestoelen uit den grond schijnen op te komen en slechts zelden aan het doel beantwoorden.

Ook Hahnemann vond eene theorie uit, maar eene, die men kan beschouwen als gebaseerd op het feit, dat de menschelijke natuur strijd voert tegen de ziekteoorzakenen dat de ziekteverschijnselen vaak niets anders zijn, dan de middelen, welke de natuur aanwendt, om de ziekte te genezen. Zijne leer — gelijk wordt door gelijk genezen — is dus op de natuur gegrondvest.

Maar eene theorie alleen is niet voldoende, men moet ook de middelen hebben, om haar toe te passen en daarom begon Hahnemann op uitgebreide schaal de werking der geneesmiddelen op gezonde menschen te onderzoeken en dit kon hij als zeer fijn opmerker beter, dan de meeste andere geneesheeren, te meer nog; daar hij aanving met een onderzoek naar de physiologische werking der geneesmiddelen.

Dit bracht hem tot eene eenvoudigheid in het maken van voorschriften, die in de laatste jaren ook in de allopathie meer en meer in gebruik is gekomen, doch ten tijde van den grooten man en nog zeer vele jaren na hem, bestonden de geneeskundige voorschriften gewoonlijk uit tal van middelen, terwijl de Homoöpatische altijd slechts één middel kennen, dat steeds wordt aangewend op een manier waarop het de meeste kans heeft, in het bloed te worden opgenomen.

Elk middel heeft zijne eigene specifieke werking, waardoor het onmiddellijk kan inwerken op de zieke organen. Weldra bleek het Hahnemann, dat reeds veel kleinere gaven dan door hem gebruikelijk waren, werkten, en dit bracht hem tot de leer der verdunningen of potenceen, die men algemeen geheel ten onrechte, als de hoofdzaak der Homoöpathie beschouwt. Hij beweerde, dat door het verdunnen, de werking der medicijnen veranderd, verdeeld en verfijnd werd. Hieruit kwam hij tot de theorie, dat de kracht der werking

toenam, naarmate de verdunning sterker werd. Dit kan m.i. niet volkomen waar zijn, maar toch ligt er eene waarheid aan ten grondslag. Zoo worden meermalen bestanddeelen van het menschelijk lichaam voorgeschreven, omdat het lichaam er behoefte aan heeft, b.v. ijzer, zwavel, phosphorus enz.; de eerste dezer genoemde grondstoffen is b.v. een bestanddeel van het bloed, en is dus aangewezen bij bloedledigheid — anaemie — doch wanneer al het ijzer, dat door de Allopathen wordt voorgeschreven in dit opzicht aan het doel beantwoordde, dan zou de hoeveelheid, welke in eenen dag gebruikt wordt, reeds voldoende zijn om de hoogste mate van bloedsgebrek te herstellen. Dit is echter niet het geval: slechts een zeer klein gedeelte daarvan kan door de natuur verwerkt worden en het overige werkt eer nadan voordeelig; en is het dan niet beter die nadeelige overdaad te vermijden?

Het komt mij echter voor, dat die potens-theorie dikwijls geweldig overdreven is, en dat vooral hierdoor de leer van Hahnemann veel minder aanhangers heeft, dan zij verdient, want, terwijl ik geen geloof kan hechten aan de werking der hoogere verdunningen, heb ik toch goede gronden, om aan te nemen, dat de Homoöpathen in den regel gelukkiger zullen zijn in hunne behandeling van zieken dan de Allopathen, vooral ook, daar de meeste hunner de eerste, tweede of derde verdunning gebruiken en zelden hooger stijgen dan tot de zesde.

De grondtrekken der tegenwoordige Allopathie zijn:

1e. Het bestrijden der ziekteverschijnselen door temperatuur verlagende, pijnstillende, verdoovende, het zuur neutraliseerende, stoppende, laxeerende en andere geneesmiddelen.

2e. Het toedienen van specifieke of zoogenaamde empirische middelen, waarvan men bij ondervinding weet, dat zij gunstig werken bij sommige ziekten, zonder dat men zich die werking kan verklaren. Deze middelen worden in den regel bij dezelfde ziekten ook door de Homoöpathen gebruikt, omdat zij bij gezonde personen verschijnselen op-

wekken, die overeenkomen met de ziekteverschijnselen. Voorbeelden daarvan zijn chinine bij tusschenpoozende koorts, kwikzilver bij syphilis enz.

3e. Het maken van afleidingen, door andere organen te prikkelen.

4e. Het geven van bederfwerende middelen. Dit schijnt theoretisch heel mooi, maar is bij inwendige ziekten zelden of nooit behoorlijk uitvoerbaar.

5e. Het toedienen van plaatselijk prikkelende middelen bij oppervlakkige ontstekingen.

De grondstellingen der Homoöpathie zijn:

1e. Similia Similibus curantur (gelijk wordt door gelijk genezen), d.w.z. de ziekten worden genezen door middelen, die bij gezonden dezelfde verschijnselen opwekken.

2e. Deze overeenkomst tusschen geneesmiddel en ziekte moet zoo innig mogelijk zijn. Het is niet voldoende, dat alleen de meest in het oog loopende verschijnselen overeenstemmen, maar het geneesmiddel moet tevens meer speciaal werken op de organen of weefsels, die door de ziekte zijn aangetast. Men moet dus de werking van het geneesmiddel zeer nauwkeurig kennen en zich, meer nog dan bij de beoefening der Allopathie, toeleggen op het stellen eener juiste diagnose.

3e. Het is niet voldoende de werking der geneesmiddelen op gezonden te kennen, men moet ook weten, hoe die is, als het middel aan zieken wordt gegeven.

4e. Ieder geneesmiddel heeft hare specifieke werking, evenals ieder ziektegeval hare specifieke verschijnselen heeft. Vermenging van geneesmiddelen vermindert of verontreinigt die specifieke werking, daarom mag men geen twee middelen te gelijker tijd toedienen. 1)

5e. Bij de keuze van een geneesmiddel lette men: *a.*

---

1) Onder de homoöpathen zijn er eenigen, die somtijds twee geneesmiddelen te gelijk voorschrijven, doch dan laten zij het eene 's avonds, het andere 's morgens gebruiken, en maken daardoor, dat niet te gelijk op het lichaam inwerken.

op de verschijnselen, en men make daarbij steeds een behoorlijk onderscheid tusschen de wezenlijke en de toevallig bijkomende. Het zijn de eerste, die men behandelen moet, ook al vallen zij minder in het oog dan de laatste: *b.* op de weefsels en organen, die aangetast zijn: *c.* op den aard der ziekte (ontsteking, catarrh, kanker, enz.) *d.* op het verloop der ziekte (begin, toppunt, afname enz.) *e.* op de naaste en verwijderde oorzaken (b.v. gemoedsbewegingen, het vatten van koude.) *f.* op den bijzonderen toestand van den lijder (ouderdom, geslacht, temperament, constitutie, levensverhoudingen, diëet enz.) *g.* op de uitwendige invloeden, (epidemiën, de invloed van beweging en rust, het voedsel, geestelijke inspanning enz.) Een zeer nauwkeurig onderzoek van den lijder is dus noodzakelijk.

6e. Het geneesmiddel wordt toegediend in eene hoeveelheid, welke niet slechts afhankelijk is van de werkzaamheid er van, maar ook van den aard der ziekte en de gevoeligheid van den lijder voor dit middel.

In den regel zijn de zieke organen en weefsels veel gevoeliger voor de inwerking van het geneesmiddel, dan de gezonde en hierdoor zijn zeer kleine gaven dikwijls aangewezen; vooral is dit het geval, wanneer organen door eene sleepende ziekte zijn aangetast. Meermalen maakt de verschillende gevoeligheid der lijders en de aard der geneesmiddelen het noodig, om grootere giften voor te schrijven; het is echter niet te ontkennen, dat ook zeer kleine gaven werken kunnen, en dit wordt begrijpelijk, wanneer men denkt aan de oneindige verdunning, waarin kleur- en reukstoffen nog kunnen worden waargenomen (1), aan de duidelijk zichtbare

---

(1) De wijze waarop kleur en reukstoffen op ons gezicht en reukorgaan inwerken verschilt, naarmate zij meer of minder verdund zijn. Stoffen, die bij voldoende verdunning zeer welriekend zijn, kunnen eenen onaangenamen en zelfs onverdragelijken geur verspreiden, wanneer de verdunning minder sterk is. Dit bedenkende, kan men begrijpen, dat sommige geneesmiddelen alleen bij voldoende verdunning eenen weldadigen invloed hebben.

reactie van jodium, opgelost in 450,000 deelen water op zetmeel, aan kwikzilver vergiftiging, door verdamping, aan physische invloeden, aan de inwerking van metalen en magneten, wanneer zij met de huid van enkele lijders in aanraking worden gebracht, aan de gevoeligheid van sommige personen, waardoor zij in staat zijn de plaats aan te wijzen, waar bronnen of edele metalen aanwezig zijn, wanneer zij er zich boven bevinden, aan den invloed van den geur van bouillon of ander voedsel op menschen met een bedorven maag en eindelijk aan de onmeetbaar kleine hoeveelheid stof, aanwezig in een electrische vonk. (2)

7e. Het geneesmiddel wordt zoo dikwijls en met zoodanige tusschenruimten toegediend, als de werkingsduur der gaven, de natuur en de sterkte der ziekte het noodig maken.

8e. Men verandert het voorschrift, wanneer het gevolg van de eerst voorgeschrevene artsenij onvoldoende blijkt te zijn, en ook, wanneer de ziekte zelf veranderd is, hetzij ten gevolge van het geneesmiddel, hetzij door haar verloop.

9e. De vorm, waarin het geneesmiddel wordt toegediend, moet zoodanig zijn, dat het gemakkelijk in het bloed wordt opgenomen en in nauwkeurig af te meten gaven kan verdeeld worden.

10e. Uitwendig kan men zeer goed geneesmiddelen toedienen volgens de homoöpatische grondstellingen, maar dan gebruikt men steeds grootere gaven.

Uit het medegedeelde kan men zich een vrij duidelijk beeld vormen van het verschil tusschen Allopathie en Homoöpathie. Niet altijd is dit verschil even groot: reeds in den aanvang van dit artikel deelde ik een aantal voorbeelden mede, waarin door verschillende allopathen gehandeld wordt volgens het grondbeginsel der homoöpathie — similia similibus curantur. Het aantal ziekten, waarbij dit geschiedt, vermeerdert langzaam doch aanhoudend. Vroeger dacht geen enkel allopaath er aan, diarrhoea door purgeermiddelen te

(2) Zie het Artikel — „Stof is ruimtevullende kracht," 1ste Jaargang.

genezen, sedert men echter weet, dat deze ziekte zeer dikwijls ontstaat door de aanwezigheid van harde faecaalmassa's in de ingewanden worden zij dikwijls toegediend. Toen ik mijnen loopbaan als geneesheer begon, dacht ik er niet over zuren toe te dienen. Ik kwam daartoe, nadat ik in een werk van Nägele over gistingsprocessen gelezen had, dat de zure gisting in melk en meelspijzen zoolang aanhield, tot de hoeveelheid gevormd melkzuur den voortgang dier gisting belette, dat zij echter terstond weder begon, wanneer een gedeelte van het gevormde melkzuur door alcaliën geneutraliseerd werd, en dat andere zuren de melkzuurgisting in sterkere mate dan het melkzuur zelve, tegengingen. Meermalen had ik hiervan uitstekende resultaten.

Ten opzichte van het diëet en de andere hygiënische maatregelen, komen de denkbeelden van beide scholen grootendeels, doch niet geheel, overeen, omdat de homoöpathen van oordeel zijn, dat vele voedings- en vooral genotsmiddelen de werking van sommige geneesmiddelen tegengaan. Het zijn vooral stoffen, die zelve meermalen als geneesmiddel worden aangewend.

Uit het hier medegedeelde kan men zien, hoe groot de dwaling is van hen, die meenen, dat men veel gemakkelijker homoöpaath dan allophaath kan zijn. Het omgekeerde is waar. Men moet, als homoöpaath, niet slechts de verschijnselen behandelen, maar steeds het wezen der ziekte nagaan. Hoe eenvoudig de leer ook schijnt, hare toepassing is zeer moeielijk, wanneer men werkelijk verstandig wil handelen en zijne patienten wil genezen.

Ook heeft de homoöpathie een groot voordeel boven de allopathie, door dat een homoöpaath zijne patienten nooit zal benadeelen door de voorgeschreven geneesmiddelen. Om homoöpaath te zijn, moet men de werking der geneesmiddelen op het gezonde organisme kennen. Dit onderzoek geschiedt in groote gaven, omdat het gezonde lichaam niet zoo sterk op geneesmiddelen reageert, als het zieke. Kent men eenmaal die werking, zoo wendt men in ziekten van dezelfde soort en

organen de middelen aan, die volgens het zooëven genoemde physiologisch onderzoek daarop werken moeten. Daar echter zieke deelen, we zeiden het boven al, veel gevoeliger zijn dan gezonde, heeft men slechts kleine gaven noodig, terwijl grootere gaven de ziekte zouden verergeren, en die kleine gaven werken niet op het gezonde lichaam en kunnen nooit schade veroorzaken.

De Toekomst der Homoöpathie.

De Homoöpathie heeft een verleden. Wij hebben gezien, dat zij ongeveer een eeuw oud is en in die eeuw zijn er geene veranderingen gekomen in hare grondbeginselen, terwijl het aantal geneesheeren, dat deze methode toepast, aanhoudend vermeerdert. In dit opzicht verschilt zij zeer met de Allopathie, die in de laatste eeuw tal van groote veranderingen heeft ondergaan en nog steeds ondergaat, niet slechts door het ontdekken van nieuwe geneesmiddelen (dit doen de Homoöpathen ook) maar door eene volkomen verandering van geneesmethode en het afkeuren der vroeger gevolgden.

Dit verleden van de Homoöpathie, gevoegd bij de omstandigheid, dat alle door Hahnemann aangewende geneesmiddelen nog steeds gebruikt worden, en bij de waarneming, dat in de Allopathie juist die middelen in gebruik blijven, welke door de Homoöpathen bij dezelfde ziekten gebruikt worden en dat men bij de meeste andere ziekten meer en meer er toe begint over te hellen, om de genezing der patienten aan de natuur over te laten, doet ons vermoeden, dat er eene waarheid aan Hahnemans systeem ten gronde ligt.

Is dit zoo, dan heeft ook de Homoöpathie eene toekomst, en ik geloof dit te meer aan te kunnen nemen, omdat de Homoöpathen ook het goede in andere geneesmethoden erkennen, en niet zonder onderzoek verwerpen.

Allopathen en Homoöpathen beiden beproeven de werking der geneesmiddelen op gezonde menschen, doch de laatsten doen het veel meer dan de eersten en hebben bovendien het voordeel, dat zij een vast systeem hebben, volgens hetwelk zij de middelen, wier werking zij bij gezonde personen leerden kennen, op de ziekte kunnen toepassen. De allopathen hebben dit niet. Zij beproeven bovendien vaak geneesmiddelen op het zieke organisme, alleen afgaande op hunne bederfwerende of temperatuur verlagende werking en vinden de werking geheel anders, dan zij verwachten.

Hierom hoop ik door dit geschrift eenige allopathen, die misschien, evenals ik, bijna wanhopend geworden zijn, door het geringe succes, dat zij bij de behandeling van de meeste ziekten van hunne geneesmiddelen gezien hebben, en die niet genoeg magnetische kracht bezitten, om een groot aantal lijders daardoor te genezen, aan te sporen, om evenals ik, de homoöpathie te bestudeeren. Misschien zullen dan ook spoedig de geneeskundige wetten in diervoege gewijzigd worden, dat men aan de Allopathische geneesheeren zal toestaan, zelf hunne geneesmiddelen gereed te maken.

Elementale geesten.

Het onderwerp, dat we nu behandelen zullen, is het meest duistere van de geheele Magie. De bespreking er van is echter ook noodig, omdat wij, willen we weten, wat we zijn, ook dienen te kennen, wat invloed op ons kan uitoefenen. We zullen trachten, u eenigszins bekend te maken

met de magische krachten, zonder daar diep in door te dringen; dit kan en mag trouwens ook niet. Een klein gedeelte slechts der geheimen is ons bekend gemaakt, en we mogen er de ingewijden geen verwijt van maken, dat ze ons zoo onkundig hielden, want indien er eene Magie bestaat — de witte of lichtende Magie genaamd — die den mensch waarheid en geluk aanbrengt, dan bestaat er ook eene andere — de zwarte of duistere Magie — die allerlei onheilen teweeg brengt en welker beoefening de noodlottigste gevolgen na zich sleepen zou.

We zien dit reeds, wanneer wij ons bezig houden met de zoogenaamde Aardsche Magie, dat wil zeggen, met de thans bekende wetenschappen. Een braaf mensch immers kan door de kennis der natuurlijke aardsche elementen aan zijne naasten allerlei voordeelen bezorgen; b. v. ziekten en kwalen genezen, de vooruitgang der industrie bevorderen, verbetering van de sociale en individueele levensomstandigheden aanbrengen enz., maar de mensch kan zich ook van diezelfde wetenschappen bedienen, om allerlei kwaad te veroorzaken.

Moet een scheikundige, die zich overgeeft aan nauwgezetten arbeid, zijn laboratorium open zetten voor den eersten den besten vreemdeling, om diens nieuwsgierigheid te bevredigen? Neen! alvorens hem als leerling aan te nemen, behoort hij althans eerst zijne moraliteit te onderzoeken en het doel leeren kennen, waarom hij de scheikunde wil beoefenen. Het is immers niet zonder gevaar de sleutels van kasten, die allerlei vergiften inhouden, in handen te geven van een onbekende, die de stoffen, welke de geleerde bestemt tot nut der menschheid, zou kunnen aanwenden, om te voldoen aan wraak of aan andere misdadige oogmerken.

Doch gij allen, die het vroeger medegedeelde goed hebt gevolgd, zult tot de overtuiging gekomen zijn, dat er krachten bestaan, die wij alleen maar hebben aangeduid, zonder ze u nog te leeren kennen en dat die krachten, bekend aan meer volmaakter wezens dan wij, staan tot de elementen, waarover de officieele wetenschap beschikt, als

de electriciteit tot den adem van een kind, dat zich vermaakt met het wegblazen van een veertje.

De psychische krachten zijn veel machtiger maar ook veel moeielijker te besturen, dan de physische; zij kunnen zonder de minste moeite weerstanden overwinnen, waarvoor de tegenwoordig bekende werktuigen nog moeten zwichten. Een klein bewijs van deze waarheid ziet men reeds, wanneer men denkt aan het kwaad, dat de magnetiseurs en de hypnotiseurs kunnen teweeg brengen. De vrees der volken is groot, bij de gedachten aan de gevaren, die veroorzaakt kunnen worden niet alleen door charlatans, maar zelfs door geleerden, die zich niet geheel en al laten leiden door ware liefde voor de wetenschap en voor hunne natuurgenooten. Is de suggestie niet reeds bestudeerd als middel om misdaden uit te voeren, en vinden we in de annalen onzer rechtbanken niet processen, waaruit ons ten duidelijkste blijkt, dat sommige misdaden werkelijk het gevolg van suggestie waren?

Ieder, die gebruik maakt van geestelijke krachten, om anderen te benadeelen, is een beoefenaar der zwarte magie en daar de krachten, waarover hij beschikt, niet van physischen aard zijn, zijn zij ook geheel onbekend aan het meerendeel der tegenwoordige menschen en vooral aan vele geleerden, die door hunne opvoeding er toe gebracht werden, steeds zorg te dragen, om toch vooral niet af te dwalen op het gebied van het zoogenaamd bovennatuurlijke.

Spreek eens op de volgende wijze tegen een geneesheer en hij zal er om lachen.

Het kwaad is niet slechts physisch, maar evenzeer en zelfs in nog sterkere mate psychisch. De haat en de toorn zijn evengoed vergiften, als het arsenicum en het blauzuur; zij kunnen zelfs nog sterker werken. Een booswicht benadeelt anderen door de kracht van zijnen slechten verdorven wil; hij vergiftigt door zijne kwaadwilligheid de atmospheer, waarin de persoon leeft, dien hij haat; zijn astrale lichaam is een vergif, dat hij zijnen vijand toezendt. Het beheksen

en betooveren zijn geen uitdrukkingen van een onzinnig bijgeloof.

De heksen, zooals zij worden voorgesteld in de Macbeth, die in hunne brouwketels onreine dieren verpletteren en vergiftige dieren pijnigen, om ze hun speeksel te doen uitspuwen in een aanval van woede, stellen gevaarlijker vergiften samen, dan die, welke afkomstig zijn uit de chemische laberatoria. Het bloed van een dier, dat gestorven is een aanval van machtelooze woede, is een vergif.

Het is heel gemakkelijk, om het plukken van planten onder een galg, tijdens het middernachtelijk uur te beschouwen, als een bijgeloovige dwaasheid, maar het zou vrij wat beter zijn, om ook in dit opzicht onderzoekingen te doen, die de werkelijkheid dezer meeningen bevestigden of de onwaarheid er van aantoonden.

De moderne wetenschap handelt, wanneer zij de overleveringen uit vroegere eeuwen met minachting ontkent geheel strijd met hare beginselen, die leeren, dat men niet moet gelooven op gezag, maar alles moet onderzoeken. De vervolgingen der kerk bewijzen in geen enkel opzicht de onwaarheid van feiten, die, men moge er van zeggen, wat men wil, duizenden malen zijn aangetoond.

De tijd der vooroordeelen is niet voorbij. Geloofde men vroeger te veel op gezag, thans ontkent men te veel op gezag. Alleen de dingen, die proefondervindelijk zijn aangetoond, worden voor waar gehouden. Dit beginsel is goed, maar wordt verkeerd begrepen en brengt daardoor de menschen er toe, om het onderzoek na te laten.

Een geneesheer, bij wien men met dergelijke redeneeringen aan boord komt, zal de schouders ophalen, en behoort men tot een officieel lichaam, dan stelt men zich hierboor bloot aan berispingen van zijne meerderen.

De werken van Paracelsus, van Van Helmont, Basilius Valentinus of Glauber te lezen is voldoende, om in veler oogen voor een grooten dwaas door te gaan en daarom juist zijn onze geleerden steeds zoo onbillijk in hun oordeel.

Doch het is noodig, dat onafhankelijke mannen van alle standen den moed hebben, om de aandacht te trekken op die zoogenaamde paradoxen, die wellicht in zeer korten tijd als waarheden zullen worden erkend.

Het magnetiseeren van het water, dat thans reeds vrij algemeen geschiedt, geeft ons eenig begrip van het oude vraagstuk der talismans.

Het is niet onmogelijk aan de doode stof door geschikte bewerkingen genezende of andere eigenschappen te geven. Men kan ook aan de doode stof verschillende dingen suggereeren, en ze kan die ingevingen naar elders overbrengen, evengoed als de levende stof.

Waarom?

Niets is niets.

Niets komt van niets.

Niets gaat tot niets over.

Geen enkele materiëele of psychische openbaring komt tot stand, tenzij zij werkelijk kracht in zichzelve bevat: bij gevolg, op welk soort van dingen wij dit grondbeginsel ook toepassen, wij zullen altijd vinden, dat alles zijne eigene potentialiteit (latente of verborgen kracht) bezit, en van die inwendige kracht zijn de eigenschappen der dingen de uitdrukking. Er bestaat niets, of het heeft een oorzaak.

De aarde, het water, de lucht en het vuur, om de taal der ouden te spreken, of wel de verschillende toestanden der stof, zooals de moderne school het uitdrukt, bestaan door eene kracht, die in die elementen of toestanden zelve gezocht moet worden, of in de voor hare werkzaamheid bestemde sfeer.

De zuurstof en de waterstof, die zich verbinden onder den invloed eener electrische vonk, om water te vormen, hebben, elk voor zich een actieve kracht, die deze vereeniging veroorzaakt, en wanneer die heeft plaats gegrepen, dan is er eene evolutie, eene ontwikkeling tot stand gebracht, die de bijzondere kracht van het water doet ontstaan, of liever, er een soort lichaam of omhulsel voor vormt. Gelukt

het ons te eeniger tijd de zuurstof te ontleden in eenvoudiger grondstoffen, dan heeft elk van die grondstoffen een potentialiteit (krachtbeginsel) waarvan de in zuurstof aanwezige kracht de resultante is.

In alles is eene dergelijke potentieele (met werkkracht bedeelde) of latente, verborgen kracht geëigend voor den bijzonderen toestand dier stof. En die dikwijls latente (verborgen) potentieele krachten trachten zich met behulp der affiniteit te wijzigen of te volmaken door de evolutie.

De stof gelijkt op een zaadkorrel, die altijd tracht te ontkiemen, naar de mate hare potentialiteit.

Elk stadium van ontwikkeling kenmerkt zich door eigene potentialiteiten. Zoo ontwikkelt in de scheikunde de *statusnascens* (de toestand, waarin de stoffen zich bevinden op het oogenblik, waarop zij vrij worden uit hunne verbindingen) bijzondere eigenschappen: het oogenblik van de metamorphose (verandering in vorm of hoedanigheden), het *intorregnum* (tusschenregeering) tusschen twee potentialiteiten is op zich zelve eene uitdrukking van de kracht, die hare eigene individualiteit en hare bijzondere natuur heeft.

Alles wat bestaat, zoowel in het mineraal als in het planten en dierenrijk heeft dus een werkzaam, levend, voor ontwikkeling vatbaar beginsel, dat er speciaal eigen aan is, een soort *Psyché* (ziel), een levensbeginsel, dat in zekeren zin een wil bezit, die, wel is waar, voor ons nog onbegrijpelijk en duister is, maar die desniettemin wordt voortgedreven door eene innerlijke en onwederstaanbare macht. In elk ding is een wezen van dit ding, ieder woorwerp heeft zijnen elementalen geest.

Sommige occultisten en theosofen nemen aan, dat onze gedachten een soort geesten vormen, die ons bij voortduring omringen. Die geesten zouden dan ontstaan door de vereeniging van onze gedachten met de elementale geesten, en een langeren levensduur hebben, naarmate onze gedachten krachtiger en duidelijker zijn uitgedrukt. Ik kan de waarheid van die stelling evenmin beoordeelen, als de nu volgende begrippen

over de verschillende soorten van elementale geesten, die ik eenvoudig mededeel, om u zooveel mogelijk een algemeen en kort begrip te geven van de geheele leer van het occultisme.

Volgens die theorie, zouden de door onze gedachten gevormde elementale geesten goed of slecht zijn, naarmate zij gevormd werden door reine en edele, of door lage, verdorven denkbeelden. Iemand, die dus een werkelijk deugdzaam leven leidt, en reine onzelfzuchtige gedachten heeft, is ook steeds omringd door een menigte reine onzelfzuchtige elementale geesten, en iemand, die door onedele of baatzuchtige wenschen beheerscht wordt, is steeds omringd door een schaar van baatzuchtige geesten, die in den mensch hunnen vijand zien, omdat hij de elementen, waarin zij leven, tot eigen nut en vermaak wil gebruiken. Hierop berusten dan ook de oude verhalen van aardgeesten, die de booze menschen beletten de door hen bewaarde schatten op te zoeken en ze vrijwillig aan onbaatzuchtige personen afstonden.

Ook zijn er occultisten, die meenen, dat de geesten, die zich op spiritische seances manifesteeren, niets anders zijn, dan de elementale geesten, gevormd door de gedachten van het medium en de mede aanzittende personen; anderen houden ze voor elementaire geesten. Hierover weldra meer.

De kabbale onderscheidt twee soorten van elementale geesten, *Ruchin en Lilith*, mannelijk of vrouwelijk, positief of negatief.

De mythologie kent verschillende soorten; die welke deel uitmaken van de aardsche of minerale krachten, noemt zij Kobolden, Gnomen of Kaboutermannetjes, zij gehoorzamen aan de bevelen van de koningin van Golconda; die, welke men in de lucht in de bosschen en in het plantenrijk vindt, heeten Dryaden, Epimeliaden, Agriaden, Satyrs, Elfen, Sylphiden, Lutinen, Feeën. In het water vindt men Nymphen en Undinen; in het vuur Salamanders.

De eigenschappen en hoedanigheden van deze mythologische wezens op te noemen zou ons te ver voeren. Genoeg

zij het dus mede te deelen, dat ze nu eens als goedaardig worden voorgesteld, dan weder als boosaardig. Nooit leest men echter, dat zij deugdzame personen kwaad deden, en dit komt geheel overeen met de bovenvermelde theorie, omtrent hun ontstaan.

Onder de personen, die het bestaan van die elementaire geesten sterk verdedigd hebben, bekleedt Paracelsus eene voorname plaats. Hij beweert, dat alle elementen een ziel hebben en levend zijn.

De bewoners der elementen worden Saganen genoemd; zij zijn niet ondergeschikt aan den mensch, maar verschillen van hem, doordat zij geen onsterfelijken ziel hebben; zij vormen de natuurkrachten, d. w. z. zij bewerken, wat men gewoonlijk aan de natuur toeschrijft. Men kan ze wezens noemen, maar zij zijn niet van Adam afgestamd; zij eten en drinken de stoffen, die in hunne sfeer tot voedsel en drank dienen; zij kleeden zich; huwen en vermenigvuldigen zich; zij weten alles, wat er om hen heen gebeurt en vertellen het somtijds aan de menschen, die met hen kunnen spreken; zij kunnen tot ons komen en zich in ons gezelschap ophouden; zij kunnen kinderen krijgen bij menschen, maar hunne kinderen behooren hun niet toe....

We moeten het hier gezegde echter niet woordelijk opvatten, maar het beschouwen, als een Alchimistische spreekwijze, waarvan de ware beteekenis gezocht moet worden met behulp van de kennis der Kabbalistische symbolen.

Eenigszins duidelijker is de groote Paracelsus, wanneer hij over het verband spreekt tusschen de planeten en de metalen, ofschoon hij ook in dit opzicht geheel anders oordeelt dan de hedendaagsche geleerden Hij beweert, dat eene mijn meer erts bevat, naarmate zij ouder is, omdat het metaal dan den tijd heeft gehad, om aan te groeien. Dit denkbeeld deelen de hedendaagsche mijnwerkers van alle landen. Volgens Tiffereau — *l'Or et la transmutation des metaux* — zijn bij de mijnwerkers in Mexico, na het onderzoek van een stuk

erts, de uitdrukkingen: „Dit is goed en rijp," „dat is slecht, het zal eerst later goed worden," zeer algemeen.

Verder leert Paracelsus, dat elk metaal zijne planeet heeft (1.) Wanneer de zon haren invloed doet gelden op de oorspronkelijke stof, dan zal deze langzamerhand veranderen in goud, en wanneer het tot volkomenheid is gekomen, dan houdt de astrale werking op, omdat zij overbodig geworden is. Elk metaal heeft, zoolang het nog in de oorspronkelijke stof aanwezig is, zijn eigen Astrum (levenskracht, ontleend aan den invloed van de eene of andere planeet). Deze levenskracht, die we ook astraal fluïde kunnen noemen, ontvangt het goud van de zon, het zilver van de maan, het koper van Venus, het ijzer van Mars, het tin van Jupiter en het kwikzilver van Mercurius. Is het metaal eenmaal geheel ontwikkeld, dan verwijdert het Astrum zich en laat het doode lichaam achter.

Het Astrum is dus de geest of het leven van het metaal en iemand, die zich meester weet te maken van het Astrum der zon, kan andere metalen in goud veranderen, en bezit hij het Astrum der maan, dan is hij in staat zilver te vervaardigen.

Het Astrum is echter niet zoo volkomen geestelijk, als men naar aanleiding van de zooëven gebezigde uitdrukking zou veronderstellen, want Paracelsus beweert, dat het hem gelukt is, die Astra te condenseeren (2).

Laten wij ook niet vergeten, dat de mensch is samengesteld uit elementalen, die, wel is waar, het grofste gedeelte van hem uitmaken, maar desniettemin toch in het lichaam aanwezig zijn, in het bezit van hun eigen potentialiteit. Zij moeten er zich in bevinden, omdat het lichaam is samengesteld uit koolstof, phosphorus en andere minerale stoffen.

---

(1) Wanneer hier gesproken wordt van planeten, dan bedoelen wij de Zon, de Maan, Venus, Mars, Jupiter, Saturnus en Mercurius. De overige sterren zijn te klein of te ver verwijderd, om een merkbaren invloed op de aarde en de zich daar bevindende wezens uit te oefenen.

(2) Dat Paracelsus armoedig leefde, is hiermede niet in strijd. Zie 1e jaargang, „De Steen der Wijzen", pag. 233 e. v.

De elementalen zijn evengoed, als de menschen, vatbaar voor ontwikkeling; zij zijn echter sterfelijk, want zij bezitten niet een hooger beginsel, waardoor het individu in stand blijft en evenals van het stuifmeel der bloemen het grootste gedeelte niet tot ontwikkeling komt, zoo gaat het ook in nog sterkere mate bij de minerale elementalen. Dikwijls gelukt dit eerst, na talloos vele mislukte pogingen.

Wat ik hier zeg, is volkomen in strijd met de leer der hedendaagsche geleerden en vooral met de theorie van Pasteur, zoodat ik vermoedelijk mijne lezers een dienst zal bewijzen, die te bespreken. Daar ons dit echter te veel zou afleiden van ons onderwerp, zal ik dit in een der volgende hoofdstukken doen, en wel, wanneer ik begin de vraag *van waar komen wij*, meer nauwkeurig te behandelen. Nu kan ik slechts in het algemeen het verband aantoonen tusschen elementalen en menschen.

Wanneer de elementalen werkelijk bestemd zijn, om zich te ontwikkelen, dan is het eerste stadium de overgang, van mineraal tot plant. De daartoe door den mineralen elementalen geest aangewende pogingen zijn vaak vruchteloos, en hierdoor ontstaan die halfslachtige wezens, waarvan men niet kan zeggen, of zij planten of mineralen zijn.

Door de evolutie worden somtijds ook de mineralen met de dieren verbonden, maar nooit ontwikkelen zich de elementalen tot Manas (de menschelijke ziel, den geest), omdat de mensch bij zijne hoogere geestelijke ontwikkeling alles van zich afwerpt, wat zuiver stoffelijk is.

Toch spelen zij bij de organisatie van den mensch eene belangrijke rol: men kan zelfs zeggen, dat de mensch, voor zooverre het zijn stoflichaam betreft, onder den invloed van de elementale krachten staat.

De elementalen vormen machten in de natuur, doch beperkte machten. Het zijn in werkelijkheid wezens, maar er is niets menschelijks in. Door middel der planten of in gasvormigen of mineralen toestand dringen zij, tijdens het leven, in den mensch door; er bestaat dus tusschen hen en

den mensch een verband, dat eerst verbroken wordt in een hooger stadium van ontwikkeling.

Steeds gehoorzaamt de elementale geest, bekleed met een stoffelijke zelfstandigheid, aan zekere aantrekkingen, als het ware de vorm zijner begeerten.

Doch mist hij die stof, is hij ontbonden of gesublimeerd, dan blijft hij toch nog bestaan als potentialiteit. als latende (verborgen) arbeidskracht.

De latente krachten hebben echter steeds het streven tot re-mineralisatie, re-vegetalisatie en re-animalisatie, dus tot terugkeer in het delfstoffen- het planten- en het dierenrijk. Zij zweven in de natuur rond, zoekende naar een voorwerp, dat ze in staat stelt te werken.

Het is gemakkelijk aan te nemen, dat van deze krachten, van deze elementale geesten sommige goed, andere slecht, nog andere onzijdig zijn. Het zuur, dat brandt, heeft even goed een eigen elementalen geest, als het onschadelijke water. In alle vergiften, in alle ontplofbare stoffen, in alle ruwe natuurkrachten vinden wij eveneens een elementalen geest.

De kabbale zegt:

„Er bestaat niets ter wereld, zelfs geen grashalmpje, of er is een geest, die er het bestuur over heeft (1)."

Het is de vraag of de elementale geesten invloed kunnen uitoefenen op of ondervinden van den mensch.

De mensch moet een elementalen geest als zijn vijand

---

(1) Grootendeels heb ik dit hoofdstuk bewerkt naar hetgeen ik over dit onderwerp vond in Magie Pratique van Jules Lermina. Het behoort bij een volledige beschrijving van den mensch, omdat het in nauw verband staat met sommige theoriën omtrent zijn ontstaan. Vele der hierin ontwikkelde denkbeelden durf ik voorloopig nog niet tot de mijne te maken, en zoo zou ik deze spreuk dan ook liever opvatten in den zin, dat een enkele geest meerdere grashalmpjes en tegelijkertijd vermoedelijk ook andere dingen bestuurt, dan dat ieder grashalmpje zijn afzonderlijken geest heeft. Toch is dit laatste denkbeeld hier bedoeld. De geheele theorie omtrent de elementale geesten heeft echter voor mij nog te veel duisters, om er een bepaald oordeel over uit te kunnen spreken.

beschouwen, omdat deze een verwoester is. Maar hij moet voorzichtig zijn, want die geest verdedigt zich, en daarom kan hij slechts met de grootste voorzorgen in zijn bijzonder domein binnen dringen. De dingen wreken zich. Zij lijden. De dichter sprak waarheid, toen hij zeide: „*Sunt lacrimae rerum*", wilt ge u een denkbeeld maken van de kracht der elementalen, bedenk dan, dat de bliksem ze bezit, en dat een cycloon niets anders dan een ronddraaiing van elementalen is.

In werkelijkheid zijn de elementalen onderworpen aan den mensch, maar de dwang, dien hij er op uitoefent, is schadelijk voor de normale ontwikkeling er van, zij verdedigen zich en dooden meermalen.

Voor zooverre zij krachten zijn, zwerven zij door het Heelal, altijd zoekende naar werk; alles wat zich op hunnen weg bevindt, dient hen tot werktuig en indien de mensch den weg verspert, dat hij dan voorzichtig zij. De elementale geest, die den mensch altijd omringt, kan hem bestrijden, omdat hij een stof lichaam bezit, hij kan ze uitdagen maar zij hebben ook de macht hem te kwellen; hij kan ze beheerschen en doet dit ook dagelijks door middel van de wetenschap en de industrie, maar de elementale geest wacht de gelegenheid af, om zich te wreken. Wanneer hij slechts een enkel oogenblik de noodige voorzorgen verwaarloost, of een fout maakt in zijne berekeningen, dan neemt de beheerschte wraak. Het ontploffen van stoommachines, het instorten van mijnen o.a. zijn voorbeelden van overwinningen der elementalen.

De mensch bezit evenwel eene kracht, waartegen de elementale geest niets vermag, die kracht is zijn geest, waartegen hij als stoffelijk wezen niets kan doen.

Hij, die bij intuïtie (ingeving) de elementale geest begrijpt, d. w. z. die weet, dat onder de ruwe stof een wezen verborgen is, die dit wezen vervolgt, en moedig in de oogen ziet, hij bezit een bovenmenschelijke macht, doch die macht

krijgt niemand, zoolang zijn stoflichaam nog invloed op hem uitoefent.

Het valt nu niet moeielijk te begrijpen, wat de zwarte magie is.

De zwarte magiër, de toovenaar is niet de tegenstander, niet de beheerscher der elementale geesten, maar hun bondgenoot, hun medeplichtige, bijna hun slaaf, al denkt hij ook hunnen meester te zijn.

De elementale geest, de geest van het kwaad, de vijand van allen vooruitgang, doet hem meer en meer verdierlijken, hij verlamt de goede handelingen en helpt den booswicht, die de geestelijke verheffing tegenwerkt.

Hij maakt zich meester van het astrale lichaam van den eenen of anderen persoon en kan dan onder verschillende vormen verschijnen. De toovenaar staat een gedeelte van zijn astrale lichaam af en geeft ze daardoor een kortstondig en bijna altijd schrikwekkend bestaan. Ook kunnen zij zich meester maken van een gedeelte van het astrale lichaam van een medium.

Dit sluit echter niet uit, dat ook elementaire geesten de macht kunnen bezitten, om over het astrale lichaam van mediums in meerdere of mindere mate te beschikken, doch hierover spreek ik in een volgend hoofdstuk.

De leer der Symbolen.

DE SEPHIROTS, DE HEBREEUWSCHE LETTERS EN DE GETALLEN.

God is de meest verheven Harmonie, de volkomen regelmaat; de wanorde is de ontkenning van God, zij is de Booze.

En omdat God de volkomen regelmaat is, heeft Hij alles in seriën gerangschikt en aan alle zaken eene bepaalde waarde gegeven, die in getallen kan worden uitgedrukt.

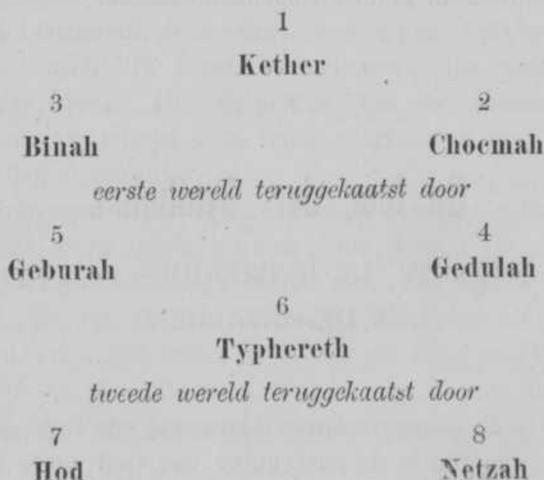
De menschen, de dieren, de planten, de mineralen, ja, alle voorwerpen der schepping zijn verdeeld in categoriën, die tot in het oneindige onderverdeeld zijn door bijzondere cijfers.

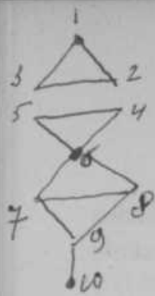
Alle zaken staan met elkander in nauw verband; alles is voortgesproten uit de eenheid of God, die zich tot in het oneindige verdeeld heeft, doch tevens wilde, dat al die deelen zich weder zouden vereenigen, om hierdoor tot Hem terug te keeren.

Zoo ook zijn alle getallen van de eenheid afgeleid, doch elk heeft eene bijzondere beteekenis, die voor de 22 eerste overeenstemt met die van de overeenkomstige letter van het Hebreeuwsche alphabet, of ook met een der 22 eerste of hoofdkaarten van het Tarot (het kaartspel der Zigeuners.)

Thans wil ik in het kort de beteekenis der Hebreeuwsche letters opgeven, na vooraf de beteekenis van de tien sephirots vermeld te hebben.

Men plaatst de namen gewoonlijk in den vorm van drie driehoeken, waarvan de eene de weerkaatsing is van de andere, op de volgende wijze:

9

Jesod

derde wereld overgaande in

10

Malchut.

Wij vinden hier weder in de drie driehoeken de drie werelden, waarover ik reeds in den 1en jaargang sprak; nl. de Goddelijke, de Geestelijke en de Stoffelijke wereld, of de wereld der grondbeginselen, der wetten en der feiten.

De beteekenis van ieder dezer Sephirots is:

1. Kether, (*de kroon, de opperste macht*) heeft als zijn teruggekaatst beeld,

6. Typhereth (*het ideaal der schoonheid*) waarvan de terugkaatsing is:

9. Jesod (*de waarheid, de grondslag van de rede*).

De twee begrippen, die vereenigd door Kether moeten dienen, om ons eenig begrip te geven van het Opperwezen, zijn:

2. Chocmah (*de wijsheid, de opperste rede*) en

3. Binah (*de vrijheid, de bewegende kracht*).

Het zijn twee volkomen tegenstellingen, en dat moet zoo zijn, omdat eene drieëenheid ontstaat, zoodra twee tegenoverstelde begrippen door een derde begrip vereenigd zijn tot eene eenheid.

Maar ook deze twee begrippen bezitten terugkaatsingen in de geestelijke en in de stoffelijke wereld, die met Typhereth en Jesod een nieuwe drieëenheden vormen.

De terugkaatsing van Binah is in de geestelijke wereld

5. Geburah, (*de kracht, de strengheid, het ideaal der rechtvaardigheid*),

dat wederom in de stoffelijke wereld wordt teruggekaatst door

7. Hod (*de eeuwige orde, de triomph der rede, het tegenwicht der vooruitgang.*

De terugkaatsing van Chocmah in de geestelijke wereld is:

4. GEDULAH (*Het ideaal der liefde en goedheid*) het tegenovergestelde van Geburah.

De terugkaatsing van Gedulah in de stoffelijke wereld is:

8. NETZAH (*De overwinning, als belooning voor den vooruitgang, de wet der vernieuwing*) het tegenovergestelde van Hod.

De derde wereld Hod en Netzah verbonden door Jesod gaat over in:

10. MALCHUT (De vorm, de zichtbare of stoffelijke wereld, het resultaat der verdeeling, het heelal, de volkomen schepping, het werk en de spiegel van God) is de wereld, vanwaar wij uitgaan, om door vereeniging weder tot God te komen.

De beteekenis van deze tien Sephirots komt overeen met die der tien eerste getallen, maar het is slechts één der beteekenissen, die ik opgaf en ieder getal, iedere letter heeft er drie, naarmate wij haar beschouwen in verband met elk der drie werelden.

Volgens Gaffarel zouden de Hebreeuwsche letters uitgevonden zijn door de eerste astronomen (tevens astrologen), die den vorm maakten naar de gesternten, en dit tracht hij aan te toonen in zijne kabbalistische planisfeer.

Vermoedelijk heeft hij gelijk, en als dit waarheid is, dan is het kabbalistische alphabet eene opsomming van de gesternten. Volgens de leer der chiromancie hebben echter de gesternten eenen bepaalden invloed op den menschelijken geest, en bijgevolg ook op zijn lichaam en op elk deel daarvan. Volgens die wetenschap vinden wij dan ook onder sommige omstandigheden de afbeelding van eenige hunner in de handpalm en dit zou steeds eene bepaalde beteekenis hebben. Doch het is hier de plaats niet, om ons met de chiromancie bezig te houden, en uit te maken, of die wetenschap al of niet in meerdere of mindere mate te vertrouwen is.

Het Hebreeuwsch alphabet was oorspronkelijk alleen aan priesters bekend. Het volk had een ander alphabet, maar nam tijdens de ballingschap het alphabet en voor een ge-

deelte ook de taal der Assyriërs over. Na den terugkeer wilden de priesters de vreemde woorden uit de taal verwijderen en om hierin beter te slagen, deelden zij het volk het heilige alphabet mede, dat nu door allen werd aangenomen.

De letters zelve waren alle geschreven op den borstlap van den Hoogen-Priester, en werden gebruikt, om als orakel te dienen, wanneer de Hooge-Priester den Heer raadpleegde. De borstlap bestond uit twaalf kostbare steenen, geslepen met zes facetten; elk dezer droeg den naam eener stam, had de bijzonder voor dien steen eigenaardige eigenschappen en stelde een bepaald denkbeeld voor. Op die steenen waren de twee en zeventig namen van den Heer gegraveerd, welke alle hunne eigenaardige beteekenis hadden.

De Hooge-Priester ging, als hij het orakel raadpleegde, naar den tabernakel, maakte den borstlap los en draaide die onder het opzeggen van gebeden met gesloten oogen, in de handen om. Vervolgens legde hij ze, de richting aan het toeval overlatende, op het gouden deksel der arke des verbonds tusschen de twee cherubijnen of sfinxen, die zich aan weerszijden van de ark bevonden. De twee onyxsteenen, waarmede de keten bevestigd was, aan welke de borstlap gedragen werd, beteekenden: die aan de rechterzijde Gedulah, *medelijden* of *ja*, die aan de linkerzijde, Geburah, *gestrengheid* of *neen*.

De gestalten der cherubijnen weerkaatsten in eenige facetten van de kostbare steenen, en volgens de beteekenis van de letters en namen op de verschillende facetten las men het orakel, dat gewijzigd was in Gedulah of Geburah, in medelijden of in gestrengheid volgens de plaats der onyxsteenen.

Het was dus het licht, dat de wil van den Allerhoogste, de bevelen van Jehovah verkondigde.

Wij zullen u thans met de beteekenis der letters bekend maken, zooals we ze gevonden hebben in een boekje van Desbarrolles. Andere schrijvers meenen, dat de beteekenis van sommigen hunner eenigszins anders is, doch het zou mij

te ver voeren, om die verschillende meeningen mede te deelen.

Bij het lezen dier beteekenissen vergete men niet, dat zij verschillend zijn, naarmate zij betrekking hebben op de Goddelijke, de verstandelijke en de natuurlijke wereld.

3V beteekenissen

1. Aleph א Zelfbeheersching, gestrengheid, vaardigheid, gierigheid.
2. Beth ב de gedachte of de wetenschap, de naijver, de nijd.
3. Ghimel ג de teederheid, de behoefte om te genieten, de ontucht.
4. Daleth ד de wijsheid, de macht, de trotschheid.
5. Hé ה de mystiek, de zucht tot rust, de luiheid.
6. Vou ו de geestelijke begeerte, de vrijheid, de gulzigheid.
7. Zaïn ז de overwinning, het koningschap, de toorn.
8. Heth ח de rechtvaardigheid, de aantrekking en afstooting, de beloften en bedreigingen.
9. Teth ט de voorzichtigheid, de wijsheid, de vreės.
10. Jod י het geloof (vertrouwen op God) of de kennis van de hoogere wetenschappen, de mannelijkheid, de gestrengheid.
11. Caph. כ de kracht, het werk, het geweld.
12. Lamed ל volkomen onderwerping aan Gods wil, de zedelijke wetenschap of de beproeving, de zorgeloosheid.
13. Mem מ de hoop, de liefde, de dood, het begin van een nieuw leven.
14. Nun נ de ingetogenheid, de beweging, de wispelturigheid.
15. Sameck ס de occulte wetenschap, de welsprekendheid, het noodlot.
16. Aïn ע de godsvrucht, het bijgeloof, de val.
17. Te פ de onsterfelijkheid, de verbeelding, de wijsheid.

18. Tsade צ de zichtbare wereld, de weerschijn, de dwaling.
19. Coph ק de Godsdienst; de glorie; de rede.
20. Resh ר het eeuwige leven; de bevruchtende kracht in het aardsche leven; het plantaardig leven.
21. Shin ש het stoffelijk leven; de sensitieve; de dwaas.
22. Thau ת Het volmaakte, de waarheid, het volkomen slagen.

Volgens Tapus vindt men op de een en twintigste kaart van het Tarot wel *de shin* maar geen nummer en op de twee en twintigste *de Thau* No. 21. De 21e kaart is dus eigenlijk de nul of het niets, omdat de dwaas, die zijn geluk zoekt in het stoffelijke daardoor ten gronde gaat. Over het geheel is er geene wetenschap, die duidelijker dan het occultisme leert, hoe onbeduidend de stof is.

Over de getallen sprak is reeds vroeger, doch ik acht het noodig, er thans nog het een en ander bij te voegen, want er bestaat eene innige verwantschap tusschen alle symbolen, waarvan wij een goed begrip hebben wanneer wij met de leer der getallen voldoende op de hoogte zijn. Veel heb ik er reeds over gesproken in den eersten jaargang van dit tijdschrift, veel kan men ook opmaken uit hetgeen ik zeide over het Hebreeuwsche alphabet en over de tien sephirots, doch er er is nog zooveel meer uit te leeren.

Het grondgetal is *één*. Hiervan zegt Agrippa:

„Het getal is slechts eene herhaling van de eenheid. De eenheid vindt men terug in alle getallen, zij is de maat en de oorsprong ervan, zij bevat ze alle tot eene eenheid verbonden, zij is onvatbaar voor het veelvoud, want zij is onveranderlijk en altijd dezelfde, wanneer men haar met zichzelven vermenigvuldigt. Eén is het grondbeginsel van alle dingen en alles keert er tot terug. Het is dus het begrip der Godheid, die, één zijnde, ontelbaar vele dingen geschapen heeft en ze alle in zich bevat.

„De eenheid is het grondbeginsel van alles: maar de eenheid *licht* kan geen licht blijven zonder *schaduw*, de een-

heid *kracht* kan zich niet kenbaar maken zonder *weerstand* (1). Eén is een onvergetelijk grondbeginsel: het veelvoud het getal is de harmonie en zonder harmonie kan niets bestaan; de eenheid is noodzakelijk actief, en hare behoefte, om te werken doet ze zichzelf herhalen, en verdeelt zich, of liever zij vermeerdert zich, om twee te vormen.

Maar twee is de tegenstelling, de oogenblikkelijke onbeweeglijkheid, zoolang de krachten gelijk zijn, maar het is tevens de strijd, het grondbeginsel der beweging; de voorstelling van den aan de kracht geboden weerstand, van de stof, van de aarde. Velen kennen daar een noodlottige beteekenis toe aan de tweede kaart van het Tarot, want de aarde is slechts een tijdelijke verblijfplaats en tevens de plaats der beproeving. Daar beproeving noodig is, erkennen we ook de noodzakelijkheid van het bestaan van het getal twee. Het leven eindigt, zoodra de strijd, de werkzaamheid ophoudt. Rust staat gelijk met den dood. Twee is dus de tegenstelling, het passieve, de stof.

Drie is het leven, de verbinding tusschen een en twee, tusschen kracht en weerstand, tusschen beweging en rust, tusschen geest en stof. Door drie is het leven gevonden. Drie is de slinger, die heen en weer schommelt, om het evenwicht te bewaren en de beweging in stand te houden.

Louis Lambert zegt: „Drie is de formule der geschapen werelden, het *geestelijk* teeken der schepping, het *stoffelijk* teeken der omtrek."

Drie is het al, het is God.

In het Evangelie van Johannes lezen wij de drie woorden: *leven*, *woord*, *licht*. Zij vormen eene drieëenheid. Het *leven* is eene voorstelling van God den Vader, van de scheppende, levengevende God, van *zeus pater* of *Jupiter*, van de macht en de kracht, die zich aanhoudend uitbreidt en daardoor scheppend werkt, van den verdeelden of liever

---

(1) Zie de eerste jaargang.

in de stof werkzamen God, *het vleesch geworden woord*, Jezeus, of Isis (1) de zuivere uitstraling van den Vader, dus God den Zoon.

Het *licht* is eene andere uitdrukking voor den Heiligen Geest. Deze is geene stoffelijke zelfstandigheid en ook geen verstand; maar wel het leven, dat beide vereenigt. Hij is er geen gedeelte van, en ook niet minder of meer dan een van beide, maar Hij is overal, evenals het licht. Hij is één, onverdeelbaar en oneindig, doch tevens de derde persoon van de Goddelijke drieëenheid.

Wanneer de Heilige Geest verschijnt, dan is het om te verlichten; Hij is het, die de profeten inspireert, die de toekomst onthult, die den blinddoek van de oogen wegneemt. Wanneer God de uitstorting van den Heiligen Geest belooft, dan beschrijft Hij de gevolgen daarvan op deze wijze: „Uwe zonen en dochteren zullen propheteeren, de grijsaards zullen droomen droomen en de jongelieden zullen visioenen zien.” (Joël).

Drie veroorzaakt het evenwicht door aanhoudend van den eenen kant naar den anderen te gaan.

Vier is het volkomen evenwicht, het vierkant, de kubus, het positivisme, het realisme. Het is het beeld van de aarde, het gevolg van drie. Het drievoud, de geest, de beweging, de weerstand leidt tot het viervoud: de harmonie, de oorsprong der stof in hare vier aggregatie toestanden door de ouden de vier elementen genoemd. Het getal vier vinden we ook in de vier aartsengelen, die de Christenen kennen, in de vier stroomen, die het paradijs bevochtigden, en in de vier astronomische hoofdpunten: het oosten en het westen, of de bevestiging en de ontkenning van het licht, benevens het zuiden en het noorden of de bevestiging en de ontkenning van de warmte.

Reeds een eenigszins nauwkeurige beschouwing van de woorden Jesus en Isis, doet ons zien, dat zij van denzelfden stam zijn afgeleid. Isis komt dan ook in de Egyptische godenleer volkomen overeen met *den Zoon* in den Christelijken godsdienst.

Het kruis is een beeld van het viervoud, van de harmonie.

Pythagoras zocht in de getallen eigenschappen, die ons de natuur moesten leeren kennen: hij toonde dit vooral aan bij de geluid gevende lichamen. „Neem een snaar en verdeel die achtereenvolgens in twee, drie, vier gelijke deelen; elke helft is de octaaf van de geheele snaar, drie vierde is de quart en twee derde de quint. Een toon verhoudt zich dus tot zijn octaaf als 2 : 1, tot zijn quart als 4 : 3 en tot zijn quint als 3 : 2. De getallen 1, 2, 3, 4 noemde hij het heilige tetradon."

Deze ontdekking toont ons duidelijk aan, dat iedere harmonie aan vaste wetten onderworpen is, en de geheele natuur aan eene enkele wet. Alles is harmonie en eenvoud.

Weldra ontdekte Pythagoras in de getallen 1, 2, 3, 4 niet slechts de grondbeginselen der muziek maar ook van de geheele natuurkunde en van de moraal. Alles werd verhouding en harmonie; de tijd, de rechtvaardigheid, de vriendschap, het verstand, alles kon in getallen worden uitgedrukt, en daar de som van de vier eerste getallen tien is, werd het getal vier door die vereeniging een volkomen eenheid.

Om de beteekenis van het getal vijf te vinden, tellen wij vier, of den vorm en één, het grondbeginsel van het leven, den geest te zamen. Gewoonlijk wordt het voorgesteld door het pentagram, ook genaamd de ster van Bethlehem of l'étoile flamboyante. Met de punt naar boven is het de voorstelling van den mensch, wiens geest of hoofd heerscht over het lichaam; het is ook het teeken van Jezus, van den vleesch geworden Zoon Gods.

De kabbalisten beweerden, in staat te zijn, met behulp van het pentagram de geesten van de aarde, het water, de lucht en het vuur te bedwingen en te beheerschen.

De zwarte magie bedient er zich ook van, doch dan is het met twee punten naar boven gericht.

De beteekenis van het getal vijf is noodlottig, want vijf is het beeld van den onvolmaakten mensch, die slechts volmaakt kan worden, door het hoofd steeds omhoog te richten.

De hand, eene wereld in het klein, vertoont ook het getal vijf. De chiromancie leert, dat de duim het verstand voorstelt, dat heerscht over de stof, de vier vingers, die zonder den duim haast nutteloos zouden zijn; de positieve duim staat tegenover de negatieve vingers. Vergelijken wij de hand met het geheele lichaam, dan vertegenwoordigt de duim het hoofd en de vingers der vier ledematen.

In de chiromancie is aan elk der vingers den naam gegeven van een der zeven planeten der ouden. Zoo heeft de wijsvinger den naam van Jupiter, de vertegenwoordiger van den Godsdienst, de middelvinger heet Saturnus, zij vertegenwoordigt de wetenschap, de ringvinger, Apollo of de zon, vertegenwoordigt de schoone kunsten en de pink, Mercurius, de voorzichtigheid (1). Ieder der vingers bevat ook eene voorstelling van de drie werelden. De Goddelijke wereld moet men zoeken in het nagelkootje, de geestelijke in het middelste kootje, de stoffelijke in het eerste kootje.

Ook in den duim vinden wij die drie werelden. Het nagelkootje vertegenwoordigt den wil of het vertrouwen op God, het tweede kootje de logica of de hoop en het onderste kootje (middelhandsbeen) de liefde. Deze drie eigenschappen, *geloof* of liever *vertrouwen*, *hoop* en *liefde* zijn het, die aan den mensch waarde geven, terwijl de eigenschappen, die aan de overige vingers hunne merkteekenen geven, dus de Godsdienst, de wetenschap, de schoone kunsten en de voorzichtigheid zuiver menschelijke eigenschappen zijn, en dus van zeer ondergeschikt belang ten opzichte van ons volgend leven.

(1) De drie andere planeten zoeken zij in de handpalm. Mars moet men vinden in het midden der handpalm. Deze planeet vertegenwoordigt het ruw geweld. Venus, de planeet der liefde in de meest uitgebreide beteekenis van het woord (naastenliefde, huwelijksliefde en de wellust) aan de muis van den duim en Luna, de maan aan de tegenovergestelde zijde van de handpalm. Bijzondere teekens op of sterke ontwikkeling van ieder dezer deelen beschouwen de chiromanten steeds in verband met de eigenschappen van ieder dezer planeten. Van die eigenschappen heb ik echter slechts eene opgenoemd, want hier in dit hoofdstuk kan ik geene verhandeling over de chiromancie geven.

Ik heb gemeend deze opmerking hier in te mogen lasschen, om aan te toonen, dat de chiromancie eene wetenschap is, die in verband staat met de Astrologie en het occultisme. In een volgend artikel wil ik wel eens bespreken, of het mogelijk is, door die wetenschappen het karakter en de toekomst der menschen te beoordeelen.

6 Het getal zes is tweemaal drie: het is de voorstelling van de verhouding tusschen hemel en aarde, tusschen het goede en het kwade, de rust en de beweging. Men beeldt het af door twee driehoeken, waarvan de eene juist het tegengestelde is van de andere, zij zijn, als het ware, elkanders spiegelbeeld maar geheel omgekeerd. Is de eene wit, de andere is zwart, is in de eene een wit beeld geteekend met het aangezicht naar voren, dan ziet men in de andere een zwart beeld met den rug naar voren en het hoofd naar beneden. Het is de graphische voorstelling van de spreuk op de smaragden tafel van Hermas: hetgeen in de hoogte is, is als hetgeen in de laagte is: het is het beeld der vrijheid en van het Goddelijk werk: de vrijheid is boven, de arbeid beneden, men moet alle trappen van arbeid doorloopen, om tot de vrijheid te kunnen komen.

Op de 6e kaart van het Tarot vinden wij de afbeelding van een jongeling, op den kruisweg van het leven; aan de eene zijde eene bekoorlijke vrouw, die hem alle vreugde en vermaken van het leven aanbiedt; aan den anderen kant een engel, die hem de kroon der overwinning voorhoudt, indien hij door een moeielijk leven, vol teleurstellingen en verachting een Hemelsche gelukzaligheid wil deelachtig worden.

Wat zijn wij menschen toch dwaas, door aardsche voorspoed, geld, macht of eer voor teekenen van geluk te houden; zij verbinden ons met het stoffelijke, met de aarde, zij doen ons daarin geluk zoeken en verwijderen ons dus van de Hoogere Goddelijke wereld, de eenige, die ons waarlijk gelukkig maken kan.

Maar in de natuur is alles in evenwicht, de Geestelijke driehoek en de stoffelijke driehoek zijn even groot. De mensch

kan kiezen tusschen aardschgezindheid of teruggang en eenswillendheid met God. Maar hoe meer gaven wij van de aarde ontvangen, hoe moeilijker het wordt er ons van los te maken en daarom is de spreuk van Jezus zoo waar, welke luidt: „Het is gemakkelijker, dat een kemel ga door het oog van een naald, dan dat een rijke inga in het koninkrijk der Hemelen." Hoe wonderbaar verheven is toch de eenvoudige wijze, waarop die groote Meester de lessen van het occultisme voor iedereen begrijpelijk maakte. Als we Hem slechts willen volgen, zijn wij betere occultisten, dan de grootste geleerde, die zijn geheele leven gewijd heeft aan de studie van de geheimen der natuur.

Zeven is het heilige getal in alle symbolen, het is volkomen volmaakt, omdat het is samengesteld uit 3 en 4 en ook uit 5 en 2. Het vertegenwoordigt de magische kracht in haren geheelen omvang. Zes dagen duurde de schepping — het werk — de zevende dag was heilig; de regenboog heeft zeven kleuren; de muziek zeven grondbeginselen, een octaaf in de muziek zeven toonen; er zijn zeven sacramenten zeven gaven van den Heiligen Geest, zeven deugden, zeven hoofdzonden. In de openbaringen wordt dit woord telkens herhaald. Zeven is een heilig getal, niet omdat de menschen het als zoodanig hebben aangenomen, maar van nature. De symboliek is trouwens geen kunstig opgebouwd stelsel, maar een gevolg van de natuurlijke eigenschappen der getallen en de als symbolen gebruikte voorwerpen; zij is een beeld der na. tuur en hierom een wereldtaal, een taal, die overal op aarde dezelfde moet zijn. De symboliek der Christenen, der Grieken, der Egyptenaren, der Chineezen zijn geheel en al met elkander overeenstemmend; zij is de grondslag van alle Godsdiensten en leert, dat het verschil in religie meer is een verschil in uiterlijke vormen, dan in het wezen der zaak.

Het getal zeven, samengesteld uit vier en drie; is de vereeniging van den Goddelijken geest en de stof. Het is evenals vijf, de geest heerschende over de stof, maar nu is de geest niet voorgesteld door één maar door drie, en drie is het begrip

van den Heiligen Geest Gods. Vijf is het beeld van den mensch en de richting van het pentagram duidt aan, of hij zoekt naar volmaking of ten gronde wil gaan. Zeven is het teeken der overwinning, van de volmaking van den mensch door zijne vereeniging met den Heiligen Geest. Op de zevende kaart van het Tarot vinden we dan ook de afbeelding van een triumphwagen, want door de kracht van den Heiligen Geest heerscht de mensch over de aardsche geesten, die wij moeten zoeken in de vier elementen.

Het getal *acht* is het tweevoud van het viervoud. Zij is het getal der rechtvaardigheid en der volheid. Zij is het getal der rechtvaardigheid, omdat zij driemaal in volkomen gelijke deelen verdeeld kan worden, en het getal der volheid, omdat de kubus het beeld is van een volkomen lichaam.

Het getal *negen* is de driehoek der drievouden, het volmaakte beeld der drie werelden, de basis van iedere rede, de volmaakte zin van elk woord, de reden van bestaan van alle vormen, de vertegenwoordiger van het denkbeeld der Goddelijke uitstraling in de drie werelden.

Het getal *tien* is het Goddelijk getal bij uitnemendheid. God is oneindig en het oneindige kunnen wij niet afbeelden, maar een punt geeft ons in ieder geval eene voorstelling van het oneindig kleine, en iedere oneindigheid is een beeld van God. Hierom is de Jod, de tiende letter van het Hebreeuwsche alphabet slechts een stip. Tien is in ons talstelsel samengesteld uit de één, *het zijn* en de nul, *het niet zijn*, en daarom is zij dan ook het beeld van den scheppenden God, den God, die zich openbaart in de stof.

Op de 10e kaart van het Tarot vinden wij het zoogenaamde rad van het avontuur. Aan de eene zijde daalt Typhon, de geest der vernietiging, der verdeeling naar beneden, aan de andere zijde gaat Anubis, de zucht tot vereeniging en volmaking naar boven. Boven het rad vinden wij eene sfinx met een degen (dus een kruis) in een harer klauwen. Het is de opperste wijsheid, die alle stoffelijke vormen bestuurt, die de harmonie van het Heelal schiep en

bewaart. Onder het rad ziet men de Mercuriusstaf, het evenwicht tusschen de tot heil of verderf aangewende magnetische kracht.

Het getal elf is ongunstig. Tien is de wet, elf de overtreding van de wet. Het vertegenwoordigt volgens de kabbala de groote magische kracht, die blind is, wanneer zij niet door den Goddelijken geest bestuurd wordt, dus de kracht der zwarte magie. Wanneer wij de hekserij en de heksenprocessen bestudeeren, dan moeten wij de kortzichtigheid der kerk betreuren, die door martelen en moorden de zwarte magie wilde onderdrukken, doch de zoogenaamde wijsheid der negentiende eeuw, die het bestaan van de zwarte magie ontkent is niet minder betreurenswaardig. Niet door ontkenning en ook niet door moord en martelingen kan men de menschen er toe brengen, om den geest Gods te zoeken en den geest van satan, den geest der dwaasheid en vernietiging te overwinnen. Om hiertoe te geraken moeten onze gedachten niet zijn in de derde of stoffelijke, maar in de eerste of Goddelijke wereld.

Evenals in alles vinden wij in het Hebreeuwsche alphabeth en dus ook in de 21 eerste cijfers de drie werelden terug. De cijfers 1—7 behooren tot de Goddelijke, de cijfers 7—13 tot de geestelijke en 13—19 tot de stoffelijke wereld. De tien eerste cijfers of letters zijn de voorstelling van den scheppenden, zich in de stof openbarenden God (zie de tien Sephirots) de volgende het beeld der menschen, die door vereeniging, dus door liefde tot de Godheid, tot de volmaakte harmonie moeten terugkeeren. De vier laatste kaarten van het Tarot met de cijfers 19—21 vertoonen den overgang van den mensch in de vernietiging of in de volmaakte harmonie.

Elf is eene herhaling van twee, niet in de Goddelijke, maar in de Geestelijke wereld; het is de weerstand, die zelf als kracht optreedt, de opstand tegen God, de zonde. Het is het beeld van den strijd, volgende op de overtreding der wet, van de kracht der booze neigingen, die ons met de aarde verbinden en onzen waren vooruitgang beletten.

Twaalf is het tegenovergestelde van elf. Het is het teeken van de volkomen onderwerping van den mensch aan den Goddelijken wil. In de alchimie is dit het getal van het groote werk, den philosophischen steen; het wordt gebruikt bij het bepalen van de plaats der Hemellichamen, want de Hemel is door de Astrologen verdeeld in twaalf huizen, en in elk daarvan vindt men een der teekens van den dierenriem. Het getal twaalf werd door de kabbalisten gebruikt bij het besturen der geesten. In de hand vinden wij het in de twaalf leden der vier vingers, in het jaar in de twaalf maanden; ook in den bijbel komt het zeer dikwijls voor.

Het volk Gods bestond uit 12 stammen, doch toen het God verliet verdwenen er tien en bleven er slechts twee over. Vermoedelijk is dit geschiedkundig waar, maar tevens is het een symbool. De geschiedenis toch is vol symbolen, omdat deze niet kunstmatig vervaardigd, maar, zooals reeds gezegd is, de uitdrukking zijn van de natuur, en als wij dit verdwijnen der tien stammen als een symbool beschouwen, dan volgt daar de noodzakelijkheid uit dat de Messias komen moet en het komt geheel overeen met de Paradijsmythe. Israël verloor tien stammen en tien is het symbool van onze vereeniging met God. Twee stammen bleven er over en twee is het symbool van onze verwijdering van God, van onze zucht, om door eigen kracht tot stand te brengen, wat wij slechts kunnen doen, wanneer de Heiligen Geest ons bezielt, wanneer we dus met God verbonden zijn. Die verwijdering van God maakte de komst van den Messias noodzakelijk. Slechts daardoor kon Gods volk wederom met hem vereenigd worden.

En de Messias kwam, niet slechts symbolisch, doch in werkelijkheid. Doch zijn geheele leven was zoodanig, dat we het als eene aaneenschakeling van symbolen kunnen beschouwen. In Zijn levensgeschiedenis vinden wij dan ook bij herhaling het getal twaalf genoemd, o. a. op twaalfjarigen leeftijd leerde Hij in den tempel; het aantal der discipelen en

ook dat der Apostelen was twaalf; het aantal manden met voedsel, dat overbleef na de spijziging van 5000 menschen met vijf brooden was eveneens twaalf.

Het getal dertien heeft volgens de kabbalisten niet die noodlottige beteekenis, welke men er thans gewoonlijk aan hecht. St. Maarten houdt het ook niet voor een ongeluksgetal. Agrippa zegt, dat dit getal het geheim vertegenwoordigt van den komst van Jezus op aarde, want de 13de dag na zijne geboorte werd dit feit door de ster aan de Magiers verkondigd.

In het Tarot vindt men op de 13e kaart eene afbeelding van den dood, doodsbeenderen wegmaaiende, terwijl er uit den grond levende handen te voorschijn komen. We zien er dus de voorstelling in van de herleving of de onsterfelijkheid. Het is ook het getal van de magische bezweringen.

Veertien is het getal der veranderingen en van den overgang van den geest in den stof. De kabbalisten houden het voor zeer gelukkig.

Vijftien wordt voor een ongeluksgetal gehouden, omdat op de 15e kaart de duivel wordt afgebeeld.

Zestien vormt een volkomen quadraat en werd door Pythagoras voor een gelukkig getal gehouden.

Zeventien is eveneens een gelukkig getal, want men houdt het voor het teeken van onsterfelijkheid, schoonheid en wijsheid.

Achttien wordt door St. Maarten voor een gelukkig, maar door anderen voor een ongelukkig getal gehouden, omdat de Joden 18 jaren verdrukt werden door Egen, den koning der Moabieten.

Negentien samengesteld uit de twee gelukkige getallen 1 en 9, die te zamen het volmaakte getal 10 vormen is een gelukkig getal. Het is het getal van de wet, de zon, het goud en den steen der wijzen.

Twintig is het getal van de waarheid, het vertrouwen op God en van de gezondheid.

Een en twintig is het getal der voorspellingen en

gelukkig, want het is driemaal zeven. De laatste kaart van het Tarot, waarop het getal 21 staat — de voorlaatste, het teeken der dwaasheid en vernietiging draagt geen nummer — bevat de vier symbolen, welke op de eerste verward door elkander liggen, namelijk: de stof, den beker, den degen en het muntstuk, en zijn er gerangschikt in den vorm van een kruis, omgeven door een krans, het zinnebeeld der eeuwigheid. Het toont de volbrenging aan van het groote werk, waarvoor de mensch bestemd is.

Acht en twintig verkondigt de gunsten, welke de maan aan de menschen kan schenken, gunsten, die hoofdzakelijk bestaan in visioenen en voorspellende droomen.

Dertig vindt men in vele mysteriën. Christus werd geschat op 30 zilverlingen, hij werd op 30-jarigen leeftijd gedoopt en begon toen zijne prediking. Ook Johannes den dooper begon zijne prediking op dien leeftijd.

Veertig is het getal der zuivering en boetedoening. Mozes, Elia en Jezus vastten 40 dagen, de zondvloed duurde 40 dagen, Mozes was 40 jaren, toen hij uit Egypte vluchtte en bleef 40 dagen op den berg Sinaï. De Israëlieten zwierven 40 jaren in de woestijn, Jezus predikte 40 maanden en lag 40 uren in het graf. Veertig dagen na zijne opstanding voer Hij ten Hemel.

Volgens den H. Augustinus is het getal 40 de uitdrukking van onzen pelgrimstocht bij het zoeken naar waarheid. De ladder van Jacob had volgens de overlevering veertig sporten.

Vijftig is het getal der genade. Vijftig dagen na de opstanding daalde de Heilige geest neder op de Apostelen en vijftig dagen na den uittocht uit Egypte ontving Mozes de tafelen der wet op den berg Sinaï.

Zestig was bij de Egyptenaren een heilig getal.

Twee en zeventig heeft eenige overeenkomst met het getal twaalf. Christus zond eerst 12, daarna 72 discipelen uit. De Israëlieten riepen God aan onder 72 namen.

Honderd duidt een volkomen volmaaktheid aan.

Duizend de kubus van tien heeft ongeveer dezelfde beteekenis.

Volgens vele kabbalisten vertegenwoordigen de enkelvoudige getallen de Goddelijke, de tientallen de Hemelsche, de honderdtallen de Aardsche, de duizendtallen de toekomstige dingen.

Elementaire geesten.

Om eenig begrip te krijgen van het overgangstijdperk, dat wij den dood noemen, moeten wij ons eerst nog eens herinneren, uit welke bestanddeelen do mensch bestaat. (Zie pag. 117.)

De twee laagste blijven als lijk achter en keeren geheel terug tot de wereld der elementalen; *Linga sharira* en de hoogere beginselen worden vrij. Onder deze is *Kama Rupa*, (de dierlijke ziel), de drager der dierlijke neigingen in den regel het meest ontwikkeld. Bij de dieren is dit de hoogste trap, dien zij bereiken kunnen. De mensch evenwel bereikt een hoogere trap van volmaking. Bij hem ontwikkelt zich *Manas* (de menschelijke ziel), die hem bij den dood hooger op wil voeren, om hem *Buddhi*, de engelenziel en zelfs *Atma* te doen bereiken.

Maar dit is alleen mogelijk, wanneer *Manas* sterk ontwikkeld is, en zich van *Kama Rupa* kan afscheiden. Bij de meeste menschen is dit echter niet het geval. Zoowel op zedelijk als op sociaal gebied worden de menschen nog bestuurd door hunne stoffelijke behoeften, die zich kunnen beperken tot de noodzakelijke levensbehoeften, maar dikwijls ontaarden in hartstochten — gierigheid, gulzigheid, wellust enz.

Het geweten heeft slechts eene raadgevende stem, en

zeer dikwijls wordt die raad niet opgevolgd. De mensch is dus nog lang niet het toonbeeld der volmaking; hij is nog volstrekt niet geheel gescheiden van het dierenrijk, en staat te dichter bij het dier, naarmate hij geestelijk — verstandelijk en zedelijk — minder ontwikkeld is. De strijd om het leven, de misdaden en de oorlogen bewijzen voldoende, hoe dierlijk zijne begeerten nog zijn.

Het geestelijk beginsel is zeer zeker bij de onderscheidene individuën verschillend ontwikkeld, maar ook de besten onder ons hebben nog hunne dierlijke neigingen, en het edele van den mensch stijgt, naarmate hij tracht ze te onderdrukken.

Voor den dood kunnen we ons de dierlijke begeerten onmogelijk ontzeggen, en dus begint ons ware leven eerst, wanneer wij het stofkleed hebben afgelegd; dan scheiden zich de beginselen. Het stoflichaam vervalt weder aan de elementalen, waarvan het afkomstig is, welke het tegelijk met het leven, *Jiva*, gebruiken bij hunne ontwikkeling in een lagere wereld. Niets gaat daarbij verloren, beide gaan over in andere wezens.

Ook het astrale lichaam *Linga Sharira* wordt langzamerhand ontleed, omdat het verbindingsmiddel tusschen de stof en de hoogere beginselen niet meer noodig is. Met haar verdwijnt ook *Kama Rupa*, want deze bezit slechts aardsche neigingen. Zij kan dus niet voortdurend verbonden blijven met *Manas*, dat bestemd is, zich meer en meer te verheffen. Het astrale lichaam zelve blijft met de dierlijke ziel in een lage sfeer, die zelfs nog altijd met de aarde verbonden en met onze atmosfeer vermengd is en die *Kama Loka* — astrale atmosfeer — genoemd wordt. Die atmosfeer ademt het in, evenals wij de dampkringslucht. De neiging van *Cama Rupa*, om met het astrale lichaam verbonden op aarde te blijven en de zucht van *Manas* om zich te verheffen, vormen den grooten strijd, die de mensch in het volgend leven moet voeren. En in dien strijd kan *Manas* alleen dan de overwinning behalen, wanneer hij tijdens dit leven in voldoende mate is ontwikkeld.

Dit streven van *Manas* naar verheffing en veredeling voelen we steeds in ons, als we slechts willen. En wij voelen ook, dat dit

alleen den waren mensch vormt. Ons ideaal, de uitdrukking eener toekomstige werkelijkheid, is de reden van bestaan van het ware socialisme, dat ten doel heeft, ons zelven en onze medemenschen trachten te bevrijden van de drukkende lasten van het materiëele leven, en hiervoor wordt in de laatste jaren veel gedaan, want door de verbetering der machines, en door het gebruiken van electrische en andere ons bekende krachten, verminderen we de hoeveelheid stoffelijken arbeid, die verricht moet worden, en we geven daardoor aan onzen geest meer gelegenheid om zich intellectueel te ontwikkelen. Hierdoor wordt het mogelijk, dat de arbeiders met kans op succes een beperkten arbeidsdag kunnen vragen, die hun in staat zal stellen, zich dagelijks eenige uren te bevrijden van de banden der stof.

Doch alleen door den dood kunnen wij volkomen daarvan bevrijd worden; en deze bevrijding is niets anders, dan onze ware geboorte, d. w. z. eene beweging, waardoor onze geest het gewicht, dat hem terneêr drukt van zich werpt en overgaat in *Devakhanatischen* toestand.

Devakhan stemt gedeeltelijk overeen met ons paradijs. Toch is er een groot verschil tusschen beide uitdrukkingen. Devakhan is geen plaats maar een toestand, waarin ons *zelfbewust* zijn, onze individualiteit geraakt, door onze hoogste verlangens, door onze teederste aandoeningen, door onze edelste begeerten, door onze meest verhevene neigingen.

Deze individualiteit is, dit begrijpt men gemakkelijk, geheel verschillend van onze persoonlijkheid, die hare reden van bestaan heeft in de vereeniging van het stoflichaam en behoeften er van met de geestelijke begeerten, welke hierdoor worden verontreinigd en belemmerd in het streven naar volmaking. Zij is het grondbeginsel, dat van het begin harer ontwikkeling af aanhoudend gekluisterd aan stoffelijke omhulsels en verontrust door voorbijgaande toestanden, zich daarvan aanhoudend tracht te bevrijden; en hierin te gemakkelijker slaagt, naarmate de wil, de terugkaatsing van *Manas*, krachtiger weerstand biedt aan de stoffelijke neigingen.

Volgens de meeste occultisten gelukt het ons echter niet, onze individualiteit geheel van de stof te bevrijden, voordat wij een zeker aantal incarnaties en reïncarnaties hebben doorgemaakt. Volgens veler theorie is Dévakhan eene voorbijgaande toestand, waaruit de individueele monade na een korteren of langeren tijd weder vertrekt, om zich te reïncarneeren, en op die wijze voort te gaan, zich meer en meer reinigende tot hij, volkomen bevrijd van alle stoffelijke banden, geheel op kan gaan in het Nirvana, waar hij geheel één zal zijn met het geestelijk beginsel, of door de meest innige liefdeband daarmede zal worden verbonden. Elk nieuw stoffelijk leven vormt echter eene andere persoonlijkheid, welke alle te zamen tot een individu vereenigd zijn.

De Dévakhanatische toestand is onvereenigbaar met zuiver zinnelijke gevoelens en neigingen, doch daaruit volgt nog niet, dat alleen de metaphysische verschijnselen in dien nieuwen toestand blijven bestaan; integendeel, alle gewaarwordingen, die een eenigzins verheven karakter dragen vinden daar hun ontwikkelingssfeer. Alles, wat wij gedroomd en gewenscht hebben, vinden wij daar verwezenlijkt, althans voor zooverre onze wenschen een eenigszins verhevene strekking hadden. De wezens, die wij hartstochtelijk en teeder bemind hebben, zijn daar bij ons en verlaten ons niet meer. En niet alleen personen maar ook zaken, welke ons genoegen verschaften, vinden we daar terug, omdat daar alle verheven neigingen van ons hart en alle wenschen van onzen geest onmiddellijk bevredigd worden. Het is, wel is waar, een zuiver subjectieve toestand, maar voor den persoon, die er de weldadige gevolgen van bespeurt, zijn die verheven en verfijnde genoegens toch volkomen reëel, evengoed als de tafel, waaraan ik op dit oogenblik zit te schrijven.

Toch is de toestand van *Davakhan* slechts eene voorbijgaande, afhankelijk van de som van geestelijke krachten, die de mensch in den loop zijner ontwikkeling reeds verworven heeft.

Al de oorspronkelijke grondbeginselen zijn in het wezen

der zaak identisch, maar die identiteit vindt men eerst terug bij de innige vereeniging met het G r o o t e A l in het *Nirvana*.

Onze toestand in Devakhan hangt af van het Karna, evenals ook het aantal reïncarnaties, die we nog moeten volbrengen, alvorens wij tot Nirvana komen.

De Indische theorie omtrent Devakhane verschilt dus aanmerkelijk met die van andere Godsdiensten, welke leeren, dat er een Hemel en een Hel zijn, waar een deugdzaam of een slecht gedrag een eeuwige belooning of straf ontvangt. Mij komt zij voor veel logischer te zijn, veel meer in overeenstemming met het geloof aan, of liever met het vertrouwen op het Opperwezen, want eeuwige straf of belooning is niet het werk van een liefderijk Vader, die onze volmaking wil, om ons gelukkig te maken en een God zonder liefde is ondenkbaar.

Om een eenigszins juister denkbeeld van den Devakhanatischen toestand te geven, laat ik hier de vertaling volgen van enkele Indische dichtregelen:

„In Devakhan plaatst de liefde, de sterkste scheppende kracht het beminde beeld bij den minnaar, die hare tegenwoordigheid wenscht, en dit beeld is altijd gereed, om te antwoorden op elke vraag, ten einde alle begeerten van den minnaar te vervullen. Toch kan er niets bestaan, wat gelijkt op eene lichamelijke vereeniging, want een materieël lichaam of Mayavi-Rupa (een in de verbeelding bestaand lichaam) is even onzichtbaar voor de geestelijke zintuigen, als een geestelijk lichaam het is voor de onze. Indien van twee personen, die elkander beminden, de een levend op aarde blijft, kan hij alleen in den droom in aanraking zijn met den overledene, doch na zijn ontwaken is hij zich gewoonlijk onbewust van die ontmoeting. De persoon in Devakhan daarentegen behoudt altijd het gevoel en de vreugde van het geestelijk bezit van het beminde wezen, omdat scheiding voor hem niet noodig is. Alleen als gevolg van de lichamelijke banden blijft zij drukken op den achtergeblevene, zoolang diens aardsche leven duurt.

„In *Devakhan* is ons *ego* ons *ik* een volkomen, geestelijke induvidualiteit geworden, en dat, wat tijdens het aardsche leven voor hem eene illusie, een droom, het voortbrengsel der verbeelding was, wordt in dezen nieuwen toestand de werkelijkheid zelve, en wel in veel sterkere mate, dan de schijnbare werkelijkheid, waarvan wij hier de dupe zijn."

„De hemel, waarin wij na onzen dood komen, is in volkomen overeenstemming met onze bekwaamheden, want zij is onze eigene schepping, het werk van onze neigingen en onze bekwaamheden,"

Het is wel de moeite waard, om over deze zinnen eens na te denken, want zij bevatten eene volledige theori van het toekomende leven, die sterk afwijkt van onze gewone denkbeelden, want indien de hemel het gewrocht is van onze eigene schepping, dan is de hel het ook, dan houdt God op een wreker te zijn, dan werden we onze eigen rechters, dan is het volgend leven niets anders, dan een vervulling van onze wenschen, neigingen en begeerten, en daar we in het volgend leven geen aardsche behoeften meer hebben, moeten alle aardsche en dierlijke neigingen ons ongelukkig maken.

Een gierigaard, die het geld maar voor het grijpen heeft, is door en door ongelukkig, zoodra hij leert inzien, dat zijne schatten geene waarde hebben en voor iemand zonder stoffelijke behoeften, hebben stoffelijke voorwerpen natuurlijk geen waarde.

Een dronkaard, die geen spiritualiën meer gebruikt vervalt soms in delirium tremens. Hij ziet dan allerlei monsterachtige dieren, die hem bij voortduring beangstigen. Stel u dien toestand voor in een leven, waar datgene, wat nu inbeelding heet werkelijkheid wordt, en alles, wat ons nu werkelijkheid toeschijnt, geheel waardeloos is.

Karma is een woord, waardoor de opeenhooping van goede en kwade neigingen, die de mensch zich gedurende zijn aardsche leven heeft eigen gemaakt, wordt uitgedrukt. En die goede en kwade neigingen worden, om zoo te zeggen

ingedrukt in iedere molecule van het 5e grondbeginsel — *Manas* —, waarmede zij verbonden blijven gedurende alle veranderingen, die het ondergaat van het oogenblik af, waarop het afscheid neemt van het actieve leven tot op dat, waarop het er in terugkeert.

Zij, die niet hebben geloofd in een bewuste voortzetting van het leven na den dood, en die dus hunne begeerten hebben beperkt tot aardsche bezittingen, kunnen niet verwezenlijken, wat voor hen niet bestaat. Hunne Devakhanatische rust zal daarom gelijken op een slaap zonder droomen, waaruit zij slechts zullen ontwaken, om een nieuw leven te beginnen, of wel, zij zullen zich verbeelden omringd te zijn door een dikken nevel, die hen belet, iets te onderscheiden.

De plaats, waar het individu zich onmiddellijk na den dood bevindt, noemt men *Kama Loca*. Daar althans moet men *Linga Sharira* en *Kama Rupa* zoeken. Maar ook het lagere gedeelte van *Manas* blijft met deze beide grondbeginselen verbonden, en vormt een band, die de Kama Lokabewoner verbindt met zijne hoogere beginselen.

In *Kama Loka* heeft de geest, volgens Jules Lermina, slechts een schijnbaar bewustzijn, een soort van moreel instinct, onvatbaar, om nieuwe denkbeelden te vormen of in zich op te nemen, en daarom buiten staat, om in geestelijken zin vooruit te gaan.

Ik voor mij kan eene dergelijke theorie niet goed aannemen, en begrijp niet, waarom de dood in plaats van een enkelvoudige scheiding tusschen het stoflichaam en de hoogere bestanddeelen eene splitsing in drie gedeelten moet wezen, waarom het astrale lichaam tijdens de incarnatie wèl en na den dood niet verbonden kan zijn met de hoogere geestelijke beginselen, en waarom alle ontwikkeling na den dood onmogelijk zou zijn.

Ik maak mij zoo gaarne van het leven na den dood de volgende voorstelling, die ik aan verschillende occultistische werken ontleend heb:

De mensch wordt geboren, om vooral door zelfverbetering

een trede te klimmen op den ladder, die tot volmaking leidt. Hij weet niets van zijn vroegere levens, omdat niet het geheele individu geïncarneerd wordt, maar omdat de hoogere beginselen een nieuw astraal lichaam vormen, dat gedurende een gedeelte van zijn bestaan met een stoflichaam bekleed is of liever een stoffelijk lichaam in zich sluit. Dit stoffelijk lichaam is echter sterfelijk en heeft een korteren of langeren tijd, waarna het astrale lichaam het leven in een andere sfeer nog een tijd lang voortzet. Sterft iemand dus op jeugdigen leeftijd, dan ontwikkelt zich toch het astrale lichaam, evenals of het nog met Rupa en Jiva verbonden was. Om deze reden vind ik in de denkbeelden van Mevr. E. v. Calcar, die spreekt over scholen, waarin de geesten van op jeugdigen leeftijd gestorven kinderen worden opgevoed, van het spelen van de kleine geesten te midden van de nog op aarde levende kinderen, van een grooter en verstandiger worden van die kleine geesten dan ook zeer aannemelijk, doch ik geloof, dat iedere persoonlijke ontwikkeling, die gedeeltelijk op aarde, gedeeltelijk in het geestenrijk geschiedt, noodig is, om te maken, dat ieder nieuw aardsch en astraal leven aandeel hebbe aan de ontwikkeling van het geheele individu, waarvan de hoogste beginselen Buddhi en Atma niet geïncarneerd worden, en dus ook niet direct verbonden zijn met het astrale lichaam, d. i. met de elementaire geesten, die zich somtijds op spiritische seances openbaren.

Hebben die elementaire geesten een eeuwig leven?

Ik kan mij dit niet voorstellen, omdat zij ontsproten zijn uit de hoogere beginselen van den mensch, omdat zij een begin gehad hebben; zij moeten dus ook een einde hebben, maar door hunne ontwikkeling bijdragen tot vorming en volmaking van de hoogere beginselen, die niet geïncarneerd worden.

En nu is het heel wel mogelijk, dat die hoogere beginselen slechts met éene incarnatie te gelijk verbonden kunnen zijn, dat dus bij iedere volgende incarnatie de vorige in zekeren zin te niet gaat, dat we dus niets weten van onze vroegere

levens, en dat die toch een grooten invloed op ons uitoefenen, omdat zij hunnen indruk op de hoogere beginselen achtergelaten hebben, en als zoodanig blijven voortbestaan. Het zou dan met den geheelen mensch gaan als met het verstand van ieder individu; telkens krijgt dit nieuwe indrukken, nieuwe denkbeelden, en telkens worden zij weder door nieuwe verdrongen, doch de vorige indrukken zijn niet verloren, want zij kunnen onder gunstige omstandigheden weder te voorschijn komen, en de som van al de indrukken en gedachten vormt ons verstand en ons karakter.

En evenals nu slechte indrukken en slechte gedachten ons onaangenaam stemmen en dus nadeelig werken op ons geluk, zoo ook moeten slecht doorgebrachte levens nadeelig werken op het geluk van onze hoogere beginselen, van het ware ik, dat de verschillende levens vereenigt.

Volgens deze theorie kunnen dus Lingka Sharira en Kama Rupa wel is waar nog langen tijd blijven voortbestaan nadat Rupa en Jiva in andere verbindingen zijn overgegaan, maar ze moeten toch ook eenmaal wederom geheel veranderd worden. De elementaire geest heeft dan echter door de ontwikkeling van *Manas* een indruk gemaakt op het eigenlijk *ik*, en blijft als zoodanig niet slechts voortbestaan, maar werkt ook op de volgende incarnatie.

Tijdens het verblijf in *Kama Loca* is de geest in lagere of hoogere sfeeren, naarmate dierlijke en aardsche neigingen hem naar omlaag of de ontwikkeling van Manas hem naar omhoog trekt. Voor de dieren bestaat er geen Kama Loca en geen Devakhanatische toestand. Elk leven kan geheel in lichamelijken toestand doorleefd worden. Toch zijn ook hier de afzonderlijke levens, waardoor zij zich langzamerhand ontwikkelen moeten door een hooger beginsel met elkander verbonden. Er bestaat een band, die de verschillende ontwikkelingsphasen van het individu met elkander verbindt en die verbinding strekt zich uit van de delfstof af tot den meest ontwikkelden geest; die band is Buddhi. Maar er bestaat ook een band, die de verschillende door Buddhi tot

één individu vereenigde wezens verbindt; die band is Atma. Toch blijft ieder individu in zekeren zin ook afzonderlijk voortleven, evenals iedere vroegere gedachte in onze hersenen blijft bestaan.

Reeds vroeger zagen wij, dat in Kama Loca aardsche bezittingen geen waarde meer bezitten. Om ons daar bij onze aankomst, dus bij het zoogenaamde sterven gelukkig en aangenaam te gevoelen, moeten wij ons aardsche leven behoorlijk volbracht hebben. Ons leven is bestemd, om gedeeltelijk op aarde, gedeeltelijk in Devakhanatischen toestand doorgebracht te worden. Voor beide is een bepaalden tijd bestemd, doch naarmate wij den tijd, die ons hier op aarde gegeven is, beter hebben besteed, naarmate wij meer moeite gedaan hebben, om ons geestelijk te ontwikkelen, en ons minder te gehechten aan het aardsche, naar die mate zullen wij ons ook gemakkelijker kunnen losmaken van al het aardsche.

Hebben wij ons aardsche leven slecht volbracht, hebben wij een misdadig leven geleid, dan is het voor het astrale lichaam niet mogelijk of althans zeer moeielijk, zich los te maken van de plaatsen, die getuigen waren van onze gruwelen, omdat het geestelijk beginsel dan niet ontwikkeld en het astrale lichaam te stoffelijk is; het karma is slecht, de balans slaat over naar den kant van de stof, van de verdierlijking. De elementale geesten hebben er macht over, omdat zij macht hebben over ons stoflichaam en zelfs over het stoffelijke in ons astrale lichaam. Zooals ik reeds vroeger zeide, kunnen wij ze alleen beheerschen door onzen geest, doch een bewoner van Kama Loca of een elementaire geest wordt door hen beheerscht, wanneer het hem tijdens zijn aardsche leven niet gelukt is, ze te onderwerpen. In dat geval blijft hij steeds in de nabijheid van de aarde, want de keten, die er hem mede verbindt, is zwaar; hij zelf heeft die gesmeed.

Het kan echter ook gebeuren, dat wij òf door een toeval òf door de schuld van anderen, of tengevolge van onze eigene

misdaden òf door zelfmoord dit aardsche leven hebben afgesneden, voordat het geëindigd is.

In al die gevallen moet de persoon in den toestand van astraal lichaam den tijd doorleven, die hij anders op aarde zou geleefd hebben; hij verliet de aarde terwijl hij nog vol was van levenskracht, te midden van het vuur der aardsche hartstochten, door duizenden banden verbonden aan de genoegens van het leven, zonder dat hij den tijd heeft gehad, zich daarvan los te maken, beheerscht door begeerten, die hem bezielden en die hem gevolgd zijn, en voor dergelijke wezens is het gevaar buitengewoon groot. Zij kunnen zich, wanneer zij op aarde geen helden of heiligen zijn geweest, bijna niet verwijderen van de aardsche atmosfeer en trachten onophoudelijk door alle mogelijke middelen tot het leven terug te keeren.

Verschrikkelijker is vooral de toestand van hen, die omgekomen zijn, ten gevolge van een zelfmoord, of tengevolge van een misdadig leven.

Gedurende den tijd, die voor hunne normale ontwikkeling bestemd was, blijven deze elementairen, bij wie de psychische ontwikkeling rudimentair is gebleven, de behoeften en de hartstochten gevoelen, die hen tot de misdaad hebben aangespoord. Geweldenaars waren zij, geweldenaars zijn zij gebleven, beestachtig en verraderlijk. Zij beginnen nu een strijd tegen de astrale lichamen van personen, die zwak van geest zijn en trachten hunne plaats in te nemen (1). Dit is in vele gevallen de oorzaak van krankzinnigheid, van epilepsie, van allerlei zenuwziekten en meermalen ook van verkeerde gewoonten of van het misbruik van sterken drank, haschisch,

(1) Het grootste gedeelte van dit hoofdstuk is ontleend aan Magie Pratique van J. Lermina. Of hetgeen hij hier beweert waar is, wil ik niet beslissen. Wel heb ik op verschillende spiritische seances veel gezien en gehoord, wat die theorie bevestigd, maar het is niet goed te veel af te gaan op hetgeen we daar vernemen. We weten nog niet genoeg van de oorzaken der daar waargenomen verschijnselen, om te vertrouwen op hetgeen daar gezegd wordt.

opium en dergelijke. Mij zijn ten minste personen bekend, die door het bijwonen van spiritische seances, dronkaards zijn geworden. Somtijds zijn die ziekten en ook die gewoonten eenvoudig een gevolg van bezetenheid.

Theoretisch is voor die theorie veel te zeggen. Wij allen kennen de kracht der suggestie. We weten, dat ze mogelijk is in wakenden toestand, doch we weten ook, dat zij in den slaap (hypnose) veel sterker werkt. We hebben vroeger reeds gezien, dat suggestie in hypnose somtijds een ware bezetenheid kan zijn. Bekend is ook de overbrenging van gedachten. Doch bij de aanwending van suggestie beheerscht de geest van den hypnotiseur het astrale lichaam van het sujet, en wanneer wij dus een voortbestaan aannemen is het zeer goed mogelijk, dat elementaire geesten iets soortgelijks doen. Het uitwerpen van booze geesten is dan geen sprookje, maar een mogelijkheid.

Misschien zal dit sommige lezers beangstigen. Toch is dit niet noodig, het moet hen veeleer geruststellen. Geen enkele vreemde elementaire of geïncarneerde geest (mensch) heeft meer macht over ons astrale lichaam dan wij zelven, en wanneer wij het dus willen, behoeven wij geen enkele suggestie toe te laten. Gewoonte is echter een tweede natuur. Zijn wij dus eenmaal gewoon, om te gehoorzamen aan de suggestie van dezen of dien persoon, dan kost het ons vaak veel moeite er ons later tegen te verzetten.

Meermalen komt het voor, dat het aan een elementairen geest gelukt, zich tijdens den slaap, dus op oogenblikken, waarop het astrale lichaam zich verwijderd heeft, meester te maken van den een of anderen persoon, en dan kost het hem een werkelijken strijd, om weder bezit te nemen van het zijne. Die strijd veroorzaakt de nachtmerrie of erg benauwde droomen.

Doch de mensch staat niet machteloos tegenover die elementaire geesten. Dikwijls is hij in staat, hen te dwingen, hem te gehoorzamen. Op spiritische seances gebeurt dit echter in den regel niet, en de bewegingen en kloppingen,

die men daar dikwijls vernemen kan, werden gewoonlijk voortgebracht door elementairen van de laagste soort. Vliedt daarom dergelijke seances evenzeer, als ge misdadigers tijdens hun leven vermijdt.

Het kan ook gebeuren, dat de elementairen zich bekleeden met fluïdes van een medium of met magnetische uitstroomingen, die zij hier en daar in de lucht vinden en zich dan vertoonen in een gedeeltelijk gematerialiseerd lichaam, dat gewoonlijk alleen in de duisternis zichtbaar is, omdat de lichtstralen te sterk ontledend werken, en daardoor een voldoende samenhang van de astrale moleculen beletten.

Het is nog zoo lang niet geleden, dat iedereen overtuigd was van de geestverschijningen op de kerkhoven, en de spokerij in sommige huizen. Thans wordt dit ontkend door de geleerden, omdat het niet strookt met hunne materialistische begrippen. Toch kunnen wij nog gedurig verhalen van dien aard in verschillende couranten en tijdschriften lezen. Gewoonlijk staat er dan bij, dat we hierin een bewijs moeten zien van het nog steeds bestaande bijgeloof. Ik zie er echter nooit iets anders in, dan een gebrek aan moed bij den schrijver, die vreest de zaak persoonlijk te onderzoeken.

De elementale en de elementaire geesten zijn dus volgens het occultisme de twee soorten van onzichtbare wezens, met wie de mensch onder bepaalde omstandigheden betrekkingen kan aanknoopen. Door aan onze afgestorven vrienden of betrekkingen te denken, roepen wij ze tot ons, en hierdoor is het misschien mogelijk, dat we ze op spiritische seances nogmaals spreken. Bij de bespreking van de elementale geesten hebben we echter gezien, dat hetgeen zich dan als een afgestorven vriend voordoet ook zeer goed iets anders kan zijn

Ik heb in deze hoofdstukken gemeend het spiritisme niet met stilzwijgen voorbij te mogen gaan.

De lezer bedenke echter wel, dat ik hier slechts theoriën heb medegeeld, om de spiritische verschijnselen te verklaren. Of die theoriën juist zijn, weet ik niet, doch ik heb verschillende bewijzen gekregen, dat de verschijnselen werkelijk bestaan.

juist

nou moe!

Velen uwer zullen misschien denken, dat ik daarbij door handige goochelaars bedrogen ben. Ik kan hierop alleen antwoorden, dat ik ook door goochelaars het spiritisme heb zien nabootsen, maar in den regel kostte het mij niet veel moeite, om hunne werking te volgen. Hetgeen dan vertoond werd, had bovendien ook slechts weinig overeenkomst met hetgeen men op spiritische seances te aanschouwen krijgt.

De Hand

IN VERBAND MET HET KARAKTER.

Naar het Fransch van AD. DE HARROLLES.

In 't verleden ligt het heden,
In het nu, wat komen zal.
Evang. Gez.

INLEIDING.

Om iemands karakter te bestudeeren, zou men voorzeker het best slagen, als men zijne handelingen nauwkeurig naging. Toch zouden we op deze wijze ons doel ook niet ten volle bereiken, daar het onmogelijk is, de drijfveeren te leeren kennen, die de menschen tot die handelingen aansporen. Immers hoe moeielijk is de zelfkennis niet en hoeveel moeielijker zal het dan nog zijn, anderen te beoordeelen.

In de natuur bestaat evenwel een nauw verband tusschen alle dingen, en vooral tusschen den menschelijken geest en zijn lichaam. Indien het waar is, dat de mensch reeds voor dit leven een oneindig langen tijd geleefd heeft, dan komt hij in deze wereld met neigingen en karaktertrekken, die zich in een vroeger leven gevormd hebben en hier door zijnen wil en zijne omgeving vervormd moeten worden. Op deze wijze is het ook begrijpelijk, dat het lichaam eene gedaante krijgt,

die met den toestand van zijnen geest overeenkomt en dat men uit den vorm er van den geest met eenige nauwkeurigheid kan leeren kennen.

In den 1ste jaargang hebben we kunnen opmerken, dat alle deelen van het menschelijk lichaam met elkaar in zeer nauw verband staan; uit den vorm nu van eenig belangrijk lichaamsdeel zou men dus de bijzonderheden van den geest kunnen opmerken. Naar mijne meening is het nut van de chiromancie en de chirognomonie belangrijk, vooral bij de opvoeding onzer kinderen, daar we door deze wetenschappen tot de kennis kunnen komen, voor welke ontwikkeling de kleinen het best geschikt zijn en niet minder groot is zij ten opzichte van het huwelijk, want meer bekendheid met elkanders neigingen en begeerten zouden het geluk van het huwelijksleven aanzienlijk kunnen bevorderen; vele huwelijken toch zijn alleen ongelukkig, omdat de karakter van man en vrouw niet bij elkaar passen.

Ons karakter bepaalt eenigszins onze toekomst, doch het komt mij toch nog altijd zeer twijfelachtig voor, dat men door deze en andere soortgelijke wetenschappen de toekomst zou kunnen voorspellen. Toch wil ik ook daaromtrent nu en dan iets mededeelen, zooals het in boeken over dit onderwerp wordt beschreven. Ik zal er evenwel wel op passen de verzekering niet te geven van de uitkomst dier voorspellingen: ik deel ze slechts mede, om de verhandeling zooveel mogelijk volledig te maken.

Uit het een en ander volgt, dat deze wetenschap in innige betrekking staan moet met de door Gall ontdekte schedelleer en de door Lavater onderwezen Physiognomonie of gelaatkunde. Ook deze wetenschappen leeren ons het karakter te bepalen uit den vorm van het lichaam. De uitspraken, waartoe de beoefening van deze wetenschappen ons leidt, moeten volkomen met elkaar overeenstemmen.

Onze gang, onze houding, onze wijze van spreken en ons schrift staan alle evenzeer als den vorm van ons lichaam in een nauw verband met onzen geest, en ook hieruit kan men dus zeer nauwkeurig iemands karakter bepalen.

Dat de zon en de maan eenen grooten invloed hebben op den toestand van onze aarde en de zich daarop bevindende wezens is algemeen bekend, doch de ouden namen aan, dat ook de voornaamste der voor ons zichtbare planeten eenen grooten invloed daarop uitoefenen en dat het karakter van een mensch, zooals het zich in een vorig leven gevormd heeft, en dus ook zijne bestemming gedurende dit leven, kan worden afgeleid uit den stand der planeten en der gesternten van den dierenriem bij zijne geboorte. De waarheid dezer stelling zonder onderzoek te loochenen, zou dwaas zijn, en indien zij waarheid bevat, dan schijnt mij toch de astrologie minder belangrijk, dan de studie van het menschelijk lichaam, want door onzen wil en levenswijze kunnen wij ons karakter en dus ook onze toekomst immers wijzigen, hetwelk door den stand der sterren bij onze geboorte onmogelijk kan worden voorzien. De ouden wisten dit reeds en daarom zeiden zij, dat de mensch door zijnen wil kan heerschen over de sterren.

De innige verwantschap tusschen de Chiromancie en de Astrologie blijkt o. a. uit het feit, dat verschillende deelen van de handpalm de namen van planeten dragen en dat men met bijzondere teekenen op die gedeelten of door bijzondere ontwikkeling daarvan de eigenschappen, welke aan den invloed van die planeten worden toegeschreven in verband brengt met den mensch.

Men noemt den wijsvinger Jupiter, den middelvinger Saturnus, den ringvinger Apollo (de zon) den pink Mercurius. De verhevenheden onder die vingers heeten de heuvels dier planeten. De heuvel van Venus vindt men op de muis van den duim die van Luna (de maan) aan de tegenovergestelde of pinkzijde van de handpalm nabij de pols, terwijl de heuvel van Mars gevonden wordt aan de pinkzijde van de handpalm tusschen Luna en Mercurius. De vlakte van Mars vindt men in het midden der handpalm.

HOOFDSTUK I.

De mensch in betrekking tot de planeten.

Het komt mij voor, dat het voor een goed overzicht van de chiromancie nuttig is, deze verhandeling te beginnen met eene opsomming van de eigenschappen, die de Astrologen toeschrijven aan den invloed van het astrale, siderale of planetaire licht op het karakter en den lichaamsvorm der menschen, om op die wijze de menschelijke karakters in zeven categoriën te verdeelen, zonder er mij om te bekommeren of de sterren hierop al dan niet werken. Wij krijgen daardoor een goed overzicht van den invloed van ons karakter op ons lichaam.

Volgens de Astrologie bezit het astrale licht zeven kleuren, en evenals de gekleurde voorwerpen in hoofdzaak één der kleuren van het speotrum terugkaatsen, en in mindere mate een of meer van de overige kleuren, zoo bezitten ook de menschen steeds in hoofdzaak het karakter, toegeschreven aan den invloed van één der planeten, doch in meerdere of mindere mate wordt het tevens bepaald door die van sommige der overige.

De invloed der planeten kan tweeërlei zijn en wel gunstig of ongunstig, naarmate de menschen meer overhellen tot het goede of tot het kwade, doch den slechten invloed der planeten kunnen zij steeds overwinnen, want de mensch heeft eenen vrijen wil.

JUPITER.

De menschen, geboren onder den invloed van deze planeet zijn sterk en middelmatig van lengte; zij hebben eene blanke huid, roode wangen en eene frissche tint; zij zijn gespierd doch niet bepaald vet. De stem is helder, de gelaatsuitdrukking vriendelijk, de oogen groot, de oogleden dik,

de ooghharen lang en fijn; de haren kastanjebruin, golvend, dik en zacht, de baard krullend; de oogleden vormen een boog en zijn gevuld; de neus is middelmatig groot en recht, de mond is groot en de lippen zijn dik; de bovenlip steekt een weinig uit voor de onderlip, de tanden en vooral de bovenste hoek- of oogtanden zijn groot; de wangen gespierd, de kin is vrij groot en heeft een kuiltje; de betrekkelijk groote ooren liggen tegen het hoofd; de hals is elegant en goed geëvenredigd en de schouders zijn breed. Op lateren leeftijd worden deze menschen zwaarlijvig. De handen en voeten hoewel dik, zijn niet bijzonder groot; de beenen zijn behaard. Zij transpireeren gemakkelijk, vooral aan het hoofd. De gang is gematigd, niet bijzonder levendig ook niet langzaam. Op den top van het hoofd, dus op de plaats waar men volgens de schedelleer het orgaan der eerzucht moet zoeken, valt het haar spoedig uit.

Volgens de mythologie beminde Jupiter het zinnelijk genot, en de personen, geboren onder den invloed dezer planeet willen allen genieten van het leven. Zij spreken luid en wegslepend, hebben een groot zelfvertrouwen, genieten op gastmalen en feesten, waar hunne natuurlijke vrolijkheid uitblinkt; zij schertsen en toasten gaarne, zij zijn niet alleen groote eters, maar kunnen ook een goed glas wijn verdragen. Pracht en praal is hun ideaal. Van zich zelven hebben ze een grooten dunk, doch zij zijn tevens grootmoedig, edelmoedig en aangenaam in den omgang. Heerschen is hun lust de middelmatigheid verachten zij. Hunne verteringen overtreffen gewoonlijk hunne inkomsten voor zaken hebben zij bijzonder geschiktheid. Over 't algemeen zijn zij zeer goede hovelingen en voorstanders van den monarchalen regeeringsvorm.

Aan rechtvaardigheid paart zich de zucht om ongelukkigen hulp te bieden en de liefde voor hun gezin en hunne vrienden. Godsdienst wordt door hen hoog vereerd wanneer die vertoon maakt, en pracht en ceremoniën bezit, aan orde, overeenkomsten en verbintenissen hechten zij groote

waarde. Somtijds zijn zij onstuimig en driftig, doch nooit haatdragend. Zij verachten het bedrog en zoeken den vrede. Over het algemeen is hun leven schitterend, in het oog loopend en gelukkig. Als overheidspersonen zoeken zij alle twisten bij te leggen; in het leger zijn zij goede bevelhebbers, want zij hebben vertrouwen in zich zelven, inspiratie en een goed humeur. Hunne woorden zijn ernstig, weldoordacht, doch tevens opgeruimd. Zij maken zich gemakkelijk vrienden en behouden die. Op jeugdigen leeftijd treden ze in den echt.

Wanneer de heuvel van Jupiter goed ontwikkeld en het eerste lid (1) der wijsvinger dik is, dan kan men aannemen, iemand voor zich te hebben, die gaarne lekker eet en drinkt en van toasten en vrolijke liederen houdt.

De vingertoppen zijn gewoonlijk vierkant, dit is een teeken van lust tot orde en eerbied voor maatschappelijke overeenkomsten en overheidspersonen, de vingers zijn lang, glad en breed aan de basis, tengevolge van den lust tot zinnelijk genot. De heuvel van Jupiter is sterk ontwikkeld, doorsneden met een enkele lijn of voorzien van het teeken dezer planeet; de handen zijn elastisch, niet bijzonder zacht of hard en het nagellid der duim is lang, want wil en heerschzucht zijn sterk ontwikkeld.

Slechte invloed van Jupiter.

Personen, geboren onder den slechten invloed van Jupiter hebben een blanke huid, zonder frischheid; zij worden vroegtijdig kaal en hebben recht en glad haar. De neus is kort, de tanden zijn zwart. Zij zijn trotsch, wraakgierig en haatdragend. Zij zijn ook vernielzuchtig, verkwistend, verspillend, ongodsdienstig, schaamteloos en liefhebbers van slemppartijen. Vrienden hebben zij niet, en voor hunne vrouwen en kinderen

(1) Ik noem in deze verhandeling het nagelkootje het derde lid (het vertegenwoordigt de goddelijke wereld). Het eerste lid is dus dat› wat zich het meest nabij de handpalm bevindt, en de materieele wereld vertegenwoordigt.

gevoelen zij weinig liefde, ze verlaten ze zelfs, om allerlei genoegens na te loopen en worden gevolgelijk zwak, onaangenaam en slecht. Om kwaad te doen hebben zij groote neiging, maar daar zij vreesachtig en lafhartig zijn, doen zij het op een arglistige wijze.

INVLOED VAN SATURNUS.

Saturnus is bleek en hare beweging ten opzichte van de aarde langzaam De personen geboren onder den invloed van deze planeet zijn mager. bleek, lang, de huid is bruin ruw en droog, dikwijls ziet men kloven in de handen en lippen, de haren zijn dik en donker, doch vallen vroegtijdig uit. Zij loopen met kromme knieën, en met de oogen neergeslagen; in hunne bewegingen zijn zij langzaam; kouwelijkheid en zwakte kenmerkt ze en met een diep en somber geluid spreken ze overeenkomstig hunne bewegingen uiterst langzaam. Hun hoofd is lang, de wangen hol, de onderkaak breed en de jukbeenderen steken sterk uit. De holle, sombere, zwarte en soms doffe oogen, waarvan het wit geelachtig is, omlijst door zware zwarte wenkbrauwen worden doordringend bij verdenking of toorn. Een smalle puntige neus steekt scherp vooruit en groote ooren vallen bijzonder in 't oog. De dunne lippen, waarvan de onderste eenigszins vooruitsteekt omgeven een grooten mond. De tanden, somtijds in dubbele rij in het bleeke tandvleesch geplant, ontwikkelen zich snel; in de jeugd zijn ze wit, maar bederven spoedig.

Een zwarte dunne baard bedekt de dorre wangen en de sterk vooruitstekende groote kin. In den langen dunnen hals ontdekt men sterke spieren een zeer ontwikkelden adamsappel Door de magerheid aan deze personen eigen komen de over 't algemeen dikke beenderen en gewrichten zeer uit; de rechterborst is behaard en de matig ontwikkelde schouders zijn dikwijls zeer hoog. Aan de sterk gespierde armen hebben ze magere en knobbelige handen, waarover duidelijk zichtbare aderen zich scherp afteekenen. Aderspatten treffen we bijna algemeen

aan bij deze menschen en hunne beenen, hoe krachtig die ook schijnen in de jeugd, worden spoedig zwak.

Phrenologisch missen zij het orgaan der eerbied, terwijl dat der nieuwsgierigheid, gelegen tusschen de oogen, sterk ontwikkeld is, evenals het orgaan der oorzakelijkheid, dat hen bij voortduring plaagt, daar het niet verlicht wordt door dat van de vergelijking. Vooral metaphysische vraagstukken wekken hunne belangstelling op, ofschoon zij ook veel aanleg hebben voor de wiskunstige en positieve wetenschappen. Voor taalstudie zijn zij minder geschikt, te meer, daar zij veelal eenzelvig en stil zijn. Bij voorkeur verdiepen zij zich in treurige gedachten en daardoor zijn zij veelal verdrietig en knorrig. Iedereen wantrouwen ze, doch zich zelven het meest, en daardoor missen zij, niettegenstaande hunne groote kennis vaak de gelegenheid, om vooruit te komen in de wereld. Zij onderzoeken gaarne de occulte wetenschappen, doch de mathematische zekerheid, die zij in alles verlangen, maakt hen tot ongeloovigen, die niet overtuigd worden door te zien of te hooren, maar ze moeten de dingen kunnen voelen en betasten of ze althans theoretisch bewezen zien. Hunne onverbiddelijke logica eischt een volkomen bewijs. De meest geleerde wiskunstenaren, sterrekundigen en doctoren zijn onder deze planeet geboren. Als doctor gevoelen zij zich niet op hunne plaats, want zij bezitten niet genoeg zelfvertrouwen, doch voor den landbouw zijn zij zeer geschikt. Hoewel voorzichtig, geleerd, en geduldig, zijn zij niet praktisch in het dagelijks leven. Van loopen en springen, houden zij niet, hunne gevoeligheid is gering, wellust kennen ze bijna niet en door hunne geringe geschiktheid voor de liefde blijven zij dikwijls célibatair.

In zelfkwelling scheppen ze vermaak. De meest strenge priesters, de Jezuiten, de asceten en de kluizenaars bezitten het karakter, toegeschreven aan Saturnus. Er is niets waaraan de personen, geboren onder dit gesternte, meer waarde hechten dan aan vrijheid. Allen zijn zij democraten en socialisten in hun hart, want zij missen het orgaan der eerbied en meenen dat alle menschen gelijk zijn. Zijn de aan Mars

toegeschreven karaktertrekken tevens eenigszins ontwikkeld, dan worden zij dikwijls oproerlingen.

Velen hunner zijn gierig, anderen geven veel geld weg, maar dikwijls zonder te onderzoeken, of het goed besteed is. Voor hun eigen levensonderhoud hebben zij weinig behoeften. Multatuli was een type van dit soort menschen. Gaarne brengen zij hun leven door in vochtige plaatsen in de nabijheid van meren en vijvers. Zij bouwen langzaam maar stevig, planten gaarne boomen en beminnen het landleven. De meeste geschiktheid hebben ze voor mijnwerk. Dikwijls vinden ze aderen en verrijken zich door mineralogische onderzoekingen. Volgens de magie ontvangen zij bijzondere ingevingen om schatten en mineralen aderen te vinden. Zij zijn niet begeerig, om te heerschen en bieden vaak een sterken passieven wêerstand, wanneer anderen hen door dwang tot iets willen brengen. Dienen is voor hen eene der grootste rampen. Hunne kleeding is bij voorkeur zwart en hun leven is zuinig. Vaak worden zij gekweld door een onbestemd angstgevoel, of door vrees voor slechte voorteekenen, en zijn daardoor melancholisch. In tegenspreken scheppen zij bijzonder behagen. De eenzaamheid beminnende voegen zij zich slechts met moeite naar de maatschappelijke gebruiken. Beoefenen zij de muziek en men vindt vele bekwame musici onder hen, dan beminnen zij de ernstige en godsdienstige melodiën en leggen groote kunstvaardigheid aan den dag in de uitvoering. Volgens Aristoteles waren alle personen, die zich onderscheiden hebben in de studie der philosophie en in de administratie der republiek, melancholisch.

De meesten hunner bereiken eenen hoogen leeftijd, en brengen door hun geduld vaak veel tot stand. Als hartstochtelijke spelers maken zij vaak allerlei combinatiën, waardoor zij meenen het toeval in het spel te kunnen beheerschen; zij vinden er hierdoor bevrediging in voor hunne liefde tot het onderzoek der verborgen dingen en tevens voor hunne geldzucht.

Zij hebben lange beenige vingers; de philosophische knobbel (op het derde lid der vinger nabij het gewricht, dat het

met het tweede verbindt) is gewoonlijk sterk ontwikkeld en de materiëele knobbel op het tweede kootje, nabij het gewricht van het eerste eveneens. Het nagelkootje van den middelvinger is zeer breed; dat van den duim lang, want hun wil is vaak verbazend sterk en maakt hen koppig. De heuvel van Saturnus is zeer ontwikkeld of bedekt met lijnen.

SLECHTE INVLOED VAN SATURNUS.

Personen, geboren onder dezen invloed zijn dikwijls gebocheld of mismaakt, hun huid is zwart en vuil, zij wasschen zich zelden en verspreiden eene zeer onaangename lucht, zij zijn gierig, lui en houden zich vaak bezig met de zwarte magie. De toovenaressen, die zich des nachts te Rome in de Esquilies, eene plaats vol graftombes en lijken, bezighielden met magische ceremoniën, waren zonder twijfel onder Saturnus invloed geboren, en in Italie, waar vele oude overleveringen zijn blijven bestaan, noemt men nog jettator of toovenaar ieder mager, bleek, bruin man met neergeslagen oogen, weinig haar en een puntige neus, kortom menschen, die een lichaamsvorm bezitten, zooals aan den invloed van Saturnus wordt toegeschreven.

Hunne vingers zijn lang, mager, beenig, bedekt met knobbels slecht gevormd; de huid op den rug hunner handen is ruw, droog en gespleten, de handpalmvlakte is zeer hard; het eerste kootje van den duim is kort, het tweede zeer lang. De heuvel van Saturnus is weinig ontwikkeld, doch bedekt met allerlei lijnen, die elkaâr kruisen; het handgewricht is grof en weinig buigzaam. Ten slotte zij opgemerkt, dat zij gevaar loopen van hooge plaatsen neer te storten en dat de gevangenissen en cachotten, plaatsen gewijd aan Saturnus, grootendeels door hen gevuld worden.

APOLLO (de zon).

Volgens Ptolémeus geven de zon en de maan geen bepaald karakter, maar vermeerderen de hoedanigheden, ge-

inspireerd door de andere planeten met nieuwe eigenschappen; de invloed der zon geeft schoonheid en zielegrootheid.

Gewoonlijk zijn de personen, geboren onder den invloed van deze ster, matig lang, schoon, welgevormd; hun tint is licht-bruin, gemengd met rood op verschillende plaatsen. De baard is vol, de haren zijn lang, zacht, fijn en goudblond, hun voorhoofd steekt vooruit, maar zonder overdrijving en moet eer laag dan hoog genoemd worden; hunne groote oogen, waarvan het wit zuiver en klaar is, zijn schitterend, schoon van vorm, vochtig en tegelijkertijd streng; de iris is bruinachtig en de vrij lange oogharen zijn gebogen; de wangen zijn vleezig en vast; de neus fijn en recht en de wenkbrauwen lang en gewelfd. De mond is matig groot, de eenigszins vooruitstekende lippen zijn even dik; de tanden staan net geordend doch zijn niet helder wit. De stem is niet bijzonder hard, doch aangenaam en helder klinkend, de ronde kin steekt een weinig uit, de matig groote ooren, waarvan het onderste gedeelte eenigszins vleezig en rood is, zijn niet ver van het hoofd verwijderd. De hals is lang en gevuld, waardoor de flinke spieren zich niet sterk afteekenen, op het lichaam vindt men geene haren; de borst is breed en matig gewelfd, het lichaam is slank en zuiver van vorm, de gewrichten zijn fijn, de dijen sterk en elegant, de beenen schoon, doch betrekkelijk dun, de gang is edel en gracieus en de ledematen zijn eer gespierd dan vet. Apollo vertegenwoordigt het ideale en het ideale is noodzakelijkerwijze los van de stof.

Bedoelde menschen zijn uitvinders en nabootsers van elke bewerking; zij vinden door intuïtie en zonder studie, vooral op het gebied der kunst. Zij zijn vrij in het spreken, lijden veelal geldelijke verliezen, worden geëerd door vreemdelingen en zijn driftig, maar terstond weder kalm. Hunnen omgang is beminnelijk, maar zij veroorzaken zichzelven vaak verdriet, omdat zij den tact missen trouwe vrienden tot zich te trekken. Aan wijsheid paart zich zelfopoffering, edelmoedigheid en weldadigheid. Over 't algemeen zijn zij bestemd, om

veel te lijden door de vrouwen. Met een liefhebbend hart moeten zij dikwijls leven, verwijderd van vrouw en kinderen; zij hebben vele vijanden, maar overwinnen die, evenals de zon de wolken overwint. Voor de occulte wetenschappen hebben zij veel geschiktheid en zij maken zich beroemd door studiën van dien aard, vooral wanneer zich op den heuvel der zon gunstige teekenen bevinden. Hun vroolijk humeur maakt hen nooit uitbundig, integendeel hunne vroolijkheid is zachtzinnig; zij bereiken een groote mate van bekwaamheid in verschillende opzichten, en maken dikwijls naam. Veelal zijn zij hoogmoedig en steeds welsprekend. Vaak laten zij zich medeslepen door schoone vormen, die zij zeer juist beoordeelen. Gaarne maken ze voetreizen, ook houden ze van bespiegelingen, poëzie en lectuur, alsmede van rijke, harmonische en sterke kleuren, verguldsel, gouden voorwerpen en robijnen. Hunne kleeding is gewoonlijk keurig bewerkt of origineel. Zij zijn godsdienstig, maar hun godsdienst is gebaseerd op erkentelijkheid, bespiegeling en vereering, niet op bijgeloof. De zon trekt als centraalpunt alles tot zich en al wat bestaat komt van haar, alle licht gaat van haar uit, en iemand, die werkelijk onder haren invloed geboren is, gaat niet onopgemerkt door het leven; in gezelschap trekt hij alle anderen tot zich, zij worden magnetisch daartoe gedwongen door den invloed der verschillende planeten, welke hen beheerschen en worden medegesleept door de alles tot zich trekkende kracht der zon. Raphaël, geboren onder de zon, maakte van schilderijen van weinig bekende meesters, die hij copieerde, kunststukken. Hij versierde ze met de uitstraling van zijn genie.

De zonnemenschen zijn gewoonlijk sober en tevens kunstenaren of kunstliefhebbers. Zij zijn oprecht en bezadigd, maar dikwerf ijverzuchtig en hoogmoedig; zij zijn welsprekend en hebben een goed oordeel, doch zij zijn streng in hunne uitspraken. Hun grootste voorrecht is, dat zij logisch denken en juist zien; Molière, die een lichtgeele huidkleur bezat, leefde grootendeels onder den invloed der zon of had althans de daaraan toegeschreven eigenschappen, doch in

mindere mate bezat hij ook die, welke worden toegeschreven aan Venus en Mercurius. De gunstige invloed der zon geeft eer, rijkdom en de gunst van aanzienlijken.

Hunne houding is elegant, gracieus, zelfs majestueus. Hun gezicht is dikwerf zwak, en vaak verliezen zij het, vooral indien zij geboren zijn tijdens zonsverduisteringen. Zij zoeken de zinnelijke liefde, en hechten zich gemakkelijk aan een persoon. Zij beminnen het buitenleven, de natuur, landschappen en vooral het zeestrand, veelal zijn zij dichters en dan trachten zij steeds hunnen naam geëerd en beroemd te maken. Zij schitteren gaarne, even als de zon, de bron der wijsheid, schoonheid en waarheid (Kether, Typhereth, Jesod.)

Alexander de Groote was geboren onder den invloed van de zon en van Mercurius (bij het opkomen der zon in het teeken van de leeuw) en zijn borstbeeld gebeiteld door Praniteles en thans in het museum te Parijs, gelijkt volkomen op het profil, dat de ouden aan Apollo gaven, alleen is zijn aangezicht iets langer door den invloed van Mercurius.

Personen geboren onder den invloed der zon hebben gewoonlijk gladde vingers, met vierkante of gemengde toppen; de duim is middelmatig van lengte, de handpalm is evenlang als de vingers, het middelste kootje van den duim (de logica of het begrip) is sterk ontwikkeld. De philosophische knobbel (tusschen het nagel en het middelste kootje) is bij hen niet bijzonder groot. In den heuvel der zon vindt men éëne of indien de invloed bijzonder groot is, drie gelijke verticale lijnen.

SLECHTE INVLOED DER ZON.

Menschen, geboren onder den slechten invloed der zon zijn klein, hebben blond krulhaar en een geelachtige tint. Zij zijn blind of scheel, babbelachtig en ijdel en doen allerlei vreemde dingen om in het oog te loopen. Zijn zij beter georganiseerd dan ontmoeten zij machtige vijanden, die hun den

weg tot eer, het geluk of de kunst afsluiten. Veelal meenen zij dichters of kunstenaars te zijn en blijven, niettegenstaande hun weinige succes en hunne armoede in de betrekkingen, waarin zij uitgelachen en veracht worden. Maar zij troosten zich daarover en lijden met berusting, terwijl zij zichzelven houden voor miskende genieën. Veelal sterven zij in een vreemd land of door vuur. De vingers zijn krom, slecht gevormd, veelal spatelvormig, de handen zacht. De heuvel der zon is bedekt met een net van elkaar kruisende lijnen, doorsneden door eene enkele lijn. Aan den duim is het tweede kootje (dat der logica) zeer klein, het nagelkootje zeer groot.

MERCURIUS.

Personen geboren onder den invloed van Mercurius zijn klein, doch wel gevorind, hun gelaat is wel lang maar toch aangenaam en behoudt langen tijd eene kinderlijke uitdrukking.

Hunne eenigszins bleeke tint heeft de kleur van versche honig, doch verandert zeer gemakkelijk bij geringe gemoedsindrukken.

Het haar is kastanjebruin, zacht, glad, aan het einde een weinig gekruld en groeit langzaam; de huid is zacht, het hoofd beweeglijk. Hun hoog voorhoofd is gewelfd door de organen der oorzakelijkheid en der vergelijking; de baard is dun, kort en over het algemeen zwart; de dunne, lange, gebogen wenkbrauwen zijn vereenigd. Hunne bruine of grijze oogen die onrustig door de kassen rollen zijn doordringend hetgeen te meer uitkomt door de dunne ooghaaren, die bijna onzichtbaar aan de fijne oogleden, waartusschen het geelachtig wit der oogen zichtbaar is, zijn ingeplant. Van de lange en rechte neus is de eer ronde dan spitse punt van een nauw merkbaar kuiltje voorzien. Bij de fijne lippen, te meer uitkomend door de lange puntige kin, steekt de eenigszins dikke bovenlip een weinig voor de onderste uit.

Het hoofd is betrekkelijk groot, de hals dik en matig lang, de schouders sterk, de borst breed, regelmatig en vleezig

de lendenen zijn zeer buigzaam, de fijne doch goed gespierde armen en beenen zijn elegant van vorm. De handen en voeten vormen eenigszins een tegenstelling, daar zij bepaald lang genoemd kunnen worden. De vingertoppen zijn gemengd; de in de lengte sterk ontwikkelde pink is aan het einde spits. De heuvel van Mercurius is goed ontwikkeld en doorploegd van een net van lijnen. Aan de gladde zeer beweeglijke vingers vindt men den philosophischen knobbel. De stem is zwak.

De planeet Mercurius kenmerkt zich door buitengewone helderheid en vlugheid zijner beweging. Zoo zijn ook de menschen, geboren onder haren invloed, levendig, vlug, geschikt voor lichaamsoefeningen, vaardig in allerlei spelen waarvoor vlugheid vereischt wordt, zooals het billardspel, het kolven, enz. Zij loopen snel en gaarne, zijn bevallig in hunne bewegingen. Onder hen vindt men de beste acrobaten en de uitstekendste dansers, vooral wanneer de derde wereld sterk ontwikkeld is.

Is de geestelijke wereld meer ontwikkeld, dan hebben zij een goed verstand, een vlug begrip en een opmerkenswaardige intuïtie. Hunne geestigheid laat hen nooit in den steek en steeds hebben ze op sarcasme of ironie van anderen een gepast antwoord gereed. Zij beminnen de wetenschappen, die zij begrijpen zonder ernstige studie en zonder lang wikken en wegen; somtijds verdiepen zij zich bij voorkeur in het Occultisme, de kabbalah, de magie, de astrologie en de metaphysica, die zij, (geholpen door hun vlug begrip, met nauwgezetheid bestudeeren. Onder hen vindt men de beste taalkundigen, philosophen, natuurkundigen en doctoren, die door inspiratie oordeelen, landmeters, beeldhouwers en schilders; zij hebben eene natuurkundige welsprekendheid (een gouden keten komt uit den mond van Mercurius) en schitteren daardoor op de preekstoel en voor de rechtbank. Mercurius geeft het idée, de uitvinding, de beweging; hij verbindt met het onderzoek naar de oorzaken, dat de personen, geboren onder Saturnus, aanhoudend kwelt, de kunst van vergelijking, die

de waarheid doet vinden. Saturnus vormt het stelsel, Mercurius geeft ontdekkingen. Samen vormen zij het genie.

Gewoonlijk zijn de personen, geboren onder deze planeet, zacht en beminnelijk, zij hebben een groote geschiktheid in zaken en in den handel. Doordat zij matig zijn ontvluchten zij zinnelijke uitspattingen en ontwijken schitterende bijeenkomsten. Onder hen vindt men personen, die de gave bezitten om de toekomst te voorspellen. Hunne spoedige drift is terstond weer vergeten, om plaats te maken voor de kenmerkende vroolijkheid. Gaarne drijven zij met iemand den spot, doch kwetsen volstrekt niet, integendeel zij maken er zich interessant door en wekken algemeen de lachlust op. De studie is hun grootste genot; zij beminnen huisgezin en kinderen en houden bijzonder van reizen.

SLECHTE INVLOED VAN MERCURIUS.

Van de menschen onder dezen invloed van Mercurius geboren is de huid zwart en gevlekt, de stem zwak, de oogen hol en somber, de pupil soms roodachtig en altijd beweeglijk. Het haar is blond soms stoppelig. Hun mager leelijk, zenuwachtig, vaak grijnsend uiterlijk geeft hen eenige overeenkomst met apen. Kwaaddoen is hun een lust, zij zijn valsch, dief- en leugenachtig, belust op de bezittingen van anderen, meestal zijn ze gebocheld en vol kwaadwilligheid (de bultenaars zijn steeds onder den invloed van Saturnus of Mercurius en soms van beide. Saturnus maakt hen melancholisch en Mercurius slecht).

Als gevolg hunner praatzucht, wispelturigheid en dwaasheid trachten zij vaak anderen allerlei dwaasheden wijs te maken. Van nature zijn zij blootgesteld aan allerlei dwaalbegrippen. Gaarne houden zij zich met necromancie (geestbezwering) bezig, doch gewoonlijk alleen in schijn, om zich daardoor meer voor te doen dan zij werkelijk zijn. Zij gelooven aan vampyrs en aan geestverschijningen, beweren met de geesten in aanraking te zijn en eindigen met te sidderen voor de kin-

deren hunner verbeelding. Zij leiden veelal een zwervend leven, trekken soms onder den naam van Zigeuners van de eene plaats naar de andere en scheppen er het grootste vermaak in door hunne verschijning vrees te verspreiden. Hunne handen zijn zacht, de vingers lang en soms achterover gebogen. De heuvel van Mercurius en het eerste lid van de pink zijn bedekt met allerlei slechte teekenen, die den leugenaar en dief aanduiden.

MARS.

De onder den invloed dezer planeet geborenen zijn gespierd en groot van gestalte, doch niet zwaar. Zij hebben een klein kort, dik hoofd, een hoog voorhoofd en een zeer sterk ontwikkeld achterhoofd. Hun rond gelaat is bedekt met sproeten, de huid is hard, vast en roodbruin, vooral in de nabijheid der ooren, de haren zijn dik, kort, eenigszins krullend, rossig of hoog blond van kleur, overeenkomstig de kleur dezer roodachtige planeet. Een groot oog met roodachtig grijze pupil, tintelende van glans ziet u aan, waardoor de blik iets forsch, ja iets hardvochtigs krijgt, hetgeen ten deele ook wel een gevolg is van de zeer lage plaatsing der rechte wenkbrauwen; het wit van het oog is met bloedvaten doorsneden. Een groote mond omzoomd door dunne, kleine, sterk saamgetrokken lippen — de onderlip is iets dikker dan de bovenlip — bevat twee rijen breede, korte, geele en scherpe tanden, gelijkende op een zaag en waarvan de plaatsing eenige overeenkomst heeft met het gebit eener bulhond, zijn in gezond tandvleesch geplant. De hooge scherpe neus met de wijd openstaande neusgaten is gebogen als die van een arend; om de vooruitstekende kin heeft men een harde en korte baard, de ooren waarvan het kraakbeen dik en hard is, zijn kort en ver van het hoofd verwijderd, de jukbeenderen steken sterk vooruit, waardoor het aangezicht zeer onregelmatig gevormd is.

De lichaamsbouw is forsch.

Op den korten gespierden en rooden met zichtbare aderen doorweven hals, geplaatst op de breede schouders, houden de onder Mars geborenen het hoofd rechtop.

De zeer breede en gewelfde borst, de dik bevleeschte rug, de breede heupen, de sterke gewrichten, de grove beenderen en de krachtige doch korte ledematen drukken alle kracht en fierheid uit, hetgeen verhoogd wordt door een flinke heldere, hooge stem.

De buik is betrekkelijk klein. Hunne snelle bewegingen zijn eer ruw dan levendig te noemen, zij vernielen daardoor veel. Dienstboden, die veel breken zijn geboren onder den invloed van deze planeet. Heerschzucht moeten we bij de kwade neigingen noemen, doch daartegenover staan de goede karaktertrekken: grootmoedigheid, vrijzinnigheid, edelmoedigheid en waardigheid. Deze menschen zijn gewoonlijk verkwistend, verachten het gevaar en hechten geen waarde aan het leven; pluimen vallen bijzonder in hunne smaak evenzoo rood en andere schitterende kleuren, blinkende wapens, zegeteekenen, gedruisch, beweging en de reuk van buskruit, die hen bedwelmt. Zij bezoeken gaarne koffiehuizen, plaatsen waar het levendig toegaat, waar sterken drank wordt geschonken, waar zij zich bezig kunnen houden met het spel of levendige gesprekken, slemppartijen en alles, wat helpt om den tijd te dooden. Zij spreken hard en willen daardoor anderen overheerschen. Zij zijn ruw in hunne woorden, zoowel als in hunne bewegingen. Tegenspraak kunnen zij niet verdragen, zij zijn gewelddadig, driftig en hoogmoedig. Zij zoeken het zinnelijk genot, zijn vrijpostig tegenover de vrouwen en weten zich bemind te maken. Mars en Venus zijn ook in de mythologie vaak vereenigd.

Naar gelang het karakter zich sterker ontwikkelt, of, zooals de astrologen zeggen, de invloed van de planeet groot is, zijn ze hardvochtig, strijdlustig, ruw, dapper, stoutmoedig, overdreven in hunne verhalen. Zij eten veel en gulzig, vooral bloedig vleesch; zij spreken gaarne over hunne stoutmoedige daden en prijzen zich zelve; zij zijn zeer geschikt

voor de betrekking van heelkundige of van slachter, want zij zien gaarne bloed vloeien.

Mars geeft beweging, werkzaamheid, energie bij alles wat er in het leven te doen is; zij geeft kracht, macht en mannelijke eigenschappen, zelfs in de kunst. Door den invloed van deze planeet slepen volksredenaars de menigte mede, stichten de predikanten hun gehoor, schitteren de advocaten door oratorische bewegingen, die wegslepend en betooverend werken, zonder tot medelijden te stemmen. De vurige kunstenaars op elk gebied ontvangen hun vuur van Mars: Michel-Angelo en Leonard de Vinci, die in alle kunsten uitmuntten, werden door Mars bestuurd.

De hand is hard, de vingers zijn grof, sterk, kort, dik aan het eerste kootje; het nagelkootje van den duim is breed, dik en langer dan het tweede. De heuvel van Mars is sterk ontwikkeld, waardoor de handpalm aan de pinkzijde onder de lijn van het hart zeer dik is. In de vlakte van Mars zijn vele lijnen.

SLECHTE INVLOED VAN MARS.

Alle marktredenaars of marktschreeuwers, de kwakzalvers met hunne hooge en schelle stem, die de menigte bijeen roepen en betooveren door hunnen woordenvloed, zijn geboren onder Mars' slechten invloed, die vooral duidelijk ook merkbaar is bij moordenaars, roovers, plunderaars, oproerlingen, twistzoekers, wellustelingen, bedriegers, leugenaars, meineedigen en ongeloovigen. Sommigen hunner leven in speelholen en onderhouden gevallen vrouwen. De huid is vuurrood, het uitzicht toornig en verdierlijkt, de mond verwrongen, het voorhoofd gefronsd, de oogen hol, somber en klein, de blik gluipend en woest als van een wolf, die zijnen prooi bespiedt om dien aan te vallen.

(*Wordt vervolgd.*)

De Heilige Geest.

De lessen der occultisten hebben mij geleerd, dat een mensch steeds moet streven naar volkomen vrijheid, dat hij altijd zijn geweten moet raadplegen en nooit moet handelen, omdat anderen, hetzij menschen of geesten, dit aanraden, ieder is verantwoordelijk voor zijne eigen daden en gedachten.

Meermalen ben ik daarvan afgeweken. Het is zoo gemakkelijk, zich door anderen te laten leiden, en men komt er zoo licht toe, omdat de menschen het zoo aangenaam vinden, iemand met hunnen raad bij te staan.

Ook vele van de zich op de spiritische seances manifesteerende geesten houden daar bijzonder van, en de mensch, die van nature geneigd is, hen voor hoogere wezens aan te zien, vertrouwt zich zoo gaarne geheel aan hunne leiding toe.

Zoo ben ik eens op eene bijeenkomst geweest, waar 18 personen vergaderd waren. Dit groote aantal versterkte mijn vertrouwen op de geesten, die zich manifesteerden volstrekt niet, ik zag er telkens tafelbeweging, hetgeen mij deed vermoeden, dat lage geesten, hunne tegenwoordigheid aankondigden, eindelijk geraakte een medium in trance en hield eene zeer middelmatige predikatie. Toch viel mij, hetgeen hij vertelde volstrekt niet tegen. wat wel een gevolg zal zijn geweest van de omstandigheid, dat de aanzittenden over het algemeen ernstige, eenvoudige en gedeeltelijk ook intellectueel goed ontwikkelde personen waren, en dat het medium een hoogst achtenswaardig mensch mocht genoemd worden, die in wakenden toestand m. i. beter de taal in zijn macht had dan in trance. Gedurende de predikatie deelde de geest echter iets mede, dat mij bepaald hinderde, „uw leven," zeide hij, „is niet gemakkelijk, en toch ook weer wel gemakkelijk, wanneer ge u slechts door ons laat leiden."

Zeer zeker wordt hierdoor het leven van zijne volgelingen gemakkelijk, ja zelfs veel te gemakkelijk, maar dit

gemak voert niet tot ontwikkeling van eigen wilskracht; integendeel, het ondermijnt de zelfstandigheid.

In Joh. X : 34, 35 lezen wij:

Is er niet geschreven in uwe wet: „Ik heb gezegd, gij zijt goden? Indien dan de wet hen goden genoemd heeft, tot wien het woord Gods geschied is, en de schrift niet kan gebroken worden."

Jezus zegt dus zelf, dat wij goden kunnen worden, en mij dunkt, dat aan de waarheid Zijner mededeeling niet getwijfeld behoeft te worden. We moeten den naam God niet alleen geven aan den Oneindigen, van wien wij, om Zijne oneindigheid niets kunnen begrijpen, maar wij dienen die ook toe te kennen aan wezens, overeenkomende met ons ideaal, met het hoogste, wat wij ons kunnen voorstellen, en zoo opgevat was Jezus een God, want Hij staat hooger dan ons ideaal.

Volgens deze leer kunnen ook wij goden worden, doch het is noodig, dat wij dan volkomen vrij zijn, en dit kunnen we niet, zoolang wij ons door de geesten laten leiden als kinderen door hunnen vader, zoolang wij ons door de geesten laten beheerschen, als slaven door hunnen meester. Neen! om waarlijk Goden te worden in den zin, zooals de Groote Meester het bedoelde, moeten we niet in schijn bondgenooten en in der daad dienstknechten zijn van de geesten, maar Koningen d. w. z. volkomen vrije mannen, die door de kracht van hunnen wil heerschen over alles, wat hun omringt, dus over menschen en geesten, en Priesters d. w. z. menschen, zedelijk en verstandelijk verre verheven boven hunne natuurgenooten.

De eisch van Jezus „Weest Gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader in de Hemelen volmaakt is" was geen holle phrase, want door Zijn voorbeeld toonde de Christus, hoe wij volmaakt kunnen worden. Het is niet gemakkelijk dit bevel op te volgen, want daarvoor is noodig, dat wij onzen geest verheffen, en onzen wil inspannen, tot wij geheel en al heerschen over ons lichaam en de daaraan verbonden aardsche

neigingen, vóór welke overwinning wij nooit in staat zouden kunnen zijn, anderen te besturen.

Toen Jezus veertig dagen achtereen gevast had begon Hem heel op 't laatst pas de honger te kwellen. Zijn geest heerschte dus in zoo sterke mate over Zijn lichaam, dat Hij gedurende die 40 dagen geene behoefte aan voedsel had gevoeld, en toen Hij die dan eindelijk gewaar werd, gaf Hij niet toe, maar onderdrukte ze met kracht, want het lichaam moest geheel en al slaaf zijn van den geest, en niet alleen de lichamelijke behoeften, maar ook alle aardsche neigingen, zooals eerzucht, hebzucht, heerschzucht enz., moesten gedood worden. Toen Hij van zichzelve zeide: „de vossen hebben holen, de vogelen des hemels hebben nesten, maar de Zoon des menschen heeft niets, waar Hij het hoofd kan nederleggen", was dit geene klacht van Hem, maar eenvoudig een les. Deze les sprak Hij meermalen uit, b.v. ook toen Hij aan den rijken jongeling, die zalig wilde worden, zeide: „verkoop al wat ge hebt, geef het den armen en volg mij."

En die les was noodig, want eerst dan, wanneer wij geene waarde meer hechten aan de aardsche goederen en de aardsche genietingen, wordt het ons mogelijk, een hooger leven te leiden; dan kunnen we de alles doordringende Goddelijke kracht, of zooals zij in den bijbel genoemd wordt, de Heilige Geest in ons opnemen, en hebben we die in haar geheel, dan straalt Zij van ons uit, dan verspreiden we zegen en genezing van ziekten rondom ons, dan heerschen we over leven en dood, dan kunnen we de geesten van afgestorvenen dwingen in het lichaam terug te keeren, dan zijn we goden, evenals Jezus een God was.

Want Jezus was Gods Zoon niet als gevolg van Zijne geboorte, Hij is het geworden door Zijn volkomen rein leven waardoor Hij, geholpen door de kracht van Zijnen sterken wil, de alles doordringende kracht van den Heiligen Geest in zich opnam; en door Zijn sterk ontwikkeld sympatisch gevoel bracht Hij die kracht op anderen over en werkte daardoor weldadig op hen; Hij genas zieken, wekte de dooden weder

op, wierp de onreine geesten uit, verveelvoudigde in tijden van nood het voedsel, en heerschte dus over alles, wat Hem omringde.

En de macht, die Hij zich eenmaal had verworven, behield Hij ook, nadat Zijn geest zich van het lichaam had afgescheiden. Op aarde was Hij een waar koning in den zin, zooals wij het boven beschreven, en als Geest is Zijn macht althans niet minder; daarom kunnen wij dan ook in waarheid van Hem zeggen, dat Hem alle macht gegeven is in Hemel en op Aarde, want in iemand, die geleefd heeft, als Jezus, is alle macht vertegenwoordigd.

Ook is Jezus de middelaar tusschen God en de menschen, want de Oneindige is zoo hoog boven ons verheven, dat we ons geen begrip van Hem kunnen vormen en ons geene voorstelling van Hem kunnen maken. En het is voor ons niet gemakkelijk iemand van wien we ons volstrekt geen denkbeeld kunnen maken, en wiens bestaan en almacht we slechts moeten aannemen, aan te roepen en toe te spreken. Wel kunnen we dit doen aan iemand, die we niet alleen hoog vereeren, maar van wiens liefde en macht wij tevens overtuigd zijn. En zulk iemand is Jezus; tot Hem kunnen we steeds bidden en Hij heeft de macht ons alles te geven, wat Hem goeddunkt, terwijl Zijne liefde zoo groot is, dat Hij ons niets zal onthouden, wat goed voor ons is; Hij heeft de kracht van den Heiligen Geest en schenkt die zeker ook aan ons, indien we Hem daar oprecht om bidden.

Wanneer we dit alles bedenken, wanneer we gevoelen, hoe groot Jezus tijdens Zijn aardsche leven was en nog is, wanneer we daarbij begrijpen, dat Hij ook een mensch was, dat het ons dus mogelijk is, Hem na te volgen en dat ook wij dus in waarheid koningen en priesters kunnen worden, dan moet een diep gevoel van schaamte ons vervullen over onze onbeduidendheid, over onze grenzelooze zwakheid van geest, waardoor wij nog zoo aan het aardsche gekluisterd zijn, dat we waarde hechten aan de publieke opinie en andere waardelooze zaken, dat we ons zelven niet kunnen beheerschen, dat we ons vaak door andere geesten of men-

schen laten leiden, in stede van steeds zelfstandig te handelen en het aardsche stof van onze voeten te schudden.

Maar wij begonnen dit artikel met te spreken over het occultisme, laten we hier dus mede vervolgen. Deze wetenschap leert ons ook, dat het evenwicht in de natuur een gevolg is van de harmonie der tegenstellingen; wanneer er dus eene Goddelijke kracht is, die wij kunnen gebruiken, om wèl te doen, dan kunnen wij diezelfde kracht ook aanwenden, om kwaad te stichten. Doen wij dit, dan wijden we ons aan de zwarte magie. De hekserij is geen bakerssprookje, uitgedacht door heerschzuchtige geestelijken, die het gemakkelijk vinden, hunne kudde door vrees in bedwang te houden; zij bestaat werkelijk en wordt in den bijbel terecht de zonde tegen den Heiligen Geest genoemd, omdat de toovenaars die kracht gebruiken voor slechte doeleinden. Zij meenen de bondgenooten of zelfs de meesters te zijn van boosaardige elementale of elementaire geesten, doch zijn niets anders, dan de slaaf of de speelbal van geesten, die geheel en al aan de stof verbonden en daardoor onze natuurlijke vijanden zijn.

We zullen nu over de verschillende soorten van geesten niet verder uitwijden, wij zijn in vorige artikels al uitvoerig genoeg geweest, maar liever zullen we er, als bewijs voor de mogelijkheid der zwarte magie een door gerechtelijke stukken en geschriften van ooggetuigen goed geconstateerd voorbeeld verhalen. In dat proces vinden we veel, wat overeenkomt met de verschijnselen, die we op de spiritische seances waarnemen.

Het feit waarover we dan iets nader wenschen mede te deelen had plaats in 1851 en verschilt van de vroegere heksenprocessen, doordat de toovenaar hier niet als beschuldigde, maar als aanklager optreedt.

Zeker herder, Thorel genaamd eischt, voor het kantongerecht, voldoening voor drie stokslagen, welke een geestelijke hem heeft toegediend.

De oorsprong van deze rechtszaak klimt op tot de gevangenneming van zekeren G...., een dorpstoovenaar, die

bekend was in de geheele streek, als een zoogenaamden wonderdocter. Een groot aantal zijner patienten had hij in het graf geholpen, onder voorwendsel, dat hij een onfeilbaar geneesmiddel kende, tewijl zijne andere clienten goed op weg waren de vorige te volgen. Bij zijne veroordeeling, die plaats had naar aanleiding eener aanklacht van den pastoor Tinel, sprak G . . . . eenige onbestemde bedreigingen uit en zwoer, zich te zullen wreken.

De herder Thorel zelve, de eischer voor de rechtbank te Verville (Seine Inferieure), erkent, niets anders te zijn, dan de geheïme uitvoerder van G . . . . 's bevelen, wiens trouwe en nederige leerling hij voorgeeft te wezen.

Bij dit rechtsgeding zijn meer dan twintig getuigen onder eede gehoord en hunne eenstemmige verklaringen, komen alle in hoofdzaak op het volgende neer.

Aan den Markies de Mirville, een der getuigen, die zelf bij de verschijnselen tegenwoordig was, is het te danken, dat wij de zaak eenigszins in bijzonderheden kunnen mededeelen, daar hij de feiten nauwkeurig heeft opgeteekend.

Twee jongensvan 12 en 14 jaren, die bestemd waren voor het ambt van priester, werden door den pastoor opgevoed in het klooster van Cideville. Op hen valt de wraak van Thorel, die in fluidische gemeenschap met hen gekomen is, door bij gelegenheid van eene publieke verkooping bij hen te gaan staan.

Van dat oogenblik af begint eene opeenhooping van verschijnselen in het klooster, dat tot in zijne fondamenten wordt geschud door herhaalde slagen tegen de muren en schuttingen, die zoo hevig aankwamen, dat het gebouw overal scheurde en dreigde in te storten. Vele malen onderzoeken honderden nieuwsgierigen uren achtereen de plaats in alle richtingen, zonder de oorzaak van die slagen te kunnen opsporen, die bij herhaling op verschillende plaatsen van het huis gehoord worden. De kloppingen waren zoo sterk, dat ze op twee mijlen afstand nog gehoord werden, (dergelijke getuigenissen doen wel denken aan eenige overdrijving bij het

beoordeelen van den afstand,) en hoewel er niets verzuimd werd bij het onderzoek, zoowel buiten als binnen in het klooster, bleef de oorzaak een ondoorgrondelijk geheim.

Intusschen besloot de geheimzinnige bewerker van dit geweld te toonen, dat hij niet van verstand ontbloot was, want wanneer een der omstanders dit verżocht, hadden de kloppingen plaats op de maat van de een of andere melodie.

De Markies de Mirville komt op het idee een gesprek aan te knoopen met den onzichtbaren bewerker van die verwoesting, door vast te stellen, dat één slag wil zeggen, ja, twee, neen, en dat een grooter aantal overeenkomen met de getallen, die de volgorde der letters van het alphabet aangeven.

Dank zij dit vernuftig denkbeeld, waarvan later nog telkens gebruik is gemaakt, geeft de duivel — Markies de Mirville schroomt niet hem zoo te noemen — blijken van eene groote scherpzinnigheid, en beantwoordt met groote juistheid al de vragen, die hem gesteld worden, hij geeft de namen, de ouderdom, de woonplaats en de betrekking op van vele personen, en daaronder zelfs van verscheidene vreemdelingen.

Men kan dezen duivel althans niet verwijten, dat hij niet medegaand genoeg was.

Kort daarna begonnen allerlei levenlooze voorwerpen te dansen en te springen; de tafels vielen omver, de stoelen wandelden door de vertrekken, de messen, de kammen en de brevieren vlogen het eene venster uit, om door het andere weer binnen te komen.

De kolenschop noodigde de tang uit tot een mazurka, die onmiddelijk wordt uitgevoerd; de strijkijzers gingen in bochtige richting van den haard naar het andere einde van het vertrek, gevolgd door vlammen, zoodat dit vurige slangen geleken; de ruiten vielen aan stukken; de zwaarste meubelstukken vlogen omhoog en zweefden door de kamer; een groote schrijflessenaar vol boeken werd met kracht naar het hoofd van den Heer R. . . de Saint V. . . geslingerd, om op eenige millimeters afstands plotseling stil te houden en zonder het minste geraas, voor hem neer te vallen.

Al deze feiten zijn geconstateerd en voor de rechtbank bevestigd door een steeds toenemend aantal eerbiedwaardige getuigen, die uit de omstreken kwamen toeloopen. Onder hen bevonden zich o. a. de Heeren de V. . . . kapitalisten uit de stad Eu, doctor M. . . uit Bacqueville, de abt L . . vicaris van Saint-Roch, alsmede de burgemeester en de voornaamste autoriteiten van Cideville.

Het kind, door Thorel aangeraakt, ziet aanhoudend de schim achter zich van een onbekende, gekleed in een blouse. Eenige dagen later brengt men hem in gezelschap van Thorel, waarop hij zonder aarzelen uitroept: „dat is de man, die telkens achter mij staat.”

Een van de priesters, die bij de verschijnselen tegenwoordig is, verklaart, duidelijk een grijsachtige kolom achter den knaap te zien, die het bezeten kind aanhoudend volgt, vele anderen zien een soort damp, die zich beurtelings verdicht en uitzet en ten slotte door de reten van de deur verdwijnt met een fluitend geraas.

Het kind verkeert in een voortdurenden angst; zoodat men zich bezorgd maakt voor zijn zenuwstelsel; weldra krijgt hij stuiptrekkingen, en ziet een zwarte behaarde hand uit den schoorsteen komen, allen hooren het geluid van een flinke oorveeg, waarna het kind luide schreit en allen zien met ontzetting zeer duidelijk den afdruk van vijf zwarte vingers op de bleeke wang van den kleine. De arme knaap loopt naar buiten, in de bedriegelijke hoop, de hand, die weder in de schoorsteen is verdwenen, door de opening op het dak te zien weggaan.

Eindelijk waagt een der kloosterbroeders het aarzelend een verschrikkelijk voorstel te doen. Hij beweert in een boek over de hekserij gelezen te hebben, dat de onzichtbaren bang zijn voor de punten van degens. Zou men het niet durven wagen er de proef eens van te nemen? — Onmiddellijk gaat men er toe over, doch de eerste proeven blijven zonder resultaten, want de magische bewerker van die verschijnselen is gewoonlijk vlug genoeg, om zich aan de stooten

te onttrekken. Deze poging scheen dus vruchteloos, men was reeds van plan te eindigen, toen (en dit is een voorval van veel belang voor de occultisten, waarom ik verzoek er bijzonder op te letten), een laatste stoot plotseling een knetterende vlam deed ontstaan, gepaard met een scherp fluiten. Een witte rookwolk ontwikkelde zich en verspreidde eene zoo onaangename lucht door het vertrek, dat men de vensters moest openen tot de damp verdwenen was.

De personen, die aan het duel deel namen tegen den onzichtbare, kregen hierdoor weder moed en zetten de proef met vernieuwde krachten voort.

Eindelijk hoort men zwak, doch duidelijk een woord. „*Vergiffenis*", zeide de geheimzinnige stem. Alle aanwezigen hebben het duidelijk gehoord.

Men steekt de degens op en begint het volgende gesprek. „*Vergiffenis...*" (hernemen de Heeren). „*O zeker, wij vergeven u, we zullen zelfs meer doen, we zullen God den geheelen nacht bidden, dat ook Hij u vergeve... maar op éene voorwaarde: ge moet morgen zelf vergiffenis aan dit kind komen vragen, onverschillig, wie ge ook zijn moogt.*"

„*Vergeeft ge ons allen?*"

„*Zijt ge dan meerdere personen?*"

„*We zijn met ons vijven, de herder daaronder begrepen.*"

„*Wij vergeven u allen.*"

Nauwelijks is dit woord uitgesproken, of alle verschijnselen verdwijnen, en alles wordt stil en rustig in het klooster: De priesters vervullen hunne belofte: de eerste gloed van den dageraad verlichtte den volgende morgen verscheidene geestelijken, die nog altijd geknield hun gebed tot God opzonden.

In den namiddag treedt een man het klooster in: het het is Thorel; hij slaat de oogen neer, zijne houding is gebogen, zijn gelaat, dat hij niet volkomen achter zijn pet kan verbergen, is bedekt met schrammen en bloedt op verscheidene plaatsen.

„*Dat is de man, die mij 14 dagen lang achtervolgd heeft!*" roept het kind, terwijl het over zijn geheele lichaam beeft.

„Wat komt ge hier doen," vraagt hem de pastoor.

Thorel antwoordt, dat zijn meester hem zendt en dat hij wil biechten.

„Neen, Thorel, gij komt om een andere reden. Maar hoe komt ge aan die krabben in het gezicht?"

Thorel wil de reden opgeven, doch de abt Tinel valt hem in de reden:

„Lieg niet", spreekt hij hem aan; *„gij komt vergiffenis vragen aan dit kind; dat voert u hierheen.... Op uwe knieën Thorel!"*

„Ach ja! vergiffenis.... schenk mij die," roept de ellendeling en hij kruipt op de knieën naar het kind, waarop hij het met zijne handen aanraakt. Na die aanraking zien allen dat de zenuwachtigheid en de andere ziekelijke verschijnselen heviger worden.

Eene tweede bijeenkomst tusschen den geestelijke en den herder heeft plaats op het gemeentehuis. Daar valt de herder wederom op de knieën evenals den vorigen dag en roept: *„Vergiffenis ik vraag u vergiffenis."*.... maar ditmaal kruipt hij naar den pastoor.... *„Waarom vraagt ge mij vergiffenis? Verklaar mij dat eens Thorel."*

Thorel nadert den priester meer en meer, tot hij zijn kleed bijna aanraakt. — *„Raak mij in 's Hemels naam niet aan, of ik sla er op."* Hierbij wijkt de pastoor langzamerhand achteruit, tot hij in een hoek van het gebouw teruggedrongen den toovenaar drie ferme stokslagen op den arm geeft. Deze slagen nu zijn de oorzaak van het proces.

De vrederechter van Yerville is verbaasd; nooit heeft hij iets dergelijks vernomen. Zijne uitspraak is eenigszins duister en onzeker, maar bewijst ten minste, dat de verklaringen van alle getuigen eenstemmig waren. De pastoor wordt vrijgesproken en Thorel wordt veroordeeld al de kosten van het geding te betalen. (Uitspraak van het kantongerecht van Yerville op 4 Febr. 1851).

We zien hieruit, dat er goed geconstateerde voorbeelden van hekserij bestaan, en dat de verschijnselen veel overeen-

komst hebben met die, welke we op de spiritische seances kunnen waarnemen.

Zijn die seances zelve ook zwarte magie? Maken de spiritisten misschien ook een verkeerd gebruik van de kracht van den Heiligen Geest, waarvan we straks spraken? En hoe staat het in dit opzicht met de Hypnotiseurs en de Magnetiseurs?

Het is moeielijk op die vragen een juist antwoord te geven. Omtrent het spiritisme weten we nog zoo weinig. Ontstaan de op de seances waargenomen verschijnselen door elementale geesten, bezield door de gedachten der omstanders en levende van het levensfluïde van het medium, dat op zijn beurt weer fluïdes aan de omstanders onttrekt, dan zijn zij zeer zeker af te keuren; zijn het echter elementaire geesten, en dit komt mij waarschijnlijker voor, dan wordt het antwoord nog moeielijker. Sommige occultisten vinden het ook dan ongeoorloofd, omdat men daardoor de goede geesten uit een hoogere sfeer tot eene lagere zou doen afdalen. Hoe echter menschen, die de reïncarnatie aannemen zoo kunnen spreken, begrijp ik niet. Evenmin begrijp ik het van menschen, die meenen, dat de sfeeren slechts toestanden zijn van onzen geest, die ons wel verwijderd houden van geesten, waarmede wij volstrekt niet sympathiseeren, maar die overigens niets meer te maken hebben met eenige plaats. Volgens hen kan een goede geest zich slechts manifesteeren in eene sympatische kring, waar hij komt, om onderwijs te geven, en wanneer het eene opoffering voor hem is, zich eenigen tijd te verbinden aan een menschelijk lichaam, dan zal hem dit toch, volgens de leer, dat zelfopoffering ons verhoogt, zeker geen kwaad doen. En op het medium schijnt eene dergelijke tijdelijke incarnatie van goede geesten nooit schadelijk en zelfs in den regel niet bijzonder vermoeiend te werken. Geheel iets anders wordt het, wanneer slechte of spotgeesten de seances bezoeken. Deze kunnen dan of heel indrukwekkend of zeer vroolijk zijn, maar werken op de mediums bijna altijd nadeelig. Menig medium is zedelijk verloren

gegaan, dòor zich aan het praktisch spiritisme te wijden. Daarom vrienden, wees steeds voorzichtig, wanneer ge u met de dooden gaat bezighouden. Er is veel meer kans, dat ge zelf en vooral de mediums er slechter, dan beter op worden. Bovendien heb ik opgemerkt, dat de meeste spiritisten de mededeelingen in hun eigen kring voor orakeltaal houden, en die altijd veel wijzer en verstandiger vinden dan de berichten, welke in andere kringen ontvangen worden. Ik zelf vind de meeste mededeelingen van geesten minder mooi, minder steekhoudend en minder vertrouwbaar, dan die van menschen, maar geef toch toe, dat de omgang met geesten soms nuttig kan zijn, mits we ons maar niet te veel door hen laten leiden en steeds bedenken, dat wij zelf verantwoordelijk zijn voor onze daden en gedachten.

De tweede vraag was, of de Hypnose en het magnetisme nuttig of schadelijk zijn. Vroeger sprak men niet van Hypnose, toen was dit een onderdeel van het magnetisme, doch sedert het eerste woord zoo algemeen bekend is geworden, acht ik het beter het laatste woord alleen toe te passen op de sympathische behandelingswijze.

De Hypnotiseurs — het somnambulisme is een onderdeel van de hypnose — streven er naar, den wil der sujetten geheel aan de hunne te onderwerpen. De meeste menschen zijn zoowel in hypnose, als in wakenden toestand vaak geneigd om suggestie aan te nemen, doch enkelen kunnen er toe gebracht worden, om in alle opzichten de bevelen van den hypnotiseur op te volgen. Zij komen dan overeen met bezetenen, en die bezetenheid is steeds het werk van een demon — een elementaal of vampyrachtig parasitair wezen, waarover ik in het Rozekruis meer gesproken heb — door den hypnotiseur in het leven geroepen en bedeeld met een zekere macht over den gehypnotiseerde. Wordt aan het sujet slechts eene enkele handeling bevolen, dan sterft die demon zoodra de handeling is verricht, maar meermalen wordt de wil van den lijder geheel onderdrukt door een serie van opvolgende suggesties of door bevelen, die achtereenvolgens moeten worden uitge-

voerd. Er bestaat dan bepaald bezetenheid, want de door de gedachten van den hypnotiseur in het leven geroepen elementaal blijft langen tijd heerschen over het sujet.

Toch kan men door het Hypnotisme zeer nuttig werken, doch dan moet men den slaap opwekken door van zijn eigen gezonde lichaamskrachten aan den lijder af te staan, en door suggestie nooit diens wil onderdrukken, maar hem steeds overtuigen van de kracht van zijn eigen wil, en dien daardoor versterken. Doen we dit en zorgen wij dat we tijdens de bewerking steeds reine en edele gedachten hebben, dan zullen we ook dergelijke gevoelens bij hem opwekken. Doch om in den lijder door te dringen met een gezond levensfluïde, dat van ons uitstraalt is de slaap niet noodig, en ook suggestie gelukt veelal in wakenden toestand; de hypnose is dus overbodig en in den bijbel vinden we dan ook tal van verhalen, die betrekking hebben op Magnetisme of sympathie, wat eigenlijk hetzelfde is, maar geen enkele, waar de genezing een gevolg was van hypnose; wel wordt er meermalen suggestie bij toegepast, maar steeds terwijl de lijder volkomen wakker is.

Iemand, die Jezus dus in alles wil navolgen, en zijnen wil zoodanig geoefend heeft, dat hij het ook kan beproeven bij de toepassing der geneeswijze door sympathie, moet zich niet bezig houden met hypnose en andere bedwelmende geneesmiddelen, maar evenals de apostelen door het opleggen der handen of door den lijder sterk aan te zien reine en gezonde levenskrachten uit zijn eigen organisme op hem overbrengen. Maar om hiertoe de macht te hebben, moet hij lichamelijk, geestelijk en zedelijk gezond zijn, en dus kan alleen iemand, die niet gehecht is aan aardsche bezittingen en genietingen. die er zelfs niet aan denkt, maar steeds vervuld is met reine en edele gedachten en in alles vertrouwt op de hulp van Jezus en den Heiligen Geest sterk genezend door het Magnetisme werken.

De woning met vele kamers.

DE ONTZAGLIJKE RIJKDOM VAN MRS. MARY HAYES CHYNOWETH, DIE BEWEERT, DE MACHT TE BEZITTEN, OM DOOR HET OPLEGGEN VAN HANDEN DE WONDERBAARLIJKSTE GENEZINGEN TE BEWERKEN EN DAARDOOR HET LIJDEN DER MENSCHHEID TE VERMINDEREN.

Vertaald uit The examiner, San-Francisco, Sunday-morning 1 Nov. 1891.

Ongeveer zes mijlen van San José vinden we de overheerlijke en vruchtbare Santa Clara Valley. Dwars door deze vallei stoomt de locomotief over de Monterey-baan en de reizigers in de confortabel ingerichte wagens van de Amerikaansche spoor gezeten, kunnen door den snellen vaart van den trein slechts ten deele het schoon genieten, dat het dal aanbiedt.

Aan het Eden Vale station stappen we af, om de in de onmiddellijke nabijheid gelegen woning van Mrs. Chynoweth een bezoek te brengen.

Dit gebouw, 109 kamers bevattende, wordt slechts bewoond door genoemde eigenares en de beide zonen uit haar eerste huwelijk, E. en J. Hayes met hunne respectieve echtgenooten. Ongeveer 700 acres van het beste land uit den ganschen omtrek omgeeft het reusachtige gebouw en levert jaarlijks een schat van olijven, amandelen, pruimen, kweeperen en andere daar inheemsche vruchten op.

Het toeval is ons bijzonder gunstig, daar we Mrs. Chynoweth zelve aantreffen, zij vertelt ons het volgende:

„Door de raadgevingen van geesten ben ik er toe gebracht, deze inrichting te stichten. Diezelfde geesten hebben mij er ook de middelen voor bezorgd. Hierover straks meer. Negen en dertig jaren geleden werd ik op eens geïnfluenceerd, maar niet door den geest van eenig menschelijk wezen. Deze bewering zal u minder bevreemden, wanneer ik u zeg, dat ik niet tot de spiritualisten behoor, in de beteekenis, die men gewoonlijk aan dit woord hecht, nooit heb ik mij bij eenig genootschap aangesloten en geen enkele seance heb ik ooit bijgewoond; toch ben ik overtuigd nu en

dan gecontroleerd te worden door den geest, ja dikwijls gevoel ik een onweerstaanbaren aandrang, om iets te zeggen of te doen; wat ik dan zeg of doe is mij totaal onbekend, doch zij, die er verschillende malen getuigen van waren, zullen u zeker wel willen inlichten, als ge er belang in stelt.

Vóor die geheime kracht op mij werkte, twijfelde ik aan de onsterfelijkheid en had in den bijbel niet het minste vertrouwen, wat meer zegt, ik had er nooit in gelezen, omdat ik er gansch geen belang in stelde en ziet, op eens begon ik een vreemde taal te spreken, die ik zelf natuurlijk niet verstond en ik haalde bijbeltexten aan, die ik nooit gezien of waarvan ik nooit gehoord had. Van dat oogenblik af ben ik een Christin geworden en heb voor mij zelven grond te vermoeden, dat de kracht, die mij controleert, de invloed van den Heiligen Geest is. Velen mogen dit heiligschennis noemen en ze zullen het ook, doch voor mijzelf ben ik overtuigd en vind dus geen enkele reden het te verzwijgen. In gewone omstandigheden ben ik gelijk ieder ander mensch, doch als ik onder den invloed van dien geest geraak, dan verricht ik wonderen gelijk Jezus. Ook dit kan weer heiligschennis genoemd worden, doch ik schroom niet die bewering, met allen eerbied voor den Grooten Meester, uit te spreken.

Naar de mededeelingen van ooggetuigen wil ik u een paar voorbeelden van mijne wonderbaarlijke genezingen noemen Hoe ik bij deze genezingen handelde, ik moet u bekennen het niet te weten, wel kan ik u verzekeren, dat ik genas door de kracht van den Heiligen Geest. Gewoonlijk neem ik de ziekte van de lijders of de lijderessen over; ik lijd de lichamelijke pijnen, die zij gevoelden, maar nu geheel hersteld zijn; die pijnen houd ik tot het oogenblik, waarop mij voorspeld is weer gezond te zullen worden.

„Ziet ge dat litteeken," vervolgde de dame, wijzende op een merkbaar teeken in hare linkerhand „het is het overblijfsel eener kankerzweer, die ik van een patient op mijne hand overnam. Nadat ik er eenigen tijd hevige pijnen aan had doorgestaan, was zij op zekeren morgen bij mijn ontwaken,

geheel verdwenen en hoe ik ook zocht, in bed was geen spoor van de zweer meer te ontdekken; op wonderbare wijze was zij dus verdwenen.

Wanneer ik de ziekten van anderen heb overgenomen, gebruik ik geene medicijnen. De ongesteldheden verlaten mij vanzelf, zooals ik het vertelde; wel schrijf ik soms aan de lijders medicijnen voor, maar gewoonlijk bestaat mijne behandeling in het opleggen der handen of het gebruiken van water als baden. Bij welke behandeling mijne betrekkingen mij helpen.

„Niet lang geleden herstelde ik eene ontwrichte heup door het opleggen der handen, niettegenstaande de ontwrichting vijf weken oud was en de doctoren niet in staat geweest waren het been te cureeren.

Bij eene vrouw genas ik een gezwel ook door het opleggen der handen, waar het bleef, weet ik niet, dat komt er ook niet op aan, maar hoofdzaak is, dat het verdween en dat de vrouw gezond werd. Nooit vraag ik iemand, wat hem scheelt, een hoogere macht vertelt het mij en zegt mij, wat ik doen moet.

„Weinige jaren geleden was de kracht, die mij geschonken was, slechts aan enkelen bekend, want mij werd gezegd, dat de wereld nog niet rijp was, om het nieuws te ontvangen, en het zou een dwaasheid zijn, de paarlen voor de zwijnen te werpen.

Zoo even beweerde ik mijne bezittingen aan de geesten te danken te hebben. Ziehier de omstandigheid.

De rijkdommen waarover ik beschik, heb ik gewonnen met een zeer gelukkige onderneming. Op aanraden van geesten, het zal u straks blijken, ontgonnen wij mijnen, hetwelk onze inkomsten enorm vergrootte

Jaren geleden woonde ik met mijne zonen in Waterloo, Wisconsin. Door omstandigheden brak ik spoedig daar op, om mij te Madison, in denzelfden staat, te vestigen. Mijne zonen die in de rechten gestudeerd hadden, namen op aanbeveling van William F. Vilas, die op het bureel van den president William F. Cleveland werkzaam was, de zaken over van een bejaard rechtsgeleerde te Ashland.

De geestelijke invloed deelde mij mede, dat mijn jongste

zoon Ashland tot verblijfplaats kiezen moest, indien hij fortuin wenschte te maken, hij vertrok en het ging hem voorspoedig. Mijne beide andere jongens hadden hun geld hoofdzakelijk in dennebosch-landerijen belegd, tot op zekeren dag de goede ingeving mij zeide, dat zij het niet langer in deze onderneming moesten steken, omdat er gevaar liep, dat de dennebosschen zouden verbranden; beter konden ze het in ijzermijnen plaatsen.

Nadat ik de ontvangen waarschuwingen aan mijne kindederen had medegedeeld, verkochten zij hunne aandeelen en weldra verlieten we onze woonplaats, om in de richting te reizen die mij aangewezen werd, een ingenieur met ons nemende, die ons bij het ontginnen van mijnen behulpzaam moest zijn.

„De plaats, waarheen ik geleid werd, was Hurley, ongeveer 40 mijlen van Ashland. Drie verschillende genootschappen hadden duizenden dollars verspild door daar proef putten te boren.

„Met staken gewapend, die in den grond gestoken moesten worden op de plaatsen, waar ik de mijn zou aanwijzen wandelden wij over den bodem, die onze schatten verborgen hield, ik ging voorop en het overige gezelschap volgde. Na eenigen tijd sprak de ingenieur eensklaps:

„Hier is de plaats, om de mijn te zoeken.

„Neen, zeide ik, en wij gingen verder. Plotseling hield ik stil en ik was overtuigd, mij op de juiste plaats te bevinden.

„Hier is de plaats, zeide ik, en mijne zoons sloegen een staak in den grond.

„Ge verspilt uw geld, indien ge hier graaft," begon de ingenieur.

„Wel nu," hernam ik, „terwijl ik zeer goed geluimd was, niemand dan ik zelf draagt dan immers de verantwoording van dat verlies.

„Lachende gaf de ingenieur antwoord: „Nu als ge dat wilt, het is mij goed, ik zal op uwe aanwijzingen wel proefputten boren."

„Neen, geen proefput, maak maar onmiddellijk een schacht, want hier onder mijnen voet is de mijn. De plaats was nog geen dertig voet verwijderd van een testput, onlangs geboord door een genootschap, en geen spoor van erts was daar gevonden.

„Onze ingenieur huurde werkvolk en begon de schacht te maken. Mijn oudste zoon was superintendant, maar had volstrekt geen kennis van het mijnwezen. Men had nog slechts eenen korten tijd gegraven, toen eenen ader van Bessemer ijzererts ontdekt werd. De ingenieur merkte dat de ader den vorm had van het dak van een huis en dat de plaats waar ik stond, toen de staak in den grond werd geslagen, de top van de ader was. Wij hebben die mijn nog, zij is de Ashland genaamd; bovendien bezitten wij nog de helft van de Germaniamijn, die in dezelfde ader is.

Mijne zoons en ik, wij gingen naar Hurley, om de mijn te besturen, gedurende welken tijd ik door de leiding van denzelfden invloed, die mij er toe bracht stil te houden als ik boven verborgen erts liep, nog de plaatsen aanwees van verschillende andere mijnen; 1) ik duidde nauwkeurig de plaats aan, waar schachten moesten gemaakt worden, terwijl de grond twee voet dik met sneeuw bedekt was. De menschen uit den omtrek begonnen zeer spoedig waarde te hechten aan mijne opgaven; zij gingen naar mijne aanwijzingen te

1) Het is volstrekt niet noodig, ter verklaring van dit feit aan te nemen, dat eenig geestelijk wezen den weg wees. Meer personen zijn zeer gevoelig voor den invloed van metalen en van water. De magnetische uitstraling of krachtsfeer daarvan werkt zeer krachtig op hen. Hierop berust vermoedelijk de legende van de wichelroede, die naar beneden getrokken werd, als de eigenaar over verborgen schatten of bronnen liep. De metalen en het water werkten niet op de wichelroede, maar op den gevoeligen persoon zelve. Personen, die deze vatbaarheid bezitten, zien gewoonlijk, wanneer zij eenigen tijd in donker geweest zijn, de kracht die uitstroomt van staalmagneten, natuurlijke kristallen, menschen, dieren, planten, opbruischende wateren, enz. als een koper- of zilverkleurige damp. Volgens de spiritisten zijn het mediums, volgens de astrologen menschen geboren onder den invloed van de maan. Vert.

werk en nooit werden zij in hunne verwachting teleurgesteld.

Toen wij eene zekere hoeveelheid erts uit de mijn verkregen hadden, werd mij aangeraden mijnen zoon naar Cleveland en Pitsburg te zenden, om den voorraad te verkoopen. Ik noemde hem de namen der firma's tot wien hij zich moest wenden, zonder dat ik er ooit te voren van had hooren spreken; ik gaf hem nauwkeurig den prijs op die hij er voor moest maken, zonder dat ik er het minste verstand van had. Hij ging en alles kwam uit, zooals ik het voorspeld had.

Sedert vier jaar ongeveer woon ik met mijne zoons en schoondochters in Californie, en ik verzeker u daartoe gekomen te zijn door denzelfden invloed, welke al mijne voornoemde handelingen bestuurde. In den beginne meende ik alleen naar Californië te moeten gaan, om dat land te bezoeken, maar in de gezelschapskamer van den slaapwagen vernam ik, dat ik met mijne familie in Californië moest gaan wonen en dat wij eene plaats moesten uitkiezen, die aan alle leden mijner familie beviel.

Eerst bezochten we Los Angeles, daarna Sancta Barbara vervolgens Mayfield en andere plaatsen, doch geen enkel beviel aan het geheele gezelschap, tot we eindelijk te San Jose arriveerden, waar wij ons allen direct op ons gemak gevoelden. Het uitzoeken van een geschikte plaats, om ons te vestigen, was het werk van een oogenblik. Al spoedig viel ons oog op de bezitting van zekeren John Pennant en op mijne vraag of de eigenaar deze bezitting niet zou willen verkoopen, gaf de agent ten antwoord, dat er minstens het drie dubbele van de waarde voor gevraagd zou worden.

Naar mijne ingeving te oordeelen moest die man zich bedriegen, daar de koop heel goed gelukken zou voor de juiste waarde, en nadat ik eenige bijeenkomsten zonder gevolg met hem had gehad, bood ik hem een zekere som, met de bedreiging alle verdere onderhandelingen af te breken. Een week moest ik hem ter overweging toestaan, waarna de koop gesloten werd.

Ons leven is hier geheel naar wensch; mijne zoons met hunne vrouwen en ik, wij zijn volkomen eensgezind; de bijbel houden we in waarde en we smaken hier een hemels geluk.

Gunnen we thans Mrs. Chynoweth wat rust, na hare uitvoerige mededeelingen, we zullen nu zelf het een en ander vertellen, wat we hebben waargenomen of wat we van anderen vernamen.

Een prachtige tuin, rijk aan bloemen en heesters, omringt het huis, terwijl een heerlijk boschage van eiken juist ter goeder plaatse aangebracht, het geheel een paradijsachtig voorkomen geeft. De edele bewoonster is voornemens het tot een middelpunt te maken, vanwaar het weldadige licht der leer, die zij onderwijst en uitoefent stralen zal schieten ver in den omtrek. Verscheidene villa's op haar domein worden reeds bewoond door hare volgelingen. Thans besteedt ze 100,000 dollars voor den bouw van een nieuwen tempel, waarin zij hare bijeenkomsten houden zal; voorloopig geschiedt dit in een gedeelte van haar huis. Elken Zondagmorgen en elken Zondagavond houdt zij eene toespraak tot de hoorders, bij welke reden zij geïnspireerd wordt door den Geest. 's Woensdags avonds is er eene Godsdienstige bijeenkomst en elken dag besteedt zij aan 't onderzoeken van zieken, die zij recepten voorschrijft of de handen oplegt en geneest. Vaak komen er 125 tot 150 menschen in Eden Vale, om haar te hooren en onderwezen te worden.

Geld neemt ze niet aan voor de behandeling, ook wordt op de bijeenkomsten niet gecollecteerd, men betaalt voor niets en de bezoekers worden bovendien in den regel gastvrij onthaald en geherbergd in het groote huis.

Al hare toespraken worden in snelschrift opgeteekend en gedrukt in een tijdschrift *The True Live* genaamd (Het ware leven), dat tweemaal per maand gratis wordt toegezonden aan ieder, die het wenscht te lezen. Van geldelijk voordeel kan dus in geen enkel opzicht sprake zijn.

Het groote huis is prachtig gemeubileerd. Op de muren zijn de prachtigste schilderingen aangebracht van een jeugdig artist uit Mayfield, Strait genaamd, die op aanbeveling van Meissonier tot haar gekomen is. Thans is die kunstenaar bezig een groot stuk te vervaardigen, voorstellende: „Een blik in 't Geestelijk Vaderland." Het idée van dit onderwerp is hem door Mrs. Chynoweth zelf opgegeven, toen zij geïnspireerd werd, om hem de schildering van dit stuk op te dragen.

Ook het plan voor het bouwen en meubileeren zijn, naar zij beweert, volgens de geestelijke opdracht, door haar gemaakt.

Eéne kamer is geheel en al wit. Een groot, dik, wit, kleed en een sneeuwwit behangsel bedekken vloer en muur, terwijl de meubelen eveneens wit zijn, als waren ze van ivoor vervaardigd. Niemand is na de voltooiing der meubileering en versiering in die kamer geweest. De bezoekers, die vertrouwen hebben in „Het ware leven," zooals het onderwezen en beoefend wordt door Mrs. Mary Hayes Chynoweth, vermoeden, dat in die kamer bijzondere geestelijke manifestatiën plaats grijpen.

Gewoonlijk schat men de waarde der eigendommen van rijken te hoog, en misschien is dit ook het geval met het denkbeeld, dat de bevolking dier streek heeft van de bezittingen der vrouw, daarom kan men niet instaan voor de waarheid van het vermoeden dat de waarde harer luxe voorwerpen geschat wordt op $ 7,000,000, terwijl hare bezittingen $ 17,000,000 moeten vertegenwoordigen.

Hoe overdreven dit ook wezen moge, blijkbaar is hare rijkdom buitengewoon groot. Een feit moet het zijn, dat de huizen en de kerk in Eden Vale eene waarde van $ 500,000 moeten overschrijden en dat haar voortdurend nog geld toestroomt uit de ijzermijnen van Wisconsin.

Mrs Chynoweth, eene vrouw met een ruw uiterlijk, heeft klaarblijkelijk een moeielijk en werkzaam leven achter zich; zij is tusschen de 50 en 60 jaren oud, ontvangt allen, die haar bezoeken met de meeste gastvrijheid en wijdt al haren tijd en al hare energie aan hare gasten.

In het tijdschrift *The True Live* leest men het volgende over haar.

Mrs. Chynoweth is door de zuiverheid, onzelfzuchtigheid en deugdzaamheid van haar leven en door de kennis en kracht, welke dergelijke eigenschappen in den mensch steeds ontwikkelen, in staat gesteld om hulp, troost en geluk rondom zich te verspreiden. Lijdende menschen zijn hersteld, verwarde geesten en treurende harten zijn opgebeurd en versterkt, armoede is verjaagd, tweedracht en oneenigheid zijn verbannen uit hoofd en hart, losbandigheid met hare begeleidende ondeugden zijn overweldigd, en daar, waar lijden en ongeluk bestond, vindt men nu vrede en vreugde.

Het groote aantal levens, dat veranderd is door hare hulp en diensten, geven ons de overtuiging, dat het nut door haar gesticht, veel grooter zou zijn, indien hare werking meer verspreid kon worden, zij het ook door onvolmaakte en indirecte methodes. Noch Mrs. Chynoweth, noch de andere ondernemers van de uitgave van „The True Live" verlangen eenige erkenning of eenig voordeel met de verspreiding van dit tijdschrift te behalen. Zij wenschen alleen daardoor een nuttig werk te verrichten, en hopen oprecht, dat de grondbeginselen en de Goddelijke inspiratie, die hun leven heeft beroerd en hen heeft opgeheven tot een zekere mate van harmonie en geluk uit de modderige en ruwe elementen van de wereld, ten minste enkele lezers van het *True live* moge bereiken en hen moge doen gevoelen, dat het leven is waard om te leven.

„Ik kan het niet helpen, dat mijne volgelingen mij om mijne wonderen vereeren" zeide Mrs. Chynoweth, „al zeg ik hen ook, dat ik van mijzelven niets ben. Wij leven heel gewoon het ware leven in volkomenen vrede en harmonie, en zooals ik gezegd heb, is ons huis een hemel voor ons.

The true live.

(Het ware leven.)

In de vorige Afl. hebben we kunnen zien, dat „The true live" een tijdschrift is, dat op verlangen van Mrs. Chynoweth te Hilsdale, Santa Clara Co. nabij San José in Californië wordt uitgegeven. Met deze dame hebben we al voldoende kennis gemaakt; wij weten dat zij zieken geneest door het opleggen der handen en het tijdelijk op zich nemen der kwalen; wij weten ook, dat zij vele godsdienstige voordrachten houdt, welke grootendeels handelen over onderwerpen, die tijdens de vergadering door de aanwezigen worden opgegeven en zeer interessant zijn; grootendeels zeg ik, want hare huisgenooten leveren ook nog al eens stukken, doch altijd worden die door haar zelf van de noodige aanteekeningen en ophelderingen voorzien. Deze voordrachten worden gestenografeerd en gedrukt en gratis toegezonden aan ieder, die het vraagt, mits men de kosten van toezending voor den tijd van een jaar vooruit betaalt. In Amerika bedraagt dit *f* 0.62[5] en naar Nederland is de vracht vermoedelijk het dubbele. Het blad verschijnt om de 14 dagen; elke aflevering is 32 blz. groot kwarto formaat; het papier is goed en de uitvoering mag bepaald netjes genoemd worden.

Het kwam mij zoo voor, mijne lezers eenen dienst te bewijzen door ze nu en dan in dit tijdschrift eene vertaling van enkele artikelen uit *The True live* aan te bieden. Het eerste stuk dat ik voor dit doel vertaald heb is van E. A. Hayes, en draagt tot titel:

ONZE ZENDING.

Vele menschen dragen het bewustzijn bij zich, dat zij

eene belangrijke zending moeten volbrengen. De moderne wereld noemt die menschen: „dwepers". Hunne overtuiging: bestemd te zijn om eene groote omkeering te bewerken, of in allen gevallen om iets ontzettends en buitengewoons te doen, is meestal een gevolg van hunne zelfzucht, en staat niet in het minste verband met die vaste overtuiging, welke ontstaat door ontwikkeling van ons geestelijk lichaam en door de werking van Gods geest in ons. In zekeren zin heeft iedereen hier op aarde eene zending te volbrengen; zijn leven is eene boodschap aan de wereld. Een groote stap zou de wereld vooruit zijn op den weg der volmaking, als ieder begreep, dat hij niet bestemd is, om alleen voor zichzelven te leven, maar evenzeer voor de geheele wereld; dan voorzeker zou het leven over 't algemeen minder doelloos en waardeloos zijn; dan zou de mensch niet zoo onopgemerkt komen, bestaan en verdwijnen, als thans het geval is — de uitzonderingen zijn helaas! te weinig om er dezen regel voor te veranderen. — Iedereen moest de verplichting gevoelen, die hij ten opzichte van de wereld heeft, en daarom zeg ik, op gevaar af van ook voor een dweper gehouden te worden, dat ieder, die dit geestelijk leven begonnen is, eene belangrijke zending in de wereld te vervullen heeft. Onze zending is aanmerkelijk verschillend van die der overige menschen, omdat anderen niet dezelfde gelegenheden en niet hetzelfde licht hebben als wij. Denk niet, dat mijne woorden mij ingegeven zijn door een te hoog gevoel van eigenwaarde, of ook niet door eene te hooge schatting van hetgeen wij bezitten en van hetgeen ons in geestelijken zin beloofd is.

Mijn eenig streven is, om ons op te wekken tot een duidelijk gevoel van het doel, waartoe deze bijeenkomsten moeten leiden en van den leefregel, die wij hier leeren. Ik ben overtuigd, dat wij de beteekenis er van niet genoeg waardeeren. Het is geen spiritualisme of spiritualistische kennis, waarmede wij onze hersenen volproppen: ware dit het geval, dan zou onze prediking ijdel mogen heeten, wij zelve zouden weldra geestelijk dood zijn en de in onze harten gezaaide

planten zouden verwelken en sterven, zonder vrucht te hebben gedragen. Maar het groote doel is de herleving van anderen door ons als agenten en dienaren van de kracht, die eerst moet groeien en volkomen gevestigd worden in onze harten. Wij moeten de wereld ingaan en aan ieder het evangelie verkondigen, dat een gedeelte van onszelf geworden is.

Dit is onze zending, en het hangt af van de wijze, waarop wij ons hebben voorbereid, of wij haar goed of slecht zullen vervullen. De tijd, waarop ons werk eenen aanvang zal nemen is afhankelijk gesteld van den ijver en de energie, waarmede wij ons zelf geestelijk en lichamelijk daartoe hebben voorbereid. Wij moeten wachten, tot wij kracht van boven gekregen hebben en wij weten, dat wij die nooit zullen ontvangen, zoolang niet alle lagere physische elementen uit ons zijn verwijderd. De meesten van ons is het zeer goed bekend, op welke wijze de verwijdering het geschiktst kan plaats hebben en wij kunnen over alle hulp beschikken, die voor eenig persoon verkrijgbaar is. Maar wij moeten zelf iets, ja, veel doen. Wij moeten, ik herhaal het, de wereld ingaan en het evangelie verkondigen aan alle creaturen, maar onze eerste plicht is het aan de verschillende deelen van onze eigene natuur bekend te maken, dit zijn de creaturen, die het in de eerste plaats moeten ontvangen. Deze waarheid is even zeker, als dat wij de inspiratie verkrijgen van het hoogere deel der natuur, door de werking van het hoogere in ons; en door de wilskracht moeten wij dien hoogeren invloed neêrtrekken in ons lager organisme, totdat onze laagste organen één zijn met de hoogste. Ons stoflichaam moet worden vergeestelijkt en in volkomen harmonie gebracht met onzen geest, het moet den gehoorzamen dienaar worden en niet de leider en bestuurder van den geheelen mensch.

Begrijpen wij het goed; dit is de dienst, waarmede wij moeten beginnen; en van de trouwe vervulling dier plicht hangt het af, of wij al dan niet succes zullen hebben in het overige gedeelte onzer zending; of wij al dan niet slagen zullen in het uitoefenen van eenen goeden invloed op anderen

Wij moeten natuurlijk alle inspiratiën en alle kennis ontvangen, die wij deelachtig kunnen worden, doch wanneer wij verzuimen, die aan onze lagere natuur te geven, door gebed en weêrstand tegen verleiding, door het aanwenden van pogingen, om geestelijk beter te worden en te leven in overeenstemming met de lessen, die wij ontvangen hebben, dan sterven al die inspiratiën in ons en zijn gelijk het zaad, dat op een steenachtigen grond viel en daardoor geen wortel kon schieten en geene vruchten dragen.

Het is onbegrijpelijk voor mij, dat wij, die zoo goed weten, onmogelijk aan anderen te kunnen geven, wat wij zelf niet bezitten, en dat wij een ander niet kunnen verlossen van zijne lichamelijke ziekten en kwalen of zijne zonden, zoolang wij onszelven daarvan niet verlost hebben, niet meer ons best doen, om ons op te werken uit het lagere, door alleen datgene te zoeken, wat, naar onze overtuiging het meest verheven is. Ik kan het slechts verklaren door aan te nemen, dat wij zoo zelfzuchtig en zoo onbekend zijn met het lijden en de onwetenheid van bijna al onze broeders en zusters, dat de innerlijke aandrang, om hen te helpen, ons ontbreekt. Of is het misschien nog erger met ons gesteld en bezitten wij zoo weinig wilskracht, dat wij de tijdelijke en volstrekt niet onvermengde genoegens van ons natuurlijk leven en onze vleeschelijke begeerten verkiezen boven een volkomen geestelijk leven. Indien onze zonden alleen bestaan in prikkeling van het gehemelte, dan misdoen wij toch door daaraan toe geven, als wij weten, dat wij door deze handeling het den God, die in ons woont, moeielijker maken om Zijn bestaan door onze levenswijze te doen blijken, en daardoor de zaligmaking verwerpen, die ons wacht en door ons, vele andere lijdende en zwakke menschen. Me dunkt, het is nu tijd voor ons allen, om te ontwaken en op te staan uit onze lethargie en geestelijke slaperigheid. Geholpen door hetgeen reeds voor ons gedaan is, kunnen en moeten wij trachten te begrijpen, wat een volkomen goed doorleefd geestelijk leven ons kan aanbrengen.

Welk een wildernis en woestenij is toch onze natuurlijke wereld, in vergelijking met de geestelijke, waarin wij zouden kunnen leven, indien wij slechts de noodige pogingen aanwendden om onze vleeschelijke lusten te overwinnen en om toe te nemen in volmaking. Indien we dit beoefend hebben, dan zullen wij in staat zijn te begrijpen, hoe groot de zegen is, welke wij zouden uitstorten over hen, die zich in eene nog slechteren toestand bevinden dan wij, wanneer wij hen opvoerden tot de plaats, waar wij nu zijn. En dit zouden wij kunnen doen voor vele kinderen der wereld, als wij altijd wilden leven voor de ontwikkeling van een hooger licht in ons, totdat dit licht een volkomen deel van ons geworden was. De wereld noemt datgene, waarin wij te kort schieten, kleinigheden, maar juist dat te kort schieten in die kleinigheden maakt het voor ons onmogelijk, om die volheid van inspiratie te ontvangen, die wij noodig hebben om voor anderen te doen, wat wij in hun belang wenschelijk zouden achten.

Hoevele lijders zouden wij dan herstellen, hoevele gevallenen weder oprichten, hoevele mismoedigen versterken en bemoedigen, hoevele zedelijk en geestelijk melaatschen verlichten en genezen. Wat zouden we ons inspannen, om tot heil der menschen te werken en wat zou dan de onbeduidendheid en nietigheid, van hetgeen wij nu doen duidelijk uitkomen. Het schijnt mij toe, dat wij thans onzen tijd grootendeels vermorsen, al doen of beproeven wij dan ook iets tot heil van ons zelven en anderen. Onze zending, dit staat vast, heeft ten doel het groote en onvergankelijke Christelijke grondbeginsel meer in vervulling te brengen. Waarom wachten wij dan, in plaats van moedig en krachtig aan het werk te gaan? Is er niemand rondom ons, die dat Christelijk grondbeginsel in zijn leven noodig heeft; en is er niemand meer te vinden, die het wenscht te ontvangen? Neen, dat is het niet; er wacht ons werk genoeg, als wij maar gereed zijn onze taak te volbrengen. Wij blijven evenwel steeds nog in gebreke. De oogst is overvloedig en overrijp, maar de arbeiders laten

zich wachten, zij verslapen als het ware hunnen tijd, terwijl het graan, dat in Gods schuren moest worden opgezameld te niet gaat uit gebrek aan bewerking. Ik zelf gevoel mij dezen morgen schuldig, omdat zoo weinig van die inspiratie, die zoo overvloedig op ons is uitgestort, in mijn leven werkzaam is, en ik ben overtuigd, dat wij nimmer de kracht van den Heiligen Geest zullen ontvangen, indien wij niet al onze vermogens inspannen, om dat heil deelachtig te worden.

De discipelen waren langen tijd vergaderd, samen biddende en smeekende, toen de Heilige Geest op hen werd uitgestort. Zij waakten en vastten en baden zonder ophouden, en dat moesten wij ook doen, indien wij geschikt willen worden voor het grootste werk, dat een mensch kan verrichten. Wij moeten ons onthouden van alle kwaad en met onverflauwden ijver bidden om opgeheven te worden, uit onze natuurlijke conditiën tot dien geestelijken toestand, die de door ons gezochte kracht en inspiratie met zich brengt. Alles, wat voor ons gedaan kon worden, is gedaan; wat er overblijft moeten wij zelve doen. De tijd, die wij er voor noodig hebben hangt af van de kracht, waarmede wij ons inspannen. Het kan weken, maanden of jaren duren. En wel beschouwd, hoe nietig zijn toch de dingen, die ons aan de aarde binden, wanneer wij ze vergelijken met de grootste gave, die God aan de menschen schenken wil. Laat ons dan voortaan krachtig strijden, laten we ons geheel wijden, om al die beletselen van ons te werpen en gestadig bidden en smeeken, totdat de inspiratie komt, dan zal de adem Gods zich openbaren als eene sterke wind, om alle onreinheden en vleeschelijke neigingen van ons weg te nemen en alleen het geestelijke en goddelijke achter te laten.

E. A. Hayes.

„Grooter dingen dan deze zult Gij doen," zegt Christus tot ons en dus is dit slechts het begin van onze ontwikkeling op den weg tot heiligmaking. Wij moeten duizenden en millioenen kiemen en vermogens in onze natuur bewerken en

ontwikkelen, voordat wij komen in dien toestand, waarin liefde de vervulling is van de wet. Dit is Gods eeuwige leven, dit is Zijne liefde en die liefde bevat alle macht van het heelal in zich. Wanneer steeds bedacht wordt, dat Gods liefde alle macht en alle kiemen van het groot heelal omvat, dan zal men begrijpen, dat men die liefde moet ontwikkelen, om de macht te verkrijgen van uw eigen heelal.

MARY HAYES CHYNOWETH.

Vraag: *Ge zeidet iets omtrent suiker, is die schadelijk?*

Zij is even schadelijk als sterke drank, ja ze vermoordt meer menschen. Onlangs waren er hier honderd, die behandeld moesten worden; twee derden van hen waren door het gebruik van suiker ziek geworden en sommigen waren zelfs volkomen onherstelbaar. Wij zelven gebruiken slechts zeer weinig suiker; wij vertroetelen ons gehemelte in het geheel niet. Ons lichaam verandert in overeenstemming met hetgeen wij eten, en suiker zou ons niet smaken, indien wij het nooit gegeten hadden. Een jong mensch, die bij ons inwoonde, wilde volstrekt geen groenten gebruiken; ik zeide hem, dat hij groenten moest eten, dat ik hem niet wilde toestaan zichzelve te vermoorden. Zijn eerste groenten, waren tomaten, en het gevolg was, dat zij hem geheel onpasselijk maakten; langzamerhand evenwel wende hij er zich aan en nu eet hij evengoed groenten als ieder ander.

In de bijbel wordt gezegd, dat ge van uwe lichamen tabernakels zult maken, waarin de geest Gods kan wonen. Wanneer ge komt tot dat leven, dan moet ge gehoorzamen aan eene hoogere wet dan de natuurlijke. Wilt ge verheven en edele indrukken ontvangen van de hoogere Hemelsche machten, zorg dan, dat uw lichaam zuiver is; wilt ge, dat God u aanhoudend zal inspireeren, breng dan slechts voedsel in uwen maag, dat harmonieert met uw geestelijk wezen en houd uw leven zuiver en heilig. Zoodra iemand genoeg kan ontvangen van Gods leven, dat het

hem treft, dan wordt hij opgeheven, dan begint hij wijsheid te krijgen. Niet slechts de grove onvolmaakte wellusten en neigingen, maar alle lichamelijke lusten en alle begeerten zullen verdwijnen en de onvolmaaktheden van het vleesch worden dan als van zelf opgeheven; wij hebben slechts een blik te werpen op het leven van Hem die ons als een voorbeeld ter navolging is gegeven en we zijn van deze waarheid overtuigd. Houdt den Satan achter, breng harmonie en kalmte in uw gemoed, om de hoogere machten in de gelegenheid te stellen, op u te werken. Ge moet uw lichaam zuiveren en reinigen van alles, wat lijden en ellende veroorzaakt. Het lijden en de ellende zal even lang duren, als het gebruiken van koffie en thee, het eten van suikerwerken en gebakjes, ook al gebruikt ge dat niet overmatig. Ik heb twee meisjes gekend, dochters van een suikerbakker, die heel vaak van alle mogelijke zoetigheden snoepten; de eene kreeg op 17-jarigen leeftijd kanker aan de tong, die geheel was weggeteerd, voordat zij stierf, terwijl de andere alle tanden uit de bovenkaak verloor en nu een valsch gebit draagt.

Elke verandering, hoe zonderling ook, die eenigszins van blijvenden aard is, wordt eene gewoonte. We zijn dagelijks in de gelegenheid dit op te merken. Indien er b.v. behoefte bestaat aan sterken drank, dan is er eene vergiftigde toestand van het bloed, ontstaan door het gebruik van spiritualiën en de begeerte naar sterke dranken is eerst dan bevredigd, wanneer dit vergif geheel verwijderd is.

Thee en koffie werken verwoestend op het bloed en het bloed is het leven; in de schrift is het ook zoo genoemd, als er gezegd wordt, dat het bloed van Christus Zijn leven was; Hij vergoot Zijn bloed, is immers hetzelfde, als Hij gaf zijn leven voor ons. Een geneesheer, die het lichaam van een jong mensch, gestorven door het overmatig gebruik van thee, koffie, whiskey en tabak, opereerde, vond het vol zweren, en het bloed was bijna geheel in etter overgegaan. Vele dames komen tot mij met de opmerking, dat zij het gebruik van thee en koffie onmogelijk kunnen

nalaten, en weet ge, wat ik dan antwoord: „Nu sterf dan maar." Rheumatisme, catarrhen en leverziekten vinden steeds de oorzaak in ons voedsel. Sommigen willen wel beweren, die ziekten van hunne ouders geërfd te hebben; maar indien uw vader of moeder aan de tering b.v. gestorven is, dan is het voor u des te noodiger, om rein te leven, ten einde de onvolmaaktheden van uw gestel te vergroeien. Hebt ge kanker of tering overgeërfd, zorgt er dan in de eerste plaats voor, dat ge uw bloed zuivert, en de ziekte zal verdwijnen, evenals de verpestende atmospheer van een sloot of gracht verdwijnt, wanneer het water ververscht wordt.

Doctoren raden het gebruik van prikkelende middelen en morphine in vele gevallen aan, doch mijn eerste werk is, ze den patienten sterk te ontraden; sommigen brengen ook ijzer in het bloed, doch ik keur dit sterk af en in 't algemeen verbied ik allerlei andere dingen, die schadelijk voor het bloed kunnen of moeten zijn. In de eerste plaats moet het bloed gereinigd en gezuiverd worden en dan moet men leven op een passend diëet, zich onthoudende van alle verkeerde spijzen en dranken, zooals: thee, koffie, zoetigheden, pastijen, varkensvleesch en ook overmatig vleeschgebruik. Indien uw diëet zoo gezond en rein mogelijk is, dan is het altijd nog slecht genoeg voor uw gestel. Ik genas b.v. mij zelve van de tering, ik had die van mijne ouders overgeërfd, door een geheel jaar lang niets anders te eten, dan driemaal 's daags een klein sneedje brood. (1)

Zet uzelven op een goed diëet van groenten, vruchten en graan, eet ook een weinig goed vleesch of visch, maar niet veel, dat houd ik voor verkeerd. Ik zelf gebruik bijna nooit vleesch of visch, gewoonlijk vervang ik het door plantaardig voedsel. Visch heeft altijd nog bloed, planten hebben slechts

(1) Wij moeten, dit lezende, niet uit het oog verliezen, dat de schrijfster eene zeer sterke magnetische kracht bezit, en dus vermoedelijk zonder het zelve te weten gedurende dat jaar voor een groot gedeelte leefde van de magnetische uitstralingen van andere personen, die zij tot zich trok. VERT.

sappen en zijn daardoor, wanneer zij in ons organisme worden opgenomen, niet zoo gevaarlijk om het bloed te bederven. Het sterkst wordt men, wanneer men een goed diëet volgt en het gebruik van vleesch nalaat.

Twee broeders werkten te Lake Mills op een boerderij van vier à vijfhonderd akkers. Toen zij acht- of negen en dertig jaar geleden met mij bekend raakten, besloten zij het gebruik van vleesch na te laten en sedert dat tijdstip konden zij hun dagwerk gemakkelijker verrichten, dan vroeger.

Ge moet u voornemen, te leven, zonder prikkelende middelen en zonder eenig voedsel, dat u onzuiver en ongezond maakt, gij moet er toe besluiten, om met behulp der engelen uw lichaam te reinigen, voordat gij u van uw aardsche kleed ontdoet, om een onvergankelijk aan te trekken; het eerste verdwijnt langzamerhand maar het laatste leeft en kan alleen dan schoon en heilig zijn, als het stoffelijk lichaam zuiver en rein is geworden door een goed leven. De kleederen, die ge draagt in het geestelijk leven moeten zoo helder en schoon mogelijk zijn, en dat worden zij door uw eigen leven en uwe eigene daden; zij kunnen alleen door uw eigene handen gesponnen en geweven worden, of met andere woorden, gij moet uwe eigene zaligheid bewerken. Maar indien ge u zelven omringt met alles, wat in strijd is met het geestelijk leven, dan zullen uwe geestelijke kleederen van slechte stof zijn, dan moet ge ze na uw sterven beter maken.

De doctoren bewaren, voor zooverre zij er de wetenschap van dragen, heel verstandig het stilzwijgen over den schadelijken invloed, die het gebruik van bovengemelde stoffen tot gevolg hebben kan, want dit zou hunne praktijk benadeelen en hen de weelde, ja het brood ontnemen. (1) Het zij echter

(1) Volgens mijne overtuiging is de schrijfster hier overdreven. De doctoren zijn niet zoo slecht, dat zij opzettelijk de gezondheid hunner patienten benadeelen, maar van de kunst, om te genezen leert men als geneesheer weinig; daarom veranderen de geneesmethoden ook telkens.

VERT.

opgemerkt, dat slechts zeer enkelen hiervan op de hoogte kunnen zijn. Het is bepaald een harde waarheid, die ik hier uitspreek, doch ik kan ze niet verzwijgen. De aanhangers van de meeste kerkgenootschappen meenen, dat sommige van die zaken den mensch, om te genieten gegeven zijn, maar de Schrift zegt: „Gij zult niets eten of aanraken, wat onrein is.” Wordt daarom door niets geïnfluenceerd behalve door die wijsheid en kracht die tot uw leven zal inkomen, wanneer ge leeft voor het hoogste licht, dat in u is. Vele menschen in de Vereenigde Staten vermoorden zichzelven tengevolge van hunne uitspattingen en mocht het in Europa met den mensch gunstiger gesteld zijn, toch valt niet te ontkennen, dat daar over 't algemeen meer geleefd wordt om te eten, dan gegeten om te leven.

Wanneer iemand leeft onder de oude wet van materiëel bestaan, dan is er geen leven in hem. Zekere dame kwam eens tot mij en zeide, geen lust meer te hebben, om langer te leven: zoolang zij leefde, had ze nog geen geluk leeren kennen en daarom was het haar een begeerte te sterven. Ik antwoordde: „Wat is dat? verlangt ge waarlijk, om uwe vier kleine kinderen en uwen man te verlaten.” „Ja,” hernam zij, „mijn dood zal hen niet ongelukkiger maken, en ik zal daarentegen gelukkig worden.” „Mevrouw,” zeide ik, „Ge weet thans even weinig van hetgeen u hiernamaals wacht, als bij uw sterven; ge meent gelukkiger te zullen zijn aan gene zijde van het graf dan hier, maar ik verzeker u dat dit niet het geval zal zijn, gij moet daar werken om hooger te stijgen, als ge het hier niet doet: Christus immers zegt zelf: „Werkt voor uws zelfs zaligheid met vreeze en beving.” Christus is u vreemd, tenzij Hij in u woont. Christus is het Goddelijk leven, ontwikkeld in de menschelijke gestalte tot den graad van volkomenheid, waarover in de Schrift gesproken wordt. Gij kunt geen anderen Christus hebben, dan die, welke in ons woont. Het zal steeds vruchteloos streven zijn, als men tracht Christus te krijgen zonder het lichaam te veranderen. Het Goddelijk

beginsel moet in u aangroeien, het moet uw leven besturen en u verheffen boven de zonden van het vleesch: dat is alles; alle lagere beginselen in u moeten vernietigd worden en de hoogere daarentegen nemen steeds in ontwikkeling toe. Dat is nu opvoeding en ontwikkeling en wanneer gij zijt opgegroeid onder de geestelijke wet, dan zal geene beproeving u verontrusten en ge zult niet meer begeerig zijn naar iets, dat u verzwakken of ongesteld maken kan; dan zullen de doodelijke elementen der onvolmaaktheden van den natuurlijken mensch niet de minste uitwerking meer op u hebben.

De onwaarneembare krachten, die de aardbewoners omringen werken en trachten eindeloos, om door indrukken aan de menschheid de noodzakelijkheid te leeren, hoe tot een hooger bestaan te komen; zij trachten indruk op de menschen te maken; doch alleen op hen, die in een toestand zijn, waarin zij kunnen ontvangen, kan die werking invloed hebben, want slechts door onze eigene pogingen kunnen wij geluk deelachtig worden en het streven van anderen kan tot verhooging van ons geluk niet in 't minst bijdragen. Wij kunnen niets anders voor u doen, dan u zeggen, hoe ge moet leven en u dit door ons voorbeeld toonen. Wilt ge volmaakt worden volgens de geestelijke wet, wilt ge een nieuwen hemel en een nieuwe aarde in u zien geboren worden, bedenk dan, dat ge die uzelf waardig maken moet, door uwe handelingen en dat anderen hier volstrekt niets aan af of toe kunnen doen. Wanneer ge overgaat naar de andere zijde en ge zijt hier niet opgegroeid tot dien geestelijken toestand, dan moet ge het daar doen, en wanneer ge geweten hadt, hoe ge hier moest leven, om uzelven zuiver en heilig te houden, dan hadt ge uw lichaam kunnen maken tot een tabernakel, waarin de Goddelijke geest woont. Hoe moet ge uw lichaam daarvoor geschikt maken? Ge kunt het doen, door harmonie in uw leven te brengen. Gods geest kan niet in u wonen door de onvolmaaktheden van het vleesch en daarom weet ge zoo weinig van God.

Eene stem in mij zegt, dat ge berouw moet gevoelen over de zonden en dat ge Gods zuiverder leven en inspiratie moet ontvangen. Berouw over de zonden van het vleesch is

het ware berouw en wanneer ge dat waarlijk hebt, dan zult ge daarvoor eene belooning ontvangen en Gods leven zal in u wonen. Wanneer ge komt tot de Goddelijke zuiverheid, dan zult ge den hemel en al de engelen om en in u zien. O, het schoone, dat dan uwe oogen krijgen te aanschouwen, is door het beperkte begrip niet te begrijpen noch te waardeeren. Verhef uwen eindigen toestand tot den oneindige en uw leven en uwe ziel tot dien zuiveren staat, waarin zij het kristalheldere water kunnen drinken, dat van de fontein der waarheid komt. Laat uwe stem weerklinken door de straten en op de toppen der bergen, opdat ook anderen voordeel hebben door uwe ondervinding. Ge zult eene stem hooren fluisteren, die tot u zegt: „Dit is het eeuwige leven; sta op en volg mij." Beschouw de indrukken, die wij trachten te maken op de menschen. opdat gij beweldadigd wordt en de geheele wereld met u. De wet, volgens welke wij kunnen opstijgen uit lijden en ellende tot in de zuivere atmosfeer, waar slechts vrede, harmonie en een hemel gekend wordt, vindt ge in den bijbel, maar ge moet haar zoeken. Werken is noodig en beloont zich zelf, daar het altijd genot met zich brengt. Alle, die nu ziek zijn, kunnen zonder onderscheid zich zelf weder gezond maken, door het gebed en door verbetering en veredeling van het leven, zoodat de Goddelijke liefde er in kan doordringen en de engelen op ons kunnen inwerken. Streeft ge hiernaar, dan leeft ge naar Gods wil, en Zijne liefde wordt zonder ophouden uitgestort op uwe wegen. Gij ontvangt leven en gezondheid zonder dat ge weet, hoe die komt, zonder dat ge merkt, vanwaar die komt.

Verplaatsen we ons in gedachten twee à drie honderd jaren terug, dan zijn wij in de gelegenheid op te merken, hoe ver de toenmalige mensch bij den tegenwoordige te kort schoot, en allengs nog streeft hij naar vooruitgang, om te stijgen op den trap der ware menschheid en den dierlijken mensch meer en meer af te schudden. Wij hebben er behoefte aan, om meer te ontvangen van God en meer van de stemmen der engelen; en ik zeg u, mijne vrienden, dat deze toestand

de eenigste is, waarin wij het element van zuiverheid vinden, dat des menschen gedachten zuivert, ze veredeld, ze heiligt als inspiraties van God en de Engelen. Uwe ziel behoeft geen voedsel, noch drank, noch genot; doch een zuiver, rein leven. Komt ge tot dien toestand, dan kent ge geene ziekten meer en alle menschelijke neigingen en begeerten herdenkt ge met de meeste verachting en afschuw. Dat deze woorden diep in uw hart moge gegrifd worden, opdat de zuivere, heilige geest der waarheid tot u moge komen, en alle onvolmaaktheden van het vleesch verwijderen. Hebt ge eenmaal uw lichaam opgebouwd tot een tabernakel voor den Heiligen Geest Gods, om u er in te vestigen, dan zult ge merken, dat alle ziekten verdwijnen als kaf door den wind voortgezweept. Zoolang die tijd nog niet zal zijn aangebroken, zult ge doortrokken zijn met vergiften die het vleesch telkens en telkens zullen doen lijden, hetgeen wij niet van u kunnen wegnemen, tenzij ge een ander leven wilt leiden; er is ook geen enkele reden om het zelfs te proeven, want ge zult deze wetten telkens en telkens toch weder verkrachten, tot ge genoeg ondervinding hebt opgedaan, om al die afdwalingen voor altijd af te zweren. Indien het medium iets kan doen tot hulp, om dit leven te beginnen, dan zullen wij er haar de kracht toe geven.

MARY HAYES CHYNOWETH.

Ge kunt niets aanbidden op den weg der grondbeginselen zonder den Grooten God te vereeren, daar de hoogste macht toch van den bestuurder van het Heelal uitgaat. Bij een vergelijking van de bijbels der verschillende volken zullen we kunnen opmerken, hoe groot de overeenkomst van alle is. Overal is sprake van een Christus, om te aanbidden; ze geven Hem verschillende namen, maar het is geheel en al hetzelfde grondbeginsel, dat werkt bij de verschillende volkeren der wereld.

M. H. CHYNOWETH.

Velen aanbidden een Christus, zij gelooven en gevoelen,

dat zij weten, dat Hij geleefd heeft, zonder dat zij eenige kennis van Christus hebben. De zoodanigen aanbidden een dood afgodsbeeld. M. H. Chynoweth.

Wanneer iemand op God vertrouwt, dan weet hij, wanneer hij tot God bidt, dat Deze hem alles zal geven, wat hij noodig heeft en vraagt. M. H. Chynoweth.

De Hand

IN VERBAND MET HET KARAKTER.

Naar het Fransch van Ad. de Harrolles.

(*Vervolg van pag.* 266).

☞ De stem is brutaal en onaangenaam, de haren zijn kastanjebruin of bleekblond en glad; het lichaam middelmatig groot, de huid is gevlekt, de ooren zijn groot en steken ver uit. Een dunne rechte baard beschaduwt de kin; de harde hand is kort, grof, dik en sterk; de vingers zijn zeer dik aan het eerste gewricht, het nagellid van den duim is breed en het middelste zeer kort en zwak; de levenslijn is diep en rood, de lijn van het hart kort en zonder vertakkingen; op de hoogte van den wijsvinger is zij benedenwaarts gebogen en vormt eene halve cirkel, terwijl zij zich vereenigt met de lijn van het hoofd. In het midden van de vlakte van Mars is een kruis.

DE MAAN (LUNA).

De menschen, geboren onder den invloed van de maan zijn, evenals die, welke onder Saturnus geboren zijn, in den regel lang, doch de lichaamslengte is over 't algemeen een der minst zekere kenmerken. Zij hebben een rond hoofd,

dat vooral in de slaapstreek breed genoemd kan worden, wijl daar het orgaan der verbeelding te vinden is. Het bovenste gedeelte van het hoofd, waar zich de organen der oorzakelijkheid en vergelijking bevinden, is weinig ontwikkeld, maar de wenkbrauwen, de plaats, waar de gave van opmerking gezocht moet worden, steken sterk vooruit. De gelaatskleur is dofwit, bleek, somtijds zijn de wangen met een blos overdekt; de huid is gevlekt, het vleesch zacht. Bij oppervlakkige beschouwing zouden wij hen gespierd noemen, want hunne gestalte, hoewel weinig behaard, is breed en vol; zij zijn het evenwel niet, want hun vleesch is niet vast; de haren zijn fijn, zacht, lang, blond en dun; de neus, waarvan de top rond is, mag kort genoemd worden. Een paar dikke vooruitstekende lippen omgeven een kleinen mond. De groote, geele tanden, geplant in bleek tandvleesch, zijn slecht geordend en bederven spoedig. Een groot, helder, rond oog, met een grijsachtig-blauwe pupil, bij den aanblik doordringend, heeft groote dikke oogharen. De wenkbrauwen zijn overeenkomende met de kleur van het hoofdhaar blond, doch in tegenstelling met de oogharen dun en weinig ontwikkeld; een vleeschige vette kin valt bijzonder in 't oog, terwijl dit minder het geval is met de plat tegen het hoofd aangedrukte ooren.

De hals vrij lang, blank, vleeschig of vet en vaak voorzien van fijne circulaire plooien, rust op een paar dik bevleeschte schouders; de zeer ontwikkelde lendenen en de breede en uitgezette heupen dragen niet bijzonder bij om de fraaiheid en gratie van de gestalte te verhoogen. De borstspieren bij den man en de borsten bij de vrouw zijn zacht en geplooid. De lichaamsbouw over 't algemeen is eenigszins lomp of opgezwollen: een paar grove, dikke beenen rusten op de groote voeten en ondersteunen een dito buik, alles door grove gewrichten tot één gehouden.

Het karakter van deze menschen is zeer veranderlijk, wispelturig en zelfzuchtig. Zij houden veel van reizen, alleen om te gehoorzamen aan hunne aangeboren neiging, waardoor

zij steeds naar afwisseling haken. Zij zijn koud, lui, melancholisch en bezitten weinig liefde; het huiselijk leven heeft voor hen niet veel aantrekkelijks; zij zijn eer mystiek, dan godsdienstig, aan flegma paart zich bij hen langzaamheid van beweging en soms ook van geest, doch hunne verbeelding is zeer werkzaam, en voedt zich met allerlei droombeelden. In den magnetischen slaap gebracht, hetgeen bij hen over 't algemeen zeer gemakkelijk gaat, zijn zij vaak goede somnambules. Zij hebben prophetische droomen en staan heel dikwijls in gemeenschap met de geestenwereld (1) vooral, wanneer zij in de eenzaamheid der bosschen leven. De kunst, mits deze fantastisch zij, staat bij hen hoog, ook houden ze van romans en gedichten, zij hebben veel gevoel voor harmonie, ja, zijn meest zelf dichters.

Vrouwen, geïnfluënceerd door de maan hebben een opofferend karakter, zij geven zich gemakkelijk over, maar eer door gemis aan kracht, om weerstand te bieden dan uit liefde. Zij hebben eenen man, wien zij bovenal de voorkeur geven en hartstochtelijk beminnen, doch dien zij somtijds toch bedriegen.

De menschen dezer soort beminnen het water, zoodat men goede zeelieden onder hen vindt. Zij zijn onstandvastig, onrustig en vredelievend, edelmoediger in woorden dan in daden; de onstandvastigheid heeft niet alleen betrekking op hun karakter, maar ook op het gebruik van voedsel, want nu eens eten ze zeer weinig en dan weer bijzonder veel en gulzig. Vaak zijn zij ongerust over hunne gezondheid. Door hun zwaar lichaam en hunnen langzamen gang zijn zij spoedig vermoeid. Op reis rusten zij dikwijls. Overeenkomstig het meest uitkomende in de maan is in hun karakter beweeglijkheid en veranderlijkheid de meest duidelijk uitkomende kenmerken.

---

(1) De quaestie of dit geesten zijn van menschen, die vroeger de aarde bewoonden, of andere wezens wil ik hier weer niet bespreken. Men leze, wat ik daarover vroeger in dit tijdschrift gezegd heb.

Wit of geelachtig zijn hunne lievelingskleuren. De verschijnselen, die de doctoren samenvatten in het woord *Hysterie* moeten aan den invloed van deze planeet worden toegeschreven.

Sommigen hunner leiden een zeer ingetogen leven, zij eten weinig, vooral weinig vleeschspijzen en vertrouwen sterk op de hulp van God, van Jezus, van den Heiligen Geest of van andere Hoogere Wezens, naarmate van de Godsdienst, waarin zij zijn opgevoed. Gewoonlijk hebben zij dan eene zeer sterke magnetisch-genezende kracht.

Hunne handen zijn mollig en zacht, het nagellid der duim is gewoonlijk kort, doch wanneer zij magnetische genezingen kunnen bewerkstelligen is het vrij lang. De vingers zijn glad, puntig en kort en de heuvel van de maan is sterk ontwikkeld.

SLECHTE INVLOED VAN DE MAAN.

Menschen met dit karakter zijn babbelachtig, dom, ondoordacht, gulzig, bijgeloovig, kwaadsprekend, trouweloos, lasteraars, leugenaars, het zijn lichtmissen zonder hartstocht, alleen uit zucht tot verandering, uit nieuwsgierigheid, uit wispelturigheid, menschen die in elke nieuwe slemppartij een onbegrensd genot zoeken, want alles, wat nieuw is, schijnt hen bekoorlijk toe. Aan zelfzuchtigheid paart zich bij hen schaamteloosheid, ijdelheid, onbeschaamdheid, lafhartigheid en onbegrensde zucht tot zwetsen, door hunne vuilheid verspreiden zij eenen onaangenamen geur. Zijn zij geboren tijdens verduisteringen dan lijden zij aan allerlei oogkwalen, vaak ook aan vallende ziekte, verlammingen vooral van de tong, den mond en de oogen en aan zenuwtrekkingen. Hunne gladde bleeke huid is geheel gevlekt, de handen zijn zeer zacht en mollig, de vingers puntig. Op den heuvel der maan vindt men de lijnen der wispelturigheid; de lijn van het hoofd is gesplitst, één tak daalt af naar den heuvel der maan. De heuvel van Mars is zeer klein en niet op de gewone plaats; de heuvel der zon is bedekt met een netwerk van strepen.

VENUS.

De personen, geboren onder den invloed van deze planeet hebben eenige overeenkomst met de onder den invloed van Jupiter geborenen, doch hunne schoonheid en hun karakter is meer vrouwelijk. Zij hebben eveneens eene blanke huid, maar deze is meer rose, zachter, fijner en doorschijnender. Zij zijn tamelijk lang, de vormen zijn rond, het aangezicht is gevuld en regelmatig; heel dikwijls zijn de kleine gladde wangen van een kuiltje voorzien, en op het schoon gewelfde ronde en kleine voorhoofd merkt men tusschen de wenkbrauwen twee of drie kleine lijnen, wanneer het aangezicht een lach of droefheid vertoont.

De wenkbrauwen beginnen aan weerszijden van de neus en zijn door hare grootte en den netten vorm een waar sieraad van het gelaat; vindt men enkele haren op den wortel van den neus dan kenmerken die ongeluk in de liefde of van jalousie.

Het hoofd is getooid met lange, dikke, golvende, zachte, zwarte of donker bruine haren en blijven, zelfs tot in hoogen ouderdom, aanwezig.

De rechte neus is breed aan haren oorsprong, elegant, rond, tamelijk vleeschig aan het uiteinde, de ronde neusgaten zijn een weinig uitgezet; twee oogleden, die, als het oog gesloten is, rond, dik en met een net van aderen doorsneden zijn, geven ons bij het openen een groot, schoon helder, vochtig, wulpsch bruin oog te aanschouwen met groote pupil.

De kleine mond, omlijst door dikke, roode lippen, waarvan de onderlip een weinig, vooral naar rechts, uitsteekt, bevat twee regelmatige rijen prachtig witte tanden, gevat in helderrood tandvleesch. De groote ronde kin met haar kenmerkend kuiltje, de weinig uitstekende kaken, de kleine ooren met hare kleine dikke oorlelletjes zijn alle vaste kenmerken voor deze personen.

De blanke sterke gevulde hals, matig in lengte, bezit vooral bij de vrouw, evenals aan de oude Venusbeelden waargenomen kan worden, een zeer laag geplaatst nauw merkbaar strottenhoofd en rust op een paar eenigszins afhangende dik

bevleeschde schouders, waaronder zich een rechte doch gespierde borst vertoont. Aan de schouders bevinden zich de geëvenredigde armen, met een kuiltje in den elleboog. De dijen lang, vet, schoon, elegant van vorm, gaan bij de vette knieën, die een weinig naar binnen gebogen zijn, over in een paar sterke beenen, waarvan de kuiten langzamerhand dunner worden tot aan den enkel, een deel uitmakende van de kleine elegante witte voeten. Noch aan de armen, noch aan de beenen is eenig uitwendig spoor waar te nemen, dat de aanwezigheid van beenderen verraadt.

Evenals bij de personen, die onder den invloed van Jupiter leven, is hun gelaat lachend en aangenaam. Zij zijn gewoonlijk chic gekleed, en houden van alle genot, doch vooral van de liefde, en hierom zijn zij vroolijk, goed, zacht, beminnelijk, minzaam en somtijds naïf. Hunne eerste gedachte is altijd goed, zij zijn dienstvaardig en houden van feesten, doch meer om aan hunne vrienden bewijzen van genegenheid te geven, dan ter wille van de tafel zelve. Hoewel hunne spijsverteering goed genoemd mag worden, eten zij toch weinig, en bij voorkeur spijzen, die de hartstochten opwekken. Toasten slaan is hun eene aangename bezigheid en zij maken daarbij gebruik van een matig glas wijn. Bloemen en welriekende olieën zijn hun, als 't ware eene behoefte; muziek bevalt hen bijzonder, maar meer om de melodie dan de harmonie; zingen is hun een ware uitspanning en het vleit hen bijzonder als zij toejuichingen kunnen inoogsten, meer uit zucht om te behagen, dan uit eerzucht. Voor hunne kleederen, voor de kleur hunner huid en voor hun haar dragen zij bijzondere zorg.

Over 't algemeen schenken ze iemand zeer spoedig hun volle vertrouwen en worden daardoor dikwijls bedrogen; bepaald lui zijn ze niet, maar beminnen toch de rust ten einde zich over te kunnen geven aan droomerijen of zinnelijk genot. Schoone vormen nemen hen in; de onder haren invloed staande schilders zoeken die ijverig op en worden uitstekende teekenaars. Tweedracht, twist en geraas schuwen ze, en geen wonder, dat strookt immers volstrekt niet met hun zacht, vroom,

rechtvaardig, vroolijk en goedhartig gemoed. Venus geeft aan de mannen vrouwelijke vormen, en somtijds vrouwelijke neigingen; zij maakt den mensch goed, weldadig en liefderijk, indien zij ze niet medesleept tot de wellust. Aan kunstenaars, redenaars, acteurs, componisten schenkt zij de gave om te behagen en tot zachtmoedigheid te stemmen. Kunstenaars die niet door haar geïnfluenceerd worden, zullen misschien bewonderd worden, maar zullen toch nooit goed op het gevoel werken.

De hand dezer menschen is vet en met kuiltjes; de vingers zijn glad, en eer kort dan lang, de huid is zacht en blank, de duim kort, doch de muis van den duim sterk en met lijnen doorgroefd.

SLECHTE INVLOED VAN VENUS.

Menschen onder dezen invloed hebben een bleeke huid; zij zijn vet, lui, wellustig en onbeschaamd; de oogen staan hol, de haren zijn rossig, de neus is groot en dik, vooral aan de punt, die soms opgewipt is, de lippen zijn dik, vooral de onderlip; het weeke vette lichaam transpireert bij de minste inspanning. Op allerlei wijzen zoeken zij hunne hartstochten te bevredigen en leiden een liederlijk leven. De stem is schor, zelfs bij de vrouwen, de hand papperig zacht, de vingers glad en spits; de heuvel van Venus is bedekt met een netwerk van lijnen en ook op die der maan ziet men dit verschijnsel. Zij hebben dikwijls den ring van Venus, terwijl de lijn van Mars groot en lang is. In beide handen ziet men den melkweg sterk uitgedrukt.

Op het ontstaan van ongesteldheden hebben de planeten volgens de Astrologie eenen grooten invloed.

De organen en weefsels waarop Jupiter bij voorkeur zijnen invloed doet gelden, zijn: de lever, de longen, de aderen, het middenrif en de spieren, en de ziekten, die aan haar dikwijls het ontstaan te danken hebben zijn vooral:

bloedsontmenging, pleuris (ontsteking der borstvliezen), zenuwtrekkingen, neusbloedingen, overmatige transpiratie, leverziekten, keelaandoeningen, pijn in den rug, hartkloppingen, duizeligheid, beroerte, jicht en scorbuut (in het dagelijksch leven scheurbuik genoemd). De jicht komt ook voor bij menschen met het aan den invloed van Saturnus toegeschreven karakter.

Saturnus heeft invloed op: de beenderen, de tanden, de kraakbeenderen, het rechter oor en de lever; zij veroorzaakt de volgende ziekten: krampen, haemorrhoïden (aambeien), aderspatten, dysenterie, elephantiasis (eene soort melaatschheid), kanker, derdedaagsche koorts, verlammingen, melancholie, kucherigheid, tandpijn, doofheid van het rechteroor, moeielijke urineloozing, ingewandsbreuken en ziekten van de beenen. Over het algemeen leven de lijders aan deze ziekten lang.

De zon werkt op het hart, de slagaderen, het rechteroog, en bij mannen op den rechter, bij vrouwen op den linkerkant van het lichaam. De aan haar toegeschreven ziekten zijn: gezichtszwakte, scheelheid, flauwte, voorbijgaande koortsen en hartziekten.

Mercurius doet zijnen invloed gevoelen op: de voeten, de handen; de tong, de zenuwen, de banden en de milt. Aan hem worden toegeschreven, de zielsziekten, de onrust, het stotteren, het hoesten enz.

Mars werkt op de gal, het linkeroor, de geslachtsorganen, de nieren en de blaas. Door zijnen invloed wordt de urine scherp en hoog gekleurd, wordt de stoelgang pijnlijk, ontstaan heete koortsen en razernij, ontsteking, galziekten, die soms tot krankzinnigheid leiden, geelzucht, bloedingen, zweeren, pijn in het linkeroor, en nierziekten. Ook vrees en afschuwelijke denkbeelden tijdens ziekten worden aan zijnen invloed toegeschreven.

De maan werkt op de kleine hersenen, het linkeroog, de ingewanden. de maag, de baarmoeder en de vliezen. Zij veroorzaakt zwakte, hysterie, catalepsie, oogziekten in de ouderdom, scheelheid, verlammingen, catarrhen, ingewands-

aandoeningen, menstruatie stoornissen, veretteringen en waterzucht.

Venus werkt op de keel, de borsten, de buik, de geslachtsorganen, de nieren en de blaas en veroorzaakt ziekten van die deelen.

Hoofdstuk II.

CHIROGNOMONIE.

De chirognomonie leert ons het karakter der menschen bepalen uit den algemeenen vorm van handen en vingers, terwijl de chiromancie, die geheel gebaseerd is op de kabbala, ons de betrekking leert kennen tusschen de menschen en de heuvels en lijnen in de handen.

Naar den vorm der vingers kan men de menschen in twee categoriën verdeelen: nam. menschen met gladde en met knobbelige vingers.

De eersten zijn zeer vatbaar voor indrukken, voor intuïtie, voor oogenblikkelijke inspiratie, die de berekening vervangt; zij zijn grillig, ongedwongen, oordeelen op het eerste gezicht, en scheppen behagen in de schoone kunsten.

Menschen met knobbelige vingers houden van nadenken, van orde, van berekening, van exacte wetenschappen, van werktuigkunde, van landbouw, van waterbouwkunde van scheepvaart: in een woord van alles, wat kalm nadenken vereischt.

Laten wij nu de vingers meer in het bijzonder nagaan en beginnen wij met:

DE DUIM.

De duim vertegenwoordigt den door het oordeel bestuurden wil, verbonden met de liefde. Zij is zoodanig geplaatst, dat zij steeds kan werken in eene richting, tegengesteld aan

die der overige vingers, en vertegenwoordigt ons inwendig of zedelijk zintuig, dat wij kunnen stellen tegenover de verleiding van onze hartstochten, ons instinkt, onze dierlijke neigingen.

Idioten komen daarom somtijds ter wereld zonder of met zeer kleine duimen; zuigelingen houden den duim in de hand verborgen tot het verstand begint te komen; lijders met vallende ziekte en stervenden verbergen hem eveneens. In Napels houdt men den duim in de hand, om weerstand te bieden aan de *jettatura*, of het booze oog.

In den duim vinden wij de drie werelden duidelijk vertegenwoordigd. Het derde- of nagelkootje vertegenwoordigt den wil, de uitvinding, het initiatief en ook de heerschappij; het is de goddelijke wereld der Kabbalisten.

Het middelste kootje vertegenwoordigt de logica, d. w. z. het begrip, het oordeel en de rede; het is de geestelijke wereld.

De muis van den duim, (in de Chiromancie Venusheuvel genaamd) vertegenwoordigt de liefde, de minzaamheid, de welwillendheid; het is de stoffelijke wereld.

Het nagelkootje der vingers staat in een nauwere betrekking, tot het astrale licht, dat hierdoor wordt opgenomen of als magnetische kracht er van uitgaat dan het overige gedeelte van de hand. Hierom vertegenwoordigt het de Goddelijke wereld.

De duim is het meest verheven, meest geestelijke deel der hand, en de ontwikkeling van het nagelkootje vertoont de meerdere of mindere wilskracht, die wij bezitten. De wil is dus de hoogste gave, die wij van God ontvangen hebben. De phrenologen (beoefenaars van de hersen-, verstands- of gemoedsleer) zoeken dan ook het orgaan van den wil op den top van het hoofd en de beoefenaars der physiognomonie in de oogen en wenkbrauwen, het meest verheven gedeelte van het gelaat.

Ieder mensch, bij wien dit kootje lang en sterk is, heeft eenen krachtigen wil en veel geestkracht, veel zelfvertrouwen

en de lust, om zijn werk goed te volbrengen. Is het zeer lang, dan vertegenwoordigt het heerschzucht en tyrannie.

Is de lengte middelmatig, dan vertegenwoordigt het geene heerschappij, maar passieven weerstand, is het klein, dan is er gebrek aan wilskracht en zelfvertrouwen, dan heerscht wispelturigheid, onzekerheid, geneigdheid om het gevoelen van anderen aan te nemen; is het zeer klein, dan is alle weerstand onmogelijk, er bestaat volkomen zorgeloosheid, ontmoediging, enthousiasme, treurigheid en vrolijkheid zonder oorzaak.

Het middelste kootje vertegenwoordigt de logica en de rede, de helderheid van begrip en het vlugge oordeel. Is het lang en sterk, dan is dit alles goed ontwikkeld.

Het eerste kootje, of de muis van den duim vertegenwoordigt de meerdere of mindere macht der zinnen, vooral van de zinnelijke of stoffelijke liefde. Is dit gedeelte der hand zeer dik en groot, dan wordt de mensch beheerscht door zijne zinnelijke lusten; is het matig ontwikkeld en in harmonie met de hand, dan is de mensch liefdevol, doch niet bovenmatig; is het plat, dan bezit hij weinig zinnelijken lust.

Is het nagellid zeer lang, het middelste kort, dan hebben wij te doen met een heerschzuchtig mensch zonder rede, hij heeft een krachtigen wil, die echter niet bestuurd wordt door een goed oordeel; zijn leven is een aanhoudende strijd, waarin hij telkens verslagen wordt; hij gelijkt op een blinde, die vol moed, doch zonder staf of gids over een hobbeligen weg loopt of langs afgronden gaat, waarin hij te eeniger tijd moet neerstorten.

Is ook het middelste kootje goed ontwikkeld, dan moet hij slagen, want hij heeft dan den wil en het oordeel beide. Zijn beide leden sterk ontwikkeld, dan zal hij heerschen, doch zonder tyrannie. Is de lengte gewoon, dan bestaat er een groote passieve weerstand.

Is het nagelkootje kort, het middelste lang, dan heeft zoo iemand een goed begrip, een helder inzicht maar weinig wilskracht; hij zal aarzelen bij alles, wat hij onderneemt en

daardoor zelden slagen. Aan anderen zal hij goeden raad geven, maar zelf zal hij er zich geen voordeel mede doen.

Is de muis van den duim sterk ontwikkeld en het nagelkootje lang, dan kan zoo iemand zijne zinnelijke liefde beheerschen door zijnen wil, en deze doen overgaan in teederheid; hij zal de menschheid, zijne ouders, zijne vrienden beminnen, hij zal te gelijkertijd minzaam en sterk zijn, en slechts zelden, — als het nagelkootje zeer lang is — er door hoogmoed toe komen, om zijne teederheid te verbergen.

Bij vele catholieke geestelijken zijn deze beide leden sterk ontwikkeld. In dat geval spreiden deze menschen, die een kuisch leven moeten leiden, eene groote mate van teederheid en minzaamheid ten toon, zij offeren zich op voor de menscheid, en zijn het beeld der Godheid, dien zij vertegenwoordigen.

Is het nagelkootje kort, het middelste lang en de muis sterk ontwikkeld, dan kan de rede de zinnelijke liefde in toom houden, maar niet zonder groote krachtsinspanning, en wanneer de omstandigheden gunstig zijn voor de zinnelijke uitspattingen, dan delft de rede vaak het onderspit, want zonder den wil is zij zwak.

Bij lichtmissen en lichtekooien is de muis van den duim sterk ontwikkeld, doch de twee andere leden zijn klein.

DE VINGERS.

Het nagelkootje der vingers heeft drie verschillende vormen, het is puntig, vierkant of spatelvormig.

Puntige vingers vertegenwoordigen de Goddelijke wereld. Zij beteekenen: Godsdienst, extase, voorspelling, dichtkunst, uitvindingen en verbeelding.

Vierkante vingers vertegenwoordigen de Geestelijke wereld en duiden aan: zucht tot orde, gehoorzaamheid aan overeenkomsten, regelmaat, symetrie, nadenken, rede en oordeel.

Spatelvormige vingers (vingers met zeer breede toppen) vormen de stoffelijke wereld. Zij zijn een bewijs van vast-

beradenheid, zucht tot beweging, werkzaamheid, belangstelling in stoffelijke zaken, liefde zonder teederheid, gemakzucht, somtijds ook van stoutmoedigheid en begeerte om uit te blinken.

De vingers zijn evenals de duim verdeeld in drie leden; het eerste lid wordt geinfluënceerd door onze lagere stoffelijke neigingen, het tweede door de rede, terwijl het derde of nagellid de Goddelijke wereld vertegenwoordigt.

De vingers zijn glad, d. w. z. zonder knobbels of wel zij hebben knobbels aan het eerste of tweede lid.

Tot beter begrip van hetgeen nu volgt, moet ik enkele physiologische opmerkingen maken. Reeds in vorige artikelen heb ik aangetoond, dat de mensch bestaat uit drie hoofdbestanddeelen, de geest, het astrale lichaam en het stoflichaam. Maar er bestaat eene bepaalde analogie tusschen alle dingen; het stoflichaam haalt adem, dus doen het astrale lichaam en de geest het ook. De ademhaling van het stoflichaam geschiedt door de longen, van het astrale lichaam door de navel en de geslachtsorganen en van den geest door de oogen, de haren, de vingertoppen en de voeten.

Beschouwen wij nu de handen, dan wordt de hemelsche athmosfeer opgenomen en uitgeademd door de vingertoppen, en van daar langs de zenuwbanen naar de hersenen gevoerd. Hoe spitser dus de vingertoppen zijn, hoe sterker de in- en uitademing is, want even als de electriciteit, waarmede zij veel overeenkomst heeft, straalt zij het sterkst uit van puntige voorwerpen, en wordt gemakkelijker naar de hersenen gebracht, naarmate zij minder weerstand ontmoet De knobbels bieden echter weerstand aan dien stroom, en daarom is de geestelijke ademhaling het gemakkelijkst, wanneer de vingers glad en puntig zijn. Hierom hebben de zieners, de dichters en de ontdekkers van metaphysische dingen puntige vingers.

Maar niets is volmaakt op de aarde en er bestaat niets of er is ook het tegenovergestelde. Het goede kan niet bestaan of het kwade moet er ook wezen. De mensch is geen God en ook geen engel, hij leeft op aarde en is dus aardsch.

Hierom moeten de inspiraties gecontroleerd worden door de logica of het oordeel.

Doch de logica ontbreekt aan menschen met gladde puntige vingers; zij zijn overdreven en hebben extasen, die niet in verband staan met hun aardsche leven. Daarom zijn deze menschen, dichters met hunne deugden en gebreken, en somtijds leugenaars, omdat zij meenen gezien te hebben, wat zij verhalen. Doch de ware geloovigen, de priesters, die in extase spreken, de meest verheven predikers hebben zulke vingers, want op die wijze zijn zij in hun rol. Ongetwijfeld waren mannen als Milton, Shakespeare, Schiller, Swedenborg, Ten Kate, Bilderdijk, Chateaubriant en Victor Hugo in het bezit daarvan.

De vierkante vingertoppen houden het fluïde een weinig tegen en geven daardoor aan de rede den tijd, om de inspiraties te overwegen en te begrijpen. Zij vertegenwoordigen de abstracte of geestelijke wereld in de kunst en de poëzie. Molière, Vondel, La Fontaine en Voltaire hadden ongetwijfeld zulke handen.

De spatelvormige handen bieden nog grooter weerstand. Hier heeft de stof de overhand, doch, wanneer wij geene knobbels vinden, zijn ook deze menschen zeer vatbaar voor indrukken, hoewel in mindere mate, want het fluïde gaat ongehinderd naar de hersenen.

Ook de lengte der vingers heeft invloed op de snelheid, waarmede het fluïde er doorheen stroomt. Menschen met lange vingers letten op alle bijzonderheden, terwijl personen met korte vingers spoedig het geheel overzien.

Bezitters van gladde puntige vingers zijn dus dichters, kunstenaars, menschen geschikt voor inspiratie, voor voorspellingen zelfs; zij beminnen de schoone kunsten, de schoone vormen en het sierlijke; zij lezen gaarne romantische verhalen, maar worden niet geleid door de waarheid en de natuur; zij zijn enthousiastisch, doch zij bedekken de waarheid, hoewel zij oprecht willen zijn en zelfs denken, het te zijn. Zij leven geen gewoon leven.

Menschen met gladde en vierkante vingers houden van de morale, politieke sociale en philosophische wetenschappen. Als gevolg van die eigenschappen beminnen zij de kunsten, mits ze gebaseerd zijn op de natuur en de waarheid, en niet op de verbeelding. Zij houden van een goeden stijl, van maat, van symetrie en van rangschikking; zij hebben een juist inzicht, en zijn zeer geschikt voor zaken en positieve denkbeelden; enthousiasme treft men bij hen bijna niet aan, maar wel inspiratiën, die echter altijd door hun oordeel gecontroleerd worden. Een degelijk en flink karakter kenmerkt hen.

Zij, die spatelvormige vingertoppen aan hunne gladde vingers hebben, beoordeelen de dingen naar het practische nut, dat zij afwerpen, zij hebben behoefte aan beweging en lichamelijken arbeid, beminnen paarden, honden, de jacht, de scheepvaart, den oorlog, de landbouw, den handel, de administratie en het recht, hun zelfvertrouwen is groot en hunne diensten zijn van zeer veel belang, daar zij een juist begrip hebben van de dingen dezer wereld en van de materiëele belangen. Door hunne gladde vingers zijn hartstocht, inspiratie en instinct in hen vertegenwoordigd en beoefenen zij gaarne schilderkunst, muziek of litteratuur, maar hunne werken schitteren meer door kunstvaardigheid dan door gevoel. Hunne uitgebreide kennis van zaken maakt ze zelfzuchtig.

Menschen met gladde vingers beoordeelen door inspiratie en op het eerste gezicht, hun eerste idee is altijd het beste, overweging helpt hen niets; zij gevoelen en raden door intuïtie; zucht tot orde kennen zij echter zelden, zijn de vingers puntig, dan ontbreekt die geheel, zijn ze vierkant, dan regelen ze alles voor het oog, maar men moet niet in hunne kasten kijken; zijn ze spatelvormig, dan regelen zij bij buien, uit zucht tot beweging.

Evenals de duim zijn ook de vingers verdeeld in drie werelden, het eerste kootje vertegenwoordigt de stoffelijke, het tweede de geestelijke, het derde de Goddelijke wereld.

Wij hebben gezien, dat de menschelijke geest door dit derde- of nagelkootje indrukken ontvangt uit het astrale licht, die onmiddellijk langs zenuwbanen naar den geest gaan, indien de vingers glad zijn. Maar de knobbels zijn hinderpalen voor dien stroom van het astrale licht, evenals eene plotselinge verwijding met opvolgende vernauwing van het bed eener rivier een draaiing doet ontstaan in het stroomende water en den stroom daardoor eenigszins belemmert.

De eerste knobbel vindt men ter zijde van het gewricht tusschen het nagel- en het middelste lid; zij bevindt zich dus op de plaats van overgang der Goddelijke in de geestelijke wereld en wordt den philosophischen knobbel genoemd.

De tweede knobbel vindt men ter zijde van het gewricht tusschen het eerste en tweede kootje. Is de eerstvermelde knobbel aanwezig, dan bestaat er *orde in de denkbeelden*, en is de tweede sterk uitgedrukt, dan bezit de persoon eene groote mate van *orde ten opzichte van stoffelijke zaken*.

De philosophische knobbel vertegenwoordigt den strijd tusschen de inspiratie en het oordeel. Bezit men die, dan onderzoekt men de denkbeelden, die men ontvangt men twijfelt, men redeneert en neemt niets aan zonder bewijs; doch twijfelen staat gelijk met niets aannemen op gezag van anderen, zelfs niet van onze meerderen, men erkent dus die meerderheid niet, en dit voert van zelf tot zucht naar onafhankelijkheid.

Het is dus duidelijk, dat men dezen knobbel bij republikeinen, twijfelaars en menschen die gaarne tegenspreken moet aantreffen. Ieder mensch, die haar bezit, zoekt naar oorzaken en houdt de rede voor een beteren gids dan het instinct, het geloof en zelfs dan de liefde; heeft hij daarbij puntige vingertoppen, dan is hij tevens utopist, zijn zij

vierkant, dan is hij rechtvaardig en goed te vertrouwen, terwijl hij oproerig zal wezen, indien ze spatelvormig zijn.

De knobbel der orde in stoffelijke zaken vindt men ter zijde van het gewricht tusschen het tweede en het eerste kootje, dus op de plaats van overgang der geestelijke in de stoffelijke wereld, van de wereld der gedachten in die der dierlijke neigingen. De zelfzuchtige, de het stoffelijke vereerende mensch neemt de wetten der rede alleen aan, wanneer zij hem materieel voordeel bezorgen; hij bekommert zich minder om orde in denkbeelden, dan in zaken en berekeningen; hij zoekt de genoegens der stof; dus rijkdom en bevrediging zijner lusten; hetgeen vooral het geval is, wanneer het eerste kootje groot en dik is.

Onder de personen met den philosophischen knobbel vindt men geniale kunstenaars, doch bestaat de knobbel der materiëele orde tevens, dan zijn dit geene genieën meer. Dergelijke menschen hebben geen gevoel voor schoone kunsten, maar zoeken in alles het nuttige. Ware kunstenaars worden zij nooit, ofschoon zij zeer kunstvaardige werklieden zijn.

De puntige vinger verliest door deze beide knoopen veel van zijne werking; de inspiraties worden zonder ophouden tegengewerkt door berekeningen en het positivisme, maar daar een orgaan nooit zijne hoedanigheden verliest, zal hij de uitvindingen vereenigen met de berekeningen; hij zal ontdekkingen doen, die hij zelf in praktijk kan brengen, voor dit laatste zijn spatelvormige vingers en knobbels nog geschikter. Puntige vingers harmonieeren niet best met knobbels en hierdoor ontstaat vaak een inwendigen strijd, die de menschen ontevreden, wantrouwend en treurig maakt, vooral indien de duim kort is.

De vierkante vingertop met beide knobbels behoort aan iemand, die van wetenschap, studie, geschiedenis, aardrijkskunde, plantkunde, rechtswetenschappen, wiskunde en landbouw en berekening houdt; hij is een goed kassier, zijn orde zal zeer stipt zijn, alles is bij hem gerangschikt en van opschriften voorzien. Hij is geschikt voor alle betrekkingen,

voor alle practische wetenschappen, en verkiest het reëele boven het ideale, de moreele wetenschappen en de politiek boven de metaphysica en het occultisme.

Groote en vooral geleerde componisten hebben vierkante vingertoppen en knobbels, want de rhytmus is eene berekening; zij hebben tevens een kleinen duim, die hen geschikt maakt voor inspiratie.

De spatelvormige vingertop met de twee knobbels behoort aan menschen met lust tot beweging, die tevens de exacte wetenschappen aanhangen. Vooral als ingenieur of scheepvaarder brengen deze menschen het ver. Groote kunstwerken, gedenkteekenen van kolossalen omvang, bruggen met lange spanning, enz. wekken hunne bewondering op en stellen er gevolgelijk het grootste belang in.

OVERDAAD IN DE VORMEN.

Zijn de vingers te puntig, dan gaat men gemakkelijk over tot allerlei romantische en onmogelijke ondernemingen, men is ondoordacht, onvoorzichtig, men geeft te veel toe aan de verbeelding, die leugenachtig is, aan het mysticisme, aan Godsdienstig fanatisme, aan dwaze teederheid en aan gemaaktheid.

Zijn de handen te vierkant, dan is men fanatiek ten opzichte van de orde en de methode, onverdraagzaam voor alles, wat niet overeenkomstig hunne ideën is, of wat van den gewonen regel afwijkt. Voor hunne ondergeschikten zijn zij tyrannen ten opzichte van het recht, de gewoonten en de regels. Soms worden zij krankzinnig.

Menschen met te spatelvormige handen zijn in zake bedrijvigheid vreeselijk veeleischend. Niets gaat hun vlug genoeg, niemand kan hen voldoen. Zij zijn lastig, onrustig, plagen zich zelven aanhoudend en anderen nog meer.

Overdaad bestaat vooral, wanneer tevens het nagelkootje van den duim, (de wil en de heerschzucht) sterk ontwikkeld is. Is dit kort, dan bestaat er besluiteloosheid, doch wanneer

het tevens breed is, dan verandert de wilskracht in koppigheid, die onoverwinnelijk wordt, bij kortheid van het tweede kootje (het oordeel).

LANGE EN KORTE VINGERS.

Korte vingers, vooral wanneer zij glad zijn, kenmerken personen, die slechts het geheel overzien, en niet op de bijzonderheden letten. Plichtplegingen en vormen achten ze niet, zoodat het hun totaal onverschillig is of ge u bij eventueele bezoeken hoffelijk gedraagt of heel eenvoudig, of ge bijzonder veel of in 't geheel geen werk van uw toilet gemaakt hebt; dit verklaart ook wel eenigszins de kortheid in hun spreken en schrijven. Heel dikwijls hebben ze bij ingeving een zeer juist oordeel over zaken. Zij maken wel gebruik van zinnebeeldige voorstellingen, maar in bijzonderheden afdalen doen ze niet.

Hebben ze tevens knobbels op de vingers, dan voegen zich de eigenschappen dier knobbels bij dit karakter, hetwelk aan hunne algemeene beschouwingen evenwel niets veranderd. Het geheel heeft slechts waarde voor hen, bijzonderheden merken ze nooit op.

Iemand met lange vingers daarentegen is in vele opzichten juist het tegenovergestelde; hij let, zelfs tot in het kleingeestige op alle bijzonderheden en neemt allerlei voorzorgen. Voor de onbeduidendste zaken kan hij zich hoog interesseeren Wilt ge zijne achting winnen, wees dan in alle opzichten netjes, kleed u met zorg, wees bloemrijk in uwe taal en overweeg uwe woorden, want hij is zeer gevoelig voor alles, wat netheid en welgemanierdheid kenmerkt.

Is hij redenaar, schrijver of schilder, dan is zijn karakter de grootste hinderpaal voor 't welslagen zijner voortbrengselen, want door de kleingeestige attentie, die hij aan de kleinigheden schenkt, verliest hij de hoofdzaak uit het oog en het werk kan hierdoor mislukken. Heeft iemand lange vingers en philosophische knobbels, wees dan op uwe hoede, want uiterst fijn

is hunne opmerkingsgave, niets ontgaat hun oog, niets passeert hun oor; is bovendien het tweede kootje van den duim (het oordeel) flink ontwikkeld, dan grenzen hunne opmerkingen aan 't ongelooflijke, en daar de mensch bijna zonder uitzondering geneigd is eer het kwade, dan het goede op te merken, kan men, in gezelschap van dergelijke personen, niet voorzichtig genoeg zijn.

Uit deze redeneering kan men afleiden, dat lange vingers, sterke knobbels en een grooten duim alle kenmerken zijn van muggezifters of haarklovers.

DE HARDE EN DE ZACHTE HAND.

Een harde hand behoort steeds aan werkzame menschen, Lichamelijken arbeid, en over 't algemeen lichaamsbeweging is hun eene behoefte, niets doen een straf; geen wonder dus, dat luiheid in hun oog eene der verschrikkelijkste ondeugden moet heeten.

Het door de vingers opgenomen fluide stroomt er gemakkelijk en spoedig door heen, doch is de hand te hard, dan kenmerkt dit gewoonlijk een stompen geest.

De zachte hand daarentegen is van luiaards, zelfs wanneer de vingers spatelvormig zijn; in dit geval heeft de persoon bijzonderen lust in reizen, mits hij zich niet te veel behoeft in te spannen of te vermoeien, ook leest hij bij voorkeur reisbeschrijvingen en ziet gaarne beweging en moeielijken arbeid. Het wonderbaarlijke trekt hem aan, illusies maken is hem een lust, zoodat hem het land der droomen de meest verkiezelijke verblijfplaats toeschijnt; liefst bestudeert hij de occulte en de positieve wetenschappen:

Wanneer de beoefening van het occultisme meer algemeen wordt, en voormoedelijk is de tijd zeer nabij, dan komen de ontdekkingen van de puntige vingers, maar de verklaringen en proeven van de zachte handen met spatelvormige vingers.

DE WELLUSTIGE HAND.

Aan eenen bepaalden vorm der handen kent men de menschen, die gaarne een lui leven leiden en aardsche genoegens najagen; zij is dik week en van kuiltjes voorzien. de huid is zeer blank en schijnt nooit vuil te worden; de vingers zijn glad en puntig, dik aan de basis (het eerste lid), de zetel der materiëele genoegens; de handpalm is vleezig, vooral de muis van den duim (de heuvel van Venus); de duim zelf is gewoonlijk zeer kort; dit alles bij elkander genomen doet ons deze hand zeer mooi noemen.

De puntige gladde vingers maken den bezitter vatbaar voor allerlei indrukken en dwalingen, terwijl de zucht naar materiëel genot, aangeduid door de dikte van het eerste lid der vingers en het gebrek aan wilskracht, gekenmerkt door den korten duim, hen onwederstaanbaar medeslepen in den maalstroom hunner onverzadigbare begeerten, aanhoudend gevoed door hun tot wellust genegen organisme.

De blanke huid wordt niet rood door de inwerking der lucht en schijnt ongevoelig voor warmte en koude. Die schoonheid en blankheid is vermoedelijk een gevolg van een sterk egoïsme, dat den geest beheerscht en den mensch ongevoelig maakt voor medelijden, welwillendheid, ware liefde en aanhankelijkheid.

De stof bij hen is zoo overvloedig, dat zij alle fluïdes, die verhevene gedachten opwekken, opslorpt; elk goddelijk beginsel wordt hierdoor verstikt, het aardsche omhulsel beheerscht de ziel, het leven dient alleen tot bevrediging der behoeften van dat omhulsel van dierlijk genot en ijdelheid.

Treffen we de wellustige handen en groote duimen bij vrouwen aan, dan zijn deze schepselen hoogst gevaarlijk voor den man. Zij weten hem op de geschiktste manier in verleiding te brengen, sporen hem daardoor aan tot herhaalde overtredingen en voeren hem met rassche schreden zijn verderf te gemoet. Velen zijn dan ook de slachtoffers van den omgang met dergelijke vrouwen geworden.

DE GERIMPELDE HAND.

Wanneer de huid der hand gerimpeld is en zacht, dan kenmerkt dit gevoel, rechtschapenheid en vatbaarheid voor indrukken in den persoon. Is zij gerimpeld en hard, dan kunnen wij er staat op maken, dat de persoon bijzonderen lust heeft in twisten en vechten, dat hij er behagen in schept anderen te kwellen. In sterke mate openbaart zich dit, wanneer de nagels kort en eer breed dan lang genoemd mogen worden, want hieruit blijkt, dat de eigenaar van oneenigheid houdt. Behooren ze evenwel aan iemand, die van nature welwillend is, dan kenmerken zij lust tot scherts, spotternij, tegenspraak en critiek.

DE ELEMENTAIRE HAND.

De elementaire hand is grof en stijf. De duim is kort, afgeknot, eenigszins achterovergebogen en de hand breed, dik en hard; de stof beheerscht het verstand. Deze hand doet den man kennen, die aan handenarbeid of in 't algemeen aan bezigheden, waarbij het verstand weinig of niet noodig is, de voorkeur geeft, daarom treft men ze vaak aan bij personen, die zich op landbouw, veeteelt of ander grof werk toeleggen; ook kent men er den persoon aan, die alle geschiktheid heeft om daden van persoonlijken moed te verrichten, of die er van houdt te wonen in streken, waar men in het zweet zijns aanschijns de vruchten aan den bodem moet ontwoekeren.

Gewoonte beheerscht hen, en daarom laten zij zich niet gemakkelijk medeslepen, hunne verbeelding is zwak, de geest traag, hartstochten hebben ze dus weinig en gewoonlijk leven ze onbekommerd en zonder zorg voort; hebben zij bovendien spitse vingers, dan beminnen zij de poëzie en zijn zeer bijgeloovig. Onder hen vindt men verscheidene toovenaars, of althans menschen die er voor gehouden worden. Als gevolg van het karakter, dat gepaard gaat met eenen korten duim verliezen zij spoedig

den moed en bezwijken vaak door verdriet, wanneer hunne traagheid van geest hen ten minste daarvoor niet behoedt.

Velen hebben lange handpalmen en korte vingers. Meermalen ook is de hand misvormd, maar de hardheid bewijst steeds, dat de persoon veel lichamelijken arbeid kan verrichten

LANGE HANDPALM MET KORTE VINGERS.

Een hand van deze vorm komt voor bij weinig ontwikkelde menschen, bij hen immers is in dit opzicht veel overeenkomst te vinden met de dieren; die toch hebben geene of zeer korte vingers, en daardoor toont deze hand, dat de bezitter op den laagsten trap van beschaving staat.

De vingers zijn de werktuigen van het leven der ziel, de handpalm daarentegen staat in verband met het instinctieve leven van den geest, vandaar dat zij bij koorts, tering en ontstekingen gloeit. Zijn de lijnen, die men in de hand ziet, bleek of geel, dan verraden zij de eene of andere ziekte, en in 't algemeen kan men zeggen dat zij ten opzichte van het herkennen van ziekten van belang zijn. Een goed gekleurde, zachte, gevoelige, warme, vochtige hand is een teeken van jeugd, gezondheid en gevoeligheid. Eene drooge magere hand daarentegen teekent ongevoeligheid en ruwheid.

DE GEMENGDE HAND.

Men spreekt van eene gemengde hand, wanneer de vorm niet sterk is uitgedrukt en men b. v. niet weet, of de vingers puntig dan wel vierkant zijn, en ook indien men niet kan uitmaken of zij vierkant dan wel spatelvormig genoemd moeten worden.

Zoo kan b v. een elementaire hand met puntige vingers worden gehouden voor die van een artist, de hand van een artist voor die van een voor psychische indrukken vatbaar persoon; dit is trouwens niet te verwonderen, de natuur maakt immers geene sprongen, overal vindt men overgangsvormen.

Menschen met gemengde handen zijn voor vele dingen geschikt, doch in niets munten zij uit. Eene krachtige, oordeelkundige opvoeding, waarbij goed gelet wordt op de bekwaamheden en den aanleg voor de verschillende vakken, is voor hen meer noodig, dan voor personen, die van nature in het eene of andere opzicht uitmunten en wier hand dus duidelijk uitkomende kenmerken vertoont.

OVERZICHT.

Voor het gemak der lezers laten wij hier een kort overzicht van het behandelde volgen.

3e lid der vingers = Goddelijke wereld.
2e id. id. id. = Geestelijke wereld.
1e id. id. id. = Stoffelijke wereld.
1e knobbel (beginnende van de Goddelijke wereld) = orde in de denkbeelden.
2e id. = orde in stoffelijke zaken.
Lange vingers = analyse, zucht om in bijzonderheden af te dalen, lichtgeraaktheid
Korte id. = synthese, zucht om de dingen in het geheel samen te vatten.
Harde handen = bedrijvigheid.
Zachte id. = luiheid.
Puntige vingers = idealisme, poëzie, kunsten Overmaat, dwaling, leugen.
Vierkante id. = orde, nadenken, oordeel. Overmaat. Overdreven braafheid en daardoor hinderlijk voor anderen, soms manie.
Spatelvormige id. = bedrijvigheid, beweging, lichamelijken arbeid. Overmaat baldadigheid, uitgelatenheid, dartelheid.
id. id. verbonden met een zachte hand = werkzaamheid van den geest Overmaat. Occultisme.

Gladde vingers = oordeel op het eerste gezicht, inspiratie, tact. Overmaat. Onbezonnenheid.

Vingers met knobbels = redeneering, berekening. Overmaat egoïsme.

Maar dit alles kan geheel gewijzigd worden door den duim. Hiervan een paar voorbeelden.

De zachte hand is lui, maar wanneer het nagelkootje van den duim lang is, dan zal de zachte hand werken, zonder er van te houden en uit plichtgevoel misschien meer doen, dan een ander.

Eene hand met spatelvormige vingers heeft een korten duim. De eigenaar is onzeker in zijne handelingen, hij beproeft alles en brengt niets tot stand, doet reizen zonder doel en zijne slecht bestuurde werkzaamheid is zonder nut. Hij wordt teeder, beminnend, openhartig, en dit is in strijd met zijne natuur. Is echter het tweede lid van den duim lang, dan overwint het oordeel zijne onzekerheid en hij slaagt.

De materiëele knobbel, gepaard met oordeel (tweede lid van den duim) en een vaste hand voeren steeds tot rijkdom.

Hoofdstuk III.

DE CHIROMANCIE.

Men vindt in de hand:

Het drievoud, in de drie leden van den duim.

Het viervoud in de vier vingers.

Het zevenvoud in de zeven planeten, vertegenwoordigd door de heuvels.

Het twaalfvoud in de twaalf vingerleden.

Elke vinger is, wij hebben het gezien, verdeeld in drie leden; de handpalm eveneens, de wet der analogie is ook hier van toepassing. De vier vingers zijn, al het ware, aanhangsels, die de Hemelsche fluïdes aan de hand toevoeren,

doch de duim staat op zichzelf en moet beschouwd worden als de koning der hand, omdat er in vereenigd zijn: de liefde (de welwillendheid en de voortbrenging van nieuwe individuën), de rede of het oordeel en de voleinding of de wil (wat in de magie hetzelfde is).

De duim is door de chiromanten toegewijd aan Mars en Venus, aan de liefde en den strijd, en deze vormen het geheele leven. De liefde verbindt ons met onze natuurgenooten; zij doet het menschdom voortleven en is dus de eerste of meest stoffelijke trap van ons geestelijk bestaan. Zij wordt door de rede, die ons de hoop geeft op een gelukkiger toekomst verbonden met den wil, met den strijd, waardoor wij leeren vertrouwen op een Hooger wezen. In den duim vinden we dus de Goddelijke drieëenheid: Geloof, Hoop en Liefde, en van deze drie is de laatste feitelijk ook de minste, omdat zij het meest materieel is, doch voor den mensch is zij de meeste, want zij is voor ieder bereikbaar en door haar kan hij in het bezit komen van de twee andere werelden, de hoop en het vertrouwen op het Opperwezen.

Zoo leert ons de chiromancie, evenals het geheele occultisme, het bestaan van een drieëenig God, die alles is en in alles, maar zij leert ons ook het groote verschil tusschen het gelooven aan eenige overleveringen en het ware geloof — het vertrouwen op God. Het is de Christus in ons, die wij moeten aanbidden, en hiertoe komen wij slechts door zelfkennis, zelfverbetering en zelfveredeling. Het historisch geloof behoort tot onze stoffelijke eigenschappen, het wordt vertegenwoordigd door den heuvel van Jupiter; het ware geloof, dat is het vertrouwen, opgewekt door den wil en den strijd, berust op de rede, op de hoop, welke door de liefde met den mensch verbonden is; en naarmate die liefde meer wordt losgemaakt van den stoffelijken mensch, naarmate zij meer en meer komt onder het bestuur van de rede en den wil, naar die mate zullen wij ook hooger stijgen.

De duim vertegenwoordigt dus het Goddelijke in ons, dat strijd moet voeren tegen de invloeden, die het omrin-

gen, of deze moet besturen. En die invloeden zijn; *Jupiter* — de edele naijver of de dwaze trotsch; *Saturnus* — het goede of het slechte noodlot; *Apollo* — de liefde tot de kunst of rijkdom; *Mercurius* — de studie der wetenschap of de geslepenheid; *Mars* — de zelfbeheersching of de wreedheid; *Luna* — de verbeelding of de dwaasheid; *Venus* — de liefde of de ontucht.

Indien de heuvels dier planeten vol en op hunne juiste plaats te vinden zijn, dan bewijzen zij het bestaan van de aan die planeten toegeschreven hoedanigheden; zijn zij weinig ontwikkeld, dan wijzen zij op gebrek aan die eigenschappen; zijn zij vervangen door eene holte, dan vertegenwoordigen zij de slechte eigenschappen dier planeten; zijn zij niet op hun juiste plaats gelegen, dan deelen zij in de eigenschappen van den heuvel, in welker nabijheid zij zich bevinden.

De beteekenis wordt nog gewijzigd door lijnen, die wij later zullen beschrijven.

Overmatige dikte van een heuvel is overdaad in de hoedanigheden, en dat is altijd een gebrek.

JUPITER.

De heuvel van Jupiter vinden wij onder den wijsvinger.

Hoedanigheden. — Vurige Godsdienst, edele naijver, eer, vrolijkheid, liefde tot de natuur, gelukkige huwelijken, vereeniging uit liefde.

Overmaat. — Bijgeloof, heerschzucht en lust om te schitteren.

Gemis van den heuvel. — Luiheid, zelfzucht, ongodsdienstigheid, gebrek aan waardigheid, gemeene neigingen.

SATURNUS.

De heuvel van Saturnus bevindt zich onder den middelvinger.

Hoedanigheden. — Voorzichtigheid, wijsheid, het slagen in alles, wat men onderneemt. — Dikwijls echter geeft zij juist het tegenovergestelde. Dit blijkt uit later te beschrijven lijnen.

Overmaat. — Stilzwijgendheid, treurigheid, liefde voor de eenzaamheid, strenge godsdienst, vrees voor het volgend leven, ascetisme, wroeging en lust tot zelfmoord.

Gemis van den heuvel. — Ongeluk of een onbeduidend leven.

APOLLO.

De heuvel van Apollo vindt men onder den ringvinger.

Hoedanigheden. — Smaak voor de schoone kunsten (litteratuur, poëzie, muziek, schilderkunst), het succes, de roem, het verstand, de eer, het genie, het licht, alles wat schittert en schitterend maakt; hij geeft de hoop op een onsterfelijken naam, de kalmte van geest, de schoonheid, die doet beminnen, de bevalligheid, die het hart bekoort, de verdraagzame beminnelijke godsdienst, en ook rijkdom.

Overmaat. — Zucht naar geld, praal, uitgaven, rijke kleederen, roem vaak ten koste van anderen en, wanneer de lijnen ongunstig zijn, nieuwsgierigheid, ellende, schande, stijfhoofdig volhouden zonder succes, domheid, lichtzinnigheid, babbelachtigheid, kwaadsprekendheid, lage nijd, sophisterij en leugenachtigheid.

Gemis van den heuvel. — Leven voor het stoffelijke, onverschilligheid voor de schoone kunsten, onbeduidend en eentonig leven, dat gelijkt op een dag zonder zonneschijn.

MERCURIUS.

De heuvel van Mercurius vindt men onder den pink.

Hoedanigheden. — Wetenschappelijke kennis, begrip

van een hoogere wereld, werkzaamheid van den geest, medeslepende welsprekendheid, handel, eerlijke, verstandige speculatie, met eere verworven fortuin, nijverheid, uitvindingen, vlugheid in daden en gedachten, handigheid, lust tot werken, geschiktheid voor de occulte wetenschappen en voor de alchimie.

Overmaat. — Diefstal, geslepenheid, leugen, trouweloosheid, speculatie met het geld van anderen, bankroet, discrediet, aanmatigende domheid.

Gemis van den heuvel. — Negatief leven, gemis aan geschiktheid voor handel en wetenschap.

MARS.

Hoedanigheden. — Moed, kalmte, koelbloedigheid in gevaar, gelatenheid, zelfbeheersching, edele trotsch, toewijding, vastheid van karakter, kracht om weerstand te bieden, onstuimigheid op het gunstige oogenblik.

Overmaat — (*Niet aangeduid door den heuvel, maar door noodlottige lijnen in de vlakte*). Brutaliteit, toorn, onrechtvaardigheid, onbeschoftheid, waaghalzerij, wreedheid, bloeddorstigheid, tyrannie, beleediging, uittarting.

Gemis van den heuvel. — Lafhartigheid, kinderachtigheid, gebrek aan koelbloedigheid.

DE MAAN.

De maan (Luna) in de oude mythologie bekend onder de namen van: Kuische Diana of ook van Artemis met den zilveren boog, is in de chiromancie tevens het beeld der zee (de grilligheid, het toegeven aan luimen).

De heuvel vindt men aan de pinkzijde der hand, tegenover de muis van den duim.

Hoedanigheden. — Verbeelding, droomerige of zoete melancholie, kuischheid, sentimenteele poëzie, élégie, liefde voor de eenzaamheid en de stilte, droomen, onbestemde verlangens, overpeinzingen, harmonie in de muziek, verlangen naar een andere wereld.

Overmaat. — Luimen, ongeregelde verbeelding, onafgebroken overprikkelde toestand; met ongunstige lijnen: wanhoop zonder reden, aanhoudende ontevredenheid, overmatige bewegelijkheid, onophoudelijke begeerten, treurigheid, bijgeloof, fanatisme, dwaling.

Gemis der heuvel. — Gebrek aan poëzie en idealisme, droogheid, positivisme.

VENUS.

De heuvel van Venus is gevormd door de geheele muis van den duim, die omgeven wordt door de levenslijn, want het leven komt van de liefde. En evenals de muis van den duim zoowel tot de handpalm, als tot den duim behoort en den overgang tusschen beide vormt, zoo is ook de liefde de overgang tusschen den stoffelijken mensch en het Goddelijke in hem.

Hoedanigheden. Schoonheid, bevalligheid, liefde voor schoone vormen, melodie in de muziek, en bevalligheid in dansen, galanterie, behaagzucht, behoefte om te beminnen, welwillendheid voor allen, teederheid en lust tot zingenot.

Overmaat. Ontucht, losbandigheid, onbeschaamdheid, wellust, coquetterie, ijdelheid, lichtzinnigheid, onstandvastigheid en luiheid.

Gemis van den heuvel. Koelheid, zelfzucht, gebrek aan energie, aan teederheid en bij artisten, gebrek aan gevoel in de kunst.

LIJNEN.

Onder de heuvels vinden wij in de hand eerst de lijn, die komt van den top of de voet van den heuvel van Jupiter, of van den heuvel van Saturnus en loopt dwars door de hand heen tot aan de pinkzijde, waar zij den heuvel van Mercurius begrenst. Zij heet de lijn van het hart of *Mentalis*, en begrenst de Goddelijke wereld van de hand.

De volgende lijn, de *naturalis* of lijn van het hoofd begint tusschen Jupiter en den duim en loopt meer of minder ver naar de pinkzijde der hand. Zij is het beeld van het menschelijk leven verlicht door de rede. Daarom loopt zij door de vlakte en den heuvel van Mars, die vereenigd dén strijd voorstellen, welke wij in ons leven moeten voeren. Op bergen en in dalen, op troonen en in hutten, overal is strijd, en de natuur verkondigt het ons ten allen tijde. Om deze reden is Mars de eenige planeet, die tweemalen in de hand is vertegenwoordigd, eens ter wille van den strijd, eens ter wille van den weerstand tegen den strijd. Mars neemt het geheele middelste gedeelte van den hand in, zijn gebied begint aan den top van den heuvel van Venus, van de vereeniging der *naturalis* en *vitalis* of levenslijn, die de muis van den duim omsluit.

De heuvel van Mars, aan de pinkzijde van de hand, vertegenwoordigt de goede eigenschappen van de planeet, zelfs overmaat is gunstig; de ware overmaat wordt aangetoond door noodlottige lijnen in de holte der hand.

DE LIJN VAN HET HART. (Mensalis).

Iedere lijn heeft eene bijzondere beteekenis die gunstig mag heeten, wanneer zij zuiver en goed gekleurd is. Is zij bleek en breed, dan duidt dit het gemis of het tegengestelde aan van de aan die lijn toegeschreven eigenschappen.

Loopt de mensalis van den heuvel van Jupiter naar de *hypothenar* (de rand van de hand aan de pinkzijde) dan beteekent dit goedhartigheid en eene sterke en gelukkige genegenheid. Loopt zij in plaats van tot den heuvel van Jupiter slechts tot die van Saturnus, dan kan men zich wel aan iemand hechten, doch alleen ter wille van het zinnelijk genot. Het bovenste gedeelte der lijn vertegenwoordigt de ideale, het onderste de zinnelijke liefde. Hoe meer zij dus nadert tot Jupiter, hoe reiner, verhevener, edeler en etherischer de liefde zal zijn, want Jupiter is het opperste ideaal, en Mercurius

de drager van het astrale licht, dat het geestelijke met het stoffelijke vereenigt.

Somtijds loopt de lijn van het hart van de hypothenar over de geheele hand onder den heuvel van Jupiter door naar den rug van de hand; er bestaat dan overmaat, dus te veel teederheid en daardoor wanorde in de genegenheden. Menschen met dergelijke mensales kunnen daardoor gelukkig zijn, maar groot en onvermijdbaar lijden staat hen te wachten Overmaat van genegenheid veroorzaakt tyrannie in de genegenheid, d. i. jaloerschheid en deze doet lijden, zoowel den persoon die bemint, als die bemind wordt.

Bij moordenaars is deze lijn zeer breed, zeer diep en zeer lang en bij vadermoorders is zij buitengewoon sterk, loopt door de geheele hand en is bloedrood gekleurd. Een lange fijne en diepe mensalis beduidt zinnelooze teederheid, doch wanneer zij daarbij ook breed wordt, dan bestaat er een sterke overmaat, die voert tot de gruwelijkste misdaden. De overmaat van genegenheid leidt tot sterke eigenliefde, die alles overheerscht.

Eene holte in deze lijn wijst op verdriet ten gevolge onzer genegenheid, dikwijls veroorzaakt door het verlies of het slechte gedrag onzer kinderen. Een blauwe plek er in is een teeken van hevige hartkloppingen. Loopt de lijn in den vorm van een ring om de wijsvinger heen en eindigt zij aan de binnenzijde in een punt, dan noemt men ze, den ring van Salomo; dit is een teeken van neiging tot de occulte wetenschappen.

Is de lijn van het hart breed en bleek, dan bestaat er koude losbandigheid en gebrek aan hartelijkheid. De bleekheid is gebrek aan kracht en leven, terwijl de breedte een te groot stroombed vormt voor het fluïde, dat er doorvloeit. Zij is het best te vergelijken bij een waterlooze rivier met een modderigen bodem.

Is de lijn van het hart tusschen den wijsvinger en den duim verbonden met de lijn van het hoofd en die van het leven, dan is dit het teeken van een gewelddadigen dood, ten minste als het in beide handen is waar te nemen. Het hoofd

en het hart worden dan medegesleept door het leven, door het instinct, de mensch loopt als het ware geblinddoekt te midden van afgronden; hij doet afstand van zijn vrijen wil. Verbindt de mensalis zich op een andere plaats met de naturalis, dan is dit een teeken van slechte neigingen of minstens van gierigheid. Het hart wordt dan geleid door het hoofd. Buigt zij zich onder den heuvel van Saturnus tot aan de lijn van het hoofd, dan voorspelt zij een hard noodlot.

Eene dubbele lijn van het hart is een teeken van overmatige gevoeligheid van het zenuwstelsel en van melancholie. Somtijds is het alleen eene groote ring van Venus.

Roode en donker gekleurde plekken in de hartlijn wijzen op de physische of zedelijke hartaandoeningen.

Eene lijn zonder takken toont aan, dat de persoon weinig gevoelig is.

Takken in de richting naar den heuvel van Jupiter, vooral indien ze drie in getal zijn, wijzen op eer en rijkdom. Eene matige invloed van Jupiter is altijd goed.

Nadert de lijn van het hart zeer sterk die van het hoofd, dan bestaat er veinzerij, dubbelhartigheid, schijnheiligheid; eindigt zij onder den heuvel van Saturnus, dan bestaat er weinig teederheid; is zij afgebroken op die plaats, dan is een kort leven waarschijnlijk.

Wij moeten altijd bedenken, dat eene bedreiging, die slechts in eene hand gevonden wordt, altijd kan worden vermeden, daarom is het noodig nooit te sterk aan een enkel teeken te hechten, maar altijd te zien of de andere teekens in de handen daarmede overeenstemmen. Zelfs gevaren, die door beide handen en verschillende teekens worden aangeduid, kunnen wij, zooal niet vermijden, dan toch door onzen wil minder verschrikkelijk maken.

Indien de lijn van het hart aan het einde gesplitst is en een tak uitzendt naar Jupiter, dan wijst dit op geluk. Eindigt de andere tusschen den wijs- en middelvinger, dan is het geluk en een kalm leven. Gaat een der takken naar Saturnus en de andere naar de naturalis, dan is dit een noodlottig teeken.

Gemis van de mensalis wijst op hartziekten, op egoïsme en positivisme.

Hoofdlijn

LIJN VAN HET HOOFD (Naturalis.)

De lijn van het hoofd ontspringt tusschen den duim en den wijsvinger; in het begin is zij gewoonlijk vereenigd met de levenslijn, die zij echter spoedig verlaat.

Eene lange rechte naturalis is het kenmerk van een gezond oordeel, een helderen geest en een sterken wil. Zij gaat recht door de vlakte van Mars en eindigt op den heuvel van die planeet. Die rechte richting geeft kalmte en rust te kennen. Indien in die lijn geene afwijkingen te bespeuren zijn, zoo merkt men die in het leven ook niet op; tevens bewijst zij het bestaan van hoedanigheden, die nuttig zijn in den strijd des levens, zooals: energie, omzichtigheid, standvastigheid en koelbloedigheid, vooral als de heuvel van Mars ontwikkeld is.

Is de lijn zeer lang en recht dan toont zij overmaat aan, en wel overmaat van berekening, wat gepaard gaat met gierigheid of ten minste groote zuinigheid, die toch allengs in vrekkigheid overgaat, want het eerste denkbeeld van een vrek: vrees voor gebrek, wordt door de gewoonte van zelf veranderd in liefde tot het geld.

Daalt deze lijn, nadat zij de vlakte van Mars doorloopen heeft in de richting naar de heuvel der maan, dan bestaat er zucht tot idealisme; het hoofd ontvangt indrukken, waardoor het hersenschimmen najaagt en de positieve eigenschappen lijden er door. Misschien ziet men het leven, zooals het is op de maan, maar zeer zeker niet, zooals het hier op aarde is; de heuvel der maan vertegenwoordigt de hersenschimmen, de vage indrukken der verbeelding, die gezuiverd moeten worden door Hermes (Mercurius) of Apollo; geschiedt dit niet, dan is dwaling en bijgeloof een noodzakelijk gevolg.

Daalt de lijn van het hoofd zeer laag in den heuvel der maan, dan vervalt men in het mysticisme en is de duim klein, dan bestaat er zelfs gevaar voor Godsdienstwaanzin, en dat

gevaar wordt zeer groot, wanneer in beide handen op den heuvel der maan een kruis is gevormd door de naturalis en de leverlijn, waarover wij straks zullen spreken.

Zijn de lijn van het hoofd en de levenslijn gescheiden, dan is dit een teeken van veel zelfvertrouwen, vrijpostigheid, driftigheid, te snelle beslissing en gevaarlijke geestdrift. Menschen met dit teeken is aan te bevelen, nooit onmiddellijk een besluit te nemen, doch dit steeds enkele uren uit te stellen, tenzij een zeker nadeel het gevolg van dit uitstel zou kunnen zijn. Is tevens de invloed van Mars en Saturnus zeer sterk ontwikkeld, dan bestaat er eene buitengewone stoutmoedigheid en onvoorzichtigheid, hetgeen sommigen, zooals acteurs, advocaten, predikanten, zangers en zangeressen, uitstekend te stade komt, daar het hun minachting voor het publiek geeft.

Is de naturalis bleek en breed dan is er gebrek aan verstand en voorzichtigheid, of wel besluiteloosheid; is zij kort en eindigt zij in het midden van de hand, dan treft men weinig doorzicht, gebrek aan wilskracht. en dikwijls ook aan geestkracht aan, eindigt zij in het veld van Mars ter hoogte van de lijn van Saturnus, dan is een kort leven en een gewelddadige dood waarschijnlijk; is zij ketenvormig, dan bewijst dit vastheid in de denkbeelden of het bestaan van hoofdpijn. Is de lijn van het hoofd onder Saturnus in tweeën gebroken, en liggen de lijnen gedeeltelijk boven elkaar, dan wijst dit ook op eenen gewelddadigen dood of krankzinnigheid; bestaan er tevens teekenen van misdadigen aanleg, dan kan men de dood op het schavot voorspellen.

Een groote lijn van het hoofd beduidt wijsheid, oordeel, orde, zuinigheid en geheugen; eindigt zij vorksgewijze, dan bestaat er geslepenheid; klimt zij op in de richting van Mercurius, dan doet dit ook aan geslepenheid denken; loopt zij uit in twee takken, waarvan de eene recht doorloopt en de andere naar de maan gaat, dan beduidt dit groote geschiktheid voor diplomatie. Iemand, die dit teeken heeft bedriegt gemakkelijk zichzelven en anderen, hij is leugenachtig, schijnheilig en dubbelzinnig.

Begint de lijn van het hoofd onder den heuvel van Saturnus en loopt zij door tot aan den heuvel van Mars, dan kenschetst dit iemand, die meent aan de inspraak van zijn hart gehoor te geven, hoewel hij slechts zijn hoofd raadpleegt; zij wijst op vele ongelukken en veel verdriet, veroorzaakt door hoofdigheid en verkeerde berekeningen, of op een kort leven.

Wordt de hoofdlijn doorsneden door een of meer lijnen die van Saturnus uitgaan, dan is de toekomst treurig, een spoedige dood of een ongeluk is waarschijnlijk; wordt zij door meer lijnen doorsneden, dan wijst dit op ziekten en een kort leven. Is een tweede lijn van het hoofd waar te nemen, die de eerste volgt in zijn geheele verloop, dan ligt er geldelijk geluk in 't verschiet, daar zij op erfenissen wijst; klimt zij op tot de mensalis, dan bestaan hartkloppingen, flauwten, dubbelhartigheid of onbezonnenheid; wanneer zij ongelijk en bochtig is, dan laat het humeur veel te wenschen over; is zij lang, doch gedurig afgebroken, dan verraadt zij hoofdpijnen en een slecht geheugen; daalt zij af tot aan de benedenzijde van den heuvel der maan, dan is armoede te wachten en gevaar om te verdrinken, want de maan beheerscht het water; maakt zij eindelijk een bocht, en keert zoo terug naar den duim, dan is een ongeluk te wachten als gevolg van de liefde, of er bestaat een sterk egoïsme.

DE LEVENSLIJN. Vitalis.

Wo willst du, Kühner Fremdling, hin,
Was suchst du hier in Heiligthum?
„Zauberflöte".

Waar wilt ge heen, vermetele vreemdeling
Wat zoekt ge in dit heiligdom?
„Tooverfluit,"

Hier begint deze wetenschap gevaarlijk te worden. ,Wij beginnen te eten van den boom der kennis des goeds en des kwaads. Hier leeren wij in de hand van ons dierbare per-

sonen allerlei ellende te lezen: spoedige dood, ziekelijk leven, moeitevol bestaan, verlies van het gezicht. Wij meten in onze eigene hand af, hoeveel jaren wij nog te leven hebben en als de voorspelling ons mishagen mocht, dan trachten we er ons wel los van te maken, maar toch blijft ons zeker somber denkbeeld bij, dat ons telkens kwelt.

Een chiromant mag de menschen, die hem raadplegen, niet alles zeggen, wat hij opmerkt; hij mag hen o. a. geene mededeelingen doen die, gemerkt met het zegel van het noodlot, onvermijdelijk zijn door het vereenigd streven van den wil en het verstand.

In dit opstel mogen we echter niets verzwijgen, doch we moeten tevens opmerken, dat de wil ons wel niet altijd in staat stelt, het noodlot te overwinnen, maar dat zij toch alles kan wijzigen, zelfs het lot, dat ons wordt geopenbaard door de levenslijn.

Het valt niet te ontkennen, dat de moraal invloed heeft op het lichaam. Verdriet werkt, wel is waar, gewoonlijk niet doodend, maar verkort toch ons leven; de begeerte om te sterven verkort, die om te leven verlengt het leven. Zelfs doodelijke ziekten kunnen herstellen, en gezwellen verdwijnen, wanneer wij leven volgens de voorschriften eener geestelijke en lichamelijke gezondheidsleer, zooals ons die in den bijbel en andere boeken onderwezen wordt. Om hiertoe te geraken, moeten we de Goddelijke kiem, die in ons is, zoodanig ontwikkelen, dat we de kracht van den Heiligen Geest kunnen ontvangen; wij moeten afstand doen van alle aardsche lusten, neigingen en begeerten, alles, wat onrein is, niet alleen ten opzichte van het voedsel, maar in nog sterkere mate van de geestelijke onreine dingen, verwijderen. Het voedsel is echter geen onverschillige zaak, want indien wij het lichaam willen maken tot een tabernakel, geschikt, om door den Heiligen Geest bewoond te worden, dan is het noodig ons te onthouden van alle vergiftige spijzen en dranken, zooals specerijen, zoetigheden, spiritualiën, thee, koffie, tabak enz., we moeten niet te veel vleesch gebruiken, en ons liefst het gebruik van var-

kensvleesch ontzeggen. Ons hoofdvoedsel moet uit groenten, meelspijzen, melk, eieren en brood bestaan. Leven we volgens deze voorschriften, dan zal het ons niet moeielijk vallen het gezelschap van personen met lage dierlijke neigingen te vermijden, dan zal de omgang met edele wezens onze liefde tot God en onze natuurgenooten vermeerderen, dan kunnen wij er toe komen, al onze aardsche begeerten te overwinnen, dan kan de Goddelijke geest van vrede en liefde in ons wonen, en hebben we het eenmaal zoover gebracht, dan zal die Geest alle ziektekiemen in ons vernietigen en ons in staat stellen de ziekten van anderen, zonder groot gevaar voor ons zelven, over te nemen. Volgens den bijbel deed Jezus van Nazareth dit tijdens Zijn aardsche leven; volgens verschillende berichten en ook volgens mijne eigene ondervinding doen ook nu vele personen in meer of minder mate hetzelfde.

Ieder persoon brengt bij zijne geboorte ziektekiemen mede. Door de chiromancie kan men vaak te weten komen op welke wijze het leven bedreigd wordt, en dit stelt ons zeer dikwijls in staat de ziekte te voorkomen, of ze althans minder ernstig te maken. Wij moeten hiervoor de gebreken in ons gestel en de fouten in ons karakter verbeteren en bestrijden, en door eene nauwkeurige beschouwing der hand kunnen wij die dikwijls reeds op zeer jeugdigen leeftijd leeren kennen.

Mrs Mary Hayes Chynoweth, over wie wij in vorige afleveringen spraken, was in hare jeugd lijdende aan longtering, doch door eenen verstandigen leefregel werd zij niet slechts volkomen gezond, maar is thans, op 65 jarigen leeftijd, zelfs in staat, zeer vele patienten, soms meer dan honderd op een dag, te genezen, door hunne ziekten tijdelijk op zich te nemen.

De sterren in de handen wijzen op dingen, die ons onvermijdelijk moeten treffen, doch door ons verstand en onzen wil kunnen wij maken, dat dit noodlot niet ongelukkig maar gelukkig voor ons wordt, terwijl alle lijnen in de hand grooter of kleiner kunnen worden en ten laatste zelfs geheel kunnen

verdwijnen; soms zelfs kunnen wij nieuwe lijnen in de handen doen onstaan.

Door krachtige inspanning van onzen wil en door aanhoudende werkzaamheid kunnen wij ons leven verlengen.

De levenslijn, we zeiden het reeds vroeger, vormt de grensscheiding tusschen de handpalm en de muis van den duim. Is zij lang, zacht gekleurd en goed gevormd, dan is dit een bewijs van een lang, gelukkig leven zonder zware ziekten; ook is dit een teeken van een goed karakter; is zij bleek, breed en diep, dan is dit een teeken van eene slechte gezondheid, kwade neigingen en ontevredenheid — breede en diepe lijnen wijzen altijd op het tegenovergestelde van lange en goed gevormde lijnen; — is zij kort, dan voorspelt dit een spoedigen dood.

Vindt men in de eene hand eene gebroken levenslijn en loopt zij in de andere door, dan kan men met zekerheid zeggen, dat de persoon eene ziekte heeft doorstaan, die hem op den rand van het graf gebracht heeft. De hoogte waarop zij gebroken is, duidt ongeveer den leeftijd aan op welke de ziekte geheerscht heeft.

Is de levenslijn in beide handen op dezelfde hoogte gebroken, dan zal de persoon op den daarmede overeenkomenden leeftijd sterven of krankzinnig worden.

Eene dubbele levenslijn wijst op overvloed van levenskracht.

Eene slecht gevormde of eene ketenvormige levenslijn wijst op een ziekelijk leven.

Indien zij breed is en donkerrood, dan wijst dit op een ruw, onbeschoft karakter.

Is zij bleek met roode stippen, dan doet ons dit aan een driftig en toornig persoon denken.

Begint zij niet op den rug van de hand, maar als een enkelvoudige of vertakte lijn op de heuvel van Jupiter, dan is dit eerzucht, — en gewoonlijk ook slagen in de ondernemingen — overwinning, eereteekenen, hooge waardigheden.

Is zij doorsneden door dwarslijnen, dan wijst dit op veelvuldige ziekten, of als zij zeer dun zijn, op hoofdpijnen.

Zendt zij takken uit naar het polsgewricht, dan wijst dit op armoede of verlies van geld.

Is de lijn van het hoofd vrij ver vereenigd met de levenslijn, dan duidt dit beschroomdheid en gebrek aan zelfvertrouwen aan. Men moet daarop steeds wijzen en de personen, die er aan lijden aanraden er zich van te ontdoen, want het veroorzaakt, dat in dit leven hunne ondernemingen steeds zullen mislukken.

Vertakt de levenslijn zich naar boven, dan wijst dit op rijkdom of eervolle betrekkingen. De persoon slaagt door zijne geestkracht.

Is zij bij haar begin in tweeën gesplitst dan kenmerk dit ijdelheid.

Valt waar te nemen, dat zij op de eene plaats dieper is dan op de andere, dan verraadt dit toorn en hevige hartstochten.

Ziet zij zeer rood bij haren aanvang, dan doet ons dit aan een slecht gemoed denken.

Vindt men in het midden eene holte, dan wijst dit op eene zeer gevaarlijke ziekte en wordt deze gevolgd door meerdere punten, dan bestaat er gevaar voor een plotselingen dood.

Is de vitalis lang en fijn, dan bestaat er melancholie, nijd, kwaaddenkendheid en een zwak gestel.

De lijn van Mars vormt eene tweede levenslijn aan de binnenzijde op de muis van den duim. Zij herstelt de fouten in die lijn, wijst op overmaat van levenskracht, doch vooral, als zij duidelijk en rond is, op onmatigheid en liefde voor de vrouwen. Vergezeld zij de levenslijn tot aan het einde, dan is zij een teeken van een lang en gezond leven, ten minste als zij goed gevormd is. Dubbele of zusterlijnen herstellen, als ze duidelijk gevormd zijn, de fouten in de oorspronkelijke lijnen, zijn zij gebroken of gedraaid, dan is het gevaar dubbel groot.

Gaan er lijnen van den heuvel van Venus door de le-

venslijn en de andere hoofdlijnen, dan wordt de toekomst vernietigd door liefdesbetrekkingen.

Treft men een kruis aan in de levenslijn, dan is eene ziekte doodelijk, wanneer de takken de levenslijn geheel afsnijden; maakt zij er slechts gleuven in, dan kenmerkt het eene gevaarlijke ziekte. Het tijdstip wordt aangeduid door de plaats.

Een kruis aan het einde der levenslijn vindt men bij een goed en verstandig man, die gevaar loopt zijne gezondheid te verliezen.

Kleine zwarte gaten of vierkante figuren in de levenslijn wijst op zenuwziekten.

Takken, gaande van de levenslijn naar het midden der lijn van het hoofd, is eer en rijkdom; eindigen ze in de vlakte van Mars, dan valt de eer en rijkdom pas na vele beproevingen te beurt.

Lijnen, die uit de holte van de hand door de levenslijn heen, naar de muis van den duim loopen, voorspellen ernstige verwondingen.

Splits de levenslijn zich aan het einde in twee takken en gaat de eene naar den heuvel der maan, dan wijst dit op jicht of rheumatisme; soms ook op hersenziekten. Zij komt veel voor bij geleerden, die zich in dat geval wel moeten wachten voor inspannenden arbeid van den geest.

De oude kabbalisten verdeelden de levenslijn in zeven of tien deelen, en bepaalden daarnaar den tijd waarop ziekten en de dood te verwachten waren. Zij plaatsten eene punt van een passer op den wortel van de wijsvinger en de andere op de heuvel der zon. Nu trokken zij een cirkelboog door de levenslijn en vonden zoo de tien eerste levensjaren; vervolgens plaatsten zij de tweede punt tusschen ringvinger en pink, en de nu getrokken cirkel vertoont het tweede tiental levensjaren; daarna plaatsten zij de punt op den heuvel van Mercurius, dan aan den buitenkant der pink, vervolgens op de mentalis en op het punt, waar zij de pinkzijde der hand bereikt en trokken vandaar cirkelbogen door de levenslijn.

Hierdoor vonden zij de levensjaren 20—30, 30—40 en 40—50; hierna gingen zij voort, de beenen der passer telkens evenveel verwijderende tot aan het 70ste levensjaar; eindelijk verminderden zij telkens den afstand met een derde en vonden zoo het 80ste, 90ste en 100ste levensjaar.

Oudtijds veronderstelde men dus, dat het leven begon van de Godheid (Jupiter) en van het licht (de zon). De eerste tien jaren behooren geheel aan het noodlot, aan Saturnus.

LIJN VAN SATURNUS. (Saturnalis.)

> Il n'y a rien de mal en la vie, pour celui, qui a bien compris que la privation de la vie n'est pas mal. MONTAIGNE.

Deze lijn wijst onze bestemming, ons noodlot aan. Zij heeft haren oorsprong in de levenslijn, aan den handwortel in de vlakte van Mars of op den heuvel der maan. In het eerste geval deelt ze in de eigenschappen van de levenslijn, in het tweede is zij het teeken van een moeielijk leven, een leven van strijd, mogelijk gemaakt door veel geestkracht; begint zij aan den handwortel en loopt ze in rechte lijn tot aan den middelvinger, dan is dit een bewijs van een gelukkig leven; is haar begin veel vertakt, dan is het geluk nog grooter. De oorzaken van dat geluk vindt men in andere lijnen, hetzij in de goede en edele gevoelens, bestuurd door het verstand, hetzij in kwade hartstochten, die door de geestkracht dienstbaar gemaakt worden voor het geluk. Dringt de lijn door tot op het eerste lid van den middelvinger, dan zal de persoon in het goede of in het kwade uitblinken; is zij daarbij rood en eindigt zij in een ster, dan is eene misdaad of wel de dood door een ongeluk of op het schavot te verwachten. Het doordringen tot op het eerste vingerlid, of ook tot in den handwortel is altijd een ongunstig teeken. Overmaat is steeds nadeelig.

Gaat de lijn van Saturnus rechtstreeks van den heuvel der maan naar die van Saturnus, dan wordt men gelukkig door iemands bescherming. Gaat zij van den heuvel der maan naar de lijn van het hart en loopt deze door tot Jupiter, dan is een rijk of een gelukkig huwelijk te verwachten.

Is zij recht, doch naar boven vertakt, dan geeft ze een langzamen overgang van armoede tot rijkdom te kennen; elke tak is een trap om te beklimmen.

Begint zij in de levenslijn, dan wijst zij op geluk ten gevolge van eigen verdiensten en op een edelmoedig hart.

Wordt zij aan het einde doorsneden door dwarslijnen, dan voorspelt dit geluk gevolgd door ongeluk.

Merkt men op, dat zij onregelmatig of slangvormig begint en dat zij recht eindigt, dan beduidt dit ongeluk gevolgd door geluk.

Wordt zij afgebroken aan de hartlijn, dan wijst dit op een ongeluk door de eene of andere liefdesbetrekking of eene hartziekte; geschiedt dit reeds aan de lijn van het hoofd, dan wordt het geluk verbroken door eene misrekening of eene hersenziekte.

Begint zij aan de lijn van het hoofd en loopt ze bochtig naar den heuvel van Saturnus, dan is er werk, moeite en ziekte te wachten; het verstand is verbonden met het noodlot en breekt het hart.

Is zij recht, dan begint het geluk op lateren leeftijd, als gevolg van het verstand, vooral indien de lijn van het hoofd fraai is.

Neemt zij een aanvang in den vierhoek, de ruimte tusschen de mensalis en de naturalis, dan is er kans op slagen, doch niet zonder vele tegenspoeden.

Eene dubbele, bochtige en dunne saturnalis in de handpalm wijst op verdorvenheid en ziekten ten gevolge van zinnelijke genoegens.

Is zij recht en goed gekleurd aan het einde, dan wijst dit op een gelukkigen ouderdom.

Vindt men aan het einde vele afgebroken of gedraaide lijnen, dan wacht ongeluk na een gelukkig leven.

Wordt zij telkens verbroken, dan is afwisselend geluk of ongeluk het deel.

Ontbreekt zij, dan is dit een teeken van een onbeduidend leven.

In sommige handen vindt men eene lijn loopende van de lijn van het hoofd tot op het eerste kootje van den wijsvinger. Dit is een teeken van hoogmoed. Eindigt die lijn in een ster, dan slaagt men bij uitstek, doch een groot ongeluk is het gevolg dier hoogmoed als zij eindigt in een kruis.

Somtijds loopt de lijn van Saturnus naar een der andere vingers; gaat zij naar Jupiter, dan wijst dit op voldoening der eerzucht; naar Apollo op geluk door kunst of geld; naar Mercurius op geluk in den handel; dit geluk is grooter, naarmate de lijn rechter en zuiverder is.

Is de saturnalis in de handpalm op verschillende plaatsen afgebroken, dan doelt dat op een leven vol moeite en strijd. Deze lijn kan door een goed, werkzaam leven op lateren leeftijd echter beter of rechter worden.

DE LEVERLIJN (HEPATICA).

Deze lijn begint op den handwortel, nabij de levenslijn en loopt naar den heuvel van Mercurius. Is zij lang, goed gekleurd, recht en niet te breed, dan wijst zij op een goede gezondheid, gezond bloed, harmonie in de magnetische fluïdes, een goed geheugen, een goed geweten en welslagen in zaken, doch is ze gedraaid of gegolfd, dan wijst zij op leverziekten en een twijfelachtige rechtschapenheid.

Zij begint vaak in de vlakte van Mars, of wel ze komt uit de levenslijn en loopt dan midden door de handpalm; soms eindigt zij in de naturalis en soms ook ontbreekt ze. In dit geval is de huid fijn, terwijl de bewegingen vlug zijn, na eenige uitspatting in spijs of drank ontstaat dan hevige hoofdpijn, doch lichaamsbeweging kan dit genezen.

Verbonden met de levenslijn wijst ze op hartziekten, door overmaat van bloed.

Een kruis in deze lijn wijst op eene ziekte, die zich weldra zal openbaren.

Loopt zij door tot aan den heuvel van Mercurius en is zij goed gevormd, dan is eene goede gezondheid tot in den ouderdom te wachten.

Vormen de naturalis, de saturnalis en de hepatica eenen driehoek, dan bewijst dit geschiktheid voor de magie, lust tot de studie der natuur, verheven intuïtie en somtijds een bezit van „het tweede gezicht."

Is zij ongelijk van kleur met roode plekken, dan kenmerkt dit veelvuldige koortsen; is zij rood in de nabijheid der naturalis, dan wijst dit op hoofdpijnen, en is zij het bij de levenslijn, dan verraadt dit hardkloppingen.

Begint zij op den heuvel der maan en loopt ze met een bocht naar Mercurius, dan wijst zij op wispelturigheid en zeereizen, soms ook op voorgevoelens. Heeft zij haren oorsprong in den heuvel van Saturnus of van de zon met een eiland, dan bestaat er somnambulisme in wakenden toestand (tweede gezicht, profetie).

Soms is de hepatica dubbel. Men noemt die tweede lijn de *via lasciva*. Loopt deze van den handwortel tot den heuvel van Mercurius, dan is zij het teeken van een gelukkig leven.

DE GORDEL VAN VENUS.

Deze is eene lijn, die begint tusschen den wijs- en middelvinger en na een halve circel gevormd te hebben, eindigt tusschen den ringvinger en den pink. Zij sluit de andere heuvels af van dié van Saturnus en Apollo, en de daaruit voortvloeiende strijd tusschen deze twee planeten, de treurigheid en het licht veroorzaakt eene aanhoudende wanorde, terwijl de andere planeten, niet beschenen door het licht der zon van den tijd en van het noodlot, de oorzaak worden van onmatige eerzucht, leugen, losbandigheid en wispelturigheid; vooral de losbandigheid is vaak zeer sterk.

Is de ring van Venus in beide handen gebroken, en

op sommige plaatsen dubbel, dan wijst zij op tegennatuurlijke bevrediging der geslachtsdrift, of lust tot allerlei sexueele uitspattingen.

De wetenschap, de Godsvrucht en de arbeid kunnen deze verschrikkelijke wellustige neigingen bestrijden en vernietigen. Zij kunnen er zelfs eene meerdere energie uit putten, want de hartstochten, die ontstaan door overmaat van levenskracht, verliezen nooit hunne actieve kracht. Goed bestuurd verhoogen zij onze goede hoedanigheden, door ze kracht te geven. Zij gelijken op een bergstroom, die, besloten binnen dijken en in de goede richting geleid, in een uitstekende werkkracht kan worden omgezet.

DE LIJN DER ZON.

De lijn der zon loopt van de levenslijn of van den heuvel der maan door tot in den heuvel der zon. Zij beteekent roem, eer en liefde voor de kunst of rijkdom en gunst der aanzienlijken en ook wel verdienste, slagen door handenarbeid, naarmate de goddelijke, de geestelijke of de stoffelijke wereld meer op den voorgrond treedt.

Is zij lang, recht en diep en loopt zij door tot in den heuvel van Apollo, dan beteekent zij beroemdheid door de kunst, rijkdom of geldzucht, naarmate de bekwaamheden meer of minder groot zijn.

Zijn de personen geene artisten, behooren zij geheel tot de stoffelijke wereld, dan houden zij toch bijzonder van fraaie voorwerpen en rijke stoffen; zij hebben wel een kunstenaars oog maar geene kunstenaars ziel.

Verdeelt de lijn zich op of nabij den heuvel in vele vertakkingen, dan is de stroom te sterk, de zucht tot effect te groot; de kunstenaar streeft zijn doel voorbij en heeft hierdoor geen succes.

Dwarslijnen zijn hinderpalen, die alle pogingen te niet doen, soms ook voorspellen ze verlies van het fortuin of van dat der ouders in de jeugd.

Zijn er twee of drie lijnen van dezelfde grootte, doch eenigszins bochtig, dan heeft de persoon lust in verschillende takken der kunst en wordt daardoor nooit eene schitterende figuur in eenig kunstvak.

Komen er twee of drie lijnen uit één bundel, dan bestaat er zucht naar roem, rijkdom of talent, maar bij die zucht blijft het, terwijl de zucht naar rijkdom (de stoffelijke wereld) alleen bevredigd kan worden.

Verdeelt eene enkelvoudige zonnelijn zich echter in drie takken, dan voorspelt dit eer en roem, soms ook rijkdom en verdienste.

Een diepe rechte zonnelijn wijst, als de heuvel van Jupiter tevens goed ontwikkeld is, op de gunst der aanzienlijken.

Wij hebben nu de heuvels en de voornaamste lijnen beschouwd, thans rest ons nog enkele andere teekens en hunnen invloed te vermelden. Uit hetgeen wij nu zagen, kunnen wij afleiden, hoe eenvoudig en natuurlijk deze voor den oningewijde dwaze wetenschap is. Alles is harmonie en analogie. Is bv. de levenslijn kort, dan is het leven kort; is zij in den vorm van een ketting, dan is het leven moeielijk; is zij bleek en slecht gevormd, dan is de persoon ziekelijk of kwijnend enz. Alles is gebaseerd op eenvoudige berekeningen; de natuur verbergt hare geheimen, evenals eene moeder het speelgoed harer kinderen, als zij om hunne vreugde te verhoogen wenscht dat zij het vinden zullen. Maar de man der wetenschap wil, wanneer hij zoekende is, niet meer den weg volgen, die de natuur hem aanwijst; hij wil zijn eigen weg gaan en kan daardoor vaak het eenvoudige niet zien. Het eenvoudige is het zegel der waarheid, en dus kan de chiromancie geene waarheid zijn, als zij niet eenvoudig is.

Genesis I, II en III.

De Katholieke priesters zeggen: „De bijbel is een boek, dat niet door iedereen begrepen kan worden, daarom is het beter, dat hij slechts gelezen wordt door personen, die hem begrijpen kunnen en dat de minder ontwikkelden er slechts dat van vernemen, hetwelk binnen de grenzen hunner bevatting ligt. Het is dus beter, dat wij aan het volk mededeelen, wat ons het geschiktst voorkomt. In alle geloofsquaesties moet het oordeel aan ons worden overgelaten.

Hebben zij alzoo redeneerende gelijk of ongelijk? Het is moeielijk deze vraag te beantwoorden, doch mij komt het voor, dat zij gelijk hebben, indien zij zelve den bijbel althans goed begrijpen. Sommige leerstukken der Katholieke kerk doen dit echter betwijfelen. Een verstandig lezer, die niet op de hoogte is van de taal der symbolen, vind in dit boek allerlei verhalen, die met elkander in strijd schijnen te zijn en die schijn doet hem de waarheid van dit verheven boek vaak betwijfelen. Ik wil thans een enkel voorbeeld mededeelen, om te bewijzen, dat die tegenstrijdigheden dikwijls slechts in schijn bestaan. Vermoedelijk is dit altijd het geval doch, om dit te bewijzen zou ik een veel nauwgezetter onderzoek moeten instellen, dan ik tot nu toe gedaan heb.

In Genesis I: vrs. 27 lezen wij: „God schiep den mensch naar Zijn beeld, naar het beeld van God, schiep Hij hem: man en vrouw schiep Hij ze."

In Genesis II daarentegen lezen wij, dat de man geschapen werd uit het slijk der aarde, dat God den adem des levens in zijne neusgaten blies en dat hij daardoor een

levende ziel werd, terwijl de vrouw werd gemaakt uit een rib van den man.

Hoeveel stof tot overdenking geeft ons reeds dit kleine gedeelte van het scheppingsverhaal. Beide verhalen schijnen geheel in strijd met elkaar, want volgens Gen. I worden man en vrouw te gelijk geschapen; volgens Gen. II schiep God eerst den man, daarna de vrouw. En dit tweede scheppingsverhaal is nog opgesierd met allerlei bijzonderheden, die den oningewijde doen denken, dat Gen: II de eigenlijke scheppingsgeschiedenis van den mensch moet verhalen.

Het is onmogelijk den weg te vinden in deze schijnbare verwarring, wanneer men niet bekend is met de taal der symbolen, en zoo is het niet slechts hier, maar ook op vele andere plaatsen in den bijbel, waar wij vele dergelijke symbolische verhalen vinden, die algemeen door katholieken en protestanten voor geschiedkundig worden gehouden. Doch een enkel woord, een enkel getal geeft ons vaak den sleutel waardoor wij de symbolische beteekenis van zulk een verhaal kunnen vinden. In Gen: III hebben wij twee dergelijke symbolische woorden, een daarvan is de slang, het tweede de naam Hevah, de moeder van al, wat leeft. Ik heb hier den naam eenigszins anders gespeld, dan zij in onzen staten bijbel staat, maar overeenkomstig de oorspronkelijke Hebreeuwsche benaming ה ו ה (*He*, *Vo*, *He*). Beschouwen we dit woord nauwkeurig, dan ontdekken wij de volkomen gelijkheid met het woord Jehovah, wanneer de eerste letter er aan ontbrak. Die eerste letter, de tiende van het Hebreeuwsche alphabet, is het beeld der Godheid: zij is slechts een stip en beteekent de absolute eenheid in het Heelal; de vereeniging van het zijn met het niet zijn, van het middelpunt met den omtrek, waar alles henengaat, dat zich van de vereeniging met de Godheid afkeert. Ook ons getal 10 heeft dergelijke beteekenis. Het is de verbinding van de eenheid, de oorsprong het actieve, het middelpunt van waar alles uitgaat met de nul, het niets, den eindeloozen omtrek.

Hevah beteekent feitelijk niets anders dan de verdeeling,

het veelvoud, het zwakke, de *He* verbonden met het zwakke, de tweede *He*. Het is de mensch, die toegeeft aan zijne dierlijke neigingen, die God verzakende zelf als schepper optreedt, en als zoodanig de oorsprong wordt van al, wat leeft. Hij wordt in den bijbel voorgesteld als eene vrouw, het zinnebeeld van het zwakke, van het passieve, terwijl de man het beeld is van kracht, van het actieve

Wij vinden hier de tegenstelling van het geestelijke, de *Jod*, die den mensch kracht geeft met alles wat stoffelijk of aardsch is. Hierom ontstond Hevah uit het meest stoffelijke gedeelte van den mensch, uit een zijner beenderen. Zoolang de mensch verbonden was met zijnen Schepper heerschte hij over alles, wat hem omringde, hij kende geene stoffelijke behoeften, die hij niet terstond kon bevredigen, want God zorgt steeds, dat ieder datgene ontvangt, wat voor zijn waar geluk noodig is, en iemand, die dus volkomen op Hem vertrouwt en daardoor met Hem leeft, is hiervan geheel overtuigd. Hij erkent de waarheid van Jezus woorden: „Wees niet bezorgd voor den dag van morgen; wat gij eten of wat gij drinken zult of waarmede gij u zult kleeden, maar zoek alleen het Koninkrijk Gods en Zijne gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden." Door dit vertrouwen, en door de liefde, die er het gevolg van is, leeft hij in het Paradijs, daardoor geniet hij eene Hemelsche, onverstoorbare gelukzaligheid, daardoor heerscht hij over alle dingen, ook over de alles doordringende magnetische kracht, die hem in staat stelt, wonderen te doen. Maar laat hem nimmer vergeten, dat die wonderen niet in hemzelf hunnen oorsprong vinden, maar dat God in en door hem werkt. Niet eenmaal, neen honderden, ja duizenden malen zien wij zieken herstellen door de kracht van het gebed, wanneer dit opgezonden wordt met het volle vertrouwen op de hulp van God. En dit is de ware magnetische kracht, die steeds gewerkt heeft en steeds zal blijven werken. Ieder braaf en deugdzaam mensch kan haar toepassen, en er nut mede stichten. Ook een booswicht kan er gebruik van maken,

doch hij sticht dan geen goed, integendeel, hij werkt verderfelijk en wordt hierdoor een beoefenaar der zwarte magie. Die magnetische kracht wordt in elke mythologie voorgesteld door een of twee slangen. Aesculaap had slechts één slang om zijnen staf, en in de woestijn werd ook slechts éénen koperen slang aan eenen paal bevestigd, opdat ieder, die er naar zag genezen zoude worden. Die eene slang beteekent niets anders, dan de magnetische kracht, aangewend, om nut te stichten. Om de Mercurius staf kronkelen zich echter twee slangen; zij duiden aan, dat de kracht, om door het magnetisme goed te doen en die, om er kwaad mede te stichten met elkander in evenwicht zijn; dat de mensch kan kiezen tusschen goed en kwaad.

In het nieuwe testament vinden we dezelfde kracht voorgesteld onder den naam „De Heilige Geest" en de zonde tegen den Heiligen Geest is dus alleen het beoefenen der zwarte magie, het aanwenden van het magnetisme met kwade bedoelingen. Jezus gaf aan zijne discipelen de macht om door die kracht te genezen, en duivelen uit te werpen, doch voegde er uitdrukkelijk bij. „Gij hebt het om niet ontvangen, geeft het om niet". Magnetisme is de kracht der liefde, die vereenigt, doch zucht naar aardsch gewin bewerkt scheiding, en is dus niet vereenigbaar met de witte magie. Eerst wanneer wij die zucht geheel overwonnen hebben, wanneer wij ons zelven volkomen kennen en beheerschen, en wanneer wij door liefde en vertrouwen innig verbonden zijn met onzen schepper, eerst dan, maar ook niet eerder, kunnen wij het magnetisme met vrucht uitoefenen.

Doch wee den mensch, die de vruchten wil proeven, welke deze kracht ons schenkt, wanneer wij haar aanwenden op eigen gezag, die denkt zelve daarmede te kunnen omgaan en niet erkent: „Het is God, die in en door mij werkt." Hij verliest het ware leven van vrede en geluk, hij wijdt zich aan het aardsche, dat is aan dood en vernietiging, hij moet met moeite en inspanning de aarde bewerken, om een leven voort te slepen,

dat eigenlijk geen leven is, want slechts door en met God kunnen wij leven, zonder Hem zijn wij niets.

Hoe geheel verschillend en toch hoe volkomen overeenstemmend worden nu die twee scheppingsverhalen. Het eerste is de mensch — man en vrouw beiden — geschapen naar Gods beeld, d. w. z. rein, edel, vol liefde, vereenigd met zijnen Schepper door volkomen vertrouwen op en volkomen overgave aan Hem en hierdoor heerschende over al wat leeft. Zoo is de mensch voor zijnen val, zoo wordt hij weder, wanneer hij vol vertrouwen op Gods liefde, terugkeert op het pad der deugd, dat Jezus ons leerde bewandelen.

In het tweede vinden wij eene symbolische voorstelling van onze aardsche, stoffelijke neigingen, die ons dooden, wanneer wij er aan toegeven, en van den Geest Gods, die in ons woont en ons opvoert tot een hooger, een edeler leven. Wij zien, hoe de mensch gevallen is en nog gedurig vallen zal door gebrek aan vertrouwen op zijnen Schepper, door de zucht om zelf te doen, wat hij slechts doen kan met Gods hulp, door hoogmoed en zelfzucht, maar wij vinden er ook de belofte in, dat wij die aardsche neigingen eenmaal zullen overwinnen.

Op andere plaatsen leert dat zelfde boek ons, wat wij doen moeten, om het Hemelsche geluk te smaken, dat ieder ten deel valt, die wil leven met God; of wat op hetzelfde neerkomt, met Jezus; want Jezus wilde en deed slechts, wat de Vader wilde en wanneer wij dus willen en doen, wat Hij leerde, wanneer wij Hem navolgen en als onzen Heiland aannemen, dan leven wij ook naar Gods wil.

Door Zijne groote liefde heeft Jezus de macht, allen te helpen, die Hem zoeken, Hij leeft en steekt ons de hand toe, om ons op te richten uit de modderpoelen van zonde, ellende en moedeloosheid; laat ons dan die hand aangrijpen, laat ons niet langer vertrouwen op eigen kracht, maar alleen op Zijne liefde, dan zullen ook wij eeuwig met Hem leven, dan wil Hij ook aan ons, even goed als aan vele der eerste

christenen, de kracht schenken in Zijnen naam wonderen te doen.

Doch die kracht krijgen wij alleen, wanneer wij ons dit waardig maken, wanneer wij gevoelen, dat wij ons zelven niet kunnen reinigen van onze zonden, maar dat Hij ons doopt, niet met water, maar met den Heiligen Geest en met vuur, dat Hij ons dus volkomen loutert, evenals het vuur de daarin geworpen metalen zuivert.

De Catholieken en de Mormonen hebben gelijk, wanneer zij beweren, dat wij gedoopt moeten zijn, om zalig te worden, doch de laatsten hebben ongelijk, wanneer zij den waterdoop van Johannes stellen in plaats van den doop van Jezus met den Heiligen Geest, en de eersten hebben nog meer ongelijk, wanneer zij het besprenkelen van kleine kinderen met gewijd water doop noemen, want dit is niets anders, dan eene onbeduidende kerkelijke plechtigheid, een slaafsch opvolgen van eenige woorden, waarvan zij de beteekenis niet begrijpen. De eenige waarachtige doop is eene inwendige en niet eene uitwendige reiniging. De zonde van Adam is niets anders, dan het beeld van onze aardsche, onze dierlijke neigingen, en die worden niet weggenomen door eene ceremonie, welke ook. Wij moeten ze overwinnen door liefde en door vertrouwen op Jezus, die ons met den Heiligen Geest en met vuur zal doopen, die ons daardoor geschikt zal maken voor een hooger, reiner, edeler leven, een leven, dat reeds op aarde een aanvang kan nemen en ook zal nemen, wanneer wij ons Zijner maar niet schamen.

Wij kunnen de leer der erfzonde ook nog anders opvatten. Volgens die opvatting is Adam het beeld van den mensch, die kennis krijgt van het goed en het kwaad en daardoor verdreven wordt uit het paradijs der onwetendheid, om door arbeid en strijd geschikt te worden gemaakt voor een paradijs van hoogere orde, dat der overwinning van de zonde. De symbolische beteekenis van het getal *zes* is: de vrije wil, of het vermogen om te kiezen tusschen goed en

kwaad en van het getal *zeven*: de overwinning in dien strijd. Daarom is de zevende dag een rustdag.

Die strijd tusschen goed en kwaad wordt nogmaals voorgesteld door de geboorte van twee kinderen, Abel of de goede neigingen in den mensch, die zoo dikwijls worden doodgeslagen door Kaïn of zijne booze hartstochten. Doch als de goede neigingen in iemand gedood zijn, dan zien wij het Kaïnsmerk, het stempel der misdaad op zijn geweten, en dan drijft de stem van het geweten den mensch zoolang voort, tot hij een vrouw gaat zoeken, d. w. z. tot hij zich weder passief gaat stellen tegenover God. Is dit geschied, dan worden er weder nieuwe goede neigingen in den mensch geboren; dan krijgt Adam dus weder een zoon in plaats van Abel, dan komt Seth ter wereld, maar dan ook krijgen Kaïn en Seth beide kinderen, m. a. w. de goede en de kwade neigingen vermeerderen beide in den mensch, ze vermengen zich onderling en hij zou geheel verloren zijn zoo God hem niet redde door een zondvloed van lijden. Het lijden moet ons opvoeren tot God, dit leert het oude testament zinnebeeldig, dit leert ons ook het nieuwe testament door het voorbeeld van Jezus. Wij moeten ons ook passief stellen tegenover God, zeggende: „Heere, niet mijn wil, Uw wil geschiede.” Niet door kerkelijke ceremoniën, niet door te hechten aan uiterlijke teekenen en ook niet door het geloof aan geschiedkundige feiten, maar door een zelfopofferend leven, gewijd aan den dienst van den grooten Meester moeten wij eenen aanhoudenden strijd voeren tegen zelfzucht, aardschgezindheid en allerlei ondeugden.

Voorbeelden van een zoodanig aan Christus gewijd zelfopofferend leven vinden wij vele. Ik wil u daarvan een enkel mededeelen, niet uit den vreemde, doch uit ons eigen vaderland.

Een dronkaard mishandelde zijne vrouw schier elken avond. Hij verdiende geld genoeg, maar door den drank leefde hij met zijn gezing steeds in de grootste armoede. Op zekeren dag vroegen de buren aan een paar vrouwelijke officieren van

het heilsleger: „Kunt ge niet iets doen, om die vrouw te helpen, zij leeft in de grootste ellende?" „Geld of goed hebben wij niet," antwoordden zij, „wij zijn zelve arm, maar misschien kunnen wij op andere wijze van dienst zijn." Zij informeerden nu hoe laat de man gewoonlijk 's avonds te huis kwam en wachtten die tehuiskomst bij een van de buren af. Ongeveer op den gewonen tijd verscheen hij ouder gewoonte waggelende van het overmatig gebruik van spiritus, en de meisjes hem volgende, hoorden, hoe hij twist zocht met zijne ongelukkige vrouw. Onbevreesd klopten ze aan en toen zij geen gehoor kregen traden zij binnen. Door hunne verschijning ontstond eenige verwarring en daardoor een zekere kalmte. De meisjes vertelden, dat zij op weg waren, om een zieke te bezoeken, doch dat de afstand hun tegenviel, vermoeidheid en dorst hadden haar de vrijmoedigheid gegeven binnen te komen om te verzoeken een oogenblik te mogen uitrusten en een glas water te drinken. Van het betraande gelaat der vrouw en het beschonken uiterlijk des mans namen zij oogenschijnlijk geen notitie. Zij kregen ieder een stoel, en de vrouw haastte zich, om water voor hen te halen. Na deze vriendelijke behandeling, vielen zij op de knieën en dankten God, dat zij zulke goede menschen gevonden hadden, die hen gelegenheid gaven, om uit te rusten en hen laafden. Daarna vertrokken zij, en de vrede in de woning was hersteld.

Eenige malen herhaalden de meisjes hun bezoek, en niet lang daarna bezocht de man de bijeenkomsten van het heilsleger in de plaats van de kroeg, hij werd heilsoldaat; vrede, geluk en welvaart keerden terug in de woning en de man vertelde aan ieder, hoe hij door het heilsleger gered was.

Ziehier een voorbeeld uit duizenden en toch zegt men dikwijls: „De Heilsoldaten zijn luiaards of dwepers." Lezer durft ge dergelijke beweringen volhouden, als ge zulke verhalen leest? Meent ge, dat het zoo gemakkelijk is spot en verachting te dragen? Zoo niet, heb dan eerbied voor mannen en vrouwen, die hun leven wijden aan den dienst van Jezus.

En toch zou ik niemand durven aanraden zich bij dat corps aan te sluiten, omdat ik overtuigd ben, dat er nog eene andere manier bestaat om Christus te dienen, dan de daar gevolgde en die manier schijnt mij beter toe. Zij bestaat daarin, dat we eerst den waren innerlijken doop deelachtig worden door ons vrij te maken van de zonden van Adam, dus van onze aardsche of stoffelijke neigingen en daardoor den Heiligen Geest gelegenheid geven, om in ons te komen en in ons te groeien, tot we in staat zijn met vreemde tongen te spreken, doodelijke vergiften zonder nadeel te drinken, slangen op te nemen, duivelen uit te werpen in naam van Jezus en kranken door het opleggen der handen te genezen.

Zeg niet, dat dit onmogelijk is, want zoo sprekende zoudt gij Jezus eenen leugenaar noemen; zeg ook niet, dat dit achttien eeuwen geleden mogelijk was, maar nu niet meer; Jezus beloofde het immers aan al Zijne volgelingen. Neen, het is mogelijk en wat meer zegt: er bestaan zulke menschen. Ik zelf heb er een ontmoet. Het was eene vrouw die zich volkomen passief had gesteld tegenover den Goddelijken wil, totdat de Heilige Geest haar in staat had gesteld om actief handelend op te treden en dingen te doen overeenkomende met die, welke in Markus XVI: 17 en 18 vermeld zijn.

Zoo iemand staat m.i. verre boven de heilsoldaten, doch ook een eenvoudig man, die zwoegt voor zijn dagelijks brood doch het met tevredenheid eet, God steeds dankende voor hetgeen Hij hem geven wil of eene liefhebbende gade en zorgzame moeder staan in mijn oog hooger dan menschen, die te spoedig handelend willen optreden.

De Hand.

IN VERBAND MET HET KARAKTER.

Naar het Fransch van AD. DE HARROLLES.
(*Vervolg van pag.* 349).

TEEKENS, DIE DE BETEEKENIS DER LIJNEN WIJZIGEN.

✲ DE STER. Zij wijst op gebeurtenissen, meestal gevaren, die echter gelukkig kunnen afloopen.

Eene ster op Jupiter doelt op voldane eerzucht, gelukkige liefde, voorbeschikking voor iets grootsch.

Op het nagelkootje van den middelvinger (de goddelijke wereld) wijst de ster op groote eer en macht of op krankzinnigheid.

Op den heuvel van Saturnus of op het eerste kootje van den middelvinger en nog meer op beide beteekent zij moord, doodslag, dood op het schavot; in elk geval een nootlottigen en eerloozen dood.

Op den heuvel van Apollo voorspelt zij: rijkdom gepaard met een ongelukkig leven of roem door toeval, maar zonder geluk. Bestaat er tevens eene lijn dan is er roem en talent. Meerdere lijnen en een ster kenmerken rijkdom. Vinden wij deze kenmerken op den heuvel van Mercurius, dan doet dit denken aan schelmerij en schande.

Op den heuvel van Mars aan neiging tot moord.

Op den heuvel der Maan aan gevaar op zee, schipbreuk; soms ook aan waterzucht of klierachtigheid of wel aan ongelukken veroorzaakt door de verbeelding.

Op den heuvel van Venus: aan ongeluk door de liefde.

□ EEN VIERKANT in de hand wijst op kracht en energie van de eene of andere geestelijke eigenschap, verschillend naar de plaats, waar het zich bevindt; dus op een goed oordeel, een juisten blik of koele energie.

● EEN PUNT in een lijn wijst op eene verwonding, doch in den lijn van het hoofd doelt ze op krankzinnigheid, tusschen den heuvel van Mars en Venus op ingewandslijden.

—⊂⊃— EEN EILAND in de lijn van het hart is bloedeloosheid.

In de lijn van het hoofd, — bloedige gedachten, lage neigingen, moordlust.

In de lijn van Saturnus, — overspel.

In de levenslijn, — geheim in de geboorte.

In de leverlijn, — diefstal, frauduleus bankroet of leverziekte.

△ EEN DRIEHOEK wijst ons op geschiktheid voor de wetenschap en in het bijzonder voor de hermetische wetenschappen, of wanneer hij zich op den heuvel van Mercurius bevindt, op slimheid.

Dit teeken wijst op diplomatische wetenschap met groote denkbeelden als het op den heuvel van Jupiter geplaatst is.

Op zwarte magie en menschenoffers, indien het op dien van Saturnus aanwezig is.

Op wetenschappelijke beoefening der schoone kunsten bij tegenwoordigheid op dien der zon.

Op geschiktheid voor krijgskunde op dien van Mars.

Op wijsheid in het mysticisme (Paracelsus) op dien der Maan.

Op berekening in de liefde (Mme de Maintenon) op dien van Venus.

× EEN KRUIS op den heuvel van Jupiter beteekent een huwelijk uit liefde, dat daardoor gewoonlijk gelukkig zal zijn.

In den vierhoek tusschen de hoofd en hartlijn: godsdienst of bijgeloof.

Op den heuvel van Saturnus: noodlottig mysticisme of eene zeer sterke invloed van Saturnus.

Op den heuvel der zon: tegenspoed in kunst of rijkdom.

Op den heuvel van Mercurius: neiging tot diefstal.

In het veld van Mars: een vechtersbaas, een man, die tot alles in staat is.

Tusschen den heuvel van Venus en dien der maan nabij den handwortel: eene verandering in den maatschappelijken toestand.

Op den heuvel der maan: leugenachtigheid, hallucinaties, mysticisme of wanneer men het in beide handen ziet, waanideeën, waarvan de aard afhankelijk is van de ontwikkeling der verschillende heuvels. Is Jupiter sterk ontwikkeld, hoogmoedswaanzin, is dit het meest het geval met Apollo, dan ontstaan de waanideeën uit zucht naar geld of naam, is het Saturnus, menschenhaat en treurigheid.

Op den heuvel van Venus: eene enkele doch ongelukkige liefde. Bestaat er tevens een kruis op Jupiter, dan is de liefde gelukkig.

Een goed gevormd kruis kan een gunstig teeken zijn, slecht gevormd is het steeds ongunstig.

VERTAKKINGEN vindt men vooral aan het einde der lijnen. Alleen wanneer zij verloopen van beneden naar boven (d. i. in een naar de vingers toegekeerde richting) wijzen zij op geluk.

KETTINGEN in lijnen wijzen op moeielijkheden, tegenspoeden en strijd.

GEBOGEN OF GEBROKEN LIJNEN voorspellen tegenspoed.

||| STREEPEN in verticale richting en in elkaars nabijheid op den heuvel van Mercurius, wijzen op intuïtieve gaven bij de uitoefening der geneeskunde.

Op den heuvel der maan, wijzen zij op voorgevoelens en profetische droomen.

Een NETWERK wijst op fouten in de heuvels:

Op den heuvel van Jupiter is het egoïsme, trotsch of heerschzucht.

Op den heuvel van Saturnus: ongeluk.

Op den heuvel van Apollo: ijdelheid, babbelachtigheid, onmacht om in de kunst iets tot stand te brengen, gepaard met zucht tot schitteren.

Op den heuvel van Mercurius: diefachtigheid, leugenachtigheid.

Op den heuvel van Mars: geweldadigen dood.

Op den heuvel der maan, treurigheid, onrust, ontevredenheid, zenuwtoevallen en ziekten van de nieren of de baarmoeder.

Op den heuvel van Venus, lust tot onkuischheid.

Een netwerk houdt de opslorping der geestelijke stroomen en de uitstrooming der stoffelijke stroomen tegen. Het vormt dus een hinderpaal evengoed als dwarslijnen op de heuvels. Is eene dwarslijn dieper dan de hoofdlijn, dan vernietigt zij de gunstige werking er van.

Dwarslijnen tusschen den pink en de lijn van het hart loopende alleen over den binnenkant der hand, wijzen het aantal der huwelijken aan of verbintenissen, die door hunne langdurigheid met een huwelijk overeenkomen.

Lijnen, die van de hoofdlijnen af naar boven (naar de vingers) loopen, zijn gunstig, loopen zij naar beneden (in de richting naar den handwortel) dan zijn zij ongunstig voor de beteekenis dezer lijnen.

De *heuvel van Jupiter*, sterk ontwikkeld zonder lijnen of teekens, is: geluk, gemakkelijk, kalm en genoegelijk leven. Een rechte zuivere lijn op den heuvel: slagen in ondernemingen.

De *heuvel van Saturnus* zonder lijnen of teekens: een rustig leven, zonder moeite of genoegens. Met eene enkele lijn: groot geluk. Met vele lijnen: ongeluk.

De *heuvel der zon* zonder lijnen: huiselijk geluk, rustig leven zonder roem; met eene lijn talent en roem; met twee lijnen, die elkaar kruisen: talent en val. Met meerdere lijnen in den vorm van een caducée (Mercurius-staf): buitengewone ontwikkeling in de kunst.

De *heuvel van Mercurius*, goed ontwikkeld zonder lijnen: verstand en scherpzinnigheid; met eene lijn: kans op geluk; vindt men er meerdere lijnen in den vorm eener Mercurius-staf, dan is er groote geleerdheid en geschiktheid voor alle wetenschappen. Te veel lijnen op den heuvel van Mercurius vindt

men bij een geslepen mensch, veelal bij iemand met neiging tot oneerlijkheid.

Een goed ontwikkelde *heuvel van Mars* wijst op zelfbeheersching en koelbloedigheid; met vele lijnen is het een teeken van drift.

De *heuvel der Maan* zonder lijnen: eene kalme verbeelding; met eene lijn: voorgevoelens; met meerdere lijnen: onrust. Eene ster of een kruis op dien heuvel wijst op gevaar om te verdrinken. Eene halve cirkel ☾ op den heuvel der maan wijst op eene noodlottige verbeelding, of op den invloed van vrouwen. Horizontale lijnen wijzen op meer of minder langdurige reizen, naarmate de lijnen belangrijker zijn.

De *heuvel van Venus* zonder lijnen: kuischheid, koelheid, kalmte in de liefde, maar dikwijls ook een kort leven — het fluïde der liefde is tevens dat van het leven — lijnen en een netwerk wijzen op het tegenovergestelde.

DRIEHOEK.

De driehoekige ruimte tusschen de naturalis, de vitalis en de hepatica wordt in de chiromancie het veld van Mars genoemd. Zij behoudt dien naam ook al is zij door het ontbreken of de geringe ontwikkeling der hepatica slecht gevormd.

Goed gevormd, goed gevuld, goed gekleurd en goed ontwikkeld is zij een teeken van geluk, gezondheid, moed, edelmoedigheid en een edel karakter.

Zijn de lijnen te rood, dan is dit een teeken van wreedheid;

is de ruimte klein, dan wijst het op kleingeestigheid, vrees, gierigheid en lafhartigheid;

is de huid er ruw, dan is het zenuwgestel niet bijzonder gevoelig: dit wijst ook op werkzaamheid;

vindt men er eene nagenoeg circelvormige of halvemaanvormige figuur, dan wijst dit op wispelturigheid; dergelijke menschen zijn brutaal, twistziek en ontevreden. Een kruis in dit veld wijst op slechtheid en zucht tot avonturen.

Is de hoek tusschen de vitalis en de naturalis goed

gevormd en scherp, dan wijst dit op een edele inborst, is zij stomp, dan is het begrip ook stomp. Begint zij onder den heuvel van Saturnus, dan wijst dit op een ellendig leven en gierigheid.

Is de hoek tusschen de vitalis en de hepatica goed gevormd, dan bestaat een goede gezondheid en goedhartigheid; is zij te scherp, dan wijst dit op gierigheid en zwakke gezondheid. Zijn de lijnen onduidelijk, dan wijst dit op luiheid en slaperigheid.

Is de hoek tusschen de naturalis en de hepatica goed gevormd, dan wijst dit op verstand en goedhartigheid, is zij zeer scherp, dan bestaat slechtheid en zenuwachtigheid; is zij erg stomp, dan geeft dit onstandvastigheid en een slecht begrip te kennen.

VIERHOEK.

De vierhoek vindt men tusschen de mensalis en de naturalis. Is zij breed, dan wijst dit op een goed gestel en gelijkmoedigheid; is zij daarentegen smal, dan doet dit denken aan onrechtvaardigheid en bedrog; doorsnijden vele lijnen deze figuur, dan is zwakheid van het hoofd waar te nemen; treft men er een kruis aan, dan kenmerkt dit neiging tot mysticisme, bijgeloof; eene ster is het zegel van een goed man, die de speelbal kan worden der vrouw, die hij bemint, en door wie zijn goede inborst kan worden bedorven.

HANDGEWRICHT.

Aan het handgewricht vindt men één, twee of drie lijnen. Iedere lijn wijst op 30 levensjaren. Drie fraaie lijnen vormen de *drievoudige koninklijke* of *magische bracelet* en beteekenen gezondheid en rijkdom.

Zijn de lijnen en vooral de eerste in den vorm van een keten, dan wijst dit op een werkzaam leven, eindigende met geluk door arbeid, indien er althans eenig ander gunstig teeken te vinden is.

Lijnen, loopende van den handwortel naar den heuvel der maan, voorspellen vele reizen en tegenspoeden.

Eene lijn loopende van den handwortel naar den heuvel der zon, doet aan eer of rijkdom denken.

Een kruis of eene ster aan den handwortel komt voor bij menschen, die geëerd zijn in hunnen ouderdom.

Ons volgend leven

VOLGENS OOSTERSCHE BEGRIPPEN.

Oostersche wijsgeeren beweren, dat de geestelijke ontwikkeling van den mensch op tweeërlei wijze kan plaats hebben. Zij kan verstandelijk en zedelijk zijn. Door beide ontwikkelingsmethodes kunnen wij in het bezit geraken van kennis en krachten, verre verheven boven dat, wat wij nu weten en kunnen. Het zijn de krachten, waarover de Indische toovenaars, de lagere Fakirs en Yogis voor een klein deel kunnen beschikken en bestaan grootendeels in heerschappij over de Elementalen (1) en in de kennis van de geheimen der desintegratie en rëintegratie. (2) Komen wij tot die kennis en macht door zedelijke ontwikkeling, of zooals de christenen zouden zeggen: „door het ontvangen van den Heiligen Geest," dan beschouwen wij dit, als een ons toevertrouwd pand, dat wij slechts mogen gebruiken tot heil van anderen en tot onze eigene geestelijke ontwikkeling. Is het echter intellectueele ontwikkeling, waardoor wij zoo-

(1) Zie tweede jaargang blz. 205.

(2) Desintegratie is het vervluchtigen van stoffelijke voorwerpen, zoodat wij ze bijna onmetelijk snel over een grooten afstand kunnen voeren en door vaste voorwerpen heenbrengen. Rëintegratie is de tegenovergestelde bewerking.

ver komen, dan moet dit niet alleen groote sociale rampen te weeg brengen, maar ook de personen, die over zulke krachten kunnen beschikken, doen voortgaan op een pad van slechte geestelijke exaltatie, dat veel verschrikkelijker is, dan alle wereldsche ongemakken en alle aardsch lijden. De natuur zorgt dan door verschrikkelijke wereld rampen — men denke aan den Zondvloed — voor eene geweldadige onderdrukking.

Volgens de Theosophen zijn de Mahatma's in Thibet door zedelijke of geestelijke ontwikkeling tot die kennis en macht gekomen, ik wil thans enkele punten mededeelen, van hetgeen zij ons leeren omtrent ons toekomstig leven. Ook zij wagen het niet eene beschrijving te geven van God, den Oneindigen Schepper van het Heelal; zij bepalen zich bij de beschrijving van ons planetenstelsel en de krachten of wezens, die het besturen. Dat planetenstelsel bestaat slechts uit zeven van de planeten, die ons zonnestelsel vormen, n.l. Mercurius, de Aarde, Mars en vier andere, die voor ons onzichtbaar zijn wegens den te ijlen toestand waarin zij verkeeren. Zoo ook zouden er geen drie, maar zeven natuurrijken bestaan, gedeeltelijk lager dan het minerale, gedeeltelijk hooger dan het menschenrijk. De overgang van het eene natuurrijk in het andere geschiedt niet, voordat het wezen in elk dezer rijken meerdere kringloopen door het geheele planetenstelsel doorloopen heeft, na iederen kringloop telkens in eenigszins volmaakteren toestand op de eerste planeet terugkeerende. Voor zoo'n kringloop zijn echter millioenen jaren noodig, omdat het verblijf op iedere planeet telkens duizenden jaren duurt. De overgang van de eene planeet op de andere is niet zoo'n sterke verandering als het schijnt, omdat men trapsgewijze van de aarde, de meest vaste planeet, opklimt tot de meest vluchtige en van daar weder trapsgewijze afdaalt tot de aarde. Eigenlijk is het verkeerd om van opklimming of afdaling te spreken, want feitelijk bestaat er een aanhoudende vooruitgang. Ook bij den mensch is dit het geval, wanneer wij het geheele leven beschouwen, doch niet, wanneer wij een enkel aardsch bestaan

afzonderlijk nemen. Het best begrijpen wij dit, als wij het geheele leven vergelijken met een boek en ieder aardsch bestaan met eene bladzijde. Wordt zoo'n blz. niet beschreven (het leven in werkeloosheid doorgebracht), dan wordt het boek er niet beter door; wordt zij bezoedeld of met onreine en slechte denkbeelden volgeklad (een slecht en zelfzuchtig leven), dan ontsiert zij het boek niet minder.

Die vergelijking met een boek gaat echter niet op, zoolang het wezen nog niet is opgeklommen tot het menschenrijk, omdat het dier geen onderscheid kent tusschen goed en kwaad. Dalen wij in onze gedachten zoo diep mogelijk af, en beschouwen wij het mineraalrijk, dan bestaan er zelfs nog geen afzonderlijke individuën. Deze vinden wij eerst in het plantenrijk.

De volkomen ontwikkeling van den mensch op aarde geschiedt door eene serie van zeven rassen. Thans is het vijfde ras bezig met op te klimmen tot een hoog standpunt van intellectueele ontwikkeling en hierdoor zal het ten onder gaan evenals de twee vorige rassen. De Mahatma's beweren de geschiedenis der vorige rassen te kennen. Het eerste en tweede hebben geen hoog standpunt van ontwikkeling bereikt, doch het derde en vierde, de Lemuriërs en de bewoners van Atlantis zijn door een wereldramp omgekomen, toen zij in het bezit waren geraakt van de krachten, die ik in het begin van dit artikel heb genoemd.

Wanneer wij een enkel menschelijk leven beschouwen, zooals het volgens deze theorie moet zijn gedurende dit en het eerstvolgend leven, dan doen wij het best dit leven aan te merken als het leven der oorzaken, het volgend leven als dat der gevolgen.

Reeds in een vorig artikel deelde ik mede, dat de mensch uit zeven grondbeginselen bestaat. Van deze blijven de twee laagste Rupa en Jiva (Het stoflichaam en het stoffelijk leven) op aarde achter. Het derde, Linga Sharira, scheidt er zich van af maar heeft eveneens slechts een voorbijgaand bestaan. Kama Rupa, de dierlijke ziel en ook de meest

wereldsche neigingen van Manas, de menschelijke ziel, blijven er mede verbonden, en steeds in de buurt der aarde, terwijl de meer verheven neigingen in den mensch opklimmen tot Buddhi of voortleven in Devachan, een volgens onze begrippen zelfbewust droomleven, dat steeds vele honderden en dikwijls duizenden jaren voortduurt, totdat de kracht van de op aarde ontvangen indrukken is uitgeput. De subjectieve gewaarwordingen in Devachan zijn niet minder reëel, dan de objectieve op aarde. Geen enkel waar genot, dat wij op aarde genoten hebben, behoeven wij daar te missen. Een muziekliefhebber kan ook daar muzikaal genot smaken; daar vinden wij alle personen terug, die wij op aarde bemind hebben, onverschillig of zij nog op aarde zijn, of het stofkleed hebben afgelegd.

Die personen leven daar subjectief in onze gedachten en genieten dus alle geluk, dat wij hen toewenschen.

Het is ons niet mogelijk, daar objectief waar te nemen, wat er op aarde voorvalt. want de kennis hiervan zou eene eeuwige bron van lijden zijn voor de meest sympatische onzelfzuchtige, en verdienstelijke bewoners van Devachan.

Doch de overgang van het aardsche leven in Devachan geschiedt niet plotseling. Het physische leven begint voor en bij de geboorte in onbewusten toestand, waarna de lichamelijke en geestelijke krachten zich ontwikkelen tot den mannelijken leeftijd, om daarna weder af te nemen. Zoo gaat het ons ook na den dood. Sterft iemand, dan houdt de werking der vijf zintuigen op en het zesde is nog niet in staat om te werken. Langzamerhand geschiedt dit, want ook in Devachan bestaat een toestand van ontwikkeling en versuffing, die met eene nieuwe geboorte eindigt

Avitchi is het tegenovergestelde van Devachan, doch slechts weinig personen geraken in dien toestand, omdat het k w a a d de zwarte zoon der Aarde, het g o e d e de schoone dochter des Hemels is. In Devachan vinden wij niets dan rein, subjectief genot, daar is geen gelegenheid tot vergelding onzer slechte daden. Voor het kwade zullen wij dus

in den regel op aarde moeten boeten; hetzij in dit, hetzij in een volgend aardsch leven, terwijl het goede beloond wordt in het oneindig veel langer durende Devachan. Eene beschrijving van Avitchi, den toestand, waarin slechts de meest verstokte boosdoeners geraken, wil ik hier niet geven. Men kan er zich eene vrij goede voorstelling van vormen, wanneer men de verheven beschrijving leest, die Milton van Lucifer geeft.

Wij komen evenwel niet onmiddellijk na den dood in Devachan, want de aardsche en de meer verheven neigingen scheiden zich niet plotseling van elkaar, en bij menschen, die een gewelddadigen dood gestorven zijn, duurt die scheiding zelfs vaak zeer lang. Het is met den menschelijken geest, die bij een ontijdigen dood nog zeer vast aan de stof hangt, als met de pit van een onrijpe vrucht, die bijna niet daaruit kan verwijderd worden, zonder iets van het vleesch mede te nemen, terwijl men haar bij volkomen rijpheid zeer gemakkelijk van het vleesch scheidt. Vooral voor zelfmoordenaars en misdadigers, die te midden van hun misdadig leven plotseling omkomen, is dit zeer moeielijk.

Op de vraag, waar de geesten in dat voor-Devachanische tijdperk blijven, geeft de Oostersche Esotherische philosophie het volgende antwoord: Er zijn drie loca's — 1e *Kama-loca*, de wereld der verlangens en hartstochten, der onvoldane stoffelijke behoeften, bewoond door schimmen, elementaire geesten, verongelukten en moordenaars. — 2e *Rupa-loca*, de wereld der vormen, der meer geestelijke schimmen, die echter nog een vorm, een objectief bestaan hebben. — 3e *Arupa-loca*, de vormlooze wereld, waarin de bewoners geenerlei vorm, gedaante of kleur bezitten in den zin, die wij daaraan hechten. Alle gestorvenen, behalve de zelfmoordenaars en zij, die op andere wijze een gewelddadigen dood stierven, komen spoedig na hun overlijden in Devachan- of Avitchi-toestand, en deze twee toestandsn vormen de ontelbaar vele onderdeelen van Rupa- en Arupa-loca.

Om een goed begrip te krijgen van Kama-loca en tevens

van de verschijnselen, die wij op Spiritische seances waarnemen, is het noodig nog een enkel woord te spreken over de wijze waarop zich de meer verheven beginselen afscheiden van de lagere neigingen van Manas Die scheiding is geen moleculaire of stoffelijke maar een zuiver geestelijke. en ofschoon nu het bewustzijn medegaat met de meer verheven deelen, die in Devachan hunne belooning vinden, is het toch mogelijk, dat het meer elementair gedeelte, dat met de dierlijke ziel in Kamaloca achterblijft, ook eenig bewustzijn bezit. Het is echter niet mogelijk, dat daar onze kennis vermeerdert, en dus zal de elementaire geest, die zich op seances manifesteert nooit meer weten, dan hij tijdens het aardsche leven geleerd heeft. De geest in Devachan heeft echter geen gelegenheid zich te manifesteeren; het zuiver subjectieve leven, dat daar geleid wordt, maakt alle verkeer met de aardbewoners onmogelijk.

Het is mogelijk, dat sommige op aarde levende menschen visioenen hebben van Devachan, doch hiervan bemerken de daar levende wezens niets. In dergelijke gevallen verkeert de geest der Helderzienden zelve in Devachanischen toestand Hij meent, dat de geesten op aarde komen om tot hem te spreken, doch dit is een gevolg van subjectieve indrukken en dus onjuist. Maar zijn eigen geest is tevens veel helderder, dan in andere tijden, en dus zijn de raadgevingen, die hij op deze wijze ontvangt, goed, indien de Helderziende rein van hart is. Personen, die zich willekeurig in een dergelijken toestand kunnen brengen, houden vaak zeer schoone intuitieve verhandelingen over allerlei onderwerpen, waarnaar men hem vraagt, en werken meestal zeer sterk genezend door het opleggen der handen of andere magnetische bewerkingen. Het komt mij voor, dat dit vermogen bedoeld wordt, wanneer wij in den bijbel lezen van de gaven des Heiligen Geestes, en het blijkt uit den bijbel, uit de geschiedenis en ook uit hetgeen wij tegenwoordig zien, dat wij dit vermogen niet verkrijgen door intellectueele-, maar wel door zedelijke ontwikkeling. Hierom zeide Jezus.

„Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koningrijk der Hemelen."

Velen zullen zeggen, dat het voor een bewoner van Kamaloca onmogelijk moet zijn zich te manifesteeren, indien hij daar niet meer weet, dan op aarde, want dat hij daartoe gebruik moet maken van krachten, die hij op aarde nooit gekend heeft. Maar wij moeten niet vergeten, dat hij daar leeft te midden van dergelijke krachten, dat daar het leven aan die krachten gebonden is en dat hij er zich dus zonder geestesinspanning van leert bedienen. Het zijn de krachten, waarover het menschelijk wezen beschikt door zijnen wil, niet door zijn verstand. Vermoedelijk is het bewustzijn in Kamaloca gering, doch het neemt tijdelijk toe, wanneer de geest zich op spiritische seances manifesteert.

Vele bewoners van Kama-loca zijn bovendien personen, die eenen gewelddadigen dood gestorven zijn. Dergelijke menschen zijn eigenlijk niet dood, althans niet in den zin, dien wij er hier aan gehecht hebben, want zelfs hunne hoogere geestelijke eigenschappen kunnen zich niet zoo spoedig van de aarde losmaken. Vooral is dit het geval, bij zeer aardschgezinden, misdadigers of zelfmoordenaars. Hunne neiging, om zich van het astrale lichaam van mediumieke personen meester te maken, is gewoonlijk zeer groot, en zoolang hunne hoogere neigingen niet in Devachan verkeeren, behouden zij hun bewustzijn volkomen. Doch hoe meer de geesten in Kama-loca in de gelegenheid gesteld worden, zich met de aardbewoners in betrekking te stellen, hoe moeielijker het voor hunne hoogere geestelijke eigenschappen zal zijn, zich van de lagere los te maken, hoe meer dus ook hunnen overgang in Davachan wordt tegengegaan.

Het houden van spiritische seances is dus voor de geesten nog nadeeliger, dan voor de menschen, hoewel ook de laatsten niet zelden het slachtoffer worden van booze en listige geesten. Dergelijke bijeenkomsten zijn dus niet nuttig, maar

bepaald schadelijk en slecht. Niet ten onrechte werden zij door Mozes verboden.

Het zou mij te ver voeren, wanneer ik hier al de spiritische verschijnselen en hunne oorzaken wilde vermelden. Vele daarvan worden teweeg gebracht door de Elementalen, doch deze halfbewuste schepsels, gevormd van het Astrale licht, hebben niets te maken met ons toekomstig leven, behalve in zooverre, dat sommigen hunner, die door onze eigene gedachten geschapen zijn, ons ook in Kama-loca kunnen omringen. Hierom is het dus noodig, dat niet slechts onze daden, maar ook onze gedachten goed en heilig zijn.

De Kalopædie.

Sommige dageraadsmannen en andere personen, die het licht eener nevelachtige morgenstond aanzien voor helder daglicht, vonden het bespottelijk, dat ik in den eersten jaargang gesproken heb over de *kalopaedie* of de kunst, om schoone en flinke kinderen voort te brengen. Zij gelooven niet aan het feit, dat de gemoedsindrukken, die de moeder tijdens de zwangerschap ontvangt van invloed zijn op de gezondheid, het karakter en den lichamelijken vorm van het kind, en evenmin aan den invloed van den toestand der ouders tijdens de bevruchting.

De beschaafde volken der oudheid dachten daarover anders. Zij wisten, dat de mensch steeds omringd is door allerlei wezens en krachten, waarvan wij den aard kunnen veranderen door ons karakter te wijzigen en ook door verandering te brengen in de ons omringende voorwerpen. Zij geloofden aan een leven voor dit leven en meenden, dat wij door onze levenswijze steeds geesten tot ons trokken, die

met ons en onze omgeving sympathiseerden en dat dus geesten, die het licht schuwen ons omringen, wanneer wij leven in duistere, treurige plaatsen of ons schuldig maken aan een slechte levenswijze, dat die geesten invloed uitoefenen op ons karakter, door ons aanhoudend op nieuw tot verkeerde dingen aan te sporen, en dat zij zich incarneeren in de vrucht van ouders, die met hen sympathiseeren. Zij dachten, dat de geesten van dronkaards gewoonlijk in de nabijheid waren van drankwinkels, die van misdadigers in donkere plaatsen, dat onanisten steeds omringd zijn door duivels, die hen beangstigen en daardoor op nieuw tot hetzelfde kwaad aansporen, enz. Ook geloofden zij aan den invloed van sterren.

Agrippa (1) zegt hieromtrent: „De Hemelsche harmonie leert ons de kracht kennen, die verborgen is in de stof, zij ontwijkt die of doet haar te voorschijn treden en versterkt haar; zij brengt haar, als 't ware in werking, wanneer de dingen op eene goede wijze en ter rechter tijd worden blootgesteld aan de inwerking der Hemelsche lichamen. Wil men b.v. de kracht der zon tot zich trekken, dan moet men zich omringen met dieren, planten, metalen en gesteenten, waarop de zon veel invloed heeft, en vooral met reine verhevene gedachten en werkelijk schoone voorwerpen.

Over het algemeen bezitten de rijken en edelen een aangeboren air van meerderheid, (die slechts vernietigd wordt door losbandigheid) en dat moet worden toegeschreven aan de schilderijen, de kunstvoorwerpen, en de versierselen, die hen omringen van het oogenblik af, waarop zij de oogen openen, en aan de kostbare kleeding, die zij later dragen. Een geheim instinct brengt de parvenu's er toe, zich te omringen met edelgesteenten, ringen, gouden ketenen enz. Zij trachten den invloed der zon tot zich te trekken, die afgestooten wordt door de uitstraling van hunne ruwe gewoonten en hunne eerste opvoeding.

---

(1) Philosophia occulta, door Agrippa, libr. I pag. 88, 's Hage 1727.

De koningen trekken door de pracht hunner kleeding, door het goud en de edelgesteenten hunner kroonen, door hun vertoon en door den glans hunner hofhouding de invloeden van Jupiter en de zon tot zich.

De rechters, de advocaten en vele priesters trekken door hunne zwarte kleeding de invloeden van Saturnus aan.

Het is van meer belang, dan men denkt, zich te omringen, òf met ontstemmende òf met opwekkende voorwerpen, want in de natuur bestaat een streven naar harmonie. Prachtige winkels en koffiehuizen trekken het geld tot zich. Ook de verkwisters doen dit, doch zij maken er steeds misbruik van.

Tegenwoordig is de invloed van Saturnus of althans het aan den invloed van deze planeet toegeschreven karakter, zeer algemeen, vooral in de steden. Daar voeren de industrie en de zucht tot vrijheid den boventoon, daar ziet men de jongelieden bleek, mager en kwijnend met eene houding en gang als van grijsaards. De vrouwen zoeken het geld, zij houden van spelen en treurige genoegens, zij zijn baatzuchtig, gierig en blanketten zich gaarne, waardoor zij alle natuurlijke frischheid wegnemen. Zij maken de kleederen zoodanig, dat de schouders hoog schijnen, doch hooge schouders worden aan Saturnus toegeschreven. Telkens worden er allerlei nieuwe mijnen ontdekt en ontgonnen.

De exacte wetenschappen, vinden aanhoudend nieuwe werktuigen, de wiskunde wordt alom beoefend, maar ook de booze geesten zegepralen; de tafels spreken, de muren brengen ons door een dof geklop in aanraking met de geestenwereld, de dooden bedekken met woorden en teekeningen de papieren, die de levenden op hunne graftombes leggen, en dit alles schrijven de astrologen toe aan den invloed van Saturnus.

Wil men schoone en goede kinderen hebben, dan moet men den invloed van Saturnus vermijden en vooral die van de zon en Jupiter zoeken. De ouders kunnen dit doen, door liefde voor elkander, beminnelijkheid en welwillendheid

jegens iedereen, reine gedachten en een schoone, vroolijke omgeving. Alle omgang tusschen man en vrouw, die niet geheiligd is door liefde, is misdadig. Men moet het verkeer tusschen jongens en meisjes bevorderen, en niet, zooals nu veelal gebeurt, tegengaan. Hierdoor zal het aantal huwelijken uit liefde toenemen, dat uit berekening verminderen.

Eene zwangere vrouw moet men omringen met alles, wat verhevene, reine en edele gedachten opwekt, doch zij moet daarom nog geen bepaald lui leven leiden. Het lichaam mag werken, dat is zelfs nuttig, als de geest maar niet door allerlei werkelijke of ingebeelde zorgen gekweld wordt, als de woning maar licht en vroolijk en de haar omringende personen maar opgeruimd zijn. Eene vrouw, die gedurende de zwangerschap een zittend leven leidt, krijgt gewoonlijk groote, zware kinderen, heeft daardoor eene moeielijke verlossing en weinig voedsel voor haar kind; eene vrouw, die gedurende dien tijd moet werken, krijgt kleinere kinderen, doch heeft overvloedig voedsel, en daardoor meer kans om de kleinen in het leven te behouden.

De voorbeelden van het verzien, of m. a. w., van merkbare teekenen op het lichaam der kinderen, tengevolge van gemoedsaandoeningen der moeder, zijn niet zoo zeldzaam, als de tegenwoordige geleerden denken.

Ook ons voedsel is van veel invloed op ons karakter, onze gezondheid en onze hartstochten. Het was niet zonder reden, dat Mozes aan de kinderen Israëls het gebruik van varkensvleesch en van vleesch met bloed verbood. Over het geheel is zuiver plantaardig voedsel zonder specerijen om den eetlust op te wekken het best, om den menschelijken geest te veredelen. doch in den tegenwoordigen tijd staan wij zedelijk nog op een veel te lagen trap, om dit lichamelijk vol te kunnen houden. Wanneer echter, en ik geloof, dat dit over eenige eeuwen het geval zal zijn, het menschelijk geslacht zal zijn opgeklommen tot eenen hoogeren trap van volmaking, dan zal het gebruik van vleesch (vooral van de zoogenaamd onreine dieren), sterken drank, thee, koffie,

tabak, bier, kruiderijen, suiker en andere dergelijke artikelen sterk verminderen of geheel ophouden, omdat de mensch dan geen behoefte meer gevoelt aan al dat prikkelende.

Thans worden zij door de doctoren nog vaak aangeraden en niet zonder reden, want onze geest is nog zoo laag en onrein, dat het lichaam die prikkels voor zijn onderhoud noodig heeft. Wil men echter gezonde, schoone, verstandige en edele kinderen, dan geve men hun slechts weinig van al die dingen, en wekke geen verkeerde lusten bij hen op, door hen een slecht voorbeeld te geven; men vergete niet, dat hetgeen wij voor hunne geboorte jegens hen misdreven hebben, door de meest zorgvuldige opvoeding niet kan worden te niet gedaan. Gebrek aan liefde voor elkander en verkeerde hartstochten of lusten bezorgen den ouders vaak veel verdriet. Reeds voor de geboorte is door hen de kiem gelegd voor ziekten, gebreken of ondeugden, die eerst op lateren leeftijd zichtbaar worden.

Het Congres der Zotheden.

Uittreksel uit het werk „Nos Betises", van Eugène Nus (Dentu, editeur).

Excellentie!

Het congres der zotheden, op hare algemeene vergadering gehoord en besproken hebbende het rapport der commissie voor cosmopolitische dwaasheden, heeft de eer U het resultaat zijner werkzaamheden mede te deelen.

De groote dwaasheid der volken wordt in den regel veroorzaakt door de verstandelijke en zedelijke onvolkomenheid zijner bestuurders. Deze grondwaarheid is bewezen door de documenten uit de geschiedenis.

Zonder op te klimmen tot den oorsprong der maatschappij, die zich verliest in den nacht der eeuwen, kan men uit

de bekende feiten opmaken, dat het bestuur in vroegere eeuwen bijna altijd ten deel viel aan hen, die de macht bezaten er zich van meester te maken, d. w. z. aan de grootste moordenaars en de meest schaamtelooze plunderaars. Nu is het een door alle philosophische scholen erkend feit, dat niemand iets kan geven dat hij zelf niet bezit, en wanneer dus een rijk bestuurd wordt door roovers en moordenaars, dan moeten deze bestuurders aan de hun ondergeschikte bevolkingen ook gevoelens van roof en moord inprenten. Zij hielden er zich dan ook, ieder in zijn eigen land, mede bezig, om helden te vormen naar hun eigen beeld, en om dit product, dat vooral zeer geschikt was voor den uitvoer, te benuttigen, legden ze er zich op toe, om zooveel mogelijk in eene slechte verstandhouding met hunne naburen te leven.

De opvoeding van deze helden vereischte eene bijzondere zorg, die reeds op kinderlijken leeftijd moest beginnen. Hierom werd in sommige landen den ouders het bevel gegeven, om aan hunne mannelijke kinderen looden soldaatjes, sabeltjes, pluimen en kleine chacotjes te geven; in andere streken werd dit alleen aangemoedigd en toen het buskruit was uitgevonden, voegde men er geweertjes en kanonnetjes bij. De onderwijzers ontvingen het bevel, den kinderen te leeren, dat het de heiligste plicht was: naburige volken te vuur en te zwaard te bestrijden, en dat zij er daarbij voor moesten zorgen, de voorkeur te geven aan de zwaksten. De geschiedschrijvers werden uitgenoodigd, om voor volgende geslachten eene nauwkeurige balans op te maken van de door hunne voorouders uitgedeelde en ontvangen klappen, ten einde de laatste afstammelingen te wijzen op den moed hunner voorouders, en op de noodzakelijkheid, om wraak te nemen over de door hen geleden nederlagen; immers, de eer van het volk vereischt dit. Om ten slotte iedere natie te overtuigen, dat zij volkomen recht had alle andere te plunderen, te verwoesten, te violeeren en uit te roeien, werd aan allen door personen van invloed aanhoudend voorgehouden, dat zij het zout der aarde waren, de quintessence van het mensch-

dom, en dat de bewoners van andere streken, gelegen aan den anderen kant van den berg of de rivier, die de grensscheiding van hun vaderland uitmaakte, niet waardig waren hunne schoenriemen te ontbinden.

Ook de godsdiensten voegden hunne aansporingen bij die der overheden door deze zuiver menschelijke gevoelens te bezegelen met het gezag van Gods woord. Ieder volk had zijn eigen God, goed alleen voor hem zelf en slecht voor andere volken. Wanneer de regeeringen volstrekt geene reden hadden, om elkaâr te bevechten, dan gingen de goden elkander vervolgen, en de aanhangers van de eene of andere secte hielden het in hunne vroomheid voor plicht, om de aanhangers van andere dogma's te verderven, te plunderen, te violeeren en te vermoorden en dit dikwijls met nog meer woede, dan bij twisten over aardsche zaken. De kerkelijke macht vulde dus de macht der leeken aan, en verbond den geheiligden heldenmoed met den profane. Zeer vaak smolten beide ineen, de priesters werden koningen, of de koningen maakten zich zelf tot priesters, en verspreidden onder hunne onderdanen, behalve soldaatjes, sabeltjes en kinderchacots, kleine lieve afgodsbeeldjes van goud, zilver, ivoor, been of aardewerk, bestemd om oneenigheid tusschen de volken te zaaien en in de zielen het heilige vuur der wederkeerige afkeer, der roemvolle bloedbaden en van eene godgevallige verwoesting te onderhouden. De billijkheid noodzaakt ons er bij te voegen, dat de regeeringen der meest beroemde republieken op dezelfde wijze handelen als de vorsten, en toen ten laatste eene godsdienst van liefde en vrede werd gepredikt, was het overal even treurig gesteld.

Men begrijpt licht, dat deze gewoonten door een eeuwenlang bestaan en een erfelijke overplanting veranderd zijn in een soort natuurlijken aanleg, die ik om een welvoeglijk woord te gebruiken, weerbaarheid zal noemen, en dat zij eene zoo groote plaats hebben ingenomen in het menschelijk organisme, dat zij als het ware de uitdrukking van onze waarachtige natuur zijn geworden. Het is dus wel noodig,

uitermate toegevend te zijn jegens alle dolzinnigen, wie het ook zijn mogen, hetzij priester of leeken, bestuurders of onderdanen, die ook in den tegenwoordigen tijd nog meenen, dat gewelddadige middelen noodig zijn, om hunne belangen, hunne grondbeginselen, of hersenschimmen te doen zegevieren, en het is zelfs niet te verwonderen, dat nog niet lang geleden een der oudste officieren van het Fransche leger op eene vergadering van christenen verklaarde, dat de sabel het mooiste sieraad van den mensch is, het kanon de beste bewijsgrond, die men zich kan voorstellen, de kunst om te dooden onder alle kunsten de eenige, die overeenstemt met de edele gevoelens onzer ziel, en dat het ontnemen van de provinciën en de sieraden zijner naasten voor de hoogste rechtschapenheid moet worden gehouden.

Het congres der zotheden, ofschoon erkennende, dat dergelijke afdwalingen onvermijdelijk waren met het oog op de verschrikkelijke antécédenten van het menschelijk geslacht, is echter van oordeel, dat het tijd wordt er een einde aan te maken.

Sedert de uitvinding der spaarbanken begint het volk te begrijpen, dat twee plus twee gelijk is aan vier, en dat er slechts twee overblijven, wanneer wij twee van vier afnemen; zij zijn er reeds toe gekomen om op te merken, dat buskruit verandert in rook, en dat al de snaken, die over de bouwlanden heen en weer loopen, en er zich uitredden met geweerschoten, nuttiger werkzaam zouden zijn voor het algemeen belang, wanneer zij behulpzaam waren bij het zaaien en bij het binnenhalen van den oogst. De boer, landeigenaar geworden zijnde, wil zelf gaarne zijne spinazie snijden, en ziet niet graag, dat de opbrengst van zijn graan moet dienen tot versiering van de schouders der officieren. Wat dus de oude krijgers er ook van zeggen, ons schijnt het toe, dat de tijd daar is, waarop voor altijd dit venijn, dat de nationale instellingen doordringt evenals het dollehondsgif het bloed, moet worden vernietigd, en dat de scherpte der vochten, die wij van onze voorouders hebben overgeërfd, moet worden verzacht.

Het congres meent, dat het voldoende zou zijn, wanneer

men slechts een enkel verantwoordelijk staatslichaam aanstelde dat eenig begrip van de rekenkunde had. Dit lichaam zou zich bezig moeten houden met de vervaardiging van een budget van de ontvangsten en uitgaven der volken en met het berekenen van het aantal ploegijzers en andere noodzakelijke werktuigen, die men voor een lagen prijs zou kunnen vervaardigen, wanneer men onze millioenen sabels, geweren, degens, bajonetten en kanonnen naar de smeltovens zond. De ministeriën van oorlog van de verschillende landen zouden deze berekeningen gemakkelijk kunnen maken, die van publieke werken, van landbouw en van onderwijs zouden niet minder gemakkelijk kunnen bepalen, hoeveel wegen, kanalen, landontginningen en scholen in Europa zouden kunnen worden tot stand gebracht met de veertien en een half milliard, die het vredesleger ieder jaar aan ons werelddeel kost, en de geleerden in de verschillende rijken, niet meer genoodzaakt zijnde om beurtelings pantseringen tegen kogels en kogels tegen pantseringen uit te vinden, zouden hunne avonden beter kunnen besteden en er ten slotte toe overgaan, om de landsgieterijen eindelijk eens te gaan gebruiken voor nuttigen arbeid, in plaats van ontdekkingen te doen, die ons aan het werk van Penelope doen denken.

Excellentie, ziehier overdenkingen, die het Congres der Zotheden met den meesten eerbied aan uw oordeel wenscht te onderwerpen. Het zijn de afdwalingen, waaraan alle landen lijdende zijn, en het scheen ons in de eerste plaats dringend noodig, deze onder de aandacht der regeeringen te brengen. Andere dwaasheden, die eveneens algemeen, maar niet van evenveel belang zijn als de hier medegedeelde, en er trouwens bijna allen uit voortvloeien, zullen het onderwerp van onze latere besprekingen uitmaken.

Hetwelk doende, enz.

Het uitvoerend Comité.

(De handteekeningen zijn alle onleesbaar.)

Een woord tot afscheid.

De tweede jaargang is voleindigd en hiermede wordt voorloopig de uitgave van dit tijdschrift gestaakt, voornamelijk, omdat ik vermoedelijk binnenkort wederom voor eenigen tijd het land ga verlaten, en in het afgeloopen jaar gezien heb, dat het niet verkieselijk is, een tijdschrift te redigeeren, wanneer men niet zeker weet, telkens de laatste proef na te kunnen zien. Er zijn door mijne tijdelijke afwezendheid in dien jaargang onduidelijkheden ingeslopen en sommige zinnen anders uitgedrukt, dan ik het bedoelde.

Ook is dit tijdschrift niet direct meer noodig, want in Nederland ontstaan langzamerhand meerdere theosofische vereenigingen, die hunne organen hebben. Mogen zij materialisten en spirit(ual)isten beide van hunne dwalingen overtuigen, en zoo voleindigen, wat ik in dit tijdschrift begonnen ben. Beide, materialisme en spiritualisme zijn bijna even gevaarlijk; het eerste voert noodzakelijk tot anarchisme, het tweede dikwijls tot dweeperij, dronkenschap en vele andere misdaden.

